דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עתון פועלי ארץ ישראל
מיסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

היום בדבר

מיתון / חיים ברקאי, משה זנבר, אסף רזין, איתן ששינסקי. **שלום** / חיים גורי משוחח עם שמעון פרס. **פיסגה** / אמנון דנקנר, חגי אשר. **מבלפור לתאצ'ר** / שלמה גינוסר. **מחשבה שנייה** / דני רובינשטיין. **עשינו עסק** / דרור שרביט. **מעבר לקו** / טלי זליגר, יעל פישביין, שילה חסיס. **חוק** / טובה צימוקי. **תרבות** / אהוד מנור, יהושע רוטנשטרייך, ורדה צימרמן. **„משא"** לספרות ואמנות ו„**דבר השבוע**".

מזג האויר

(ע). – מזג האוויר למחר: בהיר עד מעונן חלקית.
הטמפרטורות הצפויות: ירושלים, 13־21, רמת הגולן, 13־24, נהריה, 17־27, צפת, 13־26, חיפה, 20־26, טבריה, 17־30, נצרת 13־23, עפולה, 14־27, שומרון, 14־22 ת"א, 17־27, לוד, 16־24, יריחו, 14־30, עזה, 18־26, באר שבע, 15־24, אילת, 20־30.

יום שישי, ז' בחשון תשמ"ח, 30 באוקטובר 1987 • גליון 19258

היום 64 עמודים כולל דבר השבוע • המחיר 1.65 ש"ח, באילת 1.43 ש"ח

בוואשינגטון דוחקים לפעולה מהירה של הממשל: משבר כלכלי גרוע משנות ה־30

הדולר ממשיך לרדת • בבורסה בוול סטריט – עדיין סכנה של „חומר נפץ"

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). – הדולאר האמריקאי המשיך אתמול בנפילה בשוקי העולם וביפאן הוא הגיע לשפל של כל הזמנים מול היין, אולם בהמשך יום המסחר עלה מעט והתייצב על 138.3 ין. בגרמניה הוא עומד בתום יום המסחר על 1.55337 מארק.

בבורסת ניו־יורק היו עליות ומדד דאו ג'ונס עמד על 1938.337 נקודות, בעלייה של 19.15 נקודות בנפח מסחר של 259 מליון מניות.

מומחים הזהירו אתמול, כי למרות ההתייצבות של הימים האחרונים, עדיין תתכנה תנועות חדות בבורסה והמצב עדיין טעון חומר נפץ.

הם הצביעו על האיטיות בדיונים בוואשינגטון ועל קיצוץ התקציב כגורם העשוי לתסכל את המשקיעים. בעדות בפני ועדת הבנקאות של בית הנבחרים בוואשינגטון הזהירו שני מומחים: אלן סיני, היועץ הכלכלי של חברת שירסון־להמן והפרופ' קנת גאלברייט כי אם לא תהיה פעולה נמרצת בוואשינגטון צפוי משבר כלכלי חריף כבשנות ה־30.

התייצבות בבורסה בתל־אביב

מאת מאיר תרמוד, סופרו הכלכלי של „דבר"

נרגנת השערים בבורסה נטתה אתמול בברור לטובת עליות שערים, כאשר בתום המסחר התברר, כי במניות החופשיות עלה שערן של 187 מניות, יותר מכפול ממספרן של המניות ששערן ירד – 81. הססנות סוחרי הבורסה אופיינה על ידי מספר המניות שבשערן לא חל כל שינוי – 134. המחזור במניות החופשיות היה 14.8 מיליון ש"ח.

סימני ההיכר של הבורסה אתמול היו הססנות, הדרגתיות והמשך תהליך ההתייצבות. ההססנות מקורה באי־הוודאות השוררת בעולם כולו לאחר משבר הבורסות, משבר שנחלש ככל הנראה, כך גם נחלשה השפעתו על הנעשה בבורסה של תל־אביב, אך הקשר, שלא ניתן להסבירו בתחום האינדיקטורים הכלכליים, קיים.

ההססנות בולטת בעיקר אצל הברוקרים הקטנים ומנהלי התיקים, שאחד מהם אמר, כי מדובר „בתרגיל לשבוע".

אלמלא נחרצותם של כמה ברוקרים, הטוענים ובהתאם פועלים, כי השוק מצוי ברמת שערים אטרקטיבית וצריך לקנות, היה תהליך ההתייצבות נסוג

1.4 מיליארד ש"ח מוזרמים היום

מאת סופרו הכלכלי של „דבר" בירושלים

1.4 מיליארד שקלים מוזרמים היום על־ידי משרד האוצר לחשבונות הבנק של בעלי המניות הבנקאיות אשר החליטו לפדות אותן. מדובר במניות שנחסמו באוקטובר 1983 בעקבות המפולת בבורסה לתקופה של ארבע שנים.

על־פי ההסדר, משלם האוצר לבעלי המניות 1.12 דולאר לכל דולאר של ערך המניות לפני המפולת. כל דולאר שהושקע במניות באוקטובר 1983 שווה היום 1.77688 ש"ח.

סה"כ הגיעו לפדיון מניות בסך שני מיליארד שקל. משרד האוצר קיווה כי רק מחצית המניות ייפדו, אך בעקבות המפולת בוול־סטריט והחששות מפני ירידת שער הדולאר הודיעו בעלי המניות על כוונתם לפדות 68 אחוז מהמניות שברשותם, כלומר, מניות בסך 1.4 מיליארד שקל וסכום זה מפקיד היום האוצר בחשבונות הבנק.

לפי סיכומי הבנקים, כ־700 מיליון ש"ח מכספי הפריונות יופקדו מיד לתכנית חסכון, קופות גמל וקרנות נאמנות, המשקיעות באגרות חוב. יתר הכסף עשוי להיות מופנה לצריכה, אך באוצר מקווים כי עיקר הסכום יושקע אף הוא בסופו של דבר ורק מקצת הכסף יופנה לצריכה.

כדי לספוג חלק מהכספים המוזרמים היום יצא האוצר אתמול

(המשך בעמ' 2)

האוצר מציע קיצוץ תקציבי רווחה וסובסידיות – בלי לפגוע בבטחון

מאת סופרו הכלכלי של „דבר" בירושלים

משרד האוצר מציע לקצץ בתקציבי הרווחה והסובסידיות אך לא בהוצאות הבטחון, כך מתברר מהצעה לקיצוץ תקציב המדינה לשנת התקציב הקרובה שהוכנה באגף התקציבים במשרד האוצר.

לפי ההצעה יקוצץ מתקציב 1988 סכום של 750־800 מליון שקל.

מן הסכום יקוצץ מתקציב הסובסידיות לתחבורה ציבורית, לחם וחלב. עיקר הקיצוץ יבוא מתקציבי הרווחה, החינוך, הבריאות והביטוח הלאומי. 200 מליון שקלים יקוצצו על פי הצעת האוצר מיתר משרדי הממשלה.

האוצר מבקש לקצץ בתקציב המדינה כדי למנוע הגדלת הגרעון בתקציב. בכוונתו לשמור על גרעון בגודלו המקורי מהסכה הנוכחית – 1.2 מיליארד שקל. לפי חישובי האוצר יש צורך בקיצוץ התקציב כיוון שהוצאות הממשלה גדלו בגלל הסכמי השכר החדשים בשירות הציבורי, הקפאת מחירי המוצרים המסובסדים, הסדר זכות המושבים ואי ביצוע החלטת הממשלה להנהיג אגרת חינוך.

בשבוע הבא ימשכו הדיונים באוצר עד לגיבוש הצעת התקציב החדשה שתוגש לאישור הממשלה.

באוצר מסרבים להתפשר על תוכנית נבון ורשות השידור

מאת רמי לוין, ויוסי ליבוביץ סופרי „דבר"

תוכנית הפשרה המשותפת של רשות השידור והשר הממונה עליה שר החינוך יצחק נבון נבחנה אתמול ע"י שר האוצר משה נסים. המגעים היו אינטנסיביים ולכורות ששניהם לא היו בירושלים קיימו אמש השרים הנוגעים בדבר התייעצויות טלפוניות.

נראה שהאוצר נקט בעמדה בלתי פשרנית עם השובתים. אמש תקף צבי גורן, דובר השביתה, את הממונה על השכר באוצר מר יעקב דנון ואמר „האוצר בודק במסרה לטרפד, הם מחפשים דרך להשתלט על רשות השידור". גורן התכוון כנראה לקשיים שמערימים באוצר על קבלת דרישות העתונאים, אפילו בגרסה המתוקנת והמרוככת של הצעת פשרה אלו.

יש לציין כי תיקונים אלו הוכנסו וסוכמו עם העתונאים ע"י השר נבון ומנכ"ל רשות השידור אורי פורת. עמדתו של דנון בעניין שביתת העתונאים היא נחרצת. הוא אומר, כי ברשות עובדים מאה ושלושה איש יותר ממה שנקבע „כשיא כוח האדם" שהוא, במילים אחרות, מערכת התקנים שמתאימה לרשות לדעת האוצר.

האוצר גם רואה קושי רב בהצמדת שכר לעתונאים השובתים, וטוענים, כי כולם עתונאים באמת. עיקר הדאגה באוצר היא שבעתיד יעלה השכר בעתונות הכתובה בצורה ניכרת וזה יחייב את האוצר.

על טענה זו מגיבים השובתים ואומרים, כי הם לא רוצים להיות צמודים לשכר בעיתון „ידיעות אחרונות", אלא רק בעיתונים הכי עניים בשפות הלועזיות שבהם משלמים את המינימום בעיתונות הכתובה.

התוכנית בה מעיין השר נסים הלילה היא מלאכת מחשבת בין דרישות האוצר מחד והשופטים מאידך. המוטו של ישראל כהן, עוזר שר החינוך המשמש במתווך בעניין, הוא שלפי הצעת הפשרה לא תשולם אגורה אחת מעבר ל־75 שקלים ללא

(המשך בעמ' 2)

הגשם ייפסק, הטמפ' יעלו

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

הגשם ייפסק לקראת אחר־הצהריים ובימיים הבאים יהיה מעונן חלקית עם עלייה קלה במידות־החום, אמר אמש החזאי רוברט אורלינסקי לסופר „דבר".

החזאי אומר כי אמש ניכרו סימנים שביום ב' יתרבו העננים והגשם עשוי להתחדש, אם כי בשלב זה נראה שיהיה זה גשם קל בלבד. כללית, מזג־האוויר יוסיף להיות בלתי יציב ובשל חוסר יציבות זו קשה לחזותו למספר ימים.

אתמול ירד גשם במקומות רבים, אולם ברוב המקומות לא היו הכמויות משמעותיות. באזור תל־אביב, למשל, ירדו רק 5 מ"מ גשם ובאזור ירושלים 7 מ"מ. התחושה היתה, שבגלל היו כמויות הגשם גדולות יותר, אולם עד שעה כתיבת שורות אלה לא היו הנתונים בידי השירות המטאורולוגי בבית־דגן.

מזג־האוויר הנוכחי נגרם מזרימת אוויר קר מכיוון מערבה. בשפי רוסיה מתפצל האויר הקר כאשר חלקו מבסיך למערב־אירופה וחלקו מודים לבלקנים, לים השחור ודרך תורכיה לארץ. להמחשה, מידות־החום באתונה היו אתמול 12 מעלות, בבוקרשט 8 ובמוסקווה 4 מעלות.

הנשיא רייגן מציג את מועמדו גינסבורג (צילום: א.פ.)

יהודי בן 41 – מועמד של רייגן לביהמ"ש העליון

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

הנשיא רייגן הודיע אתמול בוואשינגטון על המועמד שלו לתפקיד שופט בית המשפט העליון של ארה"ב, דאגלס גינסבורג, יהודי בן 41. אם יאושר גינסבורג על ידי הסנאט הוא יהיה שופט בית המשפט היהודי הראשון אחרי הפסקה ממושכת מאז פרש ארתור גולדברג.

גינסבורג שימש בשנה האחרונה כשופט בית המשפט לעירעורים בוושינגטון והיה במשך 10 שנים מרצה למשפטים באוניברסיטת הארוורד.

פיסגה כנראה בדצמבר

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). – מקורות בוואשינגטון אמרו אתמול, כי הפסגה בין רייגן לגורבצ'וב תתקיים ככל הנראה בשבוע הראשון של דצמבר. היום יגיע לוואשינגטון שר החוץ הסובייטי אדוארד שווארדנדזה וייפגש עם הנשיא רייגן ומזכיר המדינה שולץ כדי לגבש סופית את סדר היום של הפסגה וכדי ללטש את ההסכם בפירוק הטילים בעלי הטווח הבינוני והקצר מעל אדמת אירופה. רייגן וגורבצ'וב יחתמו על ההסכם בפגישתם.

לעומת זאת, הנשיא רונאלד רייגן אמר אתמול, כי לא קיבל כל הודעה ממוסקווה בדבר כוונה לקיים פגישת פסגה עם עמיתו הסובייטי מיכאיל גורבצ'וב בשבוע הראשון של דצמבר. היום מגיע שר החוץ הסובייטי אדוארד שווארדנדזה לבירת ארה"ב ויוועד לשיחות עם עמיתו ג'ורג' שולץ.

החקלאים משהים המחאה

כדי לאפשר „אקלים נוח" לדיון בממשלה • דיון נוקב בלשכת „העבודה" • צור: לא זקוקים שתבואו לשבת שבעה

מאת עליזה וולך ודויד גרשיוב, כתבי „דבר"

מטה המאבק המשותף לחקלאים החליט אתמול להיענות לפניית ראש הממשלה יצחק שמיר ולשר החוץ שמעון פרס להשהות את פעולות המחאה באוהל המאבק, מתוך רצון ליצור אווירה נוחה כדי למלא את ההבטחות שניתנו לחקלאים בימים האחרונים.

מטה המאבק עתיד להתכנס ביום חמישי כדי להחליט על המשך צעדיו בהתאם להתפתחויות במהלך השבוע הקרוב.

ביטויים בוטים על אוזלת־ידה של מפלגת העבודה לקדם את הסיוע להתיישבות ועל מחדלי הממשלה בפתרון המשבר בהתיישבות נשמעו אתמול בישיבת לשכת מפלגת העבודה, שהתכנסה באוהל המחאה של ההתיישבות בירושלים. בתום הישיבה קיבלה הלשכה החלטה, שעל־פיה היא תובעת את מיצוי כל ההליכים לפתרון בעניין ההתיישבות והבאתו להכרעה בממשלה בתוך שבוע.

שר הקליטה, יעקב צור, שדיבר בטון נרגש ביותר, הודיע בישיבה כי „בהתיישבות נגמר עניין השתדלנות". הוא הודיע על כוונתו להיפגש עם שרי הליכוד שרון ולוי ועם שרי המפד"ל כדי ליצור איתם חזית משותפת בממשלה שתחצה קווים מפלגתיים.

צור הביע אכזבה מטיפולם של שרי „העבודה" בנושא ומתח עליהם ביקורת קשה בעיקר מפני שלא היו מסוגלים, לדבריו, להגיע שלשום, בישיבת „שרינו" לקבל החלטה על הבאת הנושא לממשלה.

„ממש ברגעים אלה יושב שר החקלאות אצל שר האוצר", סיפר צור. „מחר יישב אצלו פרס. אי אפשר להמשיך בשיטה הזאת". יצויין, כי בפגישת נציגי ההתיישבות עם ראש הממשלה, אתמול, פרץ מזכיר התק"ם, אהרן ידלין, בבכי.

„אנחנו כאלה אומללים,

(המשך בעמ' 2)

תיק נפסו ייסגר מיד לאחר פירסום דו"ח לנדאו – סבורים בשב"כ

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

גורמים בכירים בשב"כ סבורים שתיק החקירה הפלילית בפרשת נפסו ייסגר מיד לאחר פירסום דו"ח ועדת לנדאו לחקר נהלי החקירה של השב"כ.

הגורמים העריכו, כי לאחר שהתברר שוועדת לנדאו אינה מתכוונת לשלוח מכתבי אזהרה לאנשי שב"כ, ולאחר שמתברר כי איש מאנשי השב"כ לא יוזכר באופן אישי בדו"ח הוועדה ירד המתח בשירות מפני החקירה המשטרתית.

בשב"כ מעריכים, כי העובדה שהחומר שנמסר לוועדת לנדאו – שרק חלקים קטנים ממנו הוגשו לחקירה המשטרתית – לא הוליד אישומים פליליים, מעידה על כך שהוועדה אכן קיבלה את טיעון השב"כ שחקירת נפסו לא היתה חריגה בשב"כ.

בשב"כ מעריכים שתיק החקירה ייסגר או שלכל היותר שניים מחוקרי נפסו שעדיין משרתים בשרות יצטרכו לעזוב את תפקידם.

<u>שיתוף פעולה של מכס מס הכנסה ומשטרה:</u>

„ועדת פייט" החשאית חוקרת צווארון לבן

מאת נתן רועי, סופר „דבר" לענייני משטרה

„ועדת פייט" – זה שמה של הוועדה החשאית שהוקמה, בעקבות הישיבות שנערכו בין משטרת ישראל, מס הכנסה והמכס להידוק הקשרים בנושא הלוחמה בפשיעת הצווארון הלבן וההון השחור.

משטרת ישראל הטילה איפול על עבודת הוועדה ונאותה אתמול לומר על כך את הדברים הבאים: "בזמנו פרסמנו כי אנו עושים להידוק הקשרים, והפעילות בשטח נעשית ברוח החלטה זו. יותר איננו מוכנים לומר".

לסופר "דבר" לענייני משטרה נודע, כי בוועדה חשאית זו חברים: ניצב משנה נורמן פייט, רואה חשבון, על פי השכלתו, המשרת במטה הארצי של המשטרה ועוסק בימים אלה, ביחד עם ארבעה חוקרים נוספים בבחינת החשדות לכאורה למעשים פליליים שעלולים לעלות מדו"ח ועדת בייסקי. תפקידו הוגדר בעבר כראש המחלקה הפיסקלית במטה הארצי. הוא שימש בעבר כבעל תפקיד בכיר ביחידה הארצית לחקירות הונאה. משה לנדאו – איש אגף המכס שהיה באיטליה וחזר לארץ. יעקב ליבסקר – פקיד שומה (חקירות) של מס הכנסה בתל־אביב. שלושה בכירים אלה ינהלו את הדיונים החשאיים אודות דרכי הפעולה נגד עברייני הצווארון הלבן וההון השחור, כפי

(המשך בעמ' 2)

ידלין בפגישה עם שמיר (צילום יצחק הררי)

תסיסה ברצועה בעקבות פיצוץ ארבעה בתי מחבלים • אוניב' בית־לחם – נסגרה

מאת דני צדקוני סופר „דבר" בדרום

בתיהם של ארבעת המחבלים שנהרגו בהתקלות עם כוחות הבטחון החודש ברצועה נהרסו אתמול. בתגובה לכך היה אתמול יום של הפרות סדר ברצועה והותקפו כלי רכב ישראלים. כלי רכב אחד עלה באש. אחד הנהגים נפצע קל.

הבתים שנהרסו הם של מסבאח א רוזמן סורי שנהרג ב־1 לאוקטובר בצומת נצרים. סורי נעצר במאי אשתקד, לאחר שזרק רימון על קצין משמר ברצועה ונידון ל־30 שנות מאסר. ב־18 למאי השנה ברח עם עוד חמישה מחבלים מכלא עזה. שבעה ימים לאחר מכן רצח בצומת סג'עיה את גליל ג'רוסי מפרשב גלילות. בסוף אוגוסט השתתף בפיגוע שהיה בכביש עוקף עזה. סורי היה תושב מחנה הפליטים מועזי. סמי מוחמד שיח חליס תורכמאן, רוצחו של סרן רון טל, שברח גם הוא מכלא עזה, שם היה אסור לשמונה שנים בעוון רצח תושב הרצועה שנחשד כמשתף פעולה. תורכמאן השתתף עם סורי בפיגוע בכביש העוקף ונהרג בששה לאוקטובר השנה בהתקלות שהיתה בשכונת סג'עיה בעזה בה נפל איש השב"כ ויקטור ארג'ואן. שני המחבלים האחרים שבתיהם נהרסו הם פאמי והאבי תורכמאן ואחמד חלס שנהרגו באותה התקלות. הורד אמר בבית של האחרון הישראי למגורי אשתו וילדיו.

לאחר ימים של שקט יחסי, התחדשו אתמול הפרות הסדר בעזה, כנראה בעקבות הריסת ארבעת בתי המחבלים. מכונית ישראלית נרגמה בשעות הבוקר באבנים ברחוב אל ואחרוה בכניסה לעיר ליד תחנת המשטרה. הנהג ברח לתוכה להזעיק עזרה כשיצא מכוניתו כבר עלתה בלהבות. בכיכר א סגולה נופצה שמשה של מכונית אחרת. וברחוב הראשי עומר אל מוכתר נפצע נוהג של מכונית אחרת. כמה רחובות נסגרו בגלל ההתפרעויות, וכעשרים צעירים נעצרו.

האוניברסיטה נסגרה

אלוף פיקוד המרכז אברהם מיצנע הורה לסגור את אוניברסיטת בית לחם למשך 3 חודשים.

בעקבות הפרות הסדר והמהומות שהיו באוניברסיטה ביום ד' הורה אלוף הפיקוד על סגירת האוניברסיטה הזו מיום ה' ה־29.10.87 ועד ל־29.1.88.

כזכור, ב־12.10 נסגרה אוניברסיטת בית לחם בעקבות הפרות הסדר למשך ארבעה ימים. עקב התחדשות הפרות הסדר הורה אלוף הפיקוד על סגירת האוניברסיטה כמו־ש לבמשך 3 חודשים.

תקופת החסכון בשנים	ריבית בסיסית לשנה	שער פדיון מוגדל ב־$
2	[illegible]	114
3	[illegible]	115
4	[illegible]	116
5	[illegible]	117

מכזא من الأصل

הנשיא הרצוג ורעייתו, היו"ר הלל ויו"ר התאחדות עולי בריטניה מביטים על מסמך הצהרת בלפור המוצג בטרקלין הכנסת, לרגל 40 שנה להצהרת בלפור. (צילום: יצחק ההרי) ראה גם עמוד 17

הג'יהאד האיסלאמי הרג שני צרפתים ופצע שלישי בביירות

מאת מרדכי ... כתב "דבר" בפאריס

פאריס. (כתב "דבר"). – שני שוטרים צרפתים נהרגו ושלישי נפצע קשה ... בביירות ... הג'יהאד האיסלאמי ... [illegible]

שמיר סירב לשעשע את שיראק בקטעים מתוך „עלובי החיים"

מאת ... כתב "דבר"

[illegible]

חוואתמה: ברה"מ דחתה החלופות לוועידה הבינ"ל

[illegible]

ירושלים כנראה בלי מאבקי שבת היום – בשל הסגריר והגאז

מאת כתב "דבר" בירושלים

[illegible]

„לא שם זין" – המועמד הישראלי בתחרות האוסקר

[illegible]

עונש מוות – רעיון מפחיד

[illegible]

ברעם מציע את רמון לראש ההסברה במטה הבחירות של „העבודה"

[illegible]

הפקיד זה הוצע לשר משה שחל, אך הוא דחה אותו.

„ועדת פייט"

(המשך מעמ' 1)

[illegible]

9 משואות הודלקו אמש בעצרת גייסות השריון בלטרון לכבוד 9 מפקדי השריון. בתמונה: אלוף ישראל טל מדליק את המשואה התשיעית (צילום: יצחק ההרי)

תוניס סירבה לארח את הישראלים – והגרמנים העבירו ועידתם לליסבון

מאת אריאלה ... סופרת "דבר"

[illegible]

דורש לפטר מנכ"ל „כור"

מאת חיים ...

[illegible]

19 מיליון ד' הובטחו בסיור תורמים של פרס ושרים בנגב

מאת סופר "דבר" בנגב

[illegible]

1.4

(המשך מעמ' 1)

[illegible]

רופאי קופ"ח הקו סגיה... מרפאות החוץ ליום שלישי

מאת ... סופרת "דבר"

[illegible]

תיקון

[illegible]

החקלאים משהים

(המשך מעמ' 1)

[illegible]

זכו בפיס

ב"וילה+וולוו" זכה המספר 424815

בסך 10,000 ש"ח זכו המספרים:

:496275	:486722	:096480
:752156	:654409	:534252
	.845832	:844750

בסך 1,000 ש"ח זכו המספרים:

:044564	:009249	:001802
:094032	:091610	:075483
:112570	:111279	:105948
:194004	:190493	:131829
:215998	:201247	:197494
:277197	:264234	:219203
:307228	:290519	:287537
:328515	:312187	:310745
:357148	:345009	:334711
:394783	:390268	:378999
:408182	:401786	:397713
:439156	:428833	:409766
:449692	:447679	:443984
:466877	:460756	:452969
:576318	:522902	:508705
:627711	:592138	:579729
:689848	:670493	:648917
:766632	:709384	:691595
:782822	:772742	:771023
:794391	:793181	:782911
:848609	:813945	:796606
		.885343

בסך 200 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־6906: 9172 ;8955 ;7031.

בסך 100 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־182: 536.

בסך 25 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־378: 382 ;683 ;591.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 1: 3: 6 זכו בסך של 2.50 ש"ח.

מעוניין לקנות מיצובישי 207־307 1982־1985
טלפון: 04־442114

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

[illegible]

swissair

דבר DAVAR
מאוחד עם למרחב
העורכת: חנה זמר
משנה לעורך: דוד פדהצור
מזכיר מערכת: מרדכי ברקאי
מנהל כללי: אמנון ברנע
המו"ל - "דבר" בע"מ
נדפס בדפוס דבר בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45 ת.ד 199
מיקוד 61001
טלפון 225141 (6 קווים)
המחלקה המודעות
טלפונים ישירים 286156, 281560, 298032
ירושלים: המערכת, רח' המלך ג'ורג' 16
טלפון 242203
חיפה: רח' הנביאים
טלפונים 642111

רשות השידור

(המשך מעמ' 1)

התייעלות. יעקב רונן, הממונה על השכר, עומד בתוקף על הדעת שהתייעלות תחשב רק מהעובד המאה שלושים ואחד שיעזוב את הרשות.

השר נסים אמור לפתור את הסכך הזה ההחלטתו אמורה להימסר לשובתים עוד הבוקר. יש להניח כי הם יצטרכו להביא את ההצעה להצבעה באסיפתם הכללית.

שר התקשורת יעקבי הקים צוות במשרדו שיפקח על תוכן שידוריו של הערוץ השני לאחר מכתב חריף מידיו יבין מנהל הטלוויזיה ותלונות מאורותים על ביטויים גסים בסרט „מתחת לאף" שהוקרן ע"י הערוץ השני ביום שלישי.

מזכיל ההסתדרות ישראל קיסר הביע אתמול ביקורת נוקבת במעתונאים של רשות השידור, אשר דורשים תוספת בשיעור 20 אחוז לשכרם, כפי שקיבלו העתונאים בשכמה הפרטי בעוד ששאר השכירים במשק קיבלו תוספת של 75 שקלים בהתאם להסכם המסגרת.

קיסר אמר, בתשובה לשאלות תלמידים בכרמיאל, כי ההסתדרות לא תתן את ידה לתוספת שתחרוג מהסכם המסגרת. יחד עם זאת גילה המזכ"ל כי ברשות השידור מסתמן פתרון לפיו יקבלו העתונאים תוספת לשכרם אם ייצמצם כוח האדם ברשות. לדבריו ייתכן ורשות השידור יהיה הסקטור הראשון שינהג על פי סעיף 8 של הסכם המסגרת.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו
אברהם ברוך
פרטים על מועד ההלויה
בטלפונים 03־472677 052־28326 03־473890
המשפחה המתאבלת

לרחל, איציק, רותי והמשפחה
משתתפים בצערכם במות הבעל, האב והסבא
אברהם נשרי
(סוקולובסקי)
ההלויה תתקיים היום יום שישי, ז' חשון תשמ"ח 30.10.87 בשעה 12:00 בבית העלמין הדרום בגבול חולון–בת ים. נפגשים בשער המרכזי.
קבוצת ארז

5 הפלגות לחודש!
ZIM HAIFA ★ ZIM TOKYO ★ ZIM NEW-YORK ★
ZIM PUSAN ★ ZIM SAVANNA ★ ZIM CALIFORNIA ★
ZIM IBERIA ★ ZIM GENOA ★ ZIM HONG-KONG ★
ZIM MONTREAL ★ ZIM LIVORNO ★ ZIM KEELUNG ★
ZIM MIAMI ★ ZIM HOUSTON ★ ZIM MARSEILLES ★
מעתה - השלות לאמריקה והקריביים בתדירות עוד יותר גבוהה!
שרות • יעילות • אמינות
צים ZIM חברת השיט הישראלית
המוביל שלי

מאשה לובלסקי ואידה נודל, אתמול

קחי את הזמן, אידה

„את שייכת למדינת ישראל, לעם היהודי כולו, וזה עוד עלול לשגע אותך" – אמרה מאשה לובלסקי לאסירת-ציון שהיתה אורחת נעמ"ת

מאת נעה גל, סופרת „דבר"

עוד לא, עדיין לא נותנים לה לנוח. עכשיו בנעמ"ת. האחות, אילנה פרידמן, מנהלת חשבונות במרכז נעמ"ת, חשה חובה להודות לחברותיה בארגון, ובראשן למזכ"ל, מאשה לובלסקי, על העידוד שהעניקו לה משך שנות הציפיה לבואה של אידה נודל.

אתמול הביאוה את אידה לפגישה עם מאשה לובלסקי, עובדות מרכז נעמ"ת וח"כ גאוה אירד, להרמת כוסית עם העולה החדשה, אותה כינו: אחותנו, אורחת הכבוד.

בחצאית כחולה ובמעיל בהיר, בתסרוקת כמו בתמונות: שערה האדמוני אסוף לאחור, נכנסה אידה נודל לאולם הישיבות של הוועד הפועל והתקבלה במחיאות כפיים וברב פרחים. גם אורה, העובדת של המוגן שעלתה מתימן, באה לראות אותה. „מתרגשת בטח, זאת אידה נודל. כל יהודי שבא זה חשוב"... הכל מדברים באנגלית מברכים ומאחלים. מאשה לובלסקי סקרה את תקופת הציפיה לבואה של אידה, כשבכל שנה הרימו באולם הזה כוסית בפרוס השנה החדשה ויחלו לשחרורה". היא סיפרה לאידה גם על דרישות השלום מרחבי העולם שהתקבלו, וכהן בקשה לארח את נודל בכל קהילה.

„יש לי עצה שאני מרגישה צורך לתת לך", אמרה לובלסקי. „את קחי את זה כמו שאת רוצה: את שייכת למדינת ישראל. את שייכת לעם היהודי כולו. וזה עוד עלול לשגע אותך... אז קחי את הזמן שלך. הרי כל אחד רוצה שתהיי כאן ושם, כל ארגון וכל קבוצה מבקשים לארח אותך. את האי תתן להן כבר בימים אלה, את קחי את הזמן שלך ואל תקבלי החלטות. יש זמן." נודל חייכה חיוך רחב והקשיבה בתשומת לב.

כשסיפרה ח"כ גאוה אירד, שבעת פגישתן במוסקווה, לא האמינה אידה בסיכוי שתשוחרר, הורידה נודל את ראשה ופניה הרצינו. „מאשה צודקת. אל תמהרי לקבל החלטות. נעמ"ת היא ביתך. ברוכה הבאה הביתה", סיימה אירד את דבריה.

מאשה לובלסקי מבקשת לחרוג מתוכנית ומעלה לבמה את האחראית על הפעילות הערביות בנעמ"ת. „אני לא יודעת אם פגשת ערביה ישראלית" היא אומרת לאידה, ומזמינה לבמה את גלי קרקבי, שמביעה אף היא את התרגשותה מבואה של נודל ומאחלת לה „מנוחה עכשיו, וכל טוב".

אידה, באנגלית מתגלגלת במבטא רוסי כבד, „מודה בשמי ובשם כל היהודים שהשארתי מאחור, ברוסיה, על התמיכה והעידוד. בלעדיכם לא היה אפשרי לקוות שאהיה כאן", היא אומרת בטון נרגש אבל שקט. „אלפי, אלפי יהודים מחכים לרגע שאני הגעתי אליו. חייהם של ילדים יהודים ברוסיה תצויים כשהם הולכים לבית-ספר רוסי חייבים להיות חברים בקומסומול, ובבית הם חיים כיהודים. הכפילות הזו יוצרת מתח נפשי ופסיכולוגי קשה, וכך הופכים יהודים רבים מקבוצת אסירי-ציון, לבעלי תשובה. זה נותן להם כוח ואמונה, ומחזק את הזהות", סיפרה נודל לנוכחות. „אני רוצה לחזור שוב ושוב: ישראל הנסיכה בעיניה לנו. אני מודה לכל אשה, גבר וילד בארץ שהקדישו אנרגיה, מחשבה ותבונה לעזרתי. תודה לכולכם".

המדינה נגד דמיאניוק | אוריאל בן-עמי

למרות מחאותיו של הסנגור, עו"ד יורם שפטל:

ביהמ"ש אישר קבילות חיקורי הדין של הורן ולאונהארד

(ע). – בית המשפט, הדן בעניינו של איוואן דמיאניוק בירושלים, אישר אתמול את קבילותם של חיקורי הדין שנעשו בגרמניה לאוטו הורן ולהלמוט לאונהארד ודחה את התנגדותו של הסנגור, עו"ד יורם שפטל לקבלת חיקורי הדין במענה, כי לא ניתנה לסנגוריה ההזדמנות נאותה לחקור את השנים חקירה נגדית יעילה.

אוטו הורן, שנמנה על הצוות הגרמני במחנה ההשמדה בטרבלינקה, נחקר בקשר לזהותו של הנאשם איוואן דמיאניוק כאוקראיני שהפעיל את תאי הגאזים במחנה ההשמדה.

הלמוט לאונהארד נמנה על סגל הפיקוד הגרמני במחנה האימונים של כוחות העזר האוקראיניים בטרווניקי. הוא נחקר בקשר למהימנות „תעודת טרווניקי", היא תעודת הזהות שהוצאה לאיוואן דמיאניוק באותו מחנה ובה מופיעה גם תמונתו מאותו זמן.

שני העדים נחקרו בגרמניה במסגרת של חיקור דין, מאחר ובית המשפט בירושלים השתכנע, כי אין הם מסוגלים להופיע ולהעיד בישראל. בהחלטתו ציין בית המשפט כי חיקורי הדין נעשו על פי אמנה לסיוע ושיתוף פעולה בין ממשלות, בקשר להקירתם של פושעי המלחמה הנאצים ואשר מחייבת גם את גרמניה המערבית וגם את ישראל.

טענתו של הסנגור שפטל היתה, כי חקירתם הנגדית של שני העדים בחיקורי הדין, לא היתה שלמה משום שלא היו בידי הסנגוריה באותו זמן מסמכים ובידע שהגיעו לאחר מכן. הוא טען, כי אילו היו אז המסמכים בידי הסנגור בארץ אוקונר שניהל את החקירה הנגדית היתה חקירתו נעשית בצורה אחרת.

לגבי עדותו של אוטו הורן טען הסנגור שפטל, כי לאחר חיקור הדין הגיע מן המשרד האמריקאי לחקירות מיוחדות שעסק בין היתר גם בחקירות פושעי מלחמה, דו"ח של החוקר ברנארד דוהרטי, שערך מסדר זיהוי תמונות לאוטו הורן בנובמבר 1979.

לפי הדו"ח של דוהרטי על מסדר הזיהוי הזה לא זיהה אוטו הורן את דמיאניוק, לפי שמונה תמונות שהוצגו לפניו, ביניהן תמונת דמיאניוק כפי שהיא מופיעה בתעודת טרווניקי מ-1942 הוא לא זיהה אף אחת כהן בזיהוי ראשון.

לפי הדו"ח של דוהרטי הוא זיהה את דמיאניוק לפי תמונתו משנת 1951, עשר שנים כמעט לאחר מכן. כמו כן התיאור שמסר הורן על פניו, שערו ומיבנה גופו של דמיאניוק, שונה מתיאורים שלו לאחר מכן בתצהירים אחרים. עו"ד שפטל טען, כי בדו"ח של דוהרטי שהוגש לחיקור הדין בשנת 1986 היו הטעיות וזיופים מכוונים. „כיצד זיהה אוטו הורן לפי תמונת דמיאניוק משנת 1951, שאז לא הכירו, ולא זיהה אותו לפי המונח 1942, לפי מסמך טרווניקי, שאז הרי ראה אותו במחנה טרבלינקה?"

עוד טען הסנגור שפטל, כי בחיקור הדין האחרון בברלין העיד הורן כי דמיאניוק התעלל בקורבנות היהודים ליד תאי הגאזים לפני הוצאתם להורג, היכה אותם במגלב, היכה אותם בידיו ובעט בהם. לעומת זאת, לפי הדו"ח של דוהרטי מ-1979 אמר הורן, כי „הוא לא ראה אותו מכה אף אחד או מתעלל בכישוף".

סתירה נוספת, לטענת הסנגור, היא בכך שבחיקור הדין בברלין ב-1987 טען הורן שדמיאניוק הפעיל בעצמו ולבדו את המנוע בתאי הגאזים ואילו בדו"ח של דוהרטי הוא אמר כי שני אוקראינים הפעילו את המנוע.

בית המשפט יחדש דיוניו ביום שני בבוקר. ונודע שעד הסנגוריה הבא יהיה הרוזן אלכסנדר טולסטוי, היסטוריון, שהתמחה במלחמת העולם השניה במזרח אירופה.

ממתינים לטולסטוי

אתמול הפגין התובע מיכאל הורביץ לראשונה את כישוריו. הורביץ, שישב בשקט על ספסל התביעה מאז תחילת המשפט, – הציג לבית-המשפט את חיקורי-הדין שנעשו בגרמניה.

הורביץ, במבטא גרמני משהו, ביקש מבית-המשפט לקבל כראיה את עדותם של הגרמנים אוטו הורן והלמוט לאונרד. עדים אלה זיהו את הנאשם במסדרי זיהוי שונים כאיוון האיום והעידו על כך.

אבל יורם שפטל שוב ניסה את מזלו. הוא טען גם הפעם, שלהגנה לא היה זמן וחומר כדי לחקור את העדים בחקירה נגדית, ולכן לדעתו, יש לפסול את עדויותיהם.

התובע הורביץ הזכיר לו, שהסניגור המודח אוקונור חקר את העדים במשך שלושה ימים שלמים, ולכן הוא תמה בכלל על טענתו של שפטל. בית-המשפט כבר לא היה תמה ודחה את התנגדותו של שפטל.

אחר-כך ביקש התובע שקד לעשות טובה לסניגור שפטל ולחסוך לו הוצאות מיותרות. שקד ביקש להתנגד להופעת העד עו"ד גץ מגרמניה, המתוכנן מטעם שפטל לנובמבר. שקד טען שהעד גץ אמור להעיד על שאלה היפותטית – שהוא שקד – שאל את העדה הלגה גרבין.

הלגה גרבין, מצידה, השיבה תשובה היפותטית ועכשיו מבקש שפטל שהעד גץ ינתח את ההיפותזות.

השופט לוין נתן לשפטל צ'אנס לרדת מן העד – אבל שפטל בשלו. העד גץ יופיע, אפוא כמומחה להיפותזות.

בשבוע הבא, נזכה סוף-סוף לפי הבטחת שפטל, לחזות ברוזן אלכסנדר טולסטוי, שהוא נינו של הסופר המפורסם. האם הנין מוכשר כסבו? האם הנין הוא אכן נינו של הסופר? האם הנין שהוא היסטוריון הוא באמת רוזן? האם ההיסטוריון הוא באמת מומחה כפי שמבטיח לנו שפטל?

המשך – בשבוע הבא.

על-פי הוראת רבין:

האוהל שפורק בקבר יוסף – מוקם מחדש

מאת אוריאל בן עמי, סופר „דבר"

שר הבטחון יצחק רבין הורה לאלוף פיקוד המרכז להקים מחדש את האוהל בקבר – יוסף בידי חיילי צה"ל.

כזכור הורה השבוע שר הבטחון יצחק רבין לחיילי צה"ל להרוס מבנה העשוי מסגרות מתכת בקבר-יוסף, שנועד לשמש כחדר אוכל לישיבה. המבנה הוקם בידי אנשי הישיבה במקום אוהל שהתפרק בגשמים.

חיילי צה"ל הרסו את מבנה המתכת השבוע בשעות הלילה המאוחרות לפי הוראת שר הבטחון. בפגישה בירוד בין ראשי יש"ע לאלוף פיקוד המרכז נחלקו הצדדים בטענותיהם בדבר אישור מוקדם שקיבלו מתנחלים למבנה שפורק.

אתמול נפגש שר הבטחון יצחק רבין עם ראש הישיבה הרב אליעזר איגרא ועם ראש המועצה האזורית שומרון בני קצובר ועמד על דעתו שצריך היה לפרק את המבנה. עם זאת הוא הודיע שחיילי צה"ל בעצמם יקימו מחדש את האוהלים שהיו במקום קודם לכן וכי החיילים יגביהו גם את הגדר במקום למניעת השלכת בקבוקי תבערה על תלמידי הישיבה.

תנ"צ שלמה חרון – מפקד המחוז הצפוני במשטרה

מאת נתן רועי, סופר „דבר" לעניני משטרה

תנ"צ שלמה חרון, מפקד המכללה לקצינים בכירים של המשטרה יהיה המפקד הבא של המחוז הצפוני במשטרת ישראל, במקומו של ניצב לוי שאול, המתמנה החל מה-15 בנובמבר השנה לנציב שירות בתי הסוהר. ניצב דוד טיימן, הפורש מן השירות, יכנס ב-15 בנובמבר, מסיבת עיתונאים בבית אגרון בירושלים ובה יפר את שתיקתו.

שר המשטרה חיים בר-לב על פי המלצת המפקח הכללי של משטרת ישראל אישר את מינויו של תת-ניצב שלמה חרון למפקד המחוז הצפוני של המשטרה. המינוי יכנס לתוקף ב-1 בדצמבר השנה.

תת-ניצב שלמה חרון נולד ביוון בשנת 1930. הוא עלה, במסגרת "עליית הנוער", לישראל בשנת 1944. בההלך מלחמת השחרור השתתף בקרבות הנגב. בשנת 1949 התגייס למשטרת ישראל. הוא השתתף בקורס השוטרים הראשון של המשטרה ומילא שורה של תפקידים בתחומי המשטרה. בשנת 1960 הוא הוסמך לקצונה ועבר לשרת במשטרת מחוז תל-אביב כמפקד יחידת סיור ביחידה המרכזית. הוא שרת בענף התנועה. היה מפקד מרחב דן, מפקד מרחב ירקון וסגן מפקד מחוז תל-אביב. משנת 1984 הוא מפקד המכללה לקצינים בכירים של משטרת ישראל. הוא בוגר. קורס פיקוד ומטה של המשטרה וקורס בן שירותי למודיעין. הוא נשוי ואב לשניים.

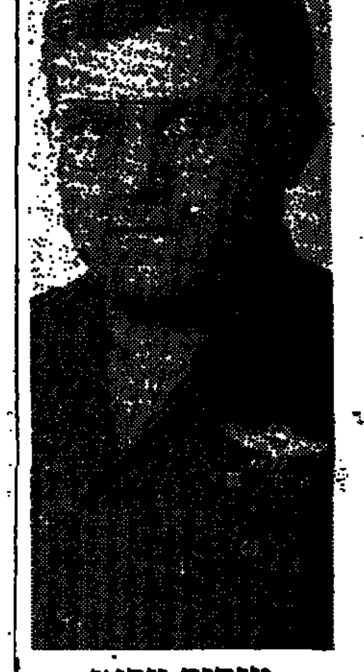

מזכיר צבאי חדש לרבין

תא"ל אלקנה הרנוף מתמנה ביום א' לתפקיד מזכירו הצבאי של שר-הבטחון. תא"ל הרנוף מחליף בתפקידו את תא"ל חגי רגב, היוצא לחופשה ללא תשלום, וימלא את תפקיד יועץ שר הבטחון, במקום צבי בן משה, שחוזר לקיבוץ נווה-אור.

נגה רץ מבקשת לקבוע הערכאה השיפוטית להתרת נישואיה

(ע). – נגה רץ מנהלל ביקשה אתמול מנשיא בית המשפט העליון לקבוע את הערכאה השיפוטית המתאימה להתרת נישואיה עם בעלה רז, הפליט ההונגרי העומד לפני גירוש מהארץ.

בג"צ אישר את צו הגירוש שהוציא נגד רץ שר הפנים, אך למרות זאת ניאותו שלטונות משרד הפנים להעניק לו הזדמנות לשקם את חייו בנהלל. הוא שוחרר לאחר שקוצר שליש מעונשו.

באמצעות עורכי הדין שמעון שובר ורפי שרמי טוענת נגה כי חודשים ספורים לאחר שחרורו, עלו נישואיהם על שרטון. רץ עזב את נהלל לתל אביב, שם נעצר והוא עומד בפני גירוש. נטען, כי רץ נטול דת ואילו נגה דרומי יהודיה. הם נישאו בנישואים אזרחיים בפרגוואי. כעת יש צורך בקביעת הערכאה השיפוטית המתאימה להתרת נישואיהם מאחר שאין רץ מסוגל להיות בעל ואב ראוי, לדבריה.

כתב עת"ים מציין, כי בית המשפט המחוזי בתל אביב הוציא צו זמני האוסר את גירושו של רץ לבקשת אשתו עד לגירושין.

★ מטוס איירבוס של חברת „הפאג לויד" ובו 320 תיירים מגרמניה המערבית, ינחת בשדה התעופה עובדה ויפתח סדרה של טיסות שכר האמורה להביא אלפי תיירים לאילת. להערכת אליהו עמיאל, מנהל עמיאל טורס, מיזמי קו התעופה החדש, עשוי הדבר להכפיל את תיירות החורף מגרמניה המערבית לאילת.

★ קופת חולים של ההסתדרות הכללית פתחה השבוע יחידה לטיפול בקשיש בקהילה ברחוב הגפן בחיפה. מנהל היחידה הוא ד"ר דוד כהן, מנהל המחלקה הגריאטרית בבית החולים „כרמל" ולידו יסייעו עובדים סוציאליים, פסיכולוגים ומרפאים בעיסוק. מטרת היחידה: שיקום הקשישים ועזרה לשילובם בקהילה.

בישיבת לשכת מפלגת העבודה ב"ים

ברעם: דולצ'ין יזם המהלך שהביא לפסילת לוינסקי

מאת יאיר בית, סופר „דבר"

מזכיל מפלגת העבודה עוזי ברעם סבור, כי בעטיה מאוחרת ניתן יהיה להעביר את מינויו של עקיבא לוינסקי ליו"ר ההנהלה הסוכנות, למרות התנגדותם של חלק מראשי הסוכנות.

בישיבת לשכת מפלגת העבודה שהתקיימה אתמול באוהל ההתיישבות בירושלים, סקר ברעם את אירועי השבוע האחרון בהצבעה על יו"ר ההנהלה הסוכנות, אריה דולצ'ין כאיש שיזם את המהלך שהביא לפסילתו של לוינסקי. ברעם הוסיף כי העלאת שמות באמצעי התקשורת של מועמדים אחרים מטעם מפלגת העבודה, פוגעת לא רק בלוינסקי אלא במפלגה כולה שבחרה בו.

יו"ר תנועת העבודה הציונית, יוזאל לקט אמר כי המהלך אותו נקט היו"ר היוצא של חבר הנאמנים, לשלום מקרה שהיה בעבר. הוא גילה כי ישיבת הפסילה זומנה עוד לפני כחודש וחצי, בעצה אחת עם דולצ'ין. „אלמלא ההסכם הקואליציוני שנחתם עם הקונפדרציה, הקונסרבטיבים והרפורמים, מצבה של מפלגת העבודה היה גרוע יותר היום" אמר לקט. הוא הדגיש, כי ההסכם נעשה על דעת צמרת המפלגה.

בליכוד שוקלים פעם נוספת את מועמדותו של גדעון פת לאחר שבשיחות בלתי רשמיות עם אחדים מראשי המגביות נרמז לאנשי הליכוד שגם מועמדותו של פת אינה מקובלת בעיניהם.

מנדל קפלן, היו"ר החדש של חבר הנאמנים ומועמד העבודה עקיבא לוינסקי ייפגשו ביום ראשון לשיחת הכרות עם יו"ר מפלגת העבודה ושר החוץ פרס.

חולים נדרשו לשלם תמורת תותבות להשתלה – לפני הניתוח

דובר משרד הבריאות: התופעה חמורה

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

המשבר הכספי הקשה שבו מצויה מערכת הבריאות בארץ, הביא כמה ממנהלי בתי חולים ומנהלי מחלקות אורטופדיות לפעול בניגוד להנחיות משרד הבריאות ולדרוש מחולים שהם מבוטחים של קופות החולים, לשלם בעבור רכישת פרוטזות ותותבים שונים להשתלות וניתוחים בגופם ואם לא כן, לא ינותחו.

בתקופה האחרונה רבו תלונות של חולים שוקקים להשתלות ובעיקר להרכבת פרוטזות, על דרישה שהופנתה אליהם ממנהלי בתי חולים ומנהלי מחלקות בבתי חולים לשלם במזומן בעבור הפרוטזות. יתר על כן, בכמה מקרים אף צירפו מנהלי המחלקות ורופאים רשימה מפורטת ופרוספקט של יבואנים שאצלם ניתן לרכוש ציוד יקר ערך זה.

במקרה אחד נדרשה חולה, גב' יעל ויסל מקריית שמונה, לשלם סכום של כמעט חמשת אלפים ש"ח בעבור רכישת ציוד רפואי לניתוח אורטופדי בבית החולים רמב"ם בחיפה. על הדרישה היה חתום ד"ר שיפרין, מהמחלקה האורטופדית ב' בביה"ח החיפאי.

ד"ר שיפרין צירף למכתבו פרוספקט של חברת היבוא „ישראמרקט" בת"א ובו פירוט המחירים. בסיפא לפרוספקט נכתב לחולה, כי תוך כדי הניתוח יתכן ויהיה צורך להוסיף שתלים נוספים שיגרמו לתוספת מחיר של כעשרה עד עשרים אחוז. עוד נכתב, כי עליה לשלם את מלוא המחיר עם קבלת הציוד המוכשרים. במכתבו לחולה מציין ד"ר שיפרין, כי „ברגע שהסוכן יודיע לנו שהתשלום סודר, נוכל להזמין אותך לאישפוז".

גב' ויסל העבירה המכתב והפרוספקט המצורף להנהלת קופ"ח במחוז הגליל. בינתיים נודע כי גם חולים המגיעים לבית החולים „פוריה" נדרשו לשלם בעבור רכישת פרוטזות. ד"ר ראובן קריסטל, המנהל הרפואי של מחוז הגליל בקופ"ח, אמר כי מדובר בתופעה חמורה ביותר שהיא חריגה. מנהלים מקבלים לגבי אישפוז חברי קופ"ח כללית הזכאים לקבלת טיפול רפואי מלא ללא תשלום תמורת התחייבות של קופ"ח. ד"ר קריסטל פנה למנהלי בתי החולים רמב"ם ו„פוריה" בדרישה לקבל הסברים על המקרים. הוא איים כי ינקוט צעדים משפטיים אחרים לביעור התופעה.

דובר משרד הבריאות, שמואל אלגרבלי, אמר בתגובה כי שרת הבריאות, שושנה ארבלי-אלמוזלינו, הוציאה לפני מספר שבועות הנחיה מחודשת לפיה אסור לרופאים ולבתי חולים ממשלתיים לגבות כספים מחולים המבוטחים בקופות החולים. הדובר ציין, כי משרד הבריאות רואה בתופעה זו מעשה חמור וכבר ננקטו צעדים משמעתיים נגד רופא שדרש מחולה לשלם בעבור קניית ציוד רפואי להשתלה.

דובר משרד הבריאות ביקש מחולים המבוטחים בקופות החולים, שנדרשו לשלם בעבור רכישת ציוד השתלה רפואי, לדווח על המקרים למשרד הבריאות.

ההסתדרות פועלת לקיצור שעות העבודה גם בתעשיה

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לעניני עבודה

נציגי ההסתדרות בראשותו של יו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד יפגשו ביום ראשון הקרוב עם משלחת של התאחדות התעשיינים לדיון פורמלי ראשון על קיצור שעות העבודה השבועיות במפעלים.

בהסתדרות מציינים שזו הפעם הראשונה מאז נחתם הסכם השכר במגזר הפרטי, לפני למעלה משנה, מוכנים התעשיינים לדון על קיצור שעות העבודה השבועיות. סעיף 6 בהסכם קבע כי „יוקם על ידי הצדדים להעלאת פריון העבודה הצדדים ידונו גם בנושא קיצור שעות העבודה השבועיות".

סגן יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, מאיר גת, העריך אתמול, שכוונתם של התעשיינים לקיים את הפגישה מראה על ריכוך בהתנגדותם להפחתה של שעות העבודה. לדבריו, ההסתדרות חותרת להגיע ל-40 שעות עבודה שבועיות במפעלים בתוך שנתיים עד שלוש שנים.

ואולם דובר התאחדות התעשיינים, אלי לנדאו, טען אמש כי הדיון הצפוי אינו על הפחתה של שעות העבודה אלא על העלאת הפריון. עם זאת הוסיף ש„אנו מוכנים לדבר על הפחתת השעות לטווח ארוך, בכפוף לעליית הפריון".

שכר הבכירים

סגנו של הברפלד מטעם מפ"ם, אפריים וילוני, יזום הגשת בג"צ מצד ההסתדרות נגד שר האוצר, כדי למנוע את העלאת שכר השרים, הח"כים ויתר הבכירים בשיעור של 22.7 אחוז.

וילוני טען שעשר ניסים הבטיח אמנם להורות על הקפאת התשלום של התוספת לבכירים אולם הוא נמנע מלפרסם הודעה על כך ברשומות ופירוש הדבר הוא כי שר האוצר „מסתפק בתרגיל של יחסי ציבור".

התנועה של המדינה

סמלת רינה תגיע הביתה בשלום

היום חיילת, מחר אשה צעירה.
בתקופה זו של חייה חיוני להגן עליה,
לשמור על הפרח הזה מכל רע.
לכן, "אגד" קיבל על עצמו לבצע הסעות
של חיילות בכל רחבי הארץ, ללא תשלום
וללא צורך בחיפוש טרמפים.

אם אתם הורים, אחים או חברים של חיילת,
יש לכם בזכות זה שקט נפשי.
חשבתם פעם על זה ש"אגד" הוא חלק בלתי נפרד
ממערכת הבטחון של המדינה?

هكذا من الاصل

מורדי השמאל במאנילה מאיימים: נהרוג אמריקאי על כל מכולת־נשק

באנילה (עי״ר וא.פ.) - ...

דנג מבקש לפרוש: במפלגה לא רוצים אבל מבינים לרצונו

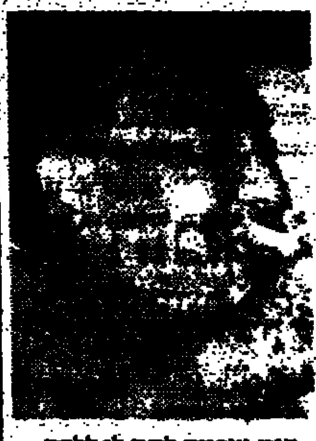

דנג: מוכנים לתת לו ללכת

אכזבה מפתיחת כספת ,טיטניק׳: אין אוצרות, רק דולארים ישנים

פאריס (ע״צ ורויטר עת״ס). - הלוביים, סקרנות כסף מוסתרים, תכשיטים הוצאו ביום ו׳ בלילה מכספת של הכלבל של אוניית הפאר „טיטאניק״, ומזוודה נפתחה בשידור־חי בטלוויזיה מפאריס.

כבר הוצגו האוצרות הראשונים של האוניה שטבעה ב־15 באפריל 1912, בהפלגת הבכורה שלה לאחר שפגעה בקרחון. באוסף זה מצאו את מותם 1522 מבין 2227 הנוסעים ואנשי הצוות של „טיטאניק״.

כ־100 מיליון צופים ברחבי העולם ראו את השידור המיוחד, שכלל כתבות, קטעים דוקומנטאריים ודברי פרשנות בהנחייתו של טלי סאוואלאס, שהתפרסם בגילום תפקידו של המפקח קוז׳אק.

מרגלים סובייטים השיגו הטיל „סטינגר״ והעתיקוהו

ואשינגטון (ע״צ). — מרגלים סובייטים, שפעלו ביוון הצליחו לפני ארבע שנים להשיג את טיל־הכתף האמריקאי קרקע־אוויר „סטינגר״, השתמשו בטכנולוגיה שלו כדי לפתח נשק סובייטי דומה, המכונה „גרמליך״ - מסרו אמש פקידים בפנטגון שרצו בעילום שם.

לפי „הניו יורק טיימס״, גרמה פרשה זו למתיחות מסויימת בין ואשינגטון וממשלת יוון. ב־1985 נעצרו שלושה יוונים, לאחר שזוהו על־ידי סוכן סובייטי שערק.

העריק האמריקאי נבוך: אף מדינה לא רוצה אותו

המיליציה הנוצרית חשפה קשר לרצוח את ג׳עג׳ע

40 אחוז מהנוער בארה״ב לא יודע איפה מקסיקו

מכוניות צבאיות בוערת בסאן סלבדור, לאחר שכ־7,000 מפגינים צעדו ברחובות העיר למחות על רצח נשיא ארגון המגן על זכויות האזרח. (צילום: א.פ.)

תן יד לקשיש: ביפאן שירותי זנות לגברים בגילאי 60—80

מאת שפרה הרון, סופרת „דבר״ ביפאן

ארה״ב מרוצה מהתנהגותה של נורווגיה בעניין היצוא לברה״מ

מאת עלי בוזן, סופר „דבר״ בקופנהאגן

במלאת שלושים לפטירתו של אהובנו
שמואל פולק־גולדבלט ז״ל
נפקוד את קברו ביום ראשון ט׳ חשון תשמ״ח, 1.11.87, בשעה 16.00
לאחר האזכרה נקיים מפגש חברים לזכרו בבית הראשונים
משפחות גולדבלט ולבנסקי ובית כפר גלעדי

למשפחת גיא ולבית כפר גלעדי
משתתפים באבלכם הכבד על מותו של
עמי ז״ל
בית יגור

הננו משתתפים באבלו של חברנו
יואל ברנדווין
על מות אחותו
רחל גלזר ז״ל
הנוער העובד של ההסתדרות וחבר עובדיו

לחברתנו מילמן סוניה
איתך באבלך במות
בעלך ז״ל
בנק הפועלים בע״מ
ההנהלה והעובדים

לחברתנו גבאי בתיה
איתך באבלך במות
אביך ז״ל
בנק הפועלים בע״מ
סניף גבעת־אולגה
ההנהלה העובדים

למכירה ברמת־אביב
ברח׳ ברודצקי 15
(מול מנהל, תלוקה מט)
חנות
בשטח של כ־100 מ״ר
(חכירה ממינהל מקרקעי ישראל עד לשנת 2017).
הצעות לרכישת הנכס (במזומן בלבד ובתוספת מע צרף מרמה) יש להפנות לת.ד. 27, ת״א עבור מח׳ נכסים עד ליום 20.11.87.
אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
היחידה ללימודי המשך ולימודי חוץ
מודיעה על עריכת סמינר בנושא:
„ניהול אחזקה״
אשר יתקיים בימים 18 — 20 בנובמבר 1987
במלון „רמת־אביב״, תל־אביב
יתקיימו הרצאות בנושאים הבאים:
★ דברי פתיחה – מר צבי הראל, יועץ הסמינר.
★ „טיפול בשפכים בארץ ובחו״ל״ – פרופ׳ יהודה קוט, הפקולטה להנדסה אזרחית, המחלקה להנדסת הסביבה ומשאבי מים, הטכניון.
★ „יחסי הגומלין בין הבינוי והאחזקה״ – מר אברהם דינס, מהנדס ראשי לבינוי ואחזקה, מכון ויצמן למדע.
★ „יישום מיחשוב מערך אחזקה״ – מר דוני ולטמן, מהנדס ראשי, חברת מלונות „מוריה״ בע״מ.
★ „בד גיאוטכני ושימושיו באחזקה״ – מר ראובן רוזגה, ראש מדור אחזקת מבנים, מרכז קופת חולים של ההסתדרות הכללית.
★ „השפעתם של חומרים פלסטיים על התפתחותם של מתקני תברואה בבניינים״ – מר מרטין לטאור, מהנדס יועץ.
★ „טכנולוגיות מתקדמות במערכות בטחון ובקרה״ – מר יוסף פדבה, מנהל חברת „סיקוריטי״ בקרה, בטחון ובטיחות בע״מ.
★ „ביטוחים הנדסיים״ – מר משה להט, שמאי.
★ „שימוש בשיטת M.R.P. 2 לניהול משאבי אחזקה״ – מר משה דב, מהנדס תעשיה.
★ „ציוד מגן אישי לאנשי אחזקה״ – מר יהודה קרליבך, המוסד לבטיחות ולגיהות.
★ „שימוש במאגרי מים וקרח למיזוג אויר״ – מר עמוס חלפון, מנהל חברת איי.אי.אס., מערכות מתקדמות לאנרגיה בע״מ.
★ „תחזוקה ובטיחות של מתקני הרמה״ – מר נעמן בר־אהרון, בודק מוסמך.
ההרשמה: הטכניון, היחידה ללימודי המשך ולימודי חוץ, רח׳ ליסין 14, תל־אביב. טלפון: 262134. מיקוד 62997.

הועדה הציבורית להנצחת ילדי טהרן
פרס על יצירה ע״ש צפורה שרת
בתחום הספרות־הספרות, שירה או תיעוד
חברי הועדה הנ״ל יחד עם ועדת השופטים מתכנסים ביום ג׳ י״א בחשון תשמ״ח 3.11.87 בשעה 19.30 במסעדת „יטשרקי נג׳דונלד״ ברח׳ אבן גבירול פינת דיזנגוף. בפגישה נדון על עבודות שהוגשו ועל הסכום הכספי של הפרס. החברים מוזמנים.
בברכת חברים
מאיר אוהד
טל׳ 03-743991
נ.ב.
לידיעת ילדי טהרן והציבור הרחב: אפשר להגיש את היצירות לפרס עד י״ב טבת תשמ״ח 31.1.88

יד חיים ויצמן
סימפוזיון
70 שנה להצהרת בלפור
דברי פתיחה – ד״ר ש. זלמן אברמוב, יו״ר יד חיים ויצמן
יו״ר הסימפוזיון – פרופ׳ גבריאל כהן, אוניברסיטת תל־אביב
במסגרת הסימפוזיון תנתנה שלוש הרצאות:
הצהרת בלפור בקונטקסט של זמנה
מפי פרופ׳ דוד ויטל, אוניברסיטת תל־אביב (בעברית)
חזונו של בלפור: הווצרותו של ציוני נוצרי
מפי מר רונלד סנדרס, ניו־יורק, ארה״ב (באנגלית)
הציונות בארה״ב ערב הצהרת בלפור
מפי פרופ׳ יהודה ריינהרץ, אוניברסיטת ברנדייס, ארה״ב (בעברית)
ביום ג׳, י״א בחשון תשמ״ח (3.11.87), בשעה 4.00 אחה״צ בבנייני האומה בירושלים (אולם 500)

משחת השיניים **אֶלְמֶקְס** יעילה פי 3 במניעת עששת
ליום ששי 30.10.87 / ליום שבת 31.10.87
אֶלְמֶקְס
מיוצרת ע״י מבע תעשיות פרמצבטיות בע״מ ברשיון GABA

חגרת את עצמך?
רגע! ומה עם הילדים?!
כיצד נגן על ילדינו בעת נסיעה במכונית

עצות שמושיות

עשה
1. רכוש רק התקן ריסון הניתן לחיזוק לגוף הרכב והשתמש בו כהלכה.
2. יש להשתמש בהתקן הריסון לילדים בכל נסיעה.
3. יש להסיע ילד עד גיל שנה לערך כשגבו לכיוון הנסיעה. את מושב הבטיחות יש להתקין בהתאם.
4. חגורות הבטיחות חייבות להיות מהודקות לגוף הילד. לכן יש להלביש את הילד באופן המאפשר תנועה חופשית לידיים ולרגליים.
5. ברכים מכלי הרכב משנת ייצור 1983 ואילך קיימות מאחורי המושב האחורי נקודות־עיגון, אליהן ניתן לחבר חגורות בטיחות ולהשתמש בהן יחד עם התקני הריסון לילדים.
6. אם אין ברכבך נקודת־עיגון, ניתן לעתים להתקין חיבור לחגורות בטיחות בתנאים מיוחדים.

אל תעשה
1. לעולם אין להסיע ילד כשהוא מוחזק בידיים, אף לא במושב האחורי.
2. אין לחגור יותר מילד אחד בחגורת בטיחות אחת.
3. לעולם אין להושיב ילד על ברכי נוסע, אפילו הנוסע חגור בחגורת בטיחות בעצמו.
4. אין לעטוף ילד/תינוק בשמיכה ולחגור מעליה את חגורת הבטיחות.
5. אין להסיע ילד ללא הגנה, אף לא למרחק קצר.
6. אין להסיע ילד במושב בטיחות בלי להשתמש ברתמה המיוחדת של המושב.

מידע נוסף תמצא בעלון ההדרכה שהוכן עבורך. לקבלת העלון פנה אל:
◆ המחלקה לחינוך לבריאות במשרד הבריאות, ת.ד. 1176, ירושלים - 91010
◆ המינהל לבטיחות בדרכים, ת.ד. 867, ירושלים - 91008
◆ התחנות לבריאות המשפחה

משרד הבריאות, המחלקה לחינוך לבריאות | דרך צלחה ובטוחה | משרד התחבורה, המינהל לבטיחות בדרכים

אנשים • אנשים • אנשים • אנשים • אנשים

מזל טוב: העולה החדש ולאדימיר סלפאק, אסיר ציון לשעבר הוזמן לקבלת פנים אצל נשיא המדינה – ומצא את עצמו במסיבת יום־הולדת לכבודו, עם עוגה וכל השאר. לסלפאק מלאו 60. הפתעה נוספת אומנה לו כאשר בית־הנשיא יצר קשר טלפוני עם פרופ' אלכסנדר לרנר במוסקווה, ותיק מסורבי העליה בברה"מ, ידידו הקרוב של סלפאק. גם הנשיא דיבר עמו והביע תקווה שיזכה לראותו בקרוב בארץ. בין האורחים היתה גם בתו של לרנר. היתה התרגשות גדולה.

ביום הרפובליקה

שר בישוף – אולי צנוע אך סמלי – להדוק הקשרים בין ישראל לתורכיה ניתן אמש במעונו של מיופה הכוח של אנקרה בישראל. מאות אורחים מן הסגל הדיפלומטי ובראשם שגריר ארה"ב בישראל תומאס פיקרינג, פקידים בכירים של משרד החוץ ובראשם אריה לוין מנהל המרכז למחקר מדיני, ואורחים אחרים השתתפו אמש בחגיגת יום הרפובליקה של תורכיה בביתו של אקרם גובנדיראן בהרצליה. הדיפלומט התורכי הזוכה לשבחים רבים על מאמציו לקדם את היחסים בין שתי המדינות אמר כי יעשה הכל כדי להביא לשיפור נוסף. לפני יותר מחודש נפגש שר החוץ שמעון פרס בעצרת האו"ם בניו־יורק עם עמיתו התורכי.

יוסי מלמן

זכרונות מאלבניה

ערב יוצא דופן התקיים שלשום בתל אביב מטעם אגודת הידידות ישראל יוון. לוחמים יהודים בשורות הצבא היווני העלו זכרונות מחזית אלבניה, שבה הדפו היוונים את הצבא האיטלקי עד סמוך לסירנה. בערב, שבו השתתף הנציג הדיפלומטי של יוון, השגריר עמנואל גיקס, סופר ש־613 יהודים נהרגו בחזית זו. היו אלה אנשיו של „גדוד כהן", שרוב חייליו היו יהודים. להקה יוונית, איך אפשר בלי זה, השלימה את האירוע לקהל המאות שנדחס למקום.

חיים ביאור

החלמה

ליאון צירני (בתמונה), הפרקליט היהודי־אמריקאי שכתב ספר על לידת השלום הישראלי־מצרי ותפקידו בה, חזר לאתרי ההסרטה שבהם מצלמת אוניברסיטת תל־אביב סרט על הספר. זאת לאחר שרב לו. החלימה מהנקע שנגרם לה בסצינה משותפת עם יצחק רבין. אגב, בין לבין הרפיע צ'רני בפרק חונות „שייבנה בית המקדש" בנשף צדקה של ארגון „יד ביד" בהילטון. שמעון פרס, אומרים, נהנה מאוד.

תיאטרון יחיד

השחקן שמעון ישראלי, חלוץ הופעות היחיד בתיאטרון הישראלי, מחדש בימים אלה את הופעתו בהצגה „זהירות זכרונות" בתיאטרון חיפה. במסגרת המופע הוא מעלה זכרונות מהמלחמות בהן הופיע בקטעי־משחק בפני חיילי צה"ל. את המחזה כתב השחקן והוא מביים את עצמו. התפאורה היא של אברהם אילת והביהול המוסיקלי והליווי של ראובן סרוסי.

אריאלה ראובני

בין ניצים

בביקורו האחרון בדבלין כאורח ועידת מפלגת הלייבור האירית נקלע שר הקליטה יעקב צור לעימות חריף שהתנהל בין שני צירי הועידה שהתמודדו על ראשות המפלגה. האחד, מרווין סיילור, סגן יו"ר המפלגה, יהודי הפועל רבות למען ישראל. מולו ניצב רודי קודין, שר העבודה בממשלה היוצאת, אף הוא ידיד ישראל שפעל רבות למען יהודי ברה"מ. בין יתר הנושאים התנצחו השניים ביניהם בשאלה מי קרוב יותר לישראל. במהלך ההצבעה, כאשר הסתמן רוב לציר היהודי, הוא העביר פתק ליעקב צור. בפתק נכתב בעברית משובשת „אים לא אכשיו, אמתי". לאחר שתמה ספירת הקולות התברר כי הציר היהודי, מרווין סיילור, ניצח בהתמודדות על תפקיד יו"ר מפלגת הלייבור האירית.

יקיר צור

אורחים מהשמאל

ג'ורג'יו בנבנוטו, נשיא ברית האיגודים המקצועיים הסוציאליסטים של איטליה, עומד להגיע בסוף השבוע לביקור של ארבעה ימים בארץ כאורח ההסתדרות. הוא יוועד עם מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס, עם ראש בית ברל ח"כ אהרן הראל ואחרים. בסוף השבוע עומדת להגיע לארץ גם משלחת של 25 מזכירי מחוזות של המפלגה הסוציאליסטית הצרפתית כאורחת מפלגת העבודה. במסגרת המאמצים להגברת שיתוף הפעולה בין שתי המפלגות עומדת משלחת רשמית של ה„עבודה" לבקר בשנה הבאה בצרפת.

ש"ר

סדרה ישראלית

התזמורת הסימפונית של חיפה כללה השנה במסגרת הקונצרטים לרגל חגיגות ה־40 למדינת ישראל, תוכנית הצדעה לאומני ישראל. עם האמנים נמנים המנצחים, אבי אוסטרובסקי ונועם ייני והסולן ארנן ויזל. אוסטרובסקי מתגורר זה שנים אחדות בבלגיה ומופיע עם תזמורות רבות בעולם. נועם ייני סיים את לימודיו בחו"ל, זכה בתחרויות ניצוח בינלאומיות וניצח באחרונה על תזמורות בחו"ל, ישמש החל מעונה זו מנצח משנה של התזמורת הסימפונית של חיפה. הפסנתרן ארנן ויזל שיופיע בחודש הבא עם אביו הצ'לן עוזי ויזל בקונצרטים בגרמניה ביצירות לצ'לו ופסנתר של בטהובן, ינגן עם תזמורת חיפה בקונצרטים של סדרה 2 בשבוע הבא, את הקונצ'רטו לפסנתר מספר 1 של ברהמס.

אריאלה ראובני

משיכת הפורצלן

שגריר גרמניה בישראל וילהלם האס (בתמונה) ביקר בתערוכת הפורצלן במוזיאון חיפה. זוהי התערוכה הראשונה בהיקפה בנושא זה בארץ ומושכת קהל רב. היא תימשך שלושה חודשים.

אריאלה ראובני

יוזמה

בין הצירים לקונגרס של תנועת העבודה הציונית שנבחרו במחוזות ובכרכז התחילה אתמול התארגנות. הם מציעים את מזכה גור לנשיא ההסתדרות הציונית וליו"ר הנהלת הסוכנות. בינתיים, הם משכנעים זה את זה.

תואר כבוד

תואר ד"ר כבוד מטעם ההיברו יוניון קולג', המוסד האקדמי של התנועה הרפורמית, הוענק השבוע לפרופ' יהודה באואר (בתמונה) ראש לימודי השואה במכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית ומבכירי ההיסטוריונים הישראלים. את דוקטור הכבוד העניק לבאואר פרופ' אלפרד גוטשאלק, נשיא הקולג', בטקס חגיגי של הקולג' בניו יורק. יומיים לפני כן נתגבו במשכן הקולג' בניו־יורק ארון קודש ונר תמיד מעשי ידיו של יעקב אגם.

גיבוש

שגרירות גרמניה בתל־אביב עבדה אתמול במתכונת חירום. לא, הם לא שבתו ולא היו בעיצומים. כל הסגל יצא ליום טיול בירושלים, בראשות השגריר וילהלם האס. מה פתאום? לא פתאום: כל שנה עובדי השגרירות יוצאים לטיול משותף כדי לבלות יחד גם מחוץ לעבודה ולחוות חויה משותפת.

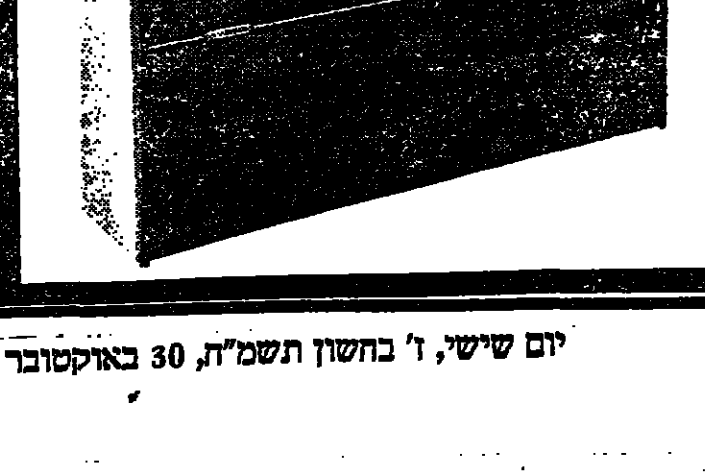
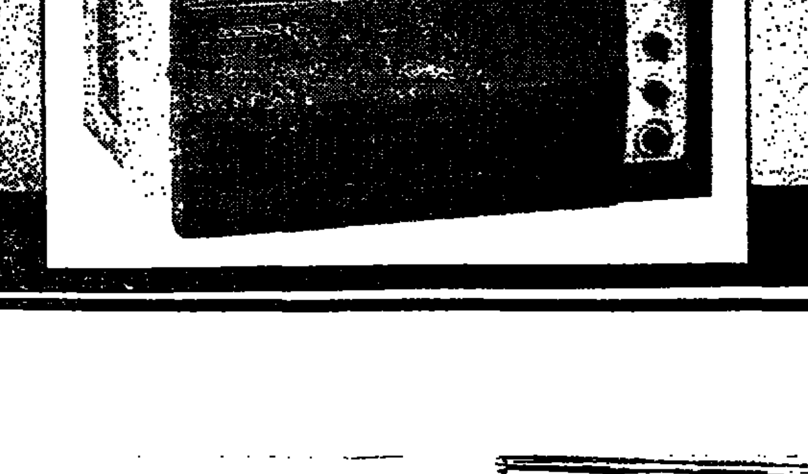

הודעה לציבור
על שינוי במדיניות ההשקעות של
הילה — קרן נאמנות
(מקודם: מגל — קרן נאמנות צבירה)

על פי המדיניות הנוכחית של מנהל הקרן, תשקיע הקרן את נכסיה בתקופה הקרובה כדלקמן:

א. עד 50% מנכסיה אך לא פחות מ־25% יושקעו במניות הבנקאיות שבהסדר הצמודות לדולר (1988) במניות הבנקאיות הצמודות לדולר או למדד (1989), ובאגרות־חוב להמרה במניות הצמודות למדד המחירים לצרכן או לדולר.

ב. לפחות 15% מנכסיה יושקעו בניירות־ערך בהם הקרן צמודה במלואה או בחלקה למדד המחירים לצרכן (לא כולל אגרות־חוב להמרה).

אין הודעה זו מהווה הצעה לרכישת יחידות.

מנהל הקרן: הפועלים — ניהול קרנות בנאמנות בע"מ
נאמן: בנק דיסקונט לישראל בע"מ

הפועלים
ניהול קרנות בנאמנות בע"מ

עירית רמת-גן

הודעה לספקים וקבלנים

ועדת המכרזים של עירית רמת־גן מודיעה על רישום ספקים וקבלנים לרשימת הספקים והקבלנים של העיריה.
רשאים לבקש הרשמתם כל הספקים והקבלנים הרשאים להשתתף במכרז זוטא במשמעותו בתקנות העיריה (מכרזים) תשל"ח – 1977 ובכפוף לכל דין.
קבלנים ו/או ספקים המבקשים להרשם מתבקשים לשלוח למזכיר ועדת המכרזים בקשה אשר בה יפורטו הנתונים הבאים:
1) תחומי העיסוק ו/או סוגי הציוד ו/או המוצרין ו/או השרותים המסופקים על־ידם.
2) דוגמאות, מפרטים ופרוספקטים של הציוד המסופק.
3) העתק תעודה המעידה על רישום אצל רשם הקבלנים.
4) אישור על ניהול ספרים ורישום כחוק לצורך מס ערך מוסף. לכל בקשה כמפורט לעיל יצורף טופס פרטים נוספים שניתן לקבלו אצל מזכיר ועדת המכרזים.
5) הרישום יבוצע עפ"י אלפון מקצועי ותחומי העיסוק שנקבעו, ניתן לקבל יחד עם טופס הרישום.
את הבקשות וטופס הפרטים הנוספים המצורף להן יש לשלוח לא יאוחר מיום 30.11.87, לפי הכתובת:
מזכיר ועדת המכרזים – עירית רמת־גן.

שמעון לביא
ממלא מקום ראש העיר

קבלת מודעות 24 שעות
נדחף
מודעות משפחתיות דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל'
הלוח הכללי
דבר
מתקבלות 24 שעות ביממה
ב' דחף דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118
(מול כסית)
טל. 246363 239952

רשת מציגה
בשיתוף עיתון דבר
מופתעתון
עיתון חי
מנחה יצחק בן־נר

שלישי 27.10 21.00 מופת ירושלים, רחוב ההסתדרות 1.
משתתפים: ח"כ יוסי שריד, ח"כ גאולה כהן, רון בן־ישי, רפי גינת.
רביעי 28.10 - 20.30 מופת קרית־גת.
משתתפים: ח"כ דוד ליבאי, רפי גינת, ניבה לניר, ד"ר אבי הסנר.
מוצ"ש 31.10 ב־21.00 מופת נצרת עילית.
משתתפים: השר אריק נחמקין, חיים הכט ומנחם הורוביץ כתבי תקשורת בצבעון, רפי גינת, ליאור מנור – קוסם
ו...שלמה ניצן
כרטיסים להשיג במשרדי מופת במקום.

صكذا من الاحل

מגמה מעורבת בנטיה לעליות במסחר עם תקוות להתייצבות קרובה

★ ביקושים נאים למניות המזוהות עם כלל ובטוחה ★ בכלל מעריכים – רמת השערים הנוכחית – אטרקטיבית לרכישה למרות העצבנות בבורסות חו"ל ★ גורם בנקאי גדול מפגין במפתיע אי קליטת הצעים קטנים במניות המזוהות איתו ★ בשבוע הבא צפויה ירידה בריבית השיקלית למפקידים עקב פריון כספי הבנקאיות ★ בסוף השבוע יעקבו רבים אחרי המתרחש בשער הדולר הנחלש ובוול סטריט שאולי מתייצב ★ במהלך השבוע נרשמה התאוששות קלה בכבדות, יציבות באג"ח, תנודות קלות בבנקאיות ★ תנודות חריפות במניות החופשיות. בנק ישראל הנפיק אמיסיות אג"ח גדולה אתמול ★ לקראת סיום המסחר אתמול נרשם שיפור בולט בקליטות ההצעים

מאת שמואל רוזנבלום *

הפעילות העצבנית, מלווה בהססנות מרובה, תוך שינויי חסימה מרובים לגבי הנעשה בשוק נמשכה אתמול. ני"ע המזוהים עם קונצרן כלל וחברת הבוחקרים בנמצא זכו לביקושים נאים עקב כניסת הקונצרן לשוק המניות. ביקושים נאים ועליות נראו בכלל ליסינג, תעשיות, גדל"ת, סהר, אזורים ונכסי אזורים, אי.פי. ומניות השקעות כאוסמגו, חילן, אינטרגמא, שלסון וקלילות נוספות. היקף הפעילות בבורסה עדיין מצומצם ונפח ההצעים או הביקושים קטן בעיקרו, בגבב זה בעיד אולי על המגמה להתמתנויות. נמסמת שתבהירנה בעתיד הקרוב את המצב הכללי. איש מקרב פעילי השוק אינו מוכן ליטול סיכונים מיותרים בהגדלת פוזיציות במניות, זאת למרות שמכניזות רמות ישנם מחירי שפל אמיתיים בהשוואה לתקופות קודמות. במניות רבות שורות רמות מחירים של לפני כשנה ויותר, יוצא לפיכך שהתשואה הנומינלית הינה שלילית ונ"ע רבים לא הניבו תשואה ריאלית. חולשת הבורסה בארה"ב והמניות הישראליות הנסחרות שם הביאו להמשך ירידת הספרים במניות הנסחרות באומן זה גם בבורסה בתל אביבית באלות, איית, סבע ואלבית. יוצא מכלל זה מניות נייר חדרה בהן נרשם מחזור כספי נאה ביותר אתמול ועליה של 4%. מחירי ברוטה הפתיעו אתמול מעט מבגרות הפרופיל של קרנות לאומיפיא שהמגיעו באצרונה תבינה... את ...בניות המזוהות עימם. בשבוע הבא מקווים סוחרי הבורסה להמשך התייצבות תוך רגיעה בשוקי העולם ומיתון בתנודות השערים הזרות.

שיפור שער במסחר – נטיה לעליות

בבנקאיות שבהסדר נרשמו ירידות שערים של כאחוז לערך, פועלים 0.8%–, מזרחי 1%–, כל"ל 1%–. החולשה בבנקאיות מוסברת בחולשתו של הדולר בשוקי הכספים העולמיים בהם נרשמה אתמול ירידה נוספת בשערו. מניות חברת תאת שהפיגה מאגנים נאים עלו אתמול כאחוז נאה, עליות שערים נרשמו גם בפי.בי. 4.7%+ בתגובה למאזן הנאה בבינלאומי. כאמור נרשמה פעילות נאה במניות המזוהות עם כלל, אלקטרה 4%+, אי.פי. 4%+ במחזור נאה, אינטרגמא 5 5.6%+ ורבות נוספות. עליות חדות יותר נרשמו בכלל סחר אופציה 7.35%+ וחילן. מניות אורדע פריגם זכו שוב לביקושים גדולים לאחר ששערן עלה באורח חד ביותר באחרונה. פעילות ערה נמשכת במניות כרלו שאף הן עלו באורח חד באחרונה. ירידות חדות ומעט מפתיעות נמשכות במניות כמקס, ברוז, וקלילות נוספות.

סיכום השבוע – עצבנים והססנות

האירוע המרכזי השבוע בבורסה הוא כניסתה של קבוצת כלל למעורבות במתרחש בבורסה. עד לכניסה זו סבלה הבורסה מהנגמת מסחר עכורה תוך שחיקת שערים מתמשכת שגבלה בייאוש. כניסת הקונצרן לבורסה באה מבחינתו בעיתוי מקצועי מצויין. בכלל מכרו מניות ברמות מדד מניות שנע בין 150 עד 170 והחלו לרכוש מניות בחזרה במדדים שנעו בין 115 ל־120 לערך. פעילות כלל התרכזה כמובן במניות הקשורות לקונצרן או לקרנות הנאמנות שבניהול בטוחה. מדובר במניות כאזורים, כלל סחר וגדל"ן, כלל תעשיות, נכסי אזורים, כלל ישראל. גם במניות מזוהות פחות כאינטרגמא, אוצר השלטון, פריגו, מרכזת פעילות [illegible] בכשל פעילות הקונצרן במניות המזוהות עימו הביאה למעורבות של סוחרי הבורסה במניות אלו תוך רכישות איטיות ומחושבות למטרות הבאות מצד כלל. במהלך השבוע החולף שררה בכלל באחרונה עצבנות מרובה בבורסה בעיקבות ארועי העולם הרחב. שבו התמוטטו והתאוששו הבורסות בקצב מהיר ומשתנה. שוק ההון שלנו הושפע במישרין מהכלכלה העולמית, מצב זה יצר בהלות מקומיות בעיקבות ירידות שערים בטוקיו לדוגמא. את הקשר בין טוקיו לתל־אביב מבינים בבורסה איש עדיין לא השכיל לפענח בבירור, למרות זאת ההשפעה היתה חזקה. במהלך השבוע התפרסמו שני מאזנים מעניינים, הבנק הבינלאומי רשם גידול נאה ברווחיו בהשוואה למאזנו הקודם. חברת כור מאידך...

רשמה גידול ניכר בהפסדיה תוך תכנון תוכנית הבראה. קרנות הנאמנות זכו לפריונות עד אמצע השבוע לערך, מרגע שקונצרן כלל חזר לשוק נרשמה תנועת יצירות כספיות קטנה בקרנות. במניות החופשיות נרשמו תנודות שערים חדות מרביתם לכיוון הירידה על הרקע הכללי במניות החופשיות כיבנה השבוע מניות מרלו בה נרשמה עליית שער נאה בפעילות ערה. במניות פרוייקטים אחרות המשיכו חילן, אורדע פריגם, המק, ובנוספות לרבד מעט לעת ביקושים גדולים. במניות הכבדות נרשמה שחיקת שערים בולטת באלביט, דובק, סהר, אלרון, סבע ודיסקונט השקעות. בפסקטור הנפט נרשמה ירידה נוספת בעקבות הודעת חברת יואל חולק על נטישת קידוח כאכזב נוסף. בבנקאיות שבהסדר נרשמו תנודות קלות בעיקר כלפי מטה. בשער הדולר השחור לא נרשם השבוע שינוי כלשהו למרות הדיבורים המתמשכים אודות פיחות בשער הדולר בקרוב. האירוע המרכזי שיפתח את השבוע הבא בשוק ההון יהיה אימת כספים גדולים מפריון הבנקאיות שבהסדר. הריבית השיקלית למפקידים צפויה לשיכך לרדת כנראה בשבוע הבא. נראה שחלק מסויים (כנראה קטן במיוחד) יופנה לקרנות הנאמנות הסולידיות הנושאת כרגע להגדיל פוזיציות במניות בעלות ערך כלכלי מתוך תחזיר מבחר. נ"ע כאלה נמניים למכביד בשוק המניות הנוכחי. לגבי הנעשה בשבוע הבא בבורסה אין איש מוכן להתנבא, כולם מייחלים לתחילתה של התייצבות לפחות.

לא מפרגנים לכלל המגמה

כבל הנראה, לאור המתרחש בבורסה, נבדי גם גורם בנקאי גדול בעמדה של חוסר פירגון לפעילותה של כבסוה מקונצרן כלל. אותו גורם בנקאי [illegible] עת בשוק המניות ברמות מדד גבוהות הרבה יותר ממדד המניות העכשווי. כיום הסיר אותו גורם את תמיכתו במניות ר.ת המזוהות. עימו אותן רכש במחירים הגבוהים בכ־58% לערך מרמתם הנוכחית. סוחרים העוקבים אחרי הפעילות ה. אנת טוענים שפעילות הבנק נובעת לא רק מנימוק מקצועי.

המסחר במשתנים – עליית שערים 1.78%+

עליות שערים בנפח עיסקאות כספי בינוני נרשמו אתמול בזירה המשתנים. עיקר הפעילות התרכזה שוב במניות המזוהות עם קונצרן כלל ושערי מניות אלו עלו בשיעור חד ביותר. מניות הבנק הבינלאומי המשיכו גם אתמול להסחר בעליות שערים 2.75%+ במחזור בסך 4920 ע.נ. המחזור הכספי הגדול ביותר נרשם במניות נייר חדרה שעלו 4% בנפח כספי של כ־1.3 מליון ש"ח. המניות הישראליות הנסחרות בארה"ב להוציא את נייר חדרה המשיכו גם אתמול לרדת, סבע 0.5%–, אלרון 0.5%–. במניות דיסקונט השקעות נמשכה שחיקת השערים, אתמול ירדה המניה באחוז. מניות דיסקונט השקעות לא הצליחה להתאושש בינתיים למניות המשתנים האחרות שעלו בשיעור נאה בימים האחרונים. עליית שער נאה נרשמה במניות כלל ישראל 10 4%+ במחזור נאה יחסית של 43400 ע.נ. כאמור גם ביתר המניות המזוהות עם קונצרן כלל נרשמה עליה נאה, כלל תעשיות 3.5%+ 224000 ע.נ. כלל סחר 3.5%+ 56000 ע.נ. כלל נדל"ן 3.75%+. בין סיבובי המסחר נרשמה עליית שערים מרוצת, בסיבוב הראשון 0.86%+ בעיסקאות מועטות, בסיבוב השני 1.71%+, בסיבוב השלישי התקבם שיעור העליה כ־1.78%. במסחר הרב צדדי בשעות הבוקר נרשמה [illegible] גדול בהיקף הקליטות היתה מהירה בלא שינויי שער [illegible] שסיכן המסחר הססנות ועצבנות. בסיכום שבועי נרשמה התאוששות בולט ניכר מנ"ע הנסחרים במשתנים ובעיקר באלו המזוהים עם בטוחה. בסיום המסחר ולאור קליטת ההצעים הביעו הסוחרים תקוה שיום המסחר אתמול היה סימן ראשון להתייצבות.

* הכותב מנהל תיקי השקעות

שערי המניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

[illegible]

כלולים בהסדר הצמדה

[illegible]

בנקים למשכנתאות

[illegible]

מוסדות מימון

[illegible]

ביטוח

[illegible]

מסחר ושרותים

מסחר

[illegible]

שרותים

[illegible]

מלונות ושרותי תיירות

[illegible]

מחשבים ושרותי מחשב

[illegible]

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

[illegible]

חקלאות

[illegible]

תעשייה

מזון ובגד

[illegible]

טקסטיל והלבשה

[illegible]

מתכת ומוצריה

[illegible]

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

[illegible]

מוצרי בניה

[illegible]

כימיה, גומי ופלסטיק

[illegible]

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

[illegible]

תעשיות שונות

[illegible]

השקעות תעשייה

[illegible]

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

[illegible]

שרותים

[illegible]

מלונאות ושרותי תיירות

[illegible]

מחשב ושרותי מחשב

[illegible]

נדל"ן בינוי ופיתוח

[illegible]

חקלאות

[illegible]

טקסטיל והלבשה

[illegible]

מתכת ומוצריה

[illegible]

מוצרי בניה

[illegible]

מוצרים כימיה, גומי ופלסטיק

[illegible]

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

[illegible]

תעשיות שונות

[illegible]

השקעה בתעשייה

[illegible]

חברות השקעה

[illegible]

חיפושי נפט

[illegible]

נסחרות במט"ח

רשימה מקבילה

משתנים

[illegible]

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	5443.47	5368.89
אבוקה	464.57	462.35
אגוז	255.09	253.48
אדיר	1696.53	1684.78
אדם	2376.1	2360.68
אופיר	2007.66	1994.56
אור	434.43	430.98
אורין	140.34	139.37
אורלי	284.82	282.82
אורן	798.26	793.03
אייל	—	—
אירים	5580.34	5380.92
איתן	760.07	754.58
אלון	620.65	615.89
אלמוג	675.67	671.11
אלמוס	100.68	98.39
ארז	340.62	338.39
אש	159.86	156.43
אשל	182.05	180.80
אתגר	254.05	252.42
בדולח	2283.88	2268.28
ברוש	532.99	529.49
ברק	586.85	503.53
ברקת	—	—
גביש	1542.05	1532.01
גבע	112.10	111.32
גורן	442.67	439.97
גיא	100.85	100.18
גיל	3418.36	3355.76
גלית	635.59	628.25
גפן	372.11	369.56

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
דוכיפת	502.14	498.71
דולב	245.09	241.21
דורון	1552.14	1522.89
דגן	267.40	262.26
דליה	595.89	585.88
דרור	347.43	341.26
דקל	399.76	397.37
הדס	—	—
הדר	548.28	539.48
זוהר	—	—
זהר	105.33	104.60
זיו	130.29	129.41
זמיר	492.28	489.05
חדות	161.28	160.19
חלילן	159.85	139.58
חלמיש	—	—
חן	146.90	146.61
חסון	1461.15	1448.21
טל	6415.26	6336.16
יובל	447.19	444.35
יהלום	2315.29	2309.75
יונות	381.59	378.73
יערה	444.48	441.39
כוכב	334.79	332.57
כחל	135.59	132.67
כלנית	657.86	645.98
כנרת	—	—
כרמל	—	—
כתר	149.59	147.77
להב	1212.44	1198.62
לוטם	4908.80	4815.30
למשקיע	124.45	123.15

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
לפיד	389.54	381.92
לקט	1872.15	1858.34
לשם	—	—
מבחר	1302.98	1299.58
מגדל	3843.98	3819.89
מגן	254.84	253.15
מעגן	3686.90	3663.93
מנור	406.57	403.86
מור	1781.51	1770.10
מורן	891.57	883.18
מטח	25617.85	25245.06
מיטב	996.49	990.12
משק	4631.15	4601.25
מעיין	760.77	756.25
מקשת	—	—
מרגלית	—	—
מרום	1353.58	1344.55
מרום	121.85	121.40
מרום	1297.43	1288.90
נגה	145.63	142.63
נוריה	—	—
נוגע	501.34	495.08
נילי	162.59	151.59
סביון	677.91	666.25
סגולה	138.77	137.78
סלע	—	—
סנונית	317.38	315.83
סער	395.50	395.19
עדי	—	—
עידו	375.99	373.71
עירית	—	—
עירד	487.45	480.68
ענבר	1268.70	1258.94

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
עצמ	—	—
עפרוני	487.85	483.99
ערמון	155.94	153.16
פזיה	1646.40	1635.28
פנינה	599.70	555.80
צורית	485.67	482.32
צוק	—	—
צמיר	1093.47	1085.26
צבעוני	540.24	532.61
צפרית	1874.65	1862.93
קלע	2256.58	2252.01
קשת	102.75	102.08
רונית	—	—
רימון	130.72	130.50
רקפת	829.61	814.33
רשף	413.51	410.08
שבים	441.44	438.53
שחם	—	—
שירה	460.68	452.50
שמיר	396.11	398.39
שנהב	777.85	766.30
ששון	825.68	815.58
שקד	184.11	182.85
תאנה	254.15	252.64
תדהר	546.58	543.49
תהילה	532.98	531.85
תמר	102.84	102.21
תפוז	238.21	236.83
תמרה	194.91	193.51
תרשיש	1491.75	1481.71
תשרי	529.48	522.26

הלוח הכללי

דרושים למפעל שבבים באשדוד
★ חרט ★ כרסם
טלפונים: 08-532262, 08-551854.

מנהלת הגמ"ש של האגוד הקואופרטיבי
דרוש/ה
רכז/ת
הדרכה הדרכי
לאיחוד האזורי
[illegible]
03-5315437

אופטרוטק
החברה עוסקת בפיתוח, ייצור ושיווק מערכות אלקטרואופטיות ממוחשבות
המבוססות על טכנולוגיות מתקדמות בתחומי ראייה ובינה מלאכותית ומיועדות ליצוא
לרגל הרחבת המערך הטכני בארה"ב
דרושים לנו
מהנדסים והנדסאים
בעלי נסיון נרחב בתחום האלקטרוניקה רצוי ידע במחשבים ואופטומכניקה.
למתאימים אנו מציעים להשתלב בצוות מעולה של מהנדסי אחזקה למערכות חדשניות בארה"ב, לאחר תקופת הכשרה בארץ.
בפנייתך נא ציין: 412ER107
סודיות מובטחת.
כל המשרות מיועדות לגברים ולנשים. נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ובציון מס' טלפון אל: כח אדם, אופטרוטק בע"מ, ת.ד 69 נס ציונה 70450
אופטרוטק. בית לאנשים יוצרים

למוסד ציבורי בחיפה
דרוש/ת
מנהל/ת מטבח
כישורים נדרשים:
★ מנהל/ת משק ו/או בוגר/ת המדרשה לתזונה, עדיף בעל/ת השכלה אקדמאית בתחום שירותי מזון ודיאטה.
★ דרוש נסיון מוכח ויכולת ניהולית ומקצועית.
לפנות בכתב יד בציון תולדות חיים ומספר טלפון לת.ד. 7228 חיפה.

לחברת בניה בירושלים
דרושים
מנהלי עבודה
מוסמים
מהנדס/ת מוסמכת
ומשנה
02-639977
02-699005

לחברה קבלנית פרטית במערב אפריקה
דרושים:
★ מנהלי עבודה – לבניה קונבנציונלית בעלי ידע בעבודות גמר.
★ מנהל עבודה – לבניה טרומית נסיון 3 שנים לפחות בבניה טרומית למגורים
★ מנהל עבודה – לבניה קונבנציונלית בעל נסיון בעבודות בידוד ואיטום גגות
★ מנהל בית מלאכה לאלומיניום בעל נסיון, 3 שנים לפחות בייצור והרכבת הלונות אלומיניום ונוהל צוות עובדים
★ מנהל נגריה – בעל נסיון בניהול נגריה לבנין ורהיטים בסדר גודל של כ־50 עובדים.
הערה: לכל המשרות הנ"ל דרוש ידע סביר באנגלית
נא לפנות בצרוף קורות חיים והמלצות – לת.ד. 44431 חיפה.

לתעשיה הצבאית
באזור המרכז
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
ל־5 ימי עבודה בשבוע
דרישות המשרה:
★ סוג 3 לפחות בהנהלת חשבונות.
★ נסיון של 3 שנים לפחות בהנהלת חשבונות תעשייתית.
★ רצוי ידע במחשוב.
● מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בפרוט קורות חיים ונסיון לת"ד 1044 רמה"ש מיקוד 47100
נא לציין תעודת זהות.
התעשייה הצבאית

לקורס טייסי ריסוס חקלאי
דרושים מועמדים
א. עד גיל 30
ב. בעלי רשיון טיס מסחרי
לפנות עד 6.11.87 לעל־נור (במסנועי) ש.ת. הרצליה בין השעות 10.00–14.00 בצרוף תולדות חיים, לצורך הרשמה.

דרוש
מנהל ביצוע
להקמת מבני תעשיה במרכז הארץ
הכישורים הדרושים:
1. נסיון של 5 שנים לפחות בהקמת מבנים טרומיים.
2. שליטה בתחומים הטכניים: חישובי כמויות, לוחות זמנים, הכנת מכרזים, ניהול עלויות וכד'.
3. יכולת ניהול עצמאי של אתר בניה.
★ פרוט קורות חיים ונסיון קודם.
לשלוח בכתב־יד בלבד לת.ד. 1123 רמה"ש. לקידב.

רותם תשנים בע"מ
לאגף השיווק בתל־אביב דרושה
מזכירה
• נסיון בעבודות מזכירות וניהול משרד
• ידיעת עברית ואנגלית על בוריין
ויכולת ניסוח עצמאים בשתי השפות
נא לפנות לאחר בין השעות 8.00–10.00 בטלפון 03-256121, 03-256129
או בכתב בצירוף קורות חיים והמלצות ת.ד. 20279 הקריה ת"א 61203
עבור "שיווק"
למפעלנו במישור רותם דרושים
מהנדסי מכונות
לתפקיד מהנדסי אחזקה מתקנים
עדיפות לבעלי נסיון של שנתיים באחזקה בתעשיה הכבדה
מיועד גם למהנדסים ללא נסיון בוגרי בי"ס מקצועי או לסכנאים.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ל.ג. עבור 86800 מישור רותם לידי מנהל כח־אדם
בקבוצת כימיקלים לישראל

למוסד ממלכתי בתל־אביב
דרושים
נהגים
הכשורים הנדרשים:
★ גילאי 24–35.
★ רשיון נהיגה על אוטובוס ומשאית מעל 15 טון.
★ נסיון קודם הכרחי.
מועמדים העומדים בכל הדרישות לעיל לאחר שרות צבאי מלא בצה"ל, יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. ומס' טלפון לת.ד. 39888 ת"א (מיקוד 61398).
פונים מתאימים ייענו

תחזית לאומית — מחזור 8 | עם שלמה וישינסקי

לקחתי הבן לאימון הפועל ת"א כדי שידע את מי עליו לאהוב

מאת ברוך דגן

שלמה וישינסקי, שחקן תיאטרון הקאמרי, עוזר, בידור, רק באדום. בן 43 ויותר משלושה עשורים בשנים אוהד את הפועל ת"א. התחיל כשחקן נוער בקבוצה וסיים כשחקן ספסל אצל האדי ביים, המאמן האנגלי. מאז כל העולם בימה, תפקיד מתחלף בתפקיד, והוא נותר צוק אוהד איתן של „האדומים".

כבר מגדל דור של אוהדים. אומר: „ביום כיפור

לקחתי את בני בן ה־3.5 לבית הכנסת כדי שידע, כי הוא יהודי. אחר־כך לקחתי אותו לאימון של הפועל ת"א, שידע את מי הוא צריך לאהוב". שיחק כדורגל להנאתו בנבחרת האמנים, אולם מאז שנכנס ברצינות רבה לעסקי טניס יומיומיים מוניח את הבעיטות. „יש לי כושר גופני טבעי. כל פעם, שהפועל בצרות קוראים לי לאימונים כדי להראות להם מה זה כושר".

לא מגיע ליציע „בלומפילד" בכל שבוע, אוהד בשלט רחוק. „מה אגיד לך, פחדתי מהתפרעויות. עכשיו הבטיחו לי לשבת בתא המכובדים, שם יותר בטוח". בשבת יצטרף לאוהדי הפועל ב„דרבי הגדול". הניחוש שלו: „מה יש לנחש, התוצאה ברורה מאליה. אם הפועל לא מנצחת, אין לי מה לחפש שבוע בירונגוף".

מה לא מוצא חן בעיניך בכדורגל הישראלי? „ספרות ומבצאת, כי לכל משחקי הליגה הלאומית הגיעו כ־15,000 צופים, ובכל זאת מקדישים לספורט הזה עשרות עמודי עיתון בשבוע. רק הקאמרי מביא יותר צופים להצגותיו במשך השבוע ומקדישים למשחק הזה בקושי רבע טור ביום, ועוד משתוללים להביא אותו".

מכבי ת"א – הפועל ת"א. מכבי ת"א קבוצה טובה ומתקרבת לרמה של הפועל. מה אתה רוצה שאומר? אנחנו מנצחים. התחזית: נצחון להפועל.

מכבי חיפה – שמשון. שמשון נחשבת קבוצת בת של הפועל ת"א, ואני חייב לגלות נאמנות לבני משפחה. חיפה מתאוששת וגם ביתית. 1, 2.

שיהיה תיקו.

בית"ר ירושלים – הפועל באר־שבע. אני אוהב הפתעות ומחפש פלפל בליגה. באר־שבע היא הבחירה שלי. התחזית: נצחון לבאר־שבע.

הפועל לוד – הפועל פ"ת. לוד כבר גמרה את העונה והרימה דגל לבן. פ"ת תהנה משלוש נקודות נוספות. התחזית: נצחון לפ"ת.

הפועל חולון – בני־יהודה. בני־יהודה איננה בכושר וחולון תוכל לבלום אותה. הדרות למגרש הביתי. התחזית: תיקו.

מכבי פ"ת – מכבי נתניה. נתניה קבוצה מצויינת. כל שחקניה, לרבות השוער, עולים כדי לנצח. אני מהמר על הכדורגל היפה הזה. התחזית: נצחון לנתניה.

בית"ר ת"א – הפועל כפ"ס. כפ"ס תנצח. ראשית, משום שהיא מופיעה עם סמל הפועל, ושנית משום שהיא טובה. התחזית: נצחון לכפ"ס.

הליגה הלאומית

	הקבוצה	משי	נצי	תיקו	הפסי	שערים	נקי
.1	מכבי נתניה	7	5	1	1	7–15	16
.2	הפועל תל־אביב	7	4	3	0	2–7	15
.3	מכבי תל־אביב	7	3	4	0	8–15	13
.4	בית"ר תל־אביב	7	3	3	1	5–10	12
.5	הפועל כפר־סבא	7	3	2	2	5–7	11
.6	הפועל פתח־תקוה	7	3	2	2	7–8	11
.7	הפועל באר־שבע	7	2	3	2	4–4	9
.8	בית"ר ירושלים	7	2	2	3	12–12	8
.9	בני־יהודה	7	1	4	2	5–6	7
.10	שמשון תל־אביב	7	1	4	2	6–5	7
.11	הפועל חולון	7	1	4	2	6–5	7
.12	מכבי פתח־תקוה	7	1	3	3	9–5	6
.13	מכבי חיפה	7	0	3	4	6–4	3
.14	הפועל לוד	7	0	2	5	21–3	2

שחקני עיר הגנים "שדדו" את יהלומני נתניה 77:80

מאת משה כהן

שחקני מכבי ר"ג הצליחו אמש לחולל את הסנסאציה הראשונה של עונת המשחקים. בנצחונם המדהים על אליצור נתניה ואפילו על נבחרתה המרשים של הפועל חיפה ב„דרבי החיפאי".

אין ספק, כי אליצור נתניה מהווה עדיין אכזבה. כבר כמה משחקים לא מצליחים חניכיו של צבי שרף למלא אחר הציפיות. לאחר נצחונם הכפול במסגרת גביע קוראץ' קיוו רבים כי הם הצליחו להחלץ מהמשבר אליו נקלעו, אבל משחק אמש הוכיח, כי משהו חורק במכונה הנתנייתית.

שחקני הפועל חיפה ראויים לחופן מחמאות. הם לא התקשו למוטט את יריבתם המושבעת, מכבי חיפה, וזכו בנצחון חשוב, שסיבך את מכבי חיפה בתחתית הבוערת של הליגה.

הפועל ירושלים נכשלה אמש פעם נוספת בנסיונה לחולל הפתעה. הירושלמים הצליחו למתוח את יריבתם עד לדקות הסיום, אבל דווקא ברגעי הלחץ מעדו חניכיו של רני כהנא ואיפשרו לחולונים להתכונן במוראל גבוה למשחקם החשוב מול מכבי ת"א.

אליצור רמלה השיגה נצחון חשוב על בית"ר ת"א. לנצחון זה יהיו השלכות רבות, על המאבקים בתחתית הטבלה. הפועל ת"א הבטיחה מטיול קל בעיר היהלומים. חניכיו של משה ויינקרנץ לא התקשו להביס את מכבי נתניה, שהציגה רמה נמוכה ובלתי משכנעת.

במשחק שנערך ביום רביעי נאלצו גם שחקני מכבי ת"א להזיע. אולם, בסופו של דבר הם זכו בנצחון ביתי על הפועל גליל־עליון.

מכבי ר"ג הדהימה את אליצור נתניה

מאת מאיר לוי

שחקני מכבי ר"ג לעגו אמש לכל התחזיות המוקדמות והצליחו לזכות בנצחון מפתיע על קבוצתה היומרנית של אליצור נתניה – 77:80 (47:42).

הרמת־גנים שיחקו בשאפתנות רבה. הם לא נבהלו משחקניה ה„נוצצים" של אליצור נתניה. שחקני הכחול לבן של רמת־גן הצליחו להאפיל במרבית שלבי המשחק על שחומי העור של נתניה.

שחקנים כמו אמיר בינו [illegible] נוער ששיחק פצוע, לחמו כאריות והצליחו לחפות בכך על נחיתותם הטכנית. האורחים מעיר היהלומים שיחקו מתחת לכל ביקורת. משחקם היה מפוזר ובלתי מרוכז וניכר היה, כי משבר חריף פוקד אותם.

המשחק היה שקול ברוב שלביו. הנתנייתים חשבו כי הנצחון יפול לידיהם כפרי בשל, אבל לא כך חשבו יריביהם השאפתנים.

בדקות הסיום עלה המתח במגרש וסל רדף סל. שחקני נתניה גילו עצבנות רבה, שמנעה מהם לזכות בנצחון בלתי מוצדק.

ויליאמס הוליך הרמלאים לנצחון

ארל ויליאמס מסרב להזדקן. אמש הוליך ה„שועל" שחום העור את קבוצת אליצור רמלה לנצחון חשוב על בית"ר ת"א – 101:122 (36:55).

אוהדיה הרבים של רמלה לא העזו אפילו לחלום לפני פתיחת המשחק על נצחון קבוצתם בהפרש של 21 נקודות. הרמלאים שיחקו בהתלהבות רבה. הם הניעו את הכדור במהירות ושלטו ללא עוררין מתחת לסלים.

האחראי לשלטון הרמלאי המוחלט בריבאונד היה כמובן ויליאמס, שקלט 22 כדורים חוזרים מהסל וקלע ממרחקים קצרים ללא קושי. גם והנסטר, חזו ומקבי גילו יכולת טובה. במצב זה לא היה ליריבתם סיכוי לעשות משהו מול המכונה הרמלאית המשומנת.

אולם, בכל זאת ניתן היה לצפות משחקני ה„מנודה" ליותר. אין ספק, שחקנים כמו גינצבורג ויעקובי מסוגלים להציג יכולת הרבה יותר טובה. כנראה שההתלהבות הרמלאית היכתה את חניכיו של פנחס גרשון בהלם. רק מרק סמפסון ביכולת אישית מעולה ניסה למנוע את היתרון הרמלאי, אבל לבד הוא לא יכול היה להושיע.

דאוסן ואלימלך הבטיחו הנצחון

מאת יצחק קליין

יכולת קליעה מעולה של ג'ו דאוסן אפשרה אמש לקבוצת הפועל חולון לצאת בשלום מעיר הבירה. החולונים גברו בתום מאבק מרתק על הפועל ירושלים בתוצאה 84:89 (45:41).

דאוסן החל אמש לפרוע את האשראי הרב שניתן לו. הוא קלע ללא הפרעה מכל מרחק וכל נסיונות הירושלמים לעשות משהו מולו עלו בתוהו.

גם הרכש המצוי, ישראל אלימלך, ראוי למירב מחמאות. למרות פציעתו הוא הצליח בדקות הסיום להבטיח בכמה קליעות נאות את נצחון חבריו.

הירושלמים שיחקו בשאפתנות רבה. מילר, חון ובראון הצליחו למתוח את החולונים עד לדקות הסיום. אבל כמו במשחקיהם הקודמים לא הצליחו חניכיו של רני כהנא להתעלות על עצמם דווקא בדקות המכריעות של המשחק. בדקה ה־38 עלה המתח בבגרש, לאחר שירושלים הצליחה לבטל את יתרון החולונים – 79:79. במצב זה נכנס ישראל אלימלך לפעולה ובשלוש קליעות מוצלחות הצליח למנוע מחבריו אי־נעימות.

הטבלה הלאומית

לאחר המחזור השני

	הקבוצה	משי	נצי	הפסי	סליב	נקי
.1	הפועל חולון	4	4	0	299:348	8
.2	מכבי ת"א	4	4	0	326:378	8
.3	גליל עליון	4	3	1	323:356	7
.4	הפועל ת"א	3	3	0	228:280	6
.5	אליצור נתניה	4	2	2	326:335	6
.6	אליצור רמלה	4	2	2	355:356	6
.7	הפועל ים	4	2	2	369:370	5
.8	הפועל חיפה	4	1	3	301:285	5
.9	מכבי חיפה	4	2	2	370:353	5
.10	מכבי ר"ג	4	1	3	391:339	5
.11	בית"ר ת"א	3	1	2	297:268	4
.12	מכבי נתניה	4	0	4	376:313	4

עובדות ומספרים מחזור 4

מכבי ר"ג 80 (42)
אליצור נתניה 77 (47)

המצטיין: אמיר בינו
שופטים: זגול וברנשטיין
צופים: 200
אולם: כפר המכביה
★ מכבי ר"ג: מאיו (32), קליגנ (20), בינו (15), באור (7), ריבליס (3), אורדיטי (2).
★ אליצור נתניה: נברסון (21), פייד (13), לוקאס (11), גורן (11), מאלוביק (10), קרמן (7), וייסמן (4).

הפועל ת"א 106 (55)
מכבי נתניה 83 (27)

המצטיין: לינטון טאונס
שופטים: ולצר וולברברג
צופים: 250
מגרש: ישורון נתניה
★ הפועל ת"א: טאונס (24), איימוס (17), מרסר (16), דלול (13), זלוטיקמן (9), לאסוף (8), פיישמן (8), אריליך (5), אמסלם (4), גרוביים (2).
★ מכבי נתניה: בלאס (19), ססק (16), רוס (16) בראון (16), שלכטר (7), קרטר (7), כספי (2).

הפועל חיפה 83 (48)
מכבי חיפה 73 (29)

המצטיין: אבנר שם טוב
שופטים: וירובניק ודגן
צופים: 3000
מגרש: רוממה בחיפה
★ הפועל חיפה: יוסטון (28), שם־טוב (16), יונדסס (16), וולס (16), כספי (5), בודס (2).
★ מכבי חיפה: א. רוזנברג (29), פלנואדס (16), בניון (12), שפע (11), פייגלין (3), שטיינהאוזר (2).

הפועל חולון 89 (43)
הפועל ים 84 (41)

המצטיין: ג'ו דאוסן
שופטים: הרמן ורמות
צופים: 1400
מגרש: מלחה
★ הפועל חולון: דאוסן (30), אוראנג' (15) בודמור (12), טרי (12), דיסמן (8), אלומלך (6), בוגין (4), מאיר (2).
★ הפועל ירושלים: מילר (24), חון (18), בראון (18), בגט (14), כריס (6), קבו (4).

אל' רמלה 122 (55)
בית"ר ת"א 101 (36)

המצטיין: ארל ויליאמס
שופטים: שטריקס וקמינר
צופים: 1100
מגרש: רמלה
★ אליצור רמלה: מקבי (35), והנסטר (27), ויליאמס (23), חזו (19), גינדלמן (12), פולאק (4), סניור (2).
★ בית"ר ת"א: סמפסון (45), מודד (27), גינזבורג (12), יעקובי (9), הוזאדי (8).

החמישיה

אבנר שם־טוב (הפ' חיפה)
ג'ו דאוסן (חולון)
קן בארלו (מכבי ת"א)
ארל ויליאמס (רמלה)
אמיר בינו (מכבי ר"ג)

מלך הסלים

1. ליף (גליל־עליון) 114
2. דאוסן (חולון) 112
3. מקבי (רמלה) 109
4. בניון (מ. חיפה) 101
5. יוסטון (ה.חיפה) 97

המשחק המרכזי

שם טוב ויוסטון: ה„דרבי" של הפועל

מאת יצחק צ'יבין

משחק מעולה של קבוצת הפועל חיפה העניק לה אמש נצחון מרשים ב„דרבי" החיפאי על יריבתה מכבי בתוצאה 73:83 (29:48).

שחקני הפועל לא נבהלו מיריבתם היומרנית. במשחק טאקטי נבון ובשאפתנות יוצאת מן הכלל הצליחו חניכיו של יריב ורשצקי למוטט את שחקניה השאננים של מכבי חיפה.

חובבי הכדורסל בעיר הכרמל לא ישכחו זמן רב את ההצגה הגדולה של שחקני הפועל במחצית הראשונה. בפרק זמן זה נראו שחקני מכבי חסרי אונים והם ציפו בקוצר רוח לשריקת הסיום, ששמה קץ לסבלם.

כוכב המשחק היה ללא ספק הרכז המנוסה, אבנר שם־טוב, שניווט באומנות את משחק חבריו ואף קלע כמה סלים נאים ממרחק. גם לרונלד יוסטון היה חלק נכבד בנצחון קבוצתו. הוא לא נבהל מבניון ופלוהארס ושלט ללא עוררין מתחת לסלים. יוסטון נהנה מסיועו של דוויס יונדס, שהתגלה כשחקן רכש יעיל חול.

על יכולתם של המכבים מייתר להרחיב את הדיבור. רובם שיחקו מתחת לכל ביקורת ורק ארי רוזנברג ביכולת קליעה טובה ממרחק ניסה להחזיק את קבוצתו בתמונת המשחק.

אין ספק, כי משחקנים כמו בניון, פלוהארס ושפע ניתן היה לצפות להרבה יותר. המחצית הראשונה התנהלה ביתרונם המוחלט של שחקני הפועל. הם הוליכו בדקה ה־6 – 5:16 ועד לסיום המחצית הצליחו להגדיל את יתרונם – 29:48.

במחצית השניה ניסו המכבים להציל את הכבוד האבוד. הם לחצו על־פני כל המגרש וקיוו למעידה של שחקניה העייפים של הפועל. אולם, רוזנברג וחבריו הצליחו רק לצמצם את התוצאה – 83:73 ולאפשר בסיום לשחקני ואוהדי הפועל לצהול.

הכוכב

אבנר שם־טוב הוליך אמש את קבוצתו, הפועל חיפה לנצחון מרשים ב„דרבי" החיפאי. שם־טוב ריכז ללא דופי את משחק חבריו ואף קלע סלים נאים ממרחק. אין ספק, כי יכולתו הטובה מאפשרת גם להרכב הסלאים של הפועל חיפה להתמודד ללא רגשי נחיתות מול אריות הליגה הלאומית ולזכות בנצחונות נאים על הקבוצות היותר חזקות.

יכולתו באמש תיחרט בוודאי זמן ממושך בזכרונם של חובבי הכדורסל בעיר הכרמל. ובעיקר, בזכרונם של אוהדיה המתוסכלים של מכבי חיפה.

ה„אדומים" זהרו בעיר היהלומים

שחקני הפועל ת"א לא נאלצו לגלות אמש את מלוא יכולתם, כדי להביס את מכבי נתניה בביתה בתוצאה 83:106 (27:55).

חניכיו של משה ויינקרנץ גילו עליונות מוחלטת בכל מהלך המשחק. מרסר ואיימוס שלטו ללא עוררין מתחת לסלים. טאונס הילול קלע כאוות נפשו ועמוס פיישמן ריכז את משחק חבריו ללא דופי.

נראה, כי שחקני עיר היהלומים הניפו דגל לבן עוד לפני שריקת הפתיחה. הם פשוט לא האמינו ביכולתם לחולל סנסאציה.

למזלם של הנתנייתים הידבו ה„אדומים" להשתעשע עם הכדור. מאמנם הרבה להחליף שחקנים ולא אחת נדמה היה, כי טאונס וחבריו מצויים בטיול מהנה.

במחזור הבא

הפועל חולון – מכבי ת"א
גליל־עליון – מכבי נתניה
מכבי חיפה – הפועל ים
אליצור נתניה – הפ' חיפה
בית"ר ת"א – מכבי ר"ג
הפועל ת"א – אליצור רמלה

תחזית ארצית — מחזור 8 | עם שלמה צ'פניק

שותף להצגותיה של הכח ר"ג מדיר רגליו ממגרשי הכדורגל

מאת שמואל טל

שלמה צ'פניק (41) מדיר את רגליו ממגרשי הכדורגל. זה מפליא שמדובר במי שהיה שותף להצגותיה הגדולות של הכח ר"ג בשנים 70 – 73 וזכה עימה באליפות המדינה ובגביע. "הסגולים", כך נהגו לכנות אותם.

צ'פניק, שהחל את הקריירה שלו במכבי ת"א, לבש את מדי

מכבי רמת־עמידר ומכבי חדרה, לפני שנחת בהכח והצטרף לקבוצה שהיתה בתנופה גדולה. אבל, כמו שזכה להצלחות בעלם מכרי הדשא כשהפסיק את הקריירה בכדורגל.

היום עוקב צ'פניק אחר הנעשה בכדורגל הישראלי מקריאה בעיתונות ומצפייה בטלביזיה והסיבה העיקרית לכך היא הרמה הירודה. יש לו סימפטיה להכח, אך היכולת של הקבוצה כמו של יתר חברותיה בארצית אינן מהנות אותו והוא מעדיף להשאר בשבתות בבית.

צ'פניק תולה את האשם ברמה הירודה במתקנים הירודים ובהזנחת קבוצות הנוער. „הקבוצות בארצית מפנות את המשאבים הכספיים שלהם לבוגרים ומי שיוצא נפסד מכך הוא הנוער שאינו זוכה לטיפול נאות. לדעתי, צריכות העיריות להיות אלה המתחזקות את המתקנים והמספחות את דור המשך".

על הצפוי במחזור הבא אמר צ'פניק:

בית"ר נתניה – מכבי שעריים. זהו משחק תחתית טיפוסי בו תנצל נתניה את ביתיותה כדי לזכות בנצחון. הפסד נוסף יתקע אותם בתחתית. לפיכך התחזית – נצחון לבית"ר נתניה.

מכבי יפו – הפועל ר"ג. ליפו יש קשיי הסתגלות לארצית ולשחקניה לוקח זמן להתאקלם בליגה. לאחר שר"ג מתקשה להשיג נצחון חוץ תזכה יפו בנצחון. התחזית: נצחון ליפו.

הפועל עכו – הפועל יהוד. יהוד מיטיבה לאסוף נקודות במשחקי הבית. מאידך, עבור עכו זהו משחק של להיות או לחדול. אני צפה משחק שקול ומאוזן. התחזית: תיקו.

הפועל חדרה – הפועל בת־ים. זוהי ההזדמנות של חדרה להתברג בצמרת. נצחון יצרף אותה לטוענות לכרטיס העליה. בת־ים מתקשה לשחק בחוץ. התחזית: נצחון לחדרה.

הפועל טבריה – הפועל חיפה. טבריה שלאחר ההפסד להכח היא קבוצה שונה לגמרי. סדרת הנצחונות האחרונה שלה מעניקה לה יתרון על החיפאים שלא בולטים לאחרונה. התחזית: נצחון לטבריה.

הכח ר"ג – מכבי רמת־עמידר. דרבי רמת גן קטן. הכח, אחרי 2 הפסדים רצופים לא יכולה להרשות לעצמה הפסד נוסף. לסגולים יתרון איכותי והם ינצלו אותו. התחזית: נצחון להכח.

מכבי יבנה – הפועל ירושלים. המשחק של המחזור. ירושלים תגיע למבחן אמיתי בחוץ. אינני נוסה להמר על נצחון יבנאי בעיקר בגלל הביתיות שלה. התחזית: נצחון ליבנה.

הליגה הארצית

	הקבוצה	משי	נצי	תיקו	הפסי	שערים	נקי
.1	הפועל ירושלים	7	5	1	1	8–13	16
.2	הפועל טבריה	7	5	0	2	12–13	15
.3	מכבי יבנה	7	4	2	1	4–8	14
.4	הכח רמת־גן	7	4	1	2	6–10	13
.5	הפועל רמת־גן	7	4	0	3	8–9	12
.6	הפועל חיפה	7	3	3	1	6–7	12
.7	הפועל יהוד	7	2	4	1	10–12	10
.8	הפועל חדרה	7	2	3	2	11–13	9
.9	הפועל בת־ים	7	2	2	3	7–5	8
.10	מכבי יפו	7	1	4	2	4–3	7
.11	מכבי רמת עמידר	7	1	3	3	11–8	6
.12	מכבי שעריים	7	1	2	4	9–8	5
.13	בית"ר נתניה	7	1	1	5	11–6	4
.14	הפועל עכו	7	0	2	5	12–5	2

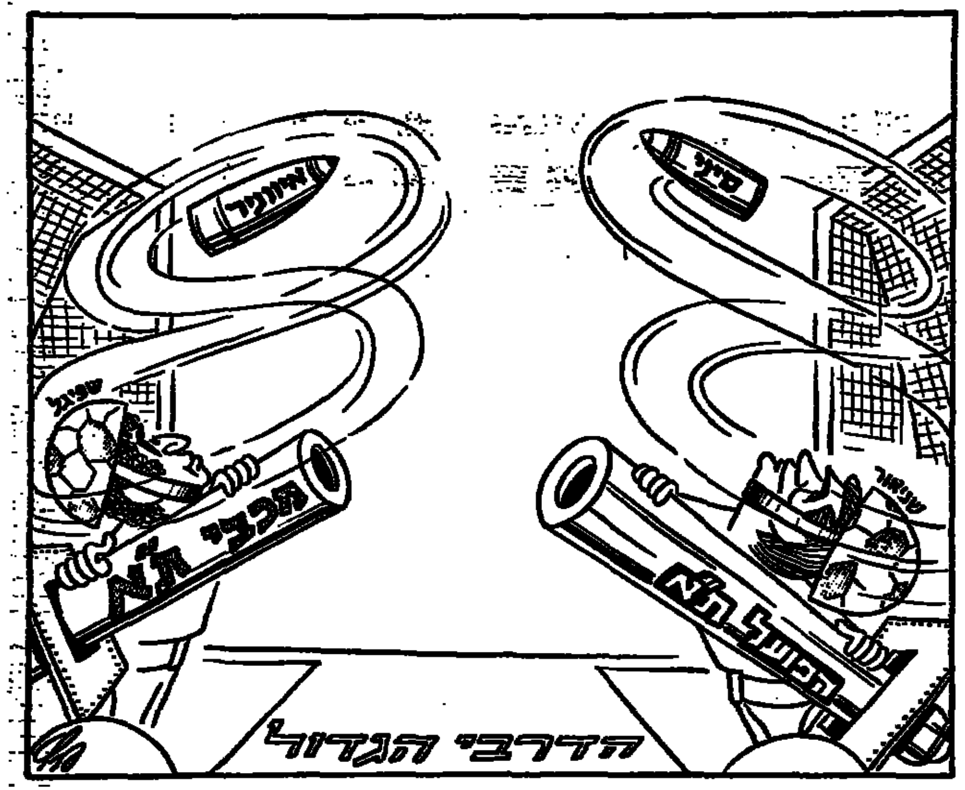

השתתפותו של משה סיני ב„דרבי" תלויה בטלקס שצריך לבוא מבלגיה

מאת שמואל קליגר

הסיכוי האחרון להשתתפותו של משה סיני, שחקן הפועל ת"א ב„דרבי" הגדול, שיהיה מחר באצטדיון ר"ג מוטל בטלקס שאמור להגיע היום מהתאחדות הכדורגל בנאיא מבלגיה. אם לא יגיע האישור עד שעות הצהריים אזי יחמיץ סיני את המשחק.

מכבי ת"א מצפה לעשות קופה מהדרבי המבטית. עד אמש נמכרו במשרדי הכרטיסים כ־5000 כרטיסים. יש בכך כדי לרמז על מספר שיא של צופים במשחקי ליגה באצטדיון בר"ג. עד כה לא חזו במשחקי הליגה באצטדיון יותר מ־5000 צופים.

יהודה עמר, כדורגלן הפועל ת"א, מאמין שההגנה של הפועל תכריע את המשחק. „ההגנה שלנו היא המפתח. צפויה להגנה שלנו עבודה יותר קשה ממה שהיה עד היום. צריך להתעלות כדי לעצור שחקנים מסוכנים כדוגמת בראל, דריקס ושבק".

לעומתו, מנשה שמעונוב, בלם מכבי ת"א, אופטימי אף הוא: „הכל תלוי בנו. אני מאמין בקבוצה שלי שנוכל לנצח בדרבי".

קוין מאגי נאבק ללא פשרות עם שחקני הפועל גליל־עליון. מאגי לא נבהל מהצבת שמפעילים עליו שחקני הגליל, כשחברו החדש, קן בארלו, משקיף עליו בדריכות רבה.

טניס

מכבי ת"א תוכתר מחר

קבוצת הטניס של מכבי ת"א תוכתר מחר כאלופת המדינה בטניס לשנה זו.

למשחקה מול הפועל ת"א, שייערך מחר בשעה 10 בבוקר, יש חשיבות יוקרתית בלבד ובכל מקרה אף קבוצה אינה מסוגלת להדביק את יתרונה הברור של מכבי ת"א בפיסגה.

עוד יערכו שאר משחקי המחזור: הפועל צהלה – מכבי צפון ב', מועדון כרמל חיפה – הפועל ירושלים, מכבי רחובות – מכבי צפון א'.

דבר הוא דבר של היום חדש

ליברפול תארח את אברטון במוקד הליגה האנגלית ביום א'

מאת ג. שרון

ה„דרבי" של העיר ליברפול יפגיש ביום ראשון את המוליכה ליברפול עם האלופה אברטון. משחק זה יעמוד במוקד משחקי סוף השבוע באנגליה.

הפתיחה המצויינת של קני דלגליש ואנפילד [illegible] – חבריו, השעפטים ללא הפסד ולא מעכבים בראש הטבלה מעניקה להם, לפחות כאוהדים, עדיפות. אבל אברטון איננה קוטלת קנים והבודאי תרצה להוכיח כי עדיין לא אמרה את המלה האחרונה. לכן צפוי משחק רב מתח ובעל רמה גבוהה.

[illegible] הבריטי יוכל לצפות בעיצומו הגדול הוא נדחה ליום ראשון ויועבר בטלוויזיה בשידור ישיר.

המשחק המרכזי מחר יפגיש ב„אולד־טרפורד" את מנצ'סטר הביתית המוקמת במקום החמישי בטבלה עם להקתו הצעירה של בריאן קלאף, נוטינגהם פורסט, המפגינה העונה יכולת מצויינת ומדורגת שלישית.

ק.פ.ר. המפגרת אחר ליברפול בהפרש שערים בלבד תתארח אצל נוריץ'. זו, למרות מיקומה (18) מסוגלת להיות אגוז קשה לפיצוח.

תותחני ארסנל, עם 9 נצחונות רצופים, יתארחו אצל הברזילאי מירנדיניה וחבריו מניוקאסל בשעה שלתורגונית אורות, טוטנהם, תנסה להתאושש מהפסדיה האחרונים על חשבון ויזמבלדון.

יתר המשחקים: צ'רלטון – סאותהמפטון; צ'לסי – אוקספורד; דרבי – קובנטרי; פורטסמות – שפילד וונסדיי – וסטהאם.

רודין דורש פירוט לסכום שיא שהועבר להפועל ת"א

מאת סופר "דבר"

הידיעה על העברת סכום שיא של 1,750,000 דולאר מתקציב מועצת פועלי ת"א להפועל ת"א הבהבה כנראה בעיתונות חלק מחברי המועצה, שמתוך מבוכתם, עמוס רודין, דורש מגזבר מועצת הפועלים, עוזי כהן, להבהיר בפירוט את נסיבות הידיעה.

רודין דורש בנוסף לעוזי כהן למסור לו העתק התקציב המאושר של הפועל ת"א לשנת הכספים הנוכחית. הוא גם מבקש לעיין בתקציב מועצת פועלי ת"א ובעיקר בסעיף שממנו הוקצב ה־1,750,000 דולר. רודין גם דורש לדעת מהם מקורות המימון של המועצה לסכום זה.

בסיום מכתבו מבקש רודין לקבל פירוט מלא של שימושים ויעדים שנעשו בכספי שהמועצה העבירה לרשות הפועל ת"א ולקבל דו"ח על ביצוע תקציב שנת 86/87 של הפועל ת"א. מכתבו של רודין נשלח עם העתקים למזכיר המועצה, חרי קאופמן ולחברי מזכירות מועצת פועלי ת"א.

הערב מכבי ת"א נגד סאראגוסה

כדורסלני מכבי ת"א יקחו הערב פסק זמן ממשחקי הליגה הקשים ויתמודדו בספרד במשחק חגיגי מול קבוצת סראגוסה.

המשחק יערך במסגרת חגיגות 100 שנות ציביליזציה בסראגוסה. ראשי מכבי הדגישו, כי הם רואים את הזמנתם לסראגוסה כמחמאה, שכן המסדרים העדיפו את מכבי ת"א על־פני קבוצות צמרת אחרות מאירופה.

מכבי ת"א יצאה אתמול לספרד והיא עתידה לשוב לארץ מחר בבוקר.

מת הכדורגלן איזיק צ'צ'יק

כדורגלן העבר המצטיין, איזיק צ'צ'יק, הלך השבוע לעולמו בטרם עת כתוצאה מהתקף לב.

אוהדי הכדורגל הוותיקים בארץ זוכרים את הג'ינג'י הלוחם של הפועל ת"א כחלוץ מרכזי מצטיין ובעיקר, בעל חוש מיוחד להבקעת שערים. בשנות הארבעים ותחילת שנות החמישים נחשב צ'צ'יק לאחד מהשחקנים הבולטים בארץ. הקריירה הספורטיבית שלו הסתיימה בשעתו בגלל שבר קשה ברגלו.

צ'צ'יק נולד לפני 62 שנה בת"א. את דרכו הוא החל בהפועל רמת־הכובש ובגיל 16 עלה לקבוצה הראשונה, בה הופיע שנים רבות ואף שיחק בנבחרת הפועל, עמה נסע לארה"ב בשנת 1946.

איזיק היה במשך שנים רבות עובד התעשיה האוירית ויצא לגמלאות לפני שנתיים. הניח שתי בנות ובן. הוא הובא למנוחות בבית העלמין ברמת־השרון, כשמאות אוהדים הלכו ושחקני עבר רבים.

שינויים בסגל האנגלי לקראת יוגוסלאויה

מנהלה של נבחרת אנגליה בכדורגל, בובי רובסון, ערך שינויים בסגל שלו לקראת המשחק הקשה להכריע את עלייתה של אנגליה לגמר אליפות אירופה במערב גרמניה. אנגליה זקוקה לתיקו במשחקה בבלגרד ב־11 בנובמבר.

רובסון גייס את דייב ווטסון מאברטון וכלל את תכרים ודל סטימבוראם ואת מרק הייטלי ממונאקו, בתנאי שהשנים יהיו כשירים לקראת היציאה.

הסגל בן 22 הכדורגלנים, כולל את השוערים פיטר שילטון וכריס וודס. המערך העורפי – אנדרסון, גרי סטיבנס, קני סאנסום, טרי בוצ'ר, סטיוארט פירס, מרק רייט, טוני אדאמס. חוליית הקישור – גרי מאבוט, ניל וב, פיטר ריד, ג'ון הודל, בראיין רובסון, טרבור סטיבן, סטיב הודג'. ההתקפה – הודל, קליב אלן, גרי ליניקר, פיטר בירדסלי, ג'ון בארנס, סיריל רג'יס, או מרק הייטלי.

לנדל ניצח את מקנרו במשחק ראווה בפירנצה

הטניסאי מספר 1 בעולם, הצ'כי איוואן לנדל, ניצח במשחק ראווה בפירנצה את ג'ון מקנרו 3:6, 6:3, 2:6.

מקנרו אמר שתוך שנתיים הוא יהיה מספר 1 בעולם. מקנרו הפסיד קודם־לכן בטורניר ראווה בג'נבה לצרפתי יאניק נואה ולשוודי מאטס וילאנדר.

אליפות עולם ראשונה לנשים בהרמת משקלות

לראשונה בתולדות אליפות העולם בהרמת משקלות יתמודדו גם נשים על המשאים השנים בענף „גברי" זה. האליפות תהיה בראיסון־ביץ', פלורידה. תחל ב־29 באוקטובר ותסתיים ב־1 בנובמבר.

המשקולניות יתחרו בתשעה משקלים.

גואטמלה – גרייאנה 0:3

נבחרת הכדורגל של גואטמלה הכניעה בטורניר הפרה־אולימפי, ג'רייאנה 0:3 (0:1), בבית ב' של איזור מרכז אמריקה. מיו, שניצחה במשחק בטוקיו את יפאן 0:2, עלתה לראשונה בתולדותיה לגמר הטורניר האולימפי בסיאול בעוד שנה.

דרישים התפטרותו של נשיא ברצלונה

קבוצת אוהדי קבוצת הכדורגל ברצלונה הודיעו את התפטרותו של נשיא המועדון, חוזה לואיס נונייאס.

המועדון בן העשירים בתבל, ניצח רק בשני משחקים מתוך ריבעת המשחקים האחרונים בליגה הספרדית, ומפגר ב־11 נקודות אחרי היריב המושבע, ריאל מאדריד. הנשיא מסר השבוע בראשית העונה והציע להתפטר עתה מבקשים האוהדים ובעיקר שיעמוד בדיבורו.

פיבאק עדיין מפתיע צעירים

הטניסאי הפולני וויטק פיבאק, בן ה־35, עדיין מוכיח לצעירים שטרם גס ליקו. הוא הצליח בטורניר העשיר (סכום הפרסים 950,000 דולר) באנטוורפן, לגבור על השוודי אולף סטנלונד 6:7, 6:3, 6:0.

פיבאק מדורג עתה בעולם במקום ה־393, סטנלונד במקום ה־51.

אנדרס יארריד, אותו ניצח עמוס מנסדורף בוינה, גבר על האוסטרלי ולי מאסור 6:2, 6:2.

פיבאק ישחק בשלב הבא מול הצרפתי יאניק נואה. מרטין חייטה מארגנטינה גבר ג'ון מקנרו מחזיק התואר ומאט וילאנדר מול בוריס גילברט.

בטורניר בהונג־קונג, ניצח הרדום אפריקאי גרי מילר במפתיע את אלוף מקסיקו, לאונרדו לאוואייה 6:1, 1:6, 5:3.

صكذا من الأصل

صكذا من الاصل

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר

דבר ראשון בבוקר

דירות

וילות ובתים

קוטג'ים, מפוארים בקר־און ובני־תקווה ועוד סר־ 351425 (27994)

בהרצליה הצעירה קו־טג' צעיר, 205000 בד־חוב הזז, שישה חדרים+ מרתף 052-542369 (25980) 03-723380

בהרצליה־פיתוח, בית מ־פואר, בבניה, מיקום מ־עולה. 300 בנוי. 450 קרקע מהבעלים 052-570413 (12853) 052-575720

ברעננה וילות מפוארות בבניה 7 חדרים 230 ב־נוי, 400 קרקע בשכונת באזור מ"12 "10 ברחוב ההאנה קרית־גנים 03-7512639 (19097) 03-429115

למכירה! בהרצליה־פי־תוח וילה מפוארת+ יהידה נפרדת!! (26389) 052-570970

ביהוד, קוטג' דו משפחתי (חדש) במיקום מ־צויין "סבער" (6222) 03-351425

בפ"ת בכפר־גנים קוטג' יפהפה+ הוספת 5 חדרי שינה 03-9234803 03-9061332 (8297) 03-9224503

בצפון השקט אדוארד ברנשטיין בבניה טריפל־קס מפואר 03-447234 (8011) 03-7517298

בשיכון דן דו משפחתי 250 בנוי טלפון 03-447234 (8009) 03-7517298

למכירה בהרצליה־ב' קוטג' פינתי 410 מ' מג־רש 210 מ' בנוי משקע. 052-453575 03-203112-3 (7190) 03-5467483

קבלנים מציעים

דירות פאר 4 חדרים סביבה שקטה סמוך ל־דיזנגוף ברחוב באר־טוביה 8, במשרד 053-333111, 053-613935 יאיר בבית 03-491801 גדי בבית (9355) 053-28865

"פרלי גיטבוים קבלנים" בבנין הנבנה ברחוב קליי בצפון ת"א נותרו 4' 3 חדרים להתקשר: 03-597344, 03-867690, 09.00 בין 03-588555 (27095) 16.00

ברמות־צהלה (ויסבורד) קוטג'ים מפוארים בשלבי בניה "אקו" (13278) 03-442347

פנטהאוז יוקרתי במגדלי אביבים 200 מ"ר בקומה אחת, מירב השיכללים, מיזוג, חימום וקידוד "דירות־אביב" מלד"ן 03-5412019 (28709)

4 חדרים +מחסן צמוד בגני־שמש ליד בית־שמש משקיף לנוף בהר דמבות 052-540172 ובשבת 03-499301 (8154)

ת"א־יפו

דירות למכירה

"מגוון־נכסים" מציע: דירות גן מפוארות ברוטשילד ת"א, קוטג' בשיכון־דן דירות בכל הנדלים ודירות להשכרה (27725) 03-449614

באילת, מיידי, דירות גן פש 3½ מרוהט קומפלט, טלפון, שטיחים מקיר לקיר, בריכת שחיה +חניה, נוף לים 059-31544 .$120,000 (358) (גם בשבת).

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

בצפון ת"או בבניה מג־דל מגורים מפואר למכי־רה!! דירות 5 מרווחות בתכנון מיוחד הכולל מרפסות פתוחות! בריכת שחיה חניון ותו קרקעי, מפרט טכני מיוחד ועוד.. משרד מכירות בלעדי "בית וגן" 03-496755 (14451)

במגדל דיזנגוף ק"24 דירה יפהפיה ומרווחת עם כל השיכלולים, נוף מקסים ובריכת שחיה 03-281145-8 לוחמך (27680)

דירות למכירה 2–2½ חדרים

במגדל דיזנגוף 2 חדרים קומה 20, דרום מזרח, כל התוספות למסירה מיידית 03-221417 (22885) 03-232536

דירות למכירה 3–3½ חדרים

היה הורשעת שיוח בתעסוקה תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור למעביד לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מעמדו האישי בשל אי הורות. אלא אם אופי או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחר המינים לעבודה הנדונה. המעבידים צפויים לעונש על פי החוק.

במגדל אשדר ארלוזורוב פינת דרך־חיפה דירות פאר 2, 3, 4 ו־5 חדרים סטנדרט גבוה בצפון ה־עיר באו לבקר בדירה לדוגמא 03-245375 (20271)

בשיכונ"ל דירה אחרונה לאיכלוס מיידי 5 חדרים רח' לוראשבול 40 לגר־סיום: חברת "אביב" (10247) 03-7512203

במגדל אשדר ארלוזורוב פינת דרך־חיפה דירות פאר 2, 3, 4 ו־5 חדרים סטנדרט גבוה בצפון ה־עיר באו לבקר בדירה לדוגמא 03-245375 (20263)

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 2–2½ חדרים

בהודמנות!! 5, קומה גבוהה, נוף מרהיב "סר־ 03-351425 "קור (19206)

בפתח־תקוה, דירות גג 3½ + 2, איזור שקט (6171) 03-9322290

בפ"ת 5 מפוארת ק"ב +בוגים +דו"ש +טל־פונים 03-914793 (20168)

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 1–1½ חדרים

שרון

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות למכירה 3–3½ חדרים

בראש־העין דירות וילה 3 חדרים עם אפשרות הרחבה בעתיד להלקן גינה צמודה ולחלקן גג ענק מגשים בית אשדר ביהודה א/190 ת"א (8060) 03-245375 טל'

בנוף־הרצליה של "אור־ריס" בהרצליה הצעי־רה, שכונת יוקרתית וח־שה, דירות 5 חדרים מבוארות ומושקעות, מי־חושים מותאמים לתקופה מוגבלת. לקבלת פרטים: 052-572696 משרד המ־כירות באתר מוזה ב־ימים: א', ב', ד', ה', בין השעות 14.00־10.15 והמשך דרך־עקיבא הר־צליה הצעירה (26462)

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

חולון־בת־ים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

בבאר־שבע, רח' הרצל מבצע מיוחד שלצד הנ־חה ל־5 דירות בלבד קו־מה א' בנות 4־5 חדרים לפרטים: שיכון עובדים, להגדיה 58 ירושלים (7146) 03-390721 טל:

הלוח הכללי הד כפול והכופל

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

[illegible]

צבעי תעשייה, נסיון ב־ריסוס לחברת אלקטרוניקה גדולה לעבודת משמרות תנאים טובים "א.ו.ת." 03-371465, 03-371470 (7759)

ל"מיומי" דרוש מנהל מסעדה עם נסיון מקצועי של 3 שנים+ מנהלי משמרות, 03-496115 (8452)

מלחימים/ות!!! יוצאי צה"ל בעלי נסיון לעבודה במשמרת שניה באיזור חולון שכר גבוה והסעות מובטחים "חבר" 03-221214 (7731)

דרוש אדריכל 3–5 ש' נות נסיון 03-233634 (7666) 03-233157

מלחים/ות מחווט/ת מ־עולה לביקורת איכות בתחום האלקטרוניקה בבני־ברק שכר מצוין (7575) 03-572304

מכונאי תעשיה בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנים יוצאי ח"א, חימוש למ־שמרות (בתנאים טובים) (7550) 03-286111

כבאי תעשייתי להפעלת מערך אוטומטי /אבקה/ הלובטים "א.ב.א" (8047) 03-287817

לקריות: עובדי/ות ייצור בוגרי/ות 10–11 שנות לימוד. משמרות פרופיל צבאי גבוה 03-240292-1, 053-338901 (8038) 08-465277

קופאים/ות לרשת השיווק לאזורים: ת"א, רמת־אביב, ר"ג, בני־ברק, בת־ים וחולון (6952) 03-286111

דיילות נאות למבצע פרסום ברשתות השיווק לאזורים: ת"א, ר"ג, נס־ציונה, חולון הרצליה, נתניה ופ"ת לשעות אחה"צ 03-286111 (6921)

קורס מרוכז ומעשי לפירסום וקידום מכירות תעסוקה מובטחת למסיימים טל' 03-338046 (14267) 330048

מאבטחים החל 1.85 למשימות אבטחה, ליווי ואירועים 03-441591 (12082)

מקדמי/ות מכירות בעלי הופעה וכושר ביטוי עד גיל 27 בתנאי שכר קבועים והפתים 03-812193 (10177)

מלחימות מנוסות לחיווט והרכבת מעגלים מודפסים למפעל אלקטרוניקה בבני־ברק, דרוש נסיון קודם של שנתיים לפחות, 5 ימי עבודה בשבוע. 03-5791555 לי כוכבה. (7961)

נערים/ות לפני צבא לעבודות בצילום מיקרופילמים 03-266601, (9238) 03-260549

רווחים גבוהים! לבחורים/ות במכירת ספרים בשעות הערב (8591) 03-7523568

להשכרה באיזור התעשיה בת־ים 3500 מ"ר + חומה סביב מבנים אספלט. בשטח מבנים וסככות למעלה מ־500 מ"ר + חשמל ומים. פרטים בטלפון 03-588555, 03-867690 בין השעות 08.00–16.00, ובערב 03-492738 (27103) 03-459608

דרוש 1500–2000 מ"ר באזור המרכז לחברת פלסטיק בלעדי דשף נכסים טלפון (25565) 03-5742777

להשכרה 100, חצי קומה פינתי נחלת־יצחק (8388) 310556 720753

מגרשים

להשכרה 10 חדרים ב־בזינגוף +מיזוג +טלפונים 03-456384 (24406) 03-824530

דרך־הרצליה/ אבן־גבירול, רוטשילד, 200–2000 מ"ר. "נ.ת.מ.נכסים" 03-372169 (16394)

בגן־יבנה במרכז לבניה מיידית לוילות 17,200 דולר +מע"מ, 2000 במזומן והיתרה במשכנתא. במשרד: 08-574335 בערב: 08-574823 (27588) 08-574587

למכירה מגרשים בז'בוטינסקי (מש 3927) "סיון נכסים והשקעות" (27438) 03-941352

בראשל"צ להשקעה מגרשים חקלאיים (אפשרות חלקים) "סיון נכסים" 03-941352 (25769)

למכירה זכות לשתי מסעדות באילת כולל ציוד 03-9221585 03-9234582 לשלמה (138)

ביהוד, במרכז חנות למכירה "סנטה" (6226) 03-346441

בהזדמנות! מעונין בחנות מרכזית 30 מ"ר, בשכ"ה פ"ת ראש"לצ' חולון ובדומה בעבודה בבית (19512) 03-377211 03-303502

מחסנים

משרדים

אולמות

חנויות

מבני תעשיה

מפעל לייצור ושיווק חומרי נקוי +רשת חנויות (19577) 03-807276

בהזדמנות להשכרה בראשל"צ 800 מ"ר ק"ק +חצר 03-5742777 "דשף נכסים" (6716)

בת"א למסחר ושיווק, 70–200–400 מ"ר "נ.ת.מ נכסים" (7149) 03-372169

חדרים ומרוהטים

עסקים

למכירה אבן בורכר (9294) 06-571344

בנין מסחרי מרכזי בנחלת־בנימין קומה ראשונה חופשי 03-658169 (8310)

עסק לעבודות אלומיניום מקום בשכ"ת נמוך + ציוד, חומרים, לקוחות פרטיים וציבוריים, למכירה מיידית בראש"צ 03-9610803 (7906) 03-9615792

רשת "פיצה פצץ" מעונינת לפתוח סניפים ברחבי הארץ אפשרות שותפות/ זיכיון (7724) 052-454302

מבצע למכירת בנין 7 דירות 4 חדרים בשלב גמר בגבעת־המורה עפולה מחיר התחלתי 12,500 דולר ליחידה 052-20315 03-902270 (7714)

חנות בלב רחובות מעוניין לייצג חנות ממפעל ליבוא 03-856585 (7574)

באילת דרוש שותף פעיל לדיסקוטק עם מוניטין, הפועל 10 שנים (גם בשבת) 059-31544 (7238)

דירות להשכרה

דירות מרוהטות

דירות בשכירות

דירות בבת־ים

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 1–1½ חדרים

דירות גג

דירות

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

ביקוש דירות

משהאו יוקרתי בנווה־אביבים 200 מ"ר במפלס אחד, מירב השיכלולים מיזוג, חימום וקירור "דירות־אביב" 03-5412019 מלר"ן (26897)

בחולון בזלמנאק בבניה 4 פינתית +מרפסות ק"א (אפשרות למשכנתא) 03-843061 (17868)

במבצע!! 3½ 55,000 דולר!! 3½ וגג 85,000 דולר!! בפסגת בן־גוריון פרטים והרשמה במשרדי "אמנון שומר" בחולון סוקולוב 41 ובבת־ים רוטשילד 32 פתוחים גם במוצ"ש (19301)

[illegible]

הלוח הכללי

השביעק והשביעי

مكان الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר דבר ראשון בבוקר

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מחייבים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. המפרסמים צפויים לעונש על פי החוק.

ליוסף מלך השטיחים דרושים נערים לעבודה בחנות (עד גיל 17) טל. 829188, 836286 (6665)

איש אחזקה נסיון בצבע, קיטור, משאבות, לעבודה קבועה בחולון. (6585) 03-286111

לחברת שיווק חדשה ודינמית דרושים צעירים/ות אחרי צבא לפרויקט מיוחד תנאים מלאים, שכר גבוה אפשרויות קידום! אם את/ה רציני/ת תתקשר/י 621587 (6442)

מרכזניות מנוסות על הרקע, לעבודות זמניות לתקופות קצרות וממושכות, ליום עבודה מלא, "מנפאואר" בן־יהודה 12, ת"א א'־ה' 14:00-08:00 03-298877 (6363)

סטודנטים/ות ליום עבודה אחד ב־10.11.87 במערכת בחירות של מוסד גדול. שכר גבוה. "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א א'־ה' 14:00-08:00 03-298877 (6288)

ל"אטנוגו" יאיר" דרוש בחור מקצועי רצוי לדתקשר בשבת (19444) 03-9926658

מלחימות/ מרכיבות מנוסות לעבודות קבועות משרה מלאה לחולון, פ"ת ור"ג (הסעות, אפשרות שכר גבוה) (19064) 03-286111

פקידים/ות

לחברת פ.א.ב. שרותים בע"מ דרושה מזכירה בכירה לעבודה רצופה בקרית־אונו בעלת נסיון מוכח ותנה טלפונית (10323) 03-349711-4

דרושה פקידה אחרי צבא להדפסה בהנהח"ש 700 נסו על (9932) 799133

לחברה ליבוא רכב בקירדת רישוי עם נסיון לפנות בכתב לת.ד. 662 גבעתיים 53105 (עבור פקידת רישוי) (8407)

לחברת אלקטרוניקה בבני־ברק דרושה מזכירה עצמאית ודינמית לעבודות משרד מגוונות. ידיעת אנגלית חיונית. 5 ימי עבודה בשבוע. (7883) 03-784212

קלדנית מנוסה על אי.בי.אם פי.סי לתכנת אלפא נמרי באנגלית בין השעות 12.00-20.00 ביפו (7652) 03-372304

מזכירה מנוסה למנכ"ל חברה גדולה לחיירות נסיון בחיירות –יתרון הופעה נאה (אילנה) 03-662621-5 (6979)

פקידה, מעבדת תמלילים לחברה גדולה בר"מת־גן (רצוי עברית ואנגלית) תנאים טובים (6906) 03-286111

בקיד/ה יבוא יצוא מנוסה, אנגלית ברמה גבוהה, לעבודה באזור נתניה, ליום עבודה מלא, לתקופה ממושכת "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א א'־ה' 14:00-08:00, 03-298877 (6412)

לאומנת "הנינגמי" נשים וילדים דרושים גרנים 5 ימי עבודה בשבוע תנאים טובים +סוציאליים מלא 03-836266-7-8 בבבישתי 7 ת"א (הנכר סה מסלמה 69). (6233)

מזכירה בכירה עצמאית ומנוסה, שליטה מלאה באנגלית וידע בעיבוד תמלילים. 03-5449292 (19900) לגמה

למפעלינו באזור־יעקב דרושה פקידה כללית ידע באנגלית (19799) 08-225290

לסוכנות ביטוח בת"א 1) פקידת ביטוח חיים דינמית ובעלת נסיון. 2) פקידת אלמנטרי (19806) 03-202772

עובדי מחשב

גורן בעל נסיון תנאים טובים +ביטוח מנהלים (9979) 03-615894

מורים וגננות

שרות ומטפלות

תופרות / גזירה

ל"גוטשקי" דרושה מדריכה לספרות בעלת נסיון לחלקת תלבשה, בעל נסיון, מוספאי בעל נסיון בטקסטיל, בעל נסיון כל התנאים הסוציאלים 03-337725 (7648)

ל"אופנת בל" דרושות תופרות מעולות. לאוברלוק 7 ש"ח לשעה תנאים מצויינים (6702) 03-827398

לדיה, הרצל 119 ת"א 03-839151 תופרות מקצועיות, עובדות לחדר גזירה ולעבודת יד. (6484)

מנהל/ת מחלקת גזירה במפעל טבסטיל, נסיון בתחום ובניהול צוות לעבודה קבועה בת"א (5005) 03-286111

טבחים – קונדיטורים

למפעל תעשיית מזון דרוש שף אחראי יום שישי 15.00-ם 03-218639 (9262) 03-776971

גזירה/תפירה

הנהלת חשבונות

קופע/ת לאודיבלצת בנין 6 שנים נסיון 03-728565 03-737510 (19775)

ליבלאנים באור־יהודה מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת סוג 2 – 3 אנגלית יתרון. אפשרי גם גמלאי/ת בשבת בעבודה 03-354433 (9354) 03-712264

עובדי דפוס

דרושה קלדנית לפי.סי. עם ידע בתכנה של לוטוס ליום עבודה מלא 03-781240 (8332) 03-782906

חשמל ואלקטרוניקה

למפעל למכללים לרכב דרושים חשמלאי רכב. מלפף עוגנים 781240 03-782906 (8337)

למיזוג דרושים חשמלאים/ חווטים ללוחות חשמל לבנוני: 03-999844 (8124) 03-9643528

מהנדס סוג 3 וחשבי שכר. הכרות נסיון וידע במערכת ממוחשבת 03-5449292 לגמר (4425)

חשמלאים מוסמכים/ וחווטי לוחות חשמל ידע באוטוקד למפעל (6937) 03-286111

טכנאים הנדסאים

טכנאי/ הנדסאי חשמל/ מכונות לעבודה מיידית "א.ב.א" 03-282487 (6012)

דרושים: איש מכירות ואיש תיקונים למכשירי מדידה בענף המתכת (7866) 03-252725

לחברה קבלנית גדולה דרוש חשמלאי בעל נסיון לעבודה מגוונת ומעניינת הכוללת עבודות אינסטלציה חשמלית במוסדות ציבוריים. אחר"י 03-297741 מישרה 746 (19305)

עובדי יהלומים

שרטוט וגרפיקה

ספרים יה

דרוש עובר לעבודה מעניינת בהדפסת מדבקות עם רקע בדפוס, הדרכה תינתן לעובד המתאים 03-810312 (7046)

נגרים

דרושים נגרים מקצועים לנגריה באור־יהודה 03-344599 03-347178 (9885)

נהגים

דרושים נהגים למאק ה' ויבר 3 שנות נסיון. עדיפות לגרים בראשל"צ, רחובות, רמלה בין 0800-1600 03-947943 בערב (9987) 03-340895

מתפנאים

מתקנאים שכנים רצוי בוגרי קורס מק"ים, ידע במחשב +רשיון לנהוג למפעלים בראשל"צ וב"ת"א (6883) 03-286111

(6554) 288

למפעלנו בהרצליה ונתניה דרושים מתקנאי חוזי נסיון קודם בניהול מערכות. מלאי השכלה תיכונית. שעות העבודה 06:00-15:00 (6533) 052-556666

מוכרים/ות

לחנות מחשבים בירושלים דרוש/ה מנהל/ת מכירות, בעל/ת נסיון הופעה נאה 02-242416 (7605) 03-230912

סוכנים – מקדמי מכירות

לחברה לשווק מתנות דינוע סוכן מכירות רציני למשרה מלאה עדיפות לבעלי רכב טלפון (5011) 03-774590

לחברת "בזק" דרושים מקדמי מכירות עמלות גבוהות למתאימים (18859) 03-889744

מפעילי ציוד מכני

דרושים מפעילים לטופל אל 955 950 שנות נסיון עדיפות לגרים בראשל"צ, רחובות, רמלה בין 0800-16.00 03-947943 בערב (9999) 03-340895

דרושים מפעילים מנופים לג'נסון C 633 לעבודה בנבסים, 03-311615 (8344) 03-992481

הלוח הכללי הד כפול ומכופל

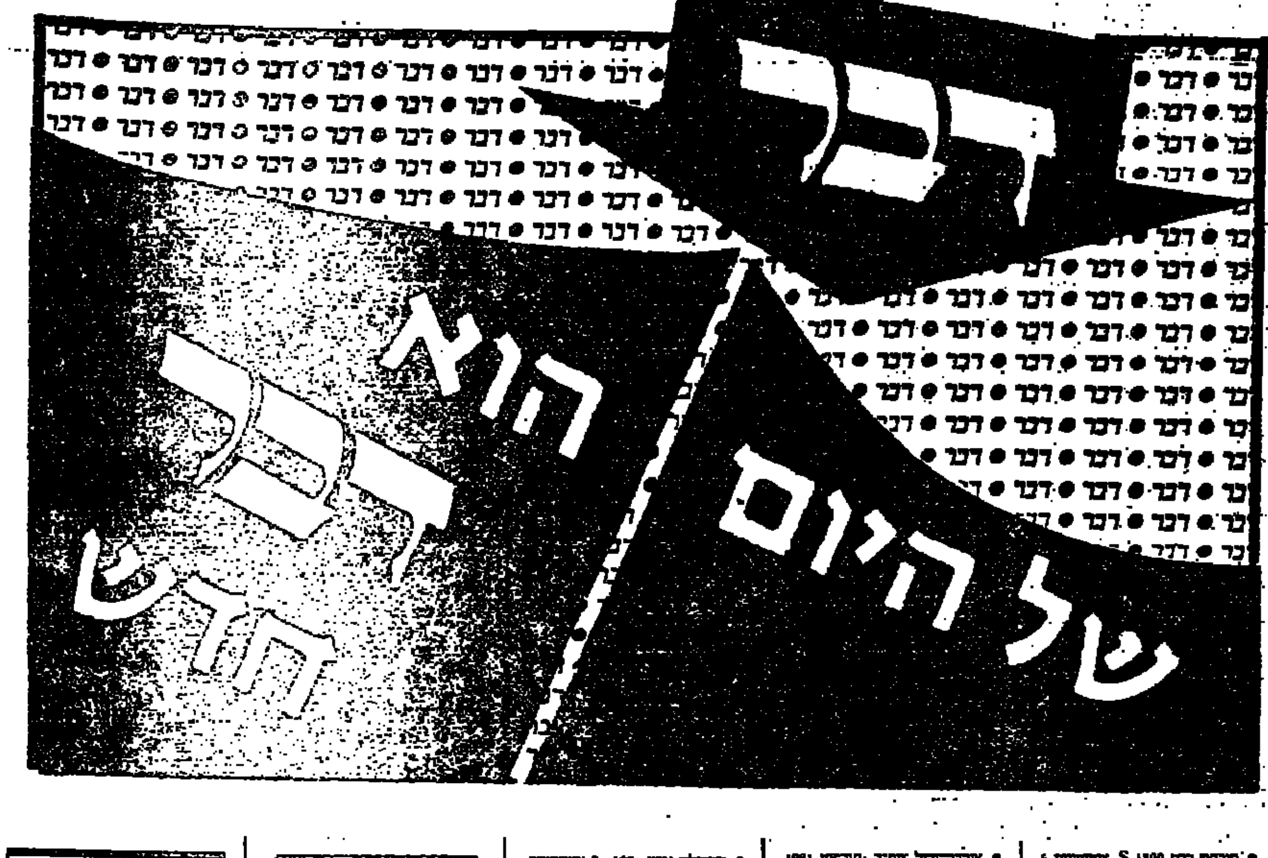

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

שליחים

דרושים שליחים מקצועיים, רשיון לווספה/טוסטוס, לקביעות, שכר גבוה 03-383566 03-373454 (10034)

שליח מקצועי+ וספה, 12 שנות ליסוד, 2.500 ש"ח 03-330339 (8583)

ל"המדביק" חידוש חלקי רכב נהג +רשיון וספה 03-377744 (7135)

לקריירה: אנשי אבטחה לעבודה במשמרות מתאים לסטודנטים מאזור רמלה/לוד/יהוד/פ"ת/אור יהודה 03-240291-2 08-465277 (51)

ביקוש עבודה

בוסיונרים

הצעות עבודה

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

באר שבע והדרום

דירות

אילת

מכוניות

אוטוביאנקי

דהלא 1988 להספקה מיידית לפי חוק ישראלי +תעודת אחריות והרשמה למלאי מבוראר מסתיימת בימים הקרובים במלאי מוגבל! אשראי! 03-235608 03-5440104 (2943)

"הגל החודש" מציע כל סוגי המכוניות האירופאיות 1988 באספקה מיידית 03-848729, 03-848444 (18943)

אאודי

בהזדמנות נדירה! אאודי 100 סוף 1984 יד ראשונה פרטית חדשה לחלוטין .42.800 ש"ח 03-858629 (6704)

אוסטין

אופל

אופל קדט, 78, עם מזגן 03-5412544 (7966)

אלפא רומיאו

אמריקאיות

ג'יפים

אנ.סי.יו

ב.מ.וו

250 / 80 מצויינת, ממוזגת, ותוספות, מחירון 03-9226602 057-699316 (9974)

ב.מ.וו 1969, מנוע 86, צבע מטלי, חדשה 03-377744 03-5368881 (7089)

שלוחים

וולבו 1983 די.אל 1800 מצויינת יד שלישית 03-887162 (19570)

בהזדמנות! וולבו 244 די.אל. סוף 1984 +מזגן הנה כח +טסט יד ראשונה פרטית חדשה לחלוטין 34.500 ש"ח 03-857621 (5722)

למפעל אלומיניום ברחובות דרוש מנהל יצור

(19195) 08-462656

עובדי מוסך

שומרים

שומרים צעירים לעבודת קבועות, מעניינות ומכניסות 03-441591 (12067)

שומרים צעירים לעבודת קבועות מעניינות ומכניסות 03-441591 (10242)

פועלים ות

פועלים/ות למפעל מוצרי פרסום ביפו 03-821314, 03-835620 (7588)

עובדי ניקיון

עובדי ניקיון לשעות הבוקר ואחה"צ באזור פתח תקווה, גבעתיים ות"א 03-202813 (19766)

עובדי מתכת

חרט/כרסם מקצועי נסיון 5 שנים בעבודות מדוייקות בחולון שכר מצויין 03-372304 (7629)

מנהל למחלקת עיבוד שבבי ניסיון של 15 שנים בתחום המתכת וניסיון מוכח בניהול צוות עובדים לחברה בחולון 03-372304 (7622)

ל"קידום" תכנת C.N.C מנוסה לעבודה קבוע בשכר גבוה במיוחד 03-5103811-2 (19781)

ל"קידום": 1. מנהל עבודה לעיבוד שבבי +רקע רחב בנושא בשכר גבוה. 2. חרט/כרסם קונבנציונאלי מנוסה 2000 ש"ח מינימום. 03-5103811-2 (19738)

דרושים מאבטחים למשרה מלאה בעלי עבר ללא דופי עד גיל 50 תנאים מצויינים למתאימים לטלפן משעה 0800-16.00 03-336257 למנחם (19903)

הד כפול ומכופל

הלוח הכללי

مكذا من الأصل

הלוח הכללי

לחברת יבוא אביזרי אופנה
דרושים
סוכנים בכל רחבי הארץ
למתאימים תנאים טובים. נא לפנות טלפונית 02-667535

למשרד אדריכלים/ות
הנדסאי/ת
בעל ניסיון
לקביעת ראיון נא לפנות
8.00 – 12.00 03-772432

לאפי — פרסום חוצות דרוש:
איש מכירות
רצוי עם ניסיון. תנאים טובים.
03-7515781

לדתיים בלבד
דרושים
סוכנים מנוסים
ירושלים – חיפה – קריות, תל-אביב והדרום
03-869759

דרושים
מודד בעל נסיון
עוזרים
יוצאי צבא
טלפון 03-5465170, 03-447471

טרקטורים

בתי־כנסת

מזגני אויר

מכונות תפירה

מלגזות ושינוע

שוק התעסוקה

מערכות קול

מכונות כתיבה

חיות בית

כלי נגינה

הלוואות

הלוואות נוחות לשירות הם ללקוחותיו מתווך כמ"ס 03-630232-3 (9977)

הלוואה מיידית וזולה לעובדי ההסתדרות ולאנשי ביטחון והיינו 052-543202 03-773214 03-346069 (8563)

חקלאות

באר שבע והדרום

מכוניות

בתי"ס לנהיגה

חלקי רכב משומשים

מנועים השלמים 7½ כ"ס 2800 ע.ל.ד. 9/11 כ"ס 1450/2800 ע.ל.ד. 10 כ"ס 2800 ע.ל.ד. לפנות "מבטחי" קיבוץ ניר-עם 051-889900 (9213)

"המדביק" תיקון חלקי רכב משוחת עוקצים מבוא במצב מצויין ותוספת 03-377744, בבית 03-482878 (6966)

רוצים לקנות

דרושים

מקררים

קונה מקררים במחירים גבוהים! מכירה+ השכרה+ תיקונים+ צבע+ אחריות. 03-379554 03-382815 (11026)

וידאו טייפ

פיג'ו 504 הנעה 4X4 1985 מצוינת מקיבוץ 14.00 מ־03-667847 (7050)

רנו

פיג'ו

אוטובוסים וקטנועים

אסקונה 1300 מודל 1981 מנוע 1985 ממוסד ציבורי 06-324988 עד 19.00 אחרי 06-323132 19.00 (6682)

ביאנקי

סיטרואן

סימקה–קרייזלר

פולקסוואגן

מנועים משופצים לפולקסוואגן באחריות מבכינים ברפיסי אשראי בלבד (6168) 08-467856

פורד

סוזוקי

סוסיתא

פיאט

מרצדס

300 אס.אי 1987 +כל התוספות אפשרות להחלפה (18737) 5522568

סובארו

לנציה

מורים

מיני־מינור

מסחריות

יום שישי, ד' בחשון תשמ"ח, 30 באוקטובר 1987

למצגות של קונצרן בין לאומי ברמת־השרון

דרושה מזכירה

ידיעת השפה האנגלית על בוריה כולל הדפסת
ידיעת השפה הגרמנית
משרה מלאה 5 ימים

דרושה פקידה

לטיפול בדוקומנטים של הזמנות יבוא וטלקסים.
ידיעת השפה האנגלית והגרמנית.
משרה מלאה 5 ימים.
★ נא לשלוח פירוט קורות חיים וניסיון קודם לת.ד. 116 רמת־השרון 47100

לעבודה מעניינת בחברת יבוא דרושה

פקידה/מזכירה

השולטת בשפה האנגלית. עם נסיון בעבודה על מחשב, ליום עבודה מלא.
נא לפנות: טלפון 03-968747 להתרשה. מיום א'.

כ.ד. מערכות אריזה בע"מ
דרושים

1. למפעלנו החדש במגדל העמק

★ **דפסים**
★ **עוזרי דפסים**

בעלי נסיון קודם בעבודות דפוס במכונה גליון 70/100
למועמדים שיתקבלו לעבודה ושמקום מגוריהם הנוכחי מרוחק ממגדל־העמק נסייע בהשגת דיור במקום.
מועמדים מתאימים יפנו טלפונית 03-9234410 (ויבקשו את דורית מכ.ד. מערכות אריזה) לשם מסירת פרטים אישיים ולצורך קביעת מועד לראיון.

2. למשרדנו בפתח־תקוה

★ **מקדם מכירות של מוצרים חדשים**

כישורים דרושים:
★ בעלי השכלה תיכונית לפחות
★ נסיון בשווק ו/או במכירות
★ נמרצים ובעלי תושייה ויוזמה
★ גיל 35-36

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד, תוך ציון קורות חיים ונסיון קודם, אל: כ.ד. מערכות אריזה בע"מ רח' השילוח 2 פ"ת ת.ד. 3953 מיקוד 49517 (ויציינו על גבי המעטפה: עבור דורית, משרת מקדם מכירות).

חברה למול"ות והפקות פרסומיות מחפשת

מנהל מחלקת הפקות

נדרש:
★ הכרת נושא המולי"ות ונושא הפרסום
★ יצירתיות ויכולת הפקה של ספרים ומוצרים לקידום מכירות
★ קשרים עם ספקים, גרפיקאים, מתרגמים, וכו'

לפנות בכתב, לת.ד. 51648 תל־אביב עבור "מנהל הפקות"
– סודיות מובטחת –

ORS שרותי כח אדם

מלחימות/מחווטות מרכיבות

★ שנתיים נסיון לפחות
★ בכל איזור גוש דן, המרכז והשרון
★ משמרות ראשונה ושניה
★ הסעות וארוחות מובטחות
★ שכר גבוה ותנאים סוציאליים מלאים

מועמדות מתאימות מתבקשות לפנות אל אגי או ציפי בימים א'-ה' בין השעות 08.30-16.00 וביום ו' עד 12.00
כתובתנו: כיכר אתרים 134, תל־אביב טלפון 03-202460
אין צורך בתאום טלפוני מראש!

הטובים עובדים קבוע ORS

מועצה מקומית קדימה
המחלקה לשירותים חברתיים
דרושים:

1. עו"ס כוללני/ת
2. רכז/ת קשישים

דרישות התפקידים:
★ כשירות בעו"ס ונכונות להשתלב בעבודת צוות.
★ הדרכה מובטחת.
– לפרטים נוספים נא לפנות לנוה רוסטוגל בטלפונים: 053-699004, 053-697111, 053-697548.
יוסי בריק
מנב"ל המועצה

מנהלן
לבי"ס שדה אכזיב

נסיון קודם בנושא ארגון ומנהלה. ידע טוב בנושאים טכניים ובעיות תחזוקה, יכולת הפעלת צוות עובדים, בעל רשיון נהיגה, רווק, מגורים במקום, התחלה מיידית. דרגה י"ז בדרוג האחיד.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד תוך פרוט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה למד' כוח אדם, רח' השפלה 4 ת"א 66183 עבור מנהלן.

החברה להגנת הטבע

אגודה לקידום החינוך לפנימית אורט – נתניה דרוש

מדריך חברתי

לפנות בטלפון 053-338942

רשות שדות התעופה בישראל

נמל תעופה בן־גוריון
דרושים

בחורים/בחורות

לתפקיד בטחוני מעניין
בנמל התעופה בן־גוריון

העבודה מוצעת למשרה מלאה, במשמרות מגוונות, לחוזה מינימלי של שנה. **לאחר שנת עבודה**, אפשרות העסקה גם במשרה חלקית (לסטודנטים).

תנאי הקבלה
★ לאחר שרות צבאי.
★ 12 שנות לימוד לפחות.
★ דוברי אנגלית ברמה טובה (הראיון יערך בשפה האנגלית).
★ מצב בריאותי תקין.
★ מגורים באזור גוש דן – חובה לתקופת החוזה.
במסגרת העבודה תתאפשר יציאה לחו"ל מעת לעת עפ"י הצורך.

למועמדים המתאימים יוצעו תנאי שכר נאותים והטבות נוספות. למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים תתקיים ועדת קבלה במנהלת נמל תעופה בן־גוריון, בבניין משרד הבריאות (סמוך לאולם המכס), ביום ב' 2.11.87

הרשמת מועמדים תתקיים משעה 06.00 ועד שעה 08.00 בבוקר. מספר המועמדים הינו מוגבל ומותנה בהחלטת הועדה.
על המועמדים להצטייד בתעודות זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל, ושתי תמונות.

למשרד אדריכלים
דרושים:

1. אדריכל/ית
2. הנדסאי/ת

עם נסיון בעבודה
לפנות לטל. 03-251582
בערב 052-573338

קייטרינג בע"מ
למפעלינו בנמל תעופה בן־גוריון
דרוש
EXECUTIVE CHEF
לניהול מטבחי החברה
לתיאום פגישה נא לפנות טלפונית 03-9711050 למר עמוס דיאמנט

דרושים/ות

מורים/ות לעיצוב פנים

לאיזור גוש דן
03-228545
03-243428

לבית אבות ברמת־אביב
דרוש

טבח

למשרה מלאה
הכישורים הנדרשים:
★ עצמאי בעבודה עם נסיון של 5 שנים לפחות
בדבר פרטים נא לפנות טלפון 03-...
שלוחה 38

חברה ישראלית לקופסאות פח
למפעלינו בפתח־תקוה ובכפר־סבא דרושים

מכונאים

לתפעול ואחזקת קווי יצור אוטומטיים
העבודה בשלוש משמרות, חמישה ימים בשבוע.
החברה מעניקה תנאים סוציאליים משופרים, מסלול הכשרה מקצועית, מסלול קידום, הסעות, ארוחות ועוד.

הדרישות:
★ בוגרי 12 שנות לימוד בבתי ספר מקצועיים במגמות מתכת, מכונאות וכו'
★ נכונות לעבודה בשלוש משמרות.
★ מקום מגורים: בין חדרה בצפון לראשל"צ בדרום.
יועדפו בעלי נסיון טכני קודם בתעשיה או בצה"ל
מועמדים העונים לדרישות יפנו החל מיום א' למר דורון בגנני כ"א בטל. 03-9225321; למר שרון בטל. 052-25261

דרושים

טפסנים ועוזרים לבנין

לאזור תל־אביב
טלפונים: 03-7514097
03-7516791 מהצהרים

אסטרונאוטיקס

דרוש

מהנדס RFI

כישורים דרושים:
★ נסיון מוכח בתחום RFI במערכות צבאיות.
5 ימי עבודה בשבוע.
תנאים נאותים למועמד המתאים.
המשרה מיועדת לנשים וגברים כאחד.
סודיות מובטחות

לפנות לאסטרונאוטיקס, אגף הארגון, רח' הירקון 23 בני־ברק, ת.ד. 882 מיקוד 512561, או טלפונית 03-784212

U-MAN

עבור אחד מלקוחותינו קונצרן אלקטרוניקה גדול וותיק
דרוש:

איש מכירות מעולה

★ בעל נסיון במכירות, מרץ ויוזמה לתפקיד עצמאי ורב אתגר הכולל קשר עם מוסדות וארגונים.
★ חוש מסחרי מפותח, מגורים באזור המרכז ורכב – הכרחיים.
★ נסיון בענף פקסימיליות ומכונות צילום – יתרון.
למתאים הזדמנות יוצאת דופן להתבססות כלכלית ולהשתלבות בקונצרן מבטיח.
לפנות לליונה 03-295694 משרה 380
סודיות ושמור בקפידה.

ORS שרותי כח אדם

למחלקה המשרדית בתל־אביב
דרושים

10 מנהלי חשבונות

★ מנהלי חשבונות סוג 3:
– לעבודה במערכות ממוחשבות.
– התאמות מאזנים, ניהול מלאי.
– כל העבודות במשרות מלאות לתקופות ממושכות.
– עבודות באזורים:
– רמלה (נסיון בתעשיה הכרחי), תל־אביב, חולון, הרצליה, פ"ת

★ תמחירנית:
– קביעת מחירים למוצרי מזון.
– נסיון הכרחי
– עבודה ל־3 חודשים במשרה מלאה.
– באזור פ"ת

תנאים מצוינים למועמדים המתאימים
או.אר.אס אתרים 134 תל־אביב
טל. 03-202460, סודיות מובטחת

הטובים עובדים קבוע ORS

לחברה מסחרית גדולה
דרוש:

מנהל לסניף הרצליה

הכישורים הדרושים:
★ נסיון מינהלי
★ כושר ניהול צוות עובדים קטן.
★ יכולת טיפול בקהל לקוחות ומוסדות.
★ תושב הרצליה.

על המעוניינים לפנות בצירוף פרטי קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 1468 ת"א.
סודיות מובטחת.

לאנשי מכירות מוכשרים
המעוניינים בעתיד עצמאי
חברת יבוא בינלאומית מחפשת

רכזות/רכזים איזוריים

עצמאיים, בעלי יוזמה, כושר ניהול ופיקוח על צוותי מכירות
● העבודה בסביבת מגורי המועמד
● עבודה מעניינת – הכנסה גבוהה
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ונסיון קודם אל:
ת.ד. 3195, תל־אביב 61031
סודיות מובטחת

לחברת אילקס תרופה

מזכירה בכירה

★ עברית ואנגלית על בוריין
★ נסיון בעבוד תמלילים רצוי
★ 5 ימים בשבוע, 03-493896

קופת חולים מאוחדת
לסניפנו בחדרה
דרושים

1. ביוכמאי/ת
למשרה חלקית
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף, רח' הרברט סמואל 71 חדרה
טלפון: 06-333805

לסניפנו ברחובות
דרושה
1. עובדת מעבדה רפואית
למשרה מלאה
2. רופאי/ות שיניים
לסניפנו באשדוד קרית עקרון רמלה
דרושים
רופאי שיניים
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל סניף רחובות, רח' בנימין 23
טלפון: 08-457993

לסניפנו בפתח־תקוה
דרוש/ה
פיזיותרפיסט/ית
למשרה חלקית
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף, רח' נורדאו 34
פתח־תקוה, טלפון: 03-911015, 03-911290

למוסד ציבורי גדול בת"א
דרושה

מתרגמת וקורספונדנטית

● תאור התפקיד:
1. עריכת תכתובת עם מוסדות בחו"ל.
2. תרגום מסמכים לאנגלית.
3. הדפסת מכתבים ודוחות בעברית ואנגלית.
● כישורים דרושים:
1. השכלה תיכונית לפחות.
2. נסיון וידע בתכתובת עם מוסדות בחו"ל.
3. תרגום מעברית לאנגלית, ולהיפך.
4. שליטה מלאה בעברית, אנגלית. (ידיעת שפות נוספות: צרפתית גרמנית – יתרון).
5. הדפסה במכונת כתיבה בקצב מהיר בעברית ואנגלית.
★ המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 7093 מס' 551 מיקוד – 61070

לשבועון המקומי
של "ידיעות אחרונות"
באזור אשדוד־אשקלון
דרושים:

עתונאים צלמים

נא לפנות בכתב בצרוף נסיון ותולדות חיים ל"ידיעות אחרונות" ת.ד. 109 דרך פ"ת עבור "אשדוד אשקלון"

רייברם תעשיות בע"מ
נס ציונה, אזור תעשיה א'
דרושה

פקידת תפ"י

ליום עבודה מפוצל
דרישות: השכלה תיכונית, נסיון בעבודה מול מחשב, גיל 35
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם למחלקת כח אדם

Audi VW

צ'מפיון מוטורס (ישראל) בע"מ
יבואנים כלליים של פולקסווגן אודי
במוסך המרכזי בבני־ברק דרוש

יועץ שירות ללקוחות
(בוחן רכב)

★ בעל נסיון בפולקסווגן אודי
נא לפנות למר מאיר דאי טל. 03-785111

לחברת מחשבים דרושים:

★ **איש מכירות מנוסה**
לביקוד מחשבים
★ **פקידה** לעבודות משרד + טלפונית
טל. 03-282355, 03-202525/6
★ **טכנאי שרות מנוסה.**
טל. 03-201952/3

למשרד גדול ברמת־גן
דרוש/ה

מנהל דינמי

אחראי ובעל נסיון בנושא ניהול והוצאה לאור, ידיעת השפה עברית ואנגלית על בוריין, נסיון קודם בניהול משרד וידע בהוצאה לאור – הכרחיים.
בדבר פרטים נא לפנות לטל. 03-7517421

לאולפן לבגרות דרושים

מ ו ר י ם

להכנת כיתות לבחינות בגרות בשעות הערב במקצועות הבאים: **מתמטיקה, פיזיקה, אנגלית וגיאוגרפיה.**
רק מורים בעלי נסיון בהכנת כיתות לבגרות מתבקשים לפנות:
תל־אביב: 03-5460618
ירושלים: 02-222340
חיפה: 04-641040
באר־שבע: 057-71690
– תנאים טובים למתאימים

למפעל בלוד
דרושים

1. טכנאי למכונות אוטומטיות
2. מפעילי מכונות אוטומטיות

בעלי רקע טכני
– העבודה בשתי משמרות –
לפנות למר' כהן נחום
טל. 08-224646

מנהל ייצור ראשי

למפעל הלבשה בינוני בתל־אביב
★ ניסיון של 3 שנים בניהול הייצור.
★ השכלה פורמלית בתעשיה וניהול.
★ יהיה אחראי לכל נשאי התכנון והייצור במפעל.
לפנות בכתב יד עם פירוט קורות חיים ושכר מבוקש לת.ד. 2409 יבנה מיקוד 70600.

קיבוץ אפיקים
מחפש בדחיפות

אח/אחות

לכוננויות ערב לילה במקום
בדבר פרטים נא להתקשר לטלפון 06-754444

למפעל תעשייתי בינוני במרכז הארץ
דרושים

1. מנהל תפעול
בעל נסיון מוכח בניהול מפעל, יועדף הנדסאי מהנדס ייצור
2. איש תחזוקה בכיר
כישורים: טכנאי/הנדסאי מכונות, בעל רשיון חשמל, המתמצא באלקטרוניקה ובקרה וכן במערכות קיטור, פנאומטיקה והידראוליקה.
פניות תתבצענה בכתב יד, בעט כדורי, תוך ציון רקע ונסיון.
אופטימום – משאבי אנוש ת.ד. 5731 הרצליה

לחברת יצוא בתל אביב
דרושה

מזכירה

במשרה מלאה
הדפסה עברית־אנגלית הכרחית
לקביעת ראיון טל. 03-201444 לגילי
בין השעות 13.00-15.00

דרושים

עובדי מחסן

לעבודה בתל אביב
טלפון 03-372829

מהנדס כימי

רצוי בעל נסיון בתעשיה הפרטית
ידיעת השפה האנגלית הכרחית

מהנדס מכונות

לתפקיד ראשי בעל נסיון של 10 שנים לפחות בתעשיה פרטית המכילה מערכת שינוע, משאבות הדראוליקה, מנוע וכו'.
דרושים למפעל פרטי גדול בחולון
מועמדים מתאימים מתבקשים לכתוב לת.ד. 2905 תל־אביב 61028
סודיות מובטחת

דרושה

פקידה

בביטוח חיים לסוכנות ביטוח
★ ניסיון הכרחי
★ משרה מלאה
★ עדיפות לבוגרת המכון לביטוח
טלפון 03-621630, 03-621098

דרוש
מנהל עבודה לגמר
עם הבלוקות
לטלפן 03-9611615
לקובי

דרוש
מפעיל לעגורן לימה
בירושלים
057-77486, 057-33415

לחברה מסחרית
בת"א
דרוש
בחור צעיר
איש מכירות
מגורים באיזור המרכז
רכב פרטי – חובה
טלפון 03-823755

לחברת יבוא ושיווק מוצרי אלקטרוניקה לרכב דרוש:
סוכן מכירות
רציני, דינמי, עם ניסיון, תנאים טובים, רכב, משכורת+אחוזים
03-625043 03-622886

למפעל בהרצליה דרושים
1. מסגרים מכנים
לבעלי נסיון בכרסום ובחריטה
2. מבנאי מטוסים
בדבר פרטים: טלפון 052-556150 בימים א'-ה'

למדורי פרסום דרושים

עתונאים מקצועניים לעבודת פרילנס

לקביעת פגישה, מיום ראשון לחיה 03-339984

דרושים

ראשי צוותים לעבודות איטום

בעלי נסיון של שנתיים לפחות.
לפנות טל: 03-219462 03-216967

דרוש

מפעיל צרכניה
למושב ינוב

להתקשר עם מזכירות המושב 053-688106

---

inteRent

רשת בינלאומית להשכרת רכב
מופעלת בישראל ע"י צ'מפיון רנט־א־קאר חברה בת ליבואני פולקסוואגן אודי
לסניפינו בירושלים דרוש/ה

דייל/ת השכרה

הכישורים הדרושים:
★ ידיעת עברית אנגלית על בוריין (שפה נוספת יתרון)
★ רשיון נהיגה בעל לשנה
★ לאחר שרות צבאי
★ יום עבודה מפוצל
★ המשרה אינה מתאימה לסטודנטים
נא לפנות בשעות העבודה לטל. 02-234903 02-232785

למפעל לעיבוד שבבי במכונות C.N.C
דרוש

איש מכירות

בעל רקע ונסיון בקידום מכירות בשוק המקומי ויצוא.
לפנות 03-5465028-9

ORS שרותי כח אדם

למחלקה המשרדית בתל אביב דרושים:

מזכירות אנגלית עברית (שפת אם אנגלית)
– דרוש הדפסות בשתי שפות
– רצוי מעבד תמלילים וורד סטאר, וורד מיל
– רצוי טלקס.
– כל המשרות מלאות
– העבודות באזור תל אביב

מזכירה ספרדית אנגלית + עברית
– הדפסה הכרחית ב־3 שפות (מכונת כתיבה + מעבד תמלילים)
– נסיון של 5 שנים לפחות.
– העבודה במשרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע.
– באזור לוד.

תמליניות עברית ו/או אנגלית
– על מעבד תמלילים וורד סטאר, לקס, ונג וורד מיל.
– לעבודה בשעות גמישות.
– באזורים תל אביב, חולון.

מזכירה עברית
– מזכירה עם נסיון, לעבודה בלשכת מנכ"ל
– הדפסות בעברית הכרחי, רצוי גם אנגלית
– עבודה במשרה מלאה
– העבודה באזור תל אביב.

מזכירות עברית
– נסיון של 2 שנים לפחות.
– הדפסה עברית הכרחית.
– העבודות במשרה מלאה, 6 ימי עבודה בשבוע.
– העבודות באזור פ"ת.

פקיד טלר
– פקיד טלר עם נסיון בבנק.
– לעבודה במשרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע.
– העבודה בתל אביב.

כתבניות
– כתבניות עברית רק עם נסיון.
– כתבניות אנגלית רק עם נסיון.

תנאים טובים למועמדים המתאימים
או.אר.אס אתרים 134 תל אביב
טל. 202460
סודיות מובטחת

הטובים עובדים קבוע ORS

קופת חולים מאוחדת
דרוש/ה

פקיד/ה

בעל/ת נסיון בפקידות והנהח"ש
5 ימי עבודה בשבוע
מקום העבודה תל־אביב
המעוניינים/ות מתבקשים/ות לפנות בכתב יד למחלקת כוח אדם ארלוזורוב 100 תל אביב

هكذا من الأصل

בכורה עולמית למפה עברית עתיקה – במוזיאון ישראל

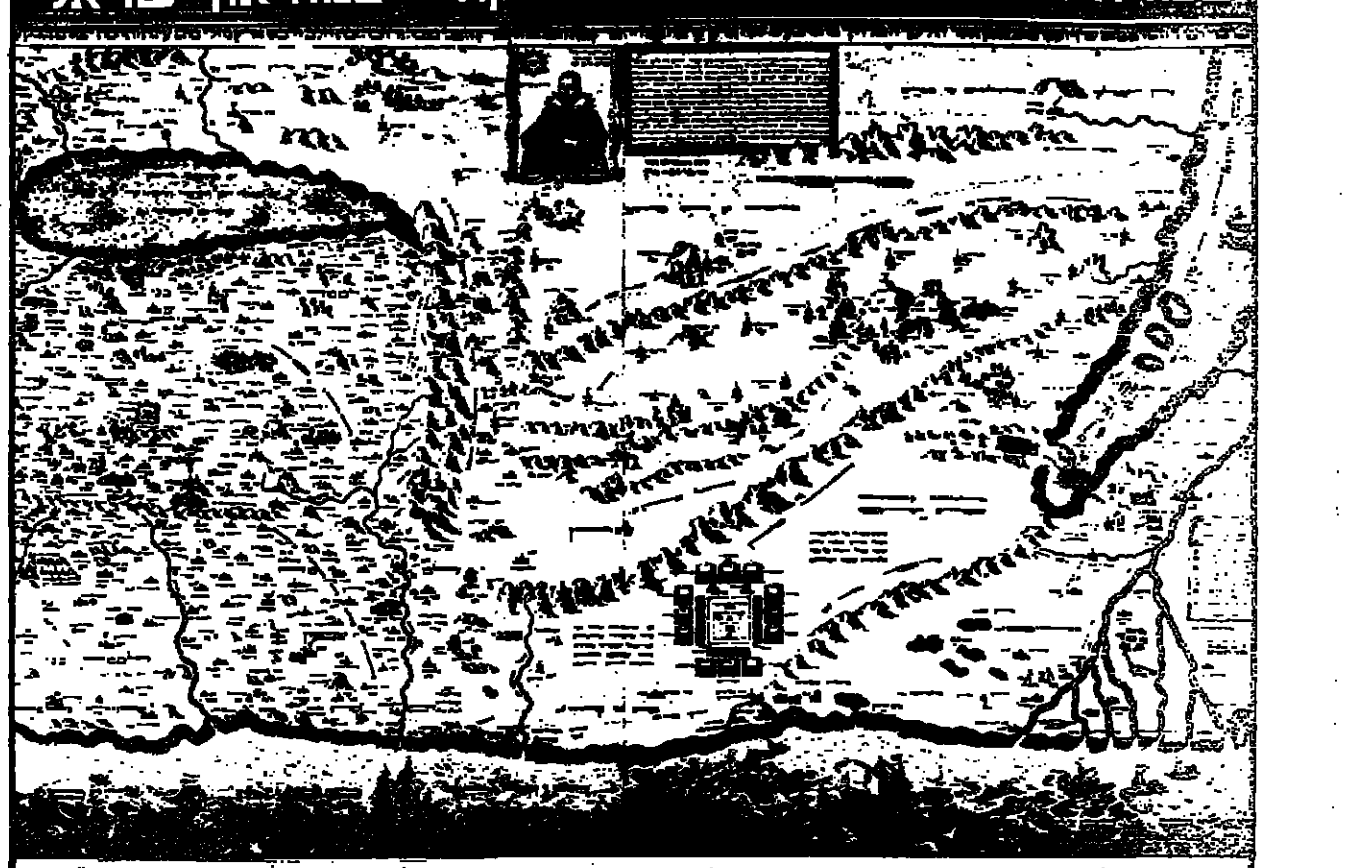

(צבי אילן). – מפה עברית ראשונה בסוגה של ארץ ישראל תוצג, לראשונה אי־פעם, במוזיאון ישראל החל מהיום. המפה, בת 367 שנה, נעשתה באמשטרדאם ומתארת את האיזור שמהרי הלבנון עד דלתת הנילוס. הוגה המפה היה הסוחר יעקב צדיק שדיוקנו מופיע בה. המפה נחרטה בלוח נחושת בידי אברהם גוס, קרטוגרף בעל שם באותו זמן. היא יוצרה על בסיס מפה שצייר ואן אנדריכוס בקלן, אחת המפות ה„מודרניות" הראשונות של הארץ. לפני כן צוירו רק מפות קו או תרשימים של הארץ. זו מפה גדולה: 53X163 ס"מ. יש בה סימון נחלות השבטים ו־1355 אתרים הנזכרים בתנ"ך. מהמפה שרד רק עותק אחד. היא נגלתה לפני חמש שנים בספריה הלאומית בפאריס ותוצג שבוע בלבד במוזיאון

יג'ייסו 6 מיליון ד' למושבת אמנויות במצפה רמון

מאת דויד מרשיוב, סופר „דבר"

חמישה נציגי הקהילה היהודית בניו־יורק הבטיחו אתמול, בעת סיור במצפה רמון, להמליץ בפני חבריהם בניו־יורק לגייס ששה מיליון דולר להקמת מושבת אמנויות במצפה רמון. נציגים אלה השתתפו בסיור עם השרים שמעון פרס, משה שחל ואברהם שריר וסגן השר אברהם כץ עוז שבאו למקום במטרה לקדם את פיתוח התיירות במצפה רמון.

הנציגים היהודיים באו במיוחד לעיירה בהמלצת שר החוץ שמעון פרס והתרשמו מהרעיון להקים מושבה כזו במצפה רמון. במסגרת מושבת אמנויות זו, שתתמקם בחלק מהקוטג'ים הפנויים בעיירה, יוקם גם בית ספר לאמנויות נוסח סדרת הטלוויזיה „תהילה".

בשלב זה התמקם במצפה רמון גרעין נחל שהתארגן מקרב בוגרי בתי ספר תיכוניים לאמנויות בארץ. בנות הגרעין מתגוררות בישוב ועוסקות בעבודות גינון והעברת חוגים אמנותיים.

השר שריר הודיע למשתתפי הסיור כי אישר את הצעת המלונאי דייוויד לואיס להקמת מלון במצפה רמון בתנאי שהממשלה תפתח תשתית מתאימה.

ניצול מיני, דלי על הראש, הזנחה רפואית – עדויות נוספות על הפנימיות

מאת יעל פישביין ואריאלה ראובני מסורת „דבר"

„רב" במתיבתא בירושלים התעלל בתלמידיו וניצלם לצרכיו המיניים – זה אחד הפרטים בקובץ נוסף שלעדויות תלמידים ומחנכים בפנימיות שהוציאה המועצה הלאומית לשלום הילד בעריכת ד"ר יצחק קדמן.

תלמיד מתיבתא בירושלים מספר באותן העדויות כי בהיותו כבן תשע, לקח אותו המדריך־ה„רב" לחורשה סמוכה ושם קיים אתו מגעים מיניים. אותו מדריך נהג לעשות כך עם ילדים נוספים. הוא מרח בצואה את מוסר העדות, הכריחו לשבת בחוץ בקור עז כשהוא לבוש בפיג'מה קייצית, לעג על ראייתו הלקויה ולבסוף, כשהחניך תפס את מדריכו מאונן, דאג המדריך שהילד יסולק מהפנימיה.

בעדות נוספת מציינים שני עובדי פנימיה בצפון הארץ בפתח עדותם כי המצפון חייב אותם לדבר עם מישהו, כדי שייעשה לאלתר לתיקון המצב ו„יש הרבה דברים שאסור יותר להעלימם".

הם מספרים על נער בן 13 בפנימיה שנלקח בידי שני מדריכים אל שפת בריכה. על ראשו הונח דלי, מכנסי הפיג'מה שלו הורדו עד לברכיו ואז האיצו בו להתקדם אל הבריכה ובנוכחות ילדים אחרים דחפו אתו לתוכה.

עוד הם מספרים על תופעות שכיחות של מתן סטירות לחניכים וכיפוף ידיהם, וכן עונשים של פיג'מה ומיטה: החניך מצטווה ללבוש פיג'מה לאחר הלימודים ולהיכנס למיטתו עד למחרת היום.

שני העובדים מספרים כי הילדים מתגוררים בתנאי צפיפות בחדרים מחוברים עם טיח מתקלף. יש להם מיטות אך לא שולחנות. בבוקר לא מצחצחים שיניים ולא מסתרקים כיון שמברשות השיניים והשיער נמצאות בארון נעול.

הצפיפות רבה גם בכיתות. אין ספרי לימוד אלא סטנסילים ואין פעולות העשרה. הילדים מעולם לא יצאו משטח המוסד ולא ביקרו בתיאטרון או במוזיאון. לטענתם גם המצב הבריאותי של הילדים ירוד ורבים מהם סובלים מבעיות שיניים.

בריאות הילדים הוזנחה: ילד הסתובב עם שבר באף ללא טיפול במשך יומיים; ילד חולה שפעת הוזנח חודש וחצי עד שהגיע עם דלקת ריאות קשה לבית חולים. ילד עם גרדת לא טופל חודשים.

באותה פנימיה משתמשים בילדים לביצוע עבודות ניקיון בטענה שאין תקציב להשיג אנשי ניקיון. ילדה בת שבע וחצי הועסקה בכביסה ובשטיפת רצפות במשך שנה.

מנהל ותיק של אחד המוסדות הפנימייתיים המעולים בארץ טוען כי הנושא נופל בין כסאות משרדי הבריאות, החינוך והרווחה. הילדים המופנים לפנימיות הם במקרים רבים קורבנות של התעללות סאדיסטית מצד הוריהם ובפנימיות הם מקבלים במקרים רבים במקום חום ואהבה, הזנחה נוספת והתעללות.

6 דרוזים שערקו מהצבא הסורי ב־1948 והתגייסו לצה"ל יקבלו קצבת זיקנה

(ע). – ששה דרוזים, שבמלחמת השחרור ערקו מהצבא הסורי והצטרפו לצה"ל, הוכרו בימים אלה על ידי בית משפט השלום בחיפה כזכאים לקבל את דמי הביטוח הלאומי המגיעים להם כקצבת זיקנה על פי החוק, לאחר שנתקבלה טענתם בדבר גילם האמיתי.

הששה, שנחקרו בזמנו על ידי אנשי המודיעין הישראלי לפני שאיפשרו להם להצטרף לצה"ל, סיפרו אז כי הם צעירים יותר ב־5 עד 10 שנים. הם עשו זאת מחשש שאם יגלו את גילם האמיתי, עלולים שלא לגייס אותם ולהחזירם לסוריה, שם ציפה להם חבל התליה, לדבריהם.

באחרונה, משהתברר להם שבשל הדיווח המוטעה שהם מסרו בשנת 1948 יקבלו את דמי הביטוח הלאומי רק בעוד 5 או 10 שנים ואחדים מהם יהיו אז בני 75, החליטו לפנות לבית המשפט בבקשה לשנות את גילם.

בית המשפט קיבל את הסברם ושינה את גילם על סמך עדותו של מפקדם, סאלח קנטאר, שהיה הקצין הדרוזי הראשון בצה"ל ואשר ערק עמם אז.

חצור הכנענית היתה גדולה משחשבו

מאת צבי אילן, סופר „דבר"

מבנה גדול מאד מהתקופה הכנענית נגלה ונחשף בחלקו בחפירות מדרום מזרח לתל חצור, ליד נחל חצור. רוחב קירות הבנין יותר משני מטרים ואבניהם גדולות מאוד. הבנין משנה את התפיסה הקיימת לגבי גודלה של חצור הכנענית, שהשתרעה על שטח גדל־מימדים ועתה מתברר שהיה גדול עוד יותר.

החפירה ליד נחל חצור נעשית בהתאם לסיכום בין אגף העתיקות ומע"צ לקראת הקמת גשר עמודים במקום, בו עתיד לעבור קטע חדש של הכביש הראשי ראש פנה־קרית שמונה. החפירה נעשית על ידי משלחת האוניברסיטה העברית בראשות פרופ' אמנון בן־תור, בניהול אנבל זרזצקי, רוחמה בונפיל, אהרן מאיר ותנה ברניק. המדובר בחפירת בדיקה שנועדה לתת מענה אם בכלל יש עתיקות במקום, ועתה התברר שיש במקום שרידים חשובים.

היות ונחל חצור הסיע למקום שכבות סחף עבות עבדה המשלחת עם מחפרון, ועשתה חריצי בדיקה לאורך 300 מטרים. בתום חודש של עבודה התברר לחופרים שהם נמצאים רק בקצה הקרחון של שרידי חצור בכיון שכלל לא היה ידוע על קיומה, בכלל זה גם בתקופה הישראלית. המשלחת נערכת עתה לעונה מלאה, בהתאם לתקציב שיועמד על ידי מע"צ, שתתקיים באביב הקרוב ותאפשר להקדים את שיחרור השטח להשלמת הכביש. לאור התגליות הראשוניות ייתכן שיהיה צורך, במהלך הבנייה הסלילה, לשמר חלק מהממצאים החשובים שנתגלו. (סוף)

יוקמו כפרי נופש בקטיף

מאת דויד מרשיוב, סופר „דבר" לענייני תיירות

באיזור קטיף שברצועת עזה יוקמו שני כפרי נופש: האחד באיזור רפיח בו יהיה מלון בן 100 חדר והשני באיזור ניסנית ודוגית. יהיה זה כפר דומה לכפר דייגים יווני: לנופשים תינתן האפשרות לצאת בסירת דיג עם דייג מקומי. פרטים על כך מסר צבי הנדל, מנכ"ל חברת נופש קטיף שבבעלות המושבים באיזור, בסיור עיתונאים שנערך בגוש אתמול.

כן נמסר כי בקרבת מקום למלון חוף קטיף יוקם פארק על 230 דונם ובו אגם מים בן 30 דונם. יושקעו שני מיליון דולר ובהקמתו ישתתפו החברה הממשלתית לתיירות, קק"ל, ההסתדרות הציונית והמועצה האיזורית.

אחת תוכניות במסגרת פרוייקטים תיירותיים באיזור היא הקמת מארינה בחוף הים בשיתוף עם משרד הביטחון בהשקעה של ארבעה מיליון דולר. בתוכנית פתיחת קו שיט מתל־אביב לחוף קטיף להסעת תיירים.

כן נמסר כי מתנהל מו"מ עם משקיע יהודי מארה"ב המעונין להקים במקום בית מלון.

עת"א לא תוסיף לשפוך אשפה וגרוטאות בחוף יפו

מאת נתן רועי סופר „דבר" בתל־אביב

עיריית תל־אביב תימנע משפיכת אשפה, פסולת־בנין וגרוטאות לתוך הים ביפו – זה עיקרו של הסכם פשרה שהושג על ידי פרקליטי 26 תושבי יפו, עורכי הדין אביגדור פלדמן ונוגה יציב מתל־אביב.

גבי אלדור ו־26 תושבי יפו הגישו לבית המשפט המחוזי בתל־אביב בקשה לקבלת צו מניעה נגד העירייה על שפיכת האשפה לים בניגוד לחוק. בחסות בית המשפט הגיעו הצדדים להסכם־הפשרה הנזכר. כן היא לא תרשה שפיכת גרוטאות לשטח החל ב־20 בנובמבר השנה.

הצדדים ביקשו לתת תוקף פסק דין להסכם.

מנכ"ל חברת תמ"מ בנתב"ג נעצר בחשד עבירות מרמה

מאת נתן רועי סופר „דבר" לענייני משטרה

שאול רביע (50), מנכ"ל חברת תמ"מ, המשווקת מוצרים בחנויות נתב"ג, נעצר אתמול לשבעה ימים בפקודת שופט שלום תל־אביבי בחשד עבירות מרמה.

החשוד מרכז בידו את נושא רכישות המוצרים מספקים בחו"ל. על פי החשד של חוקרי היחידה הארצית לחקירות הונאה הוא העביר לכיסו הפרשים בין מחיר השוק למחיר ששילמה החברה לספקים.

פקד אוריאל שטרית, בא כוח היחידה לחקירות הונאה, הציג בפני השופט, אהרון זירואב, מסמכים שבהם מפורט אופן ביצוע העבירה. המשטרה גם הציגה עדות של החשוד על העברת כספים גדולה. בעדות זו הוא טען כי העברה זו חוקית ואין לה כל קשר לחברת תמ"מ. השופט אמר בהחלטתו, לעובדה זאת, כי יש קשר בין העברה לבין העבירה שמייחסים לו החוקרים.

בא כוח היחידה הודיע כי יש צורך לחקור גורמים שונים בחו"ל ובהם ספקים העומדים בקשרים עם חברת תמ"מ. הוא לא הסתיר את הקשיים הכרוכים בחקירתם והוסיף כי יש חשש כבר לפגיעה בחקירה אם החשוד ישוחרר.

השופט אמר בהחלטתו לעצור את החשוד לשבעה ימים כי אכן מסתבר שהחברה שילמה סכומים גבוהים ביותר מעבר לסכום שנדרש על ידי הספקים ויש לאתר את הכסף.

ביהמ"ש שיחרר בערבות את אלפרון

(ע). – יעקב אלפרון, בן 31, מגבעת שמואל, שנעצר ביום ג' לאחר שנאבק עם סוהרים ונפצע בפתח האולם בו התנהל משפטם של שמעיה אנג'ל, הרצל אביטן ויעקב שמש, שוחרר אתמול בערבות של 1,500 ש"ח בבית־משפט השלום בתל אביב.

שני נערים הודו בהצתת מרכבתו של מונטיפיורי

מאת סופר „דבר" בירושלים

משטרת ירושלים פענחה את הצתת מרכבת מונטיפיורי לפני 11 חודש בשכונת ימין משה. שני נערים יהודים בני 16, שנעצרו על עבירות רכוש, הודו בחקירתם כי הם אחראים גם להצתה.

אתמול שוחזרו השניים בנוכחות את המעשה. אחד מהם כנראה פירומן ובמשטרה נוטים לייחס לו הצתות אחרות בעיר.

הצתת המרכבה שהוצבה שנים לראווה ליד טחנת הרוח בימין משה, היתה בדצמבר 1986 בלילה. שני הצעירים שנגעו למקום ביקשו להיכנס למבנה שבו הוצבה המרכבה, כנראה מתוך סקרנות. משלא עלה הדבר בידם, פנו למחסן שבו נהגו להסתיר רכוש גנוב, נטלו מיכל נפט ושבו אל המרכבה. הם פרצו את מנעול השער, שפכו את הנפט סביבה והציתוה. הם גם הבטיחו לעצמם נתיב בריחה. לאחר ההצתה הסתתרו בגבעה סמוכה וצפו בכוחות הכיבוי והמשטרה שהגיעו למקום.

מרכבת מונטיפיורי נשרפה כליל בלי אפשרות לשחזרה. תחילה נטו החוקרים לייחס למעשה רקע לאומני, אולם החקירה בכיוון זה לא הביאה לתוצאה כלשהי.

מעצרו של אחד הצעירים הוארך בחמישה ימים והשני יובא היום לפני שופט.

גופת עולה מאורוגוואי נמצאה בחצר בתל אביב

(ע). – גופתה של עולה מאורוגוואי נתגלתה אתמול בחצר בנין ברחוב הרכבת בתל אביב. המשטרה סבורה כי שמה קץ לחייה בקפיצה מאחת הקומות העליונות.

האשה, רחל לוסיה מודירה (35) מכרמיאל, עלתה לפני שלושה חודשים עם בעלה, טבח במקצועו. לבני הזוג אין ילדים. הם השתכנו בכרמיאל אולם כפי שנודע לא הצליחו להסתדר בעבודה.

האשה הגיעה עם בעלה במסגרת מבצע שיזם ראש העיריה ברוך ונגר ונקרא „מדרום־אמריקה לכרמיאל".

משפחת מודירה היתה הראשונה שהגיעה במבצע זה ועד עתה הגיעו 39 משפחות. בעלה פוטר לפני כמה ימים ממפעל מקומי והובטח לו כי תוך זמן קצר יסדרו לו עבודה במקצועו כטבח.

פעילת מחתרת הובאה לקבורה

מאת סופר „דבר"

אסתר גולן (פרידמן), בת 62, מהפעילות החשובות במחתרת הציונית בגיטו קובנה, שעברה אחר־כך את הדרך הארוכה עם „הבריחה" מליטה דרך רומניה ואיטליה לארץ, הובאה שלשום למנוחות בבית הקברות בקריית שאול. בהלוויתה השתתפו מאות יוצאי ליטא. למנוחה, אלמנתו של אליהו גולן, שגם הוא היה מפעילי המחתרת בגיטו קובנה, ספד עו"ד אברהם תורי.

„המשקם" מאיימת לפטר 800 אם תתקבל דרישת ההסתדרות

מאת חיים בראוד סופר „דבר" לענייני עבודה

חברת „המשקם", הכפופה למשרד העבודה והרווחה, מאיימת לפטר 800 מבין 4,000 הנכים והמוגבלים שהיא מעסיקה במפעליה אם תתקבל דרישת ההסתדרות להצמיד את שכרם של עובדי החברה ל־80 אחוז משכר המינימום.

מנכ"ל „המשקם" דוד ראם, שהופיע בפני ועדת העבודה, טען שהיענות לדרישת ההסתדרות, שפירושה העלאת שכר בשיעור 15 אחוז, תחייב את החברה לתוספת תקציב בסך 3.1 מליון ש"ח. לדבריו, לא תהיה דרך לגבות מלקוחות החברה את מלוא העלויות של השכר

[illegible] „במשקם" [illegible] לקבלת העבודה ולהכשרה המקצועית. ראם הזהיר שפיטורי 800 עובדים ברחבי הארץ, לרבות ערי פיתוח, יגרמו שם בעיות חברתיות קשות. דוד ציצוביץ, המטפל מטעם ההסתדרות בעובדי „המשקם", אמר ל„דבר" בתגובה: כל דרישתנו היא להעלות את השכר היומי בחברה מ־9.10 ש"ח ל־10.50. אם ראם אינו מסוגל לנהל את החברה במצב זה, שיתפטר, ואני מוכן לנהל במקומו בלי שיפוטר איש מהעובדים".

יוסף שניר שוחרר בערבות

(ע).– יוסף שניר, בן 47, מיפו, שנעצר בתחילת השבוע כחשוד בנסיון הרצח בקרב בני משפחת כחיל, שוחרר אתמול בערבות בהסכמת המשטרה.

כזכור, נעצר שניר לאחר שבליל שבת ירה אלמוני לעבר חנות השייכת למשפחת כחיל ברחוב יפת 93 ביפו, וכן זרק לחנות רימון רסס. כתוצאה מכך נפצעו קשה שניים מבני משפחת כחיל, אשתו של אחד מהם ושני עוברי אורח.

ב"כ המשטרה, רס"ל דוד בן חיים, אמר אתמול בבית המשפט כי החקירה עוד לא הסתיימה, אך למשטרה אין התנגדות לשחרר את החשוד בערבות. השופט ארי זיראב הורה לעשות זאת ב־1500 ש"ח.

עם הסתלקותו של ד"ר ישראל בן־שם מעמק בכא זה הלך מאיתנו חוקר מקראי מוכשר ומקורי ביותר.
ד"ר בן־שם השתייך לסוג המלומדים, כמו משוררים ואמנים, השייכים לדורות הבאים, שרק הם יוכלו להעריך נכונה את רוחב ידיעותיו ואת עומק מחקריו.
עם הסתלקותו הלך מאיתנו גם סופר מוכשר שלא הספיק לפתח את כשוריו בתחום זה.
אני נפרד ממך, מורי ורבי, ידידי ורעי, ד"ר ישראל בן־שם בעת הצטרפותך לכל הדורות של הגיבורים המקראיים, שאת פעולותיהם והגיגיהם חקרת, דרשת ופיענחת כל ימי חייך.
אני נפרד מגופך אך לא מרוחך החיה בערכים הרוחניים שיצרת בכתובים, בהרצאות, בדיונים ובשעורים לתנ"ך.
עם רוחך זו אהיה קשור עד יומי האחרון ותמיד אזכור אותך באהבה ובהערצה של תלמיד קשוב וידיד נאמן.
התלמיד י. בן־אליעזר

ביום א' ט' בחשון תשמ"ח (1.11.87) במלאת 30 לפטירתו נזכור את
ד"ר ישראל בן־שם ז"ל
גילוי המצבה בשעה 15.30 בבית העלמין דרום בחולון. מתאספים על יד השער החדש.
התייחדות עם זכרו בשעה 17.00 באולם החברה לחקר המקרא, רח' התניא 3 תל־אביב.

ב"ה
זמני הדלקת הנרות
פרשת השבוע
פרשת לך לך
ז' חשון תשמ"ח

ערש"ק		מוצ"ש	
ירושלים	4.17	ירושלים	5.28
תל־אביב	4.35	תל־אביב	5.25
חיפה	4.26	חיפה	5.22

לחברינו פרומה וגדעון שלחון
איחולי מזל טוב בהיות
בתכם אסנת בת־מצוה
בית „דבר"

ללאה קריב
ברכות לבביות
להישג המרשים
במרכז המפלגה
בבחירות לקונגרס הציוני
חבריך בבית ברל

קורס בנושא
פסיכולוגיה של ציורי ילדים
בבית ססיליה, רח' דניאל מוריץ 12, רמת־אביב
הקורס יכלול הרצאות, שיחות וסדנאות
לפרטים נא לפנות לטל. 428955

בחולון
בקרן הרחובות
ההסתדרות — בלום
3 דירות דובלקס
יפיפיות
בנות 5 ו־6 חדרים
בקומות 5 ו־6
לפרטים נוספים ומכירה: שיכון עובדים, לה גרדיה 58 יד אליהו טל. 390721־03.

במלאת שלוש שנים לפטירתו של אהובנו
שלום מרגלית ז"ל
תתקיים אזכרה ביום ראשון, ט' חשון תשמ"ח (1.11.87) בבית העלמין בקרית־שאול.
נפגשים בשעה 2.30 (שתיים וחצי אחה"צ) ליד השער. אוטובוס ייצא מרח' שרת 29, תל־אביב בשעה 2.15 (שתיים ורבע אחה"צ).
בנו: אמיר מרגלית
ויתר בני המשפחה

מרכז ההדרכה בסמינר אפעל
משתתפים באבל המשפחה
ובית ראש הנקרה
על מותו של
מוטק'ה יחזקאלי

אנו משתתפים באבלו הכבד של חברנו לעבודה
כהן עמנואל
במות אביו ז"ל
תנחומינו למשפחה האבלה
תנובה מגוף מחוז ת"א
ההנהלה והעובדים

דבר של היום הוא דבר חדש

קרנות הנאמנות הסולידיות של מיטב
כרמל, כתר עכשיו במבצע!
עמלת הוספה מופחת. לרכישה בכל סניפי הבנקים עד 9.30 לאותו יום.
מהטובות בקרנות: תשואה מדדית ודולרית חיובית גבוהה.
כרמל – קרן מט"ח
מתמחה במט"ח (לפחות 50%). מחלקת הכנסה חודשית נוכחית של כ־0.8% צמודה לדולר.
מקום ראשון
הטובה ביותר בין כלל הקרנות המתמחות במט"ח, בבנקים בהסדר, או המחלקות הכנסה חודשית, הן מאז ראשית השנה והן מאז שהוקמה הקרן.
תשואה
השינה מראשית השנה ועד 30.9.87 תשואה של 29.6% לעומת עלית מדד של 11.2% ופיחות השקל ביחס לדולר 8.3%.
מאז הוקמה (4.11.85) השינה 74.5% לעומת מדד 33.5% ופיחות השקל ביחס לדולר 8.0%.
כתר – קרן אג"ח
מתמחה באג"ח: לפחות 75% מנכסיה באג"ח של המדינה.
מקום שני
הקרן נמצאת במקום השני מבין 32 הקרנות, מסוגה מאז ראשית השנה ומקום רביעי מאז הקמתה
תשואה
השינה מראשית השנה ועד 30.9.87 תשואה של 27.1% לעומת עלית מדד של 11.2% ופיחות השקל ביחס לדולר 8.3%.
מאז הוקמה (18.7.84) השינה 1121.7% לעומת מדד 759.1% ופיחות השקל ביחס לדולר 512.6%

המנהל: פלסט (ש.צ.) יעוץ כלכלי ופיננסי בע"מ חברה אחות לחברת היעוץ מיטב.
הנאמן: בנק איגוד מקבוצת כלל משמש כנאמן לקרנות וכספי הקרנות מוחזקים ברשותו ובפיקוחו
ר"ג: ביאליק 22, טל. 727067, 7524214־03
ת"א: נחמני 9, טל. 290251
אין מודעה זו מהווה הצעה לרכישת תעודות השתתפות בקרנות

לחברת ביטוח דינמית
דרושים
★ מנהל כספים
עבודה במשרד הראשי בת"א כאחראי על מחלקת חשבונות בבית ובמסלקה
כישורים נדרשים רואה חשבון נמרץ בגיל 35-45
בעל נסיון מוכח בחברות ביטוח או מוסד פננסי
★ מנהל סניף ירושלים
כישורים נדרשים גיל 30-40 בעל נסיון מוכח בביטוח עדיפות לבוגרי המכון לביטוח.
מועמדים רציניים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים לת.ד. 25262 ת"א עבור המנב"ל
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית תעשייתית
דרוש
מנהל מכירות
לאזור הצפון

מדריכי חוגי טבע
החברה להגנת הטבע

כדאי לעבוד בגל הידוק
דרוש
מנהל
חשבונות
סוג 3 לסניף הרצליה
03-5565455 03-5566478 03-5566445
היפר שוק
רשת הגל הידוק

דרושים
מקדמי/ות
מכירות
לעבודה
משתלמת
בכל חלקי הארץ
1000 ש"ח בסיס
+ אחוזים
04-416026

לחברה יצרנית בר-יון
דרוש
מסגר

Hertz
לסניפינו בנתב"ג ו...
דרושות לעבודה במשמרות
דיילות
השכרה
03-202121

סולוג
דרושים
★ מכונאי
★ שליח
★ עובדים כללים
כל המשרות המוצעות הינן משרה מלאה.

לודזיה רוטקס
דרושים:
מנהל מחסן
חומרי גלם
נסיון מוכח בניהול מחסן עדיפות לבעלי רקע בטקסטיל.
אחראי/ת
מחלקת אריזה
כושר ארגון נסיון בניהול צוות עובדים
פקידה
עם ידע בחשבונות
בוא תרגיש לודזיה

למעליות
ישראליפט
דרושים:
1. בוגרי חמ"מ
2. מפ"ט
3. מנהל עבודה
4. גריזריסט

חברה ישראלית
לאשפרה בע"מ
דרושים:
★ הנדסאי ייצור
★ מכונאי אחזקה

יזום רוושקו שות'
מהנדסים יועצים בע"מ
דרוש
מהנדס תעשיה וניהול

בבלי
מוטוריזר לרכב בע"מ
דרושה
פקידת קבלה

למפעל לאריזות קרטון
באזור התעשיה בחולון
דרוש מפעיל

ויטרז'
למרכז הארועים והשמחות
החדש בנס-ציונה
דרושים:
1. סו שף
2. שף גארד-מונז'ה
3. שף-קונדיטור
4. טבחים
5. שף סטיוארט
6. מטרדי
7. רב-מלצרים
8. מלצרים
ויטראז'. המקום עם הפאסיה.

למפעל תעשייתי בפתח-תקוה
דרוש
מנהל חשבונות
ראשי
בעל סוג 3 עם נסיון
08-472086

Budget rent a car
דרוש/ה
פקידת מחלקת
חשבונות
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
מחליף/ה
סוג 2-1

בזלת
לחברה המתמחה ביצור ושיווק מוצרי חשמל פיקוד ובקרת תעשייתית
דרושים
אנשי מכירות
03-800117

למפעל תעשייתי בענף הרכב
דרושים
★ מנהל עבודה
★ מנהל מחלקת שרות
★ אחראי בקורת איכות

ב.י.פ
BIP
יישומים פסיכולוגיים
INSTITUTE OF PSYCHOLOGY
לאחד מלקוחותינו
חברת שיווק גדולה בתחום ה-OFFICE AUTOMATION
דרושים/ות
1. אנשי מכירות מנוסים
2. מקדמת מכירות
נא לפנות ל - ב.י.פ. יישומים פסיכולוגיים
רח' נס-ציונה 8 א' תל-אביב טלפון: 03-659707
סודיות מובטחת

קריירה
שרותי כח אדם בע"מ
לסניפינו בת"א, נתניה ורחובות
לסניפינו בת"א ונתניה
לסניפינו בת"א ורחובות
לסניפינו ברחובות
לסניפינו בנתניה
03-240291/2
053-338901
08-465277
הכח שלנו הוא כח אדם. קריירה

לחברה מתפתחת בתחום הנדסת מכונות לישומים צבאיים
דרושים
1. מהנדס מכונות
2. הנדסאי
מכונות

"נעמת"
בית-ספר חקלאי
"כנות"
דרוש
מדריך חברתי

הסתדרות מדיצינית
הדסה
דרושים
רוקחים
לעבודות מעניינות ובעלות אתגר
02-446228, 02-447138 .טל

ציקלון
מוצרי תעופה בע"מ
דרוש/ה
מהנדס
אוירונאוטיקה/מכונות

לחברה ידועה לציוד פיקוד ובקרה
דרוש
צעיר נמרץ
מחסנאי מכירות

דרושים
למפעל תעשייתי בתל-אביב
★ פקידה כתבנית
★ מנהלת חשבונות

לחברת מחשבים מבוססת
דרושים ות
חשבי-שכר/
מנהלי חשבונות

"אילן"
פיזיותרפיסטית
להצי משרה

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
THE ISRAEL TRACTORS & EQUIPMENT CO. LTD.
CATERPILLAR
דרוש
מכונאי לציוד
מכני הנדסי
03-807722

LASER
תעשיות לייזר
מהנדס/ת אלקטרוניקה
הנדסאי/ת אלקטרוניקה
תעשיות לייזר - קרן אור לקידום האנושות

דרושים:
מכונאים
לשיפוץ תבניות הילוכים אוטומטיים
ומכונאים רגילים.
לקביעת ראיון להתקשר לחבר
ילובצקי שלמה טל' 03-432541, 03-432438
אגד התעופה של המדינה

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
מנהל בית-הספר

למפעלי עץ ברמת גן
דרוש
מנהל עבודה בבנין

לחברת הנדסה בת"א
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
ראשי/ת
למשרה מלאה

דרוש משקיע (שותף)
השקעה 250,000 $

לפרסם מודעה?
דחף
ת"א דחף מרכז
ת"א דחף דיזנגוף
ת"א דחף בן יהודה
ת"א דחף אלנבי
חיפה דחף
ירושלים דחף
דחפון
ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ
03-611001
לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

מתגעגעים קצת ל„ניקי ראש"? ורדה צימרמן

תרגום לישראלית

דווקא טום לרר האמריקאי בתרגומו של קובי לוריא מזמן לקהל הישראלי סאטירה עוקצנית רלוונטית וכוללת

"השירים עברו תהליך של אקטואליזציה. עוברים מקום, עוברים תקופה, עוברים שפה. על כן יש שינויים. תרגום לישראלית". כאן ועכשיו במקום בקמפוסים אוניברסיטאיים בארה"ב של שנות השישים. „אבל רוחו של טום לרר שורה, כמובן, על הערב כולו".

„פצצת טום". 52 שירים ודברי קישור שתרגם קובי לוריא, על־פי המופע "טום פולרי", שהעלה קמרון מקינטוש („עלובי החיים") בלונדון לפני שבע שנים.

וזה עובר. הקהל שמגיע לראות ולשמוע את דורי בן־זאב, איקה זוהר, נתן נתנזון ורינת עמנואל אולי אינו יודע מי זה טום לרר ולא מכיר את שיריו הסאטיריים. "אבל זה גם לא חשוב", אומר לוריא, „בסך הכל רצינו לעשות ערב שאנשים יהנו ממנו". אם הגעגועים לדיקסי, דרום ארה"ב (בשיר „אני רוצה לחזור לדיקסי") קצת רחוקים מן הישראלי. הרי חלומו של יורד המשתוקק לשוב לארה"ב נשמע לו קרוב ומוכר יותר. והערבי המתגעגע לעירו ממלא את מקום הכמיהה לעיירות האמריקאית (בשיר „עיר הולדתי"). את מקומם של הפורטוריקנים, השחורים והלבנים בשיר „שבוע האחווה" תופסים הדתיים והחילוניים, אנשי הימין ואנשי השמאל, הערבים והיהודים. הזיהום הוא של תל־אביב, הוותיקן הוא הדתיקן, סיסמת הצופים המוכרת "היה נכון" היא כאן ועכשיו „התכונן לרעות", ו„וינה, שניצל ואלס" הוא בישראלית שיר על קורט ואלדהיים.

"לא התחכמתי", אומר קובי לוריא. "לא עברתי את גבול המותר בתרגום. ישנם שירים שתרגמתי במדויק. אבל צריך לזכור שאי־אפשר לתרגם מלה במלה. אנגלית היא שפה עגולה, והעברית היא שפיצית. השיר חייב להשתנות בעברית".

עבודה קשה. לוריא – שכתב בעבר מלים לשיריהם של גרי אקשטיין, יהודית רביץ, מתי כספי, וסקססים לטוביה צפיר (כולל השיר "עם אחד, שיר אחד") וללהקות צבאיות – עבר על התרגום כחמישה חודשים. עבודה קשה, כי צריך היה לחפש פתרונות כאלה שידברו אל הקהל של היום וגם אל לבו של הצוות. „אבל זה היה כיף".

הקהל וגם היוצרים בישראל מתגעגעים קצת ל"ניקי ראש"? דווקא טום לרר האמריקאי נותן להם הפעם את ההזדמנות לסאטירה עוקצנית וכוללת.

מינופת

בוא לראות את העיר שלנו
היא יפה היא של כולנו
רק שתי עצות שווי כראי לרשום
אל תצא לרחוב ואל תנשום!

מינופת, מינופת
מרידינג ב' בצפון
ובתבנון
יש עוד רידינג לתיאבון!

„בוא לים אך אל תרד למים
המציל עוד שובת בינתיים
אז בוא נאכל דגים בכיף
ברבוניאס ובורי בטעם של נפט.

מינופת מינופת
איך כולנו צפים
בין זפת, מדוזות
ובין חרצפים.

אם הריאות עדיין נקיות
תנשום עשן מתוך המסיקות
אך אם אתה מעדיף לנשום פחמן
התמקם אחרי אוטובוס של דן.

מינופת מינופת
מסכת גאז לראשך
ואם תנשום
זה על אחריותך.

מינופת מינופת
המים שבביוב
אך אם לא תרתיח
תרגיש את הכלור.

שוב שובתים פועלי הזבל
כמו שלשום וכמו אתמול
אני עוד גר באותה הכתובת
... ערימה שניה משמאל.

מינופת מינופת
המטורפים של העיר
כולם עוד בינתיים
שותים את המים
נושמים את ה ...אוויר

בעיר שלי

הייתי מת לשוב
לחזור עוד פעם שוב
אל המקום עליו עמד ביתי
אל אנשים כך כך סימפטיים ובשומים
בעיר שלי.

ללגום עוד כוס קפה
עם חמן האופה
עם שוקרי הפרפור ועם אחי
הזכרונות כל־כך טריים כל־כך ברורים
בעיר שלי.

היו ימים
חיינו עם היהודים
חיים יפים כמו בני־דודים
קרובים
היינו יחד חברים אמיתיים
עכשיו הם בדירה שלי עושים שיפוצים

בשמח הגדול
חיכינו על החול
נוצרי־יהודי ומוסלמי
בתור אל הזונות היתה אחוות עמים
בעיר שלי.

במסעדה ממול
אכלנו יחד פול
הזמנתי את כולם על חשבוני
וחוץ מזה השארתי שם הרבה
בעיר שלי.

היו שירים
שירי מולדת ועמל
ששרנו יחד בנמל
בקולות

היה שם גרמופון עם בלמה של פריד
עכשיו הם מנגנים שם רק את האשם תמיד

אני לא היסטוריון
ובטח לא גאון
סליחה רק בבקשה תסבירו לי
איך זה קורה דבר כזה שאני לא
בעיר שלי

שישי־אישי / אהוד מנור

אלקסים להשכיר

„היא נמצאת בתוך מקלט הטלוויזיה, אך למעשה היא הותקנה בחייכם ובחיי. השאלה החשובה בעידן שלנו היא מי נמצא בתוך המקלט משום ששם מצוי הכוח"

השביתה ברשות השידור גרמה לפרידה קשה של מיליוני צופי טלוויזיה בישראל מעל אלקסיס הדמויות הבאורות האחרות, בסדרה שכל כולה עלבון לאינטליגנציה ולרוח האדם, „שושלת". אם לשפוט על סמך דברים ששמעתי באקראי ומכתבים למערכות העתונים, יסורי הגמילה הם קשים, וישראלים רבים יהיו מוכנים להקריב לא מעט כדי להשיב את „הכלבה הזוהרת" אל המרקע.

יח"צנים ואנשי עסקים ישמחו אולי לשמוע שניתן לשכור את נוכחותה של אלקסיס, ותמורת סכום „פעוט" היא תקשט את הפתיחה המחודשת החגיגית של איזה דיסקוטק ענקי, או שבוע אנגליה ברשת חנויות כל־בו: שירותיה של אלקסיס, במשך ימיו הגדולים של ערוץ 2, עשויים להבטיח הצלחה מסחרית גדולה שאפילו נרגנות הבורסה לא תוכל לקלקל.

בעתון בריטי אני קורא שעולם יחסי הציבור נוהג להסתיר דברים רבים מעיני הציבור. יח"צנים אוהבים לפעול בשקט, וכך ליצור את הרושם שהאירועים שהם מארגנים, והכוכבים המופיעים בהם, הם פרי אילתור וספונטאניות. ג'ואן קולינס (אלקסיס), למשל. דומה שהיא מופיעה באין־ספור אירועים ומסיבות לכבוד פתיחתם של מועדוני לילה, מסעדות – הכל מלבד אירועים בחסות הכנסיה. מסתבר שהופעותיה התכופות של קולינס אינן נובעות מאופייה החברתי והחברותי הלוהט, ואף לא מתיאבון אובססיבי להבזקי מצלמות.

לידיו של העתונאי פיטר הלמור הגיע מכתב שעותקים שלו נשלחו לכתובות נבחרות ממשרדי החברה שהקימה ג'ואן קולינס, בכתובת לא זוהרת במזרח סאסקס שבאנגליה. המכתב הזה נועד לעודד את מכירתה של ג'ואן קולינס, שהיא כירוע חרשות מן המעלה הראשונה, בבריטניה וברחבי אירופה. המכתב מבשר ליחצ"נים שקיימת עתה „הזדמנות טובה לרכוש את שמה ואת נוכחותה של ג'ואן קולינס". במכתב, עליו חתום מנהל החברה, מר רוק דה־סטרומילו, ניכרת נימת לחץ מסוימת כאשר מנהל החברה מבקש להדגיש שהתגובות הראשונות להצעה, מצד גופים מסחריים ואמצעי התקשורת, מלהיבות ומרמזות על לוח „הופעות" עמוס לג'ואן קולינס, ב־1988 וב־1989".

ג'ואן קולינס. מכתבים ליחצ"נים

ג'ואן קולינס נולדה בלונדון ב־1933. עוד לפני שסיימה את לימודיה בר.א.ד.א (האקדמיה המלכותית לאומנות הדרמה) הספיקה להופיע בארבעה סרטים. בתחילת דרכה הופיעה, בדרך כלל, בתפקידי עברייניות צעירות, ובמשך הזמן התנהלה בחוסר כישרון לעבר תפקידי ברונטיות זוהרות. החל בשנת 1955 כיכבה בסרטים הוליוודיים אחדים, ולפני עידן „שושלת" התמחתה בסרטי אימים ובסרטי פורנו רך, בדרך כלל על־פי ספרים מגוחכים שכתבה אחותה ג'קי קולינס.

ג'ואן קולינס הופיעה ביותר מארבעים סרטי קולנוע: סרטים שהיו, כדרך כלל, כשלונות מרבאים ונעדרי השראה. ואף־על־פי־כן נחשבה לסמל מין פופולרי שאין לו גיל עוד לפני „שושלת".

עוד בשנת 1972 הופיעה קולינס בסרט שנקרא „מפצחת האגוזים" ושלא היה לו שום קשר לצ'ייקובסקי. במודעת הפירסום לסרט נאמר: „היא היתה מפצחת אגוזים", ו„אגוזים", בעגה אנגלית, הם כינוי „ביצים", בעגה עברית.

ג'ואן ברייידרמן היא מפיקה ובמאית אמריקאית עצמאית ששאלה את עצמה: מדוע צופים ב„שושלת" מאות מיליוני בני־אדם בשבעים ושמונה מדינות? מהו כוח משיכתם של „יצורים מעולם אחר" הלבושים כמו אורחי מסיבה בגיהנום?

במסגרת פסטיבל הסרטים באדינבורו, סקוטלנד, בקיץ האחרון, הוקרן סרט הטלוויזיה שהפיקה ג'ואן ברייידרמן בעקבות בדיקת התשובות לשאלות ששאלה את עצמה. הסרט „ג'ואן עושה את שושלת" הוא אוסף פנינים מתוך הסדרה, כאשר על הסצינות הנבחרות מוקרנת גם דמותה של ברייידרמן המגיבה־מצליפה בהערות שנונות. היא מעודדת את אלקסיס שעה שהאחרונה משפילה את הגברים הסובבים אותה, ומהללת את רוח הקרב של ה„כלבה" המעזה לזקוף את ראשה באומץ לאחר מאות שנים של דיכוי נשים.

הסרט לא הוקרן עדיין בתחנות השידור העיקריות בארה"ב וספק אם יוקרן אצלנו. לא בגלל חשש לנשמותינו הרכות, אלא משום שתחנות־שידור לא מוכנות להסתכן בהקרנת תוכנית המכילה קטעים רבים שנלקחו, ללא רשות, מסרטי הסדרה „שושלת". הדבר עלול לגרור תביעות גדולות בבית־המשפט.

„אלקסיס", מסבירה ג'ואן ברייידרמן, „נמצאת בתוך מקלט הטלוויזיה, אך למעשה היא הותקנה בחייכם ובחיי. היא פוקדת את בתינו בכל שבוע והיא פוקחת עלינו עין כסום שיש לה כוח. השאלה החשובה בעידן שלנו היא מי נמצא בתוך המקלט משום ששם מצוי הכוח".

אולי כדאי למשרד האוצר לשכור את נוכחותה במגעים עם עתונאי רשות השידור.

אוצרות בחזקה מפוקפקת / אקונומיסט

אוסף או שלל

כשאספן פרטי בוזז אתר היסטורי או מבריח יצירות אמנות אל מחוץ לגבולותיה של מדינה כלשהי, אין כל ויכוח על עקרונות מוסר וענייני חוק: יש להשיב את המלקוח לבעליו. אבל מה קורה כאשר ממשלה בוזזת את האתר ההיסטורי או כאשר השלל מגיע לרשותו־של מוזיאון ציבורי?

בבית־משפט במאנהטן יציגו בסוף החודש עורכי־דין של ממשלת תורכיה את טיעוניהם ביחס לאוצר הלודי. אוצר זה הוא אוסף של חפצי־אמנות מכסף ומזהב, שנוצרו במאה השישית לפני הספירה הנוצרית בתחומי לודיה – חבל־ארץ במערב אסיה הקטנה, טורקיה דהיום.

מימין לשמאל: המסיכה הגנובה מסאלנק... מבנין... מקבר נפרטיטי... מוחזקות על אלגין

עורכי־הדין טוענים, בשם ממשלת אנקרה, כי יש להוציא את האוצר ממחסני מוזיאון המטרופוליטן של ניו־יורק – משכנם במשך עשרים השנים האחרונות – ולהחזירו לתורכיה. התורכים טוענים שהאוצר נגנב. את רוב פריטיו רכש המוזיאון מסוחר־אמנות ניו־יורקי בשם ג'ון קלייזמן (שנעלם בינתיים), אשר קיבל אותם לידיו, בעת ששהה בתורכיה, מטיפוס מסתורי בשם עות'מאן הנפת.

אשר לאיש שרכש את האוצר למען המוזיאון – תומאס הובינג, מנהל המוזיאון משנת 1966 ועד 1978 – אין לו כל ספק בקשר לתוצאת הדיון המשפטי: „לדעתי, חובת המוזיאון להודות בעובדה: סידרו אותנו. האוצר הלודי הוא חלק מהמורשת התורכית, ועליו לחזור למקומו".

אם אכן יוחזרו חפצי האמנות, האם תהיה בכך משום פתיחת הסכרים בפני גל של השבת יצירות אמנות לכור מחצבתם – מהמוזיאונים הגדולים אל הארצות שבהן נוצרו?

אחדות מהיצירות הידועות ביותר מבין אלה השוכנות במוזיאונים המערביים שנויות במחלוקת. כזה הוא תבליט ראש־כתפיים של המלכה נפרטיטי, עשוי אבן־גיר, שנעלם ב־1912 מצוי עדיין במוזיאון של ברלין – למרות שאין תעודות ארכיאולוגיות במצרים זה עשרות שנים.

איטליה אינה חדלה מלטעון כי המכתש של קאליקס – אגרטל שצבע האמן אופרוניוס בשנת 515 לפנה"ס – נגנב מאטרוריה ב־1972: ברשותה של ממשלת רומא הודאות, שנגבו מפי הבוזזים, המאשרות את טענתה. מוזיאון המטרופוליטן רכש את האגרטל, תמורת מליון דולר, באותה שנה.

בידי המוזיאון הבריטי מצויות לא רק „יצירות השיש של אלגין" – צלמיות שהועברו על־ידי הלורד אלגין, שהיה שגריר בריטניה באימפריה העות'מאנית, מן הפארתנון ללונדון – אלא גם אוסף של יצירות ברונזה מניגריה (פרי עבודתם של נתיני ממלכת בנין), ועוד שלל אימפריאלי למכביר.

רוב יצירות הפאר הסיניות המצויות בידי המוזיאון הבריטי ובידי ה„לובר" הצרפתי נגנבו ממקדשי־קבורה בודהיסטיים במחוז גאנזו על־ידי הארכיאולוג סיר אורל שטיין: הנתין הבריטי הנכבד שיחד את הממונה על ההשגחה באתר, וזה האחרון הפנה את מבטו בעת שעגלות עמוסות שלל התגלגלו להן הרחק־הרחק.

ובכל־זאת, ספק אם האוצר הלודי יהווה תקדים שיגרום לשינוי הבעלות על כל האוצרות האלה. ראשית, מקרים דומים נדונו כבר בבתי־המשפט האמריקאים. ב־1981 השיבה מזרח־גרמניה לעצמה שתי יצירות מפורסמות – הפורטרטים של דורר – שנמכרו עשרים וחמש שנה קודם לכן לאספן־אמנות אמריקאי בשם אדוארד אליוט. תורכיה שכרה את שירותיהם של עורכי־הדין שזכו במשפט ההוא, האריי ראגר ולורנס קיי.

שנית, למתרחש באמריקה אין השפעה הכרחית וישירה על ארצות אחרות. ארה"ב היא היחידה כמעט בין הארצות אספניות־האמנות, דהיינו, הארצות העשירות, שכללה (ב־1982) בתוך ספר־החוקים שלה את כללי ההתנהגות הבין־לאומיים המסדירים עניינים אלה. הכללים הללו – מעין אמנה עולמית, שיש לה מעמד גם בבית־הדין הבין־לאומי בהאג – נקבעו על־ידי אונסק"ו לשם מניעת שוד אוצרות האומנות.

גם הארצות שאישררו אותה לא העניקו לה מעמד רשמי אקטיבי. היא בת־יישום רק לגבי „מוזיאונים ומוסדות דומים" הנהנים ממימון ממשלתי, ועובדה זו מוציאה מן הכלל את ה„מטרופוליטן" (ובעצם, את רוב הגאלריות המוזיאונים הגדולים).

לפי האמנה חייבת הארץ שנפלה קורבן לשוד להוכיח שהחפץ הגנוב הוא אכן אוצר לאומי המצוי בסכנת הכחדה. בעניין זה יש לתורכיה טיעון חזק: התרבות הלודית עברה מן העולם, והאוצר הלודי הוא כמעט האוסף היחיד של חפצי־אמנות לודיים הידוע לחוקרים: תורכיה יכולה לטעון כי ה„מטרופוליטן" מחזיק ברשותו חלק מן ההיסטוריה שלה. דרישה נוספת באמנה מתייחסת לקביעת אמצעים חדשים להגנה מפני ביזה.

זוהי דרישה שאין הארצות העניות יכולות לעמוד בה, מתלונן אחגן אקאר, אחד מאדריכלי הטיעון התורכי ביחס לאוצר הלודי: בתורכיה מצויות 3,000 נקודות־ישוב עתיקות, והממשלה אינה יכולה לממן אפילו שני שומרים בכל עיר. כשהקטלוג כולל 43,000 אנדרטאות ואתרים אין פלא ששוד־הקברים הוא פעילות משגשגת.

תביעות בפני בתי־משפט אמריקאיים אינן דרך זולה להשבת המורשת לנחלת־אבות: לצורך הטיפול המשפטי בפרשת האוצר הלודי, נאלצה ממשלת תורכיה להקציב למחלקת העתיקות שלה מיליארד לירות (כ־1.1 מיליון דולר).

אמנת אונסק"ו מסמלת שינוי של ממש. „בשנות ה־60", אומר מנהלו לשעבר של ה„מטרופוליטן" תומאס הובינג, „בעולם לא טרחו לשאול איש בדבר מקורן (של העתיקות) אם מצא־חן בעיניך – רכשת אותן". כיום משמשת אמנת אונסק"ו מודל לכמה הסכמים דו־צדדיים, שסייעו להפחתת ההברחות באמצעות הקשחת הביקורת שמבצעים המוכסים בנקודות־הגבול. כך למשל, הביאו ההסכמים בין ארה"ב ופרו להחזרת שלוש־מאות חפצי־אמנות – שני מסעות־שלל – לדרום־אמריקה.

הנימוק הקיצוני ביותר בנגד בעלי האוספים הוא שהמורשת הזו היא נחלת כל האנושות, ואל לה להיות רכוש פרטי. זוהי, למשל, השקפתה של קוני לוונטאל. לוונטאל עומדת בראש הקרן הבין־לאומית לחקר האמנות. קרן ניו־יורקית זו עושה שימוש במחשב משוכלל כדי לנהל – כמו האינטרפול בפאריס – מעקב אחר חפצי אמנות שנעלמו ומפרסם דו"ח חודשי על־אודות מימצאיו.

הם. הבובות הפולניות של סטאלין. ספר / יהושע רוטנשטרייך

וכמה יהודים יש לכם שם

**חרושצ'וב: ב־1952 קרא לנו סטאלין ודרש שנארגן קבוצות אנשים המורשים.
סטשבסקי: לשם מה?
חרושצ'וב: נו, להרוג.
סטשבסקי: את מי?
חרושצ'וב: את היהודים, כמובן**

הקמתה של תנועת „סולידריות" בפולין, כתגובה לסטאליניזם או לפוסט־סטאליניזם שהיה עדיין הקו המנחה במדיניות המפלגה הקומוניסטית הפולנית עד 1980, הביאה להתרופפות זמנית של המשמעת המפלגתית ויצרה רושם של פתיחות. הפתיחות הזמנית הזאת איפשרה לעתונאים לראיין פוליטיקאים, שפרשו בעקבות ה„דה־סטאליניזציה", על נושאים שצונזרו במשך שנים רבות. הותר אז לדבר על השנים שלאחר סיום מלחמת העולם השניה, על השתלטותה של המפלגה הקומוניסטית ועל גלי הטיהורים בצמרת הפולנית.

העתונאית טרזה טורנסקה ראיינה כמה דמויות מרכזיות בחוגי המפלגה: יוליה מינץ (אשתו של הילרי מינץ), אדוארד אוכבר, רומן ורפל, יעקב ברמן וסטפן סטשבסקי – רובם יהודים. הספר „הם" ראה אור בפולנית, תורגם לצרפתית ולאנגלית ונדפס גם באנגליה ובארה"ב, כשכותרת המשנה שלו היא: „הבובות הפולניות של סטאלין".

הספר מכיל חומר מרתק לכל מי שמתעניין בהיסטוריה, ובהגיונם או בחוסר הגיונם של האירועים, והוא מתאר איך רקדו גדולי המפלגה הקומוניסטית לפי חלילו הלא־קסום של סטאלין.

הקורא היהודי ימצא עניין בראיון שערכה טורנסקה עם סטפן סטשבסקי. חלק מראיון זה מוקדש ליחסם של סטאלין וחרושצ'וב אל היהודים. הדברים שמוסר סטשבסקי באים מפיו של חרושצ'וב.

סטשבסקי הוא יליד ורשה. הוריו הומתו בטרבלינקה ואחיו הבכור, קומוניסט לוחם, חוסל ברוסיה ב־1938 בטיהור שעשה סטאלין. סטפן סטשבסקי עצמו היה חבר המפלגה הקומוניסטית מגיל 14. בשנת 1926 נאסר על־ידי השלטונות הפולניים וכששוחרר במאסרו נסע לברית־המועצות ולמד בבית־ספר בין־לאומי שהקומינטרן ניהל כבית־ספר לעסקניו. עם סיום הלימודים חזר לפולין כשליח הקומינטרן, וכיהן כמזכיר הראשון של הוועד־הפועל במפלגה הקומוניסטית באוקראינה המערבית (קרי – גליציה מזרחית) וכחבר המזכירות של המפלגה הקומוניסטית בפולין. הוא נאסר שוב על־ידי הפולנים וב־1934 חזר לברה"מ ושימש כמורה בבית־הספר של הקומינטרן.

בזמן הטיהור הסטאליניסטי ב־1936 שלל סטאלין את חברותו של סטשבסקי במפלגה ונטל ממנו את כרטיס החבר שלו. אחרי שנתיים נאסר ונשלח לשמונה שנות מאסר במחנה עבודה בקולימה. עם תום מלחמת העולם השניה שוחרר ממחנה העבודה וחזר לפולין. הוא התמנה למזכיר המפלגה בקטוביץ (השטחים המשוחררים) ועסק בתעמולה, אחר־כך, עד 1954, היה מנהל מחלקת העתונות של הוועד המרכזי של המפלגה בפולין, סגן שר החקלאות, מזכיר ראשון של הוועד בוורשה, ועד שנת 1958 כיהן כעורך ראשי של סוכנות העתונות הפולנית. בשנים 1958–1968 היה עורך בהוצאה של האקדמיה הפולנית.

ב־1968, בעקבות מלחמת ששת הימים, טיהרו את המפלגה הקומוניסטית מ„ציונים" ועל סטשבסקי, שנזרק לפנסיה, נגזרה שכחה.

בשנת 1955 התקבץ במפלגת השלטון הפולנית חוג בשם „נטולין". שם זה נגזר מן המקום בו עמד בניין מועצת השרים, שם נהגו שרים מסויימים להפגש מפעם לפעם לארוחות ערב מעודנות ומפוארות. באותן ארוחות – מספר סטשבסקי – התחילו השרים לדבר על כך שהמפלגה הקומוניסטית והמנגנון התייהדו ויש צורך איפוא לנקות את השלטון מאלה שצבעו אותו בצבעים יהודיים. השרים הקומוניסטים החליטו לנקוט שיטה עתיקת־יומין ולהטיל את האחריות לכל צרותיה של פולניה על שכמם של היהודים. היהודים באותה עת – אומר סטשבסקי – לא חשו כלל בסכנה. מנהיגי „נטולין" עמדו בקשר הדוק עם השגרירות הרוסית והמודיעין הרוסי. משרת המזכיר הראשון של המפלגה היתה אז פנויה ואחד המועמדים, זמברובסקי, היה מועמד אידיאלי למשרה זו. אולם, מספר סטשבסקי, זמברובסקי לא יכול היה להחשב למועמד רציני בגלל יהדותו ו„אם כי אין חוק האוסר מינוי יהודי למזכיר ראשון, זה ברור מאליו ואין להרחיק לכת".

אך הדבר המעניין אף יותר בדבריו של סטשבסקי הוא סיפורו של המרואיין על פגישתו עם חרושצ'וב בוועידה ה־20 של המפלגה הקומוניסטית במוסקווה. מהשיחה כולה שהיא כשלעצמה מעניינת ביותר מובא כאן רק קטע הנוגע ליחסה של הצמרת הסובייטית דאז ליהודים. שיחה זו לא פורסמה עד כה.

בוועידה זו נשא חרושצ'וב את נאומו הסנסציוני וחשף לראשונה את פשעיו של סטאלין. כשסיים חרושצ'וב את נאומו הוכרזה הפסקה של שעתיים. כולם חשבו שחרושצ'וב יעזוב את האולם, אבל הוא נשאר. סטשבסקי ניגש אליו ושאל אם יוכל לדבר איתו – „בהחלט", ענה חרושצ'וב. מינץ, סטשבסקי ושלושה חברי הנהגה אחרים השתתפו בשיחה.

„כולנו היינו בסכנה איומה", סיפר חרושצ'וב. „סטאלין הכין טיהור חדש, את „מישפט הרופאים" (בו הואשמו רופאים יהודים בעיקר ברצח ובנסיונות לרצח של מנהיגים סובייטיים – י.ר.). לידיה טימשוק (רופאה שעל עדותה התבססה התביעה) היתה מכשיר בידי אנשיו של סטאלין וכמוה היו עוד רבים. סטאלין לא אהב יהודים."

סטשבסקי: „סטאלין היה אנטישמי?"

חרושצ'וב: „משהו מעין זה. אבל זה לא פשוט. סטאלין היה מהפכן גדול ומרקסיסט מהולל. כל מה שתכנן היה לצורכי המהפכה העולמית ולתועלתה. אחרי המלחמה גירש את הטאטארים מקרים. באותו זמן ביקרה אצל סטאלין משלחת מטעם הוועד היהודי האנטי־פאשיסטי. שבראשה עמד הסופר איליה ארנבורג. במשלחת היו השחקן היהודי המפורסם מיכואלס, ההברה פרומקינה והמזכיר הכללי של אינטרנציונל האיגודים המקצועיים, לוזובסקי. הם הציעו לסטאלין לאכלס את קרים ביהודים, פליטי השואה, מאוקראינה ומרוסיה הלבנה. סטאלין שהבין את הסכנות המאיימות על העולם ניתח לעצמו את הצעתם. המשלחת היהודית האנטי־פאשיסטית, חשב, מייצגת יהודים – כולנו יודעים כי הם יהודים – שיש להם קשרי משפחה עם העולם הקפיטליסטי. לאחת יש סבתא, לשני סבא ולשלישי דודה – כולם שם. ועוד חשב, המלחמה הקרה תתחיל בקרוב, האימפריאליסטים יתכננו איך להחזיר לחיקם את רוסיה הסובייטית, והיהודים רוצים עכשיו להתיישב בקרים". חרושצ'וב המשיך: „אתם יודעים שבקרים יש נפט. אם מתיישבים בה יהודים, תהיה קרים למרכז הקונספירציה היהודית, למרכזה של רשת סוכנים שתאיים על ברית־המועצות. הניתוח הזה הביא אותו אל ההחלטה לחסל את המשלחת. הסוף הרי ידוע לכם: מיכואלס היה קורבן לתאונת מכונית; לוזובסקי, פרומקינה ואחרים נורו, ורק ארנבורג נשאר בחיים, כי סטאלין אהב את ספריו".

סטשבסקי: „סטאלין היה אנטישמי פתולוגי".

חרושצ'וב: „משהו כזה. קרא לנו סטאלין ודרש שנארגן קבוצות אנשים המורשים".

סטשבסקי: „לשם מה?"

חרושצ'וב: „נו, להרוג".

סטשבסקי: „את מי?"

חרושצ'וב: „את היהודים, כמובן".

סטשבסקי: „אתה מתכוון לפוגרומים?"

חרושצ'וב: „משהו כזה".

צמרמורת עברה את כולנו, סיפר סטשבסקי, וחרושצ'וב המשיך: „רעו לבם, היה זה בשבילי רגע קשה. אבי היה איש בער שלא ידע קרוא וכתוב, אך היה גאה בכך שלא השתתף בפוגרומים נגד היהודים ב־1905–1907, וכשסטאלין דיבר על הצורך בפוגרומים שאלתי את עצמי איך אני, בנו של אבי, אעשה זאת?"

הס נפל בחדר וחברי לשיחה השתתקו לרגע קט, ואז שאלתי: „ומה החלטת ניקיטה סרגייביץ'?" חרושצ'וב היה שבע רצון מהשאלה וענה: „אתם יודעים שמיד אחר־כך חלה סטאלין ונפטר. בישיבה הראשונה של הוועד המרכזי שהתכנס לאחר מותו החלטנו לשחרר את הרופאים. לא את כולם, כי כמה מהם נפטרו בינתיים בבית־הסוהר. אחר־כך החזרנו אותם לעבודתם".

סטשבסקי: „לא את כולם".

חרושצ'וב: „נכון. לא את כולם, כי יש לנו מדיניות בקשר ללאומיות".

סטשבסקי: „איזו מדיניות? נומרוס קלאוזוס? מכסה?"

חרושצ'וב: „ואתם – שם בפולין – אין לכם מכסה? וכמה יהודים יש לכם שם?"

סטשבסקי: „אינני יודע. אף פעם לא התעניינתי מיהו יהודי ומי לא".

חרושצ'וב: „מה זאת אומרת לא התעניינתם? ברוסיה הסובייטית יש שני אחוזים יהודים ולכן בכל מקום שהם – שני אחוזים יהודים. אתה צריך לדעת זאת".

סטשבסקי: „אני השבתי שהסכנות מסוג זה מנוגדות לאידיאולוגיה המהפכנית".

חרושצ'וב: „זה לא נכון. אני אינני אנטישמי. יש לנו אפילו שר יהודי אחד. אנו מתייחסים אליו בכבוד, אבל צריכים לדעת את הגבול".

•ONI – Stalin's Polish Puppets, Collins-Harvill, London 1987.

طبق الأصل

תתארו לעצמכם

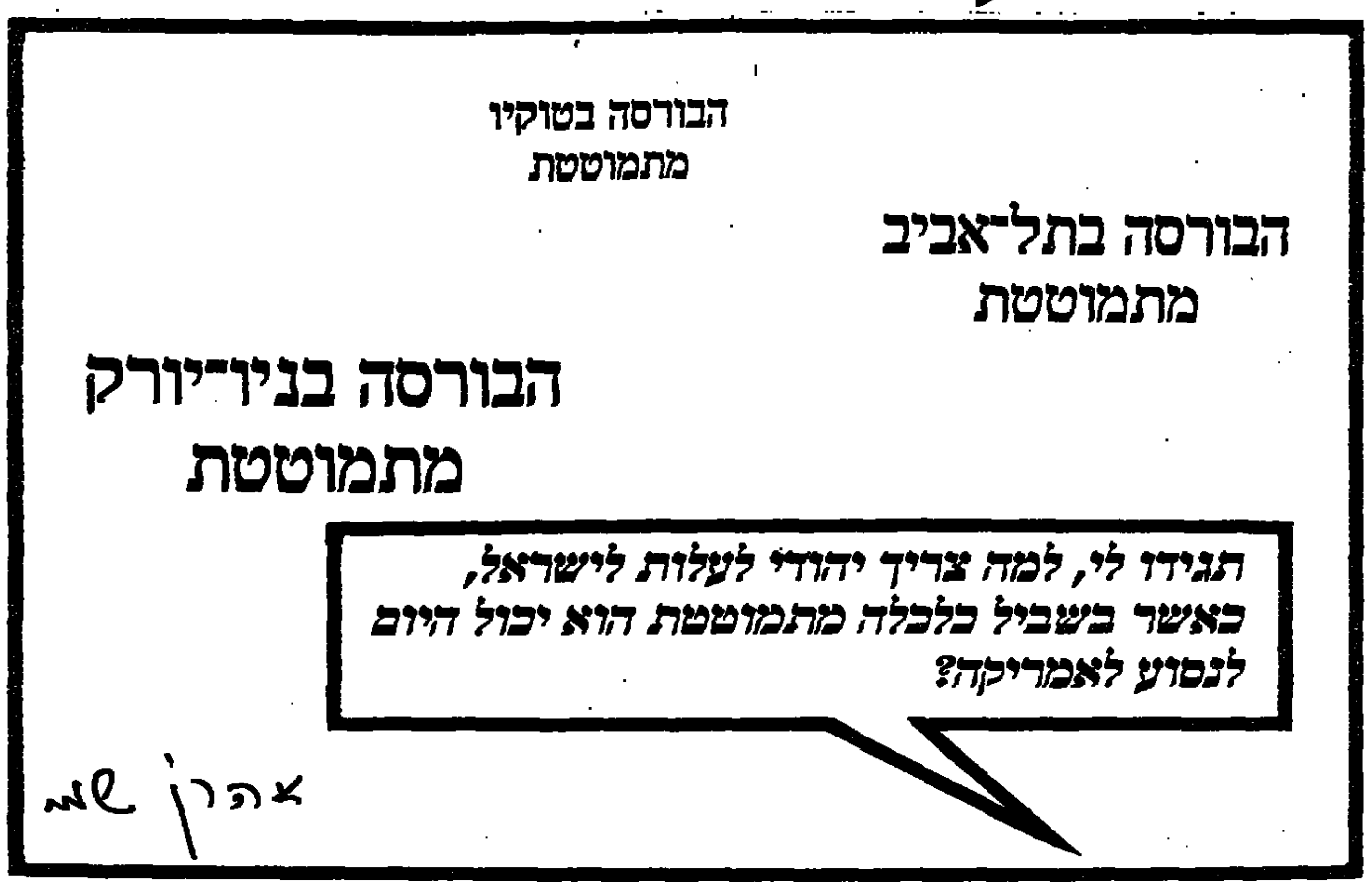

למה לנו להיכנס ל"מילכוד שמשון" / חגי אשד

חצי בתולה בחצי הריון בחצי נישואין

אדרבא, שיתערבו כולם בנעשה כאן. שיתערבו וישארו פה כמה שיותר. לא למעננו ולא בגללנו. למען עצמם. אבל גם לטובתנו

דחיית ועידת הפיסגה בין הנשיא רייגן למיכאיל גורבאצ'וב לא חייבת להיחשב כסוף פסוק להכרת הידברות בין שני האישים הללו. ואולי דווקא הסלמת המלחמה במפרץ הפרסי תאלץ אותם לחדש את הידברות ביניהם. ולו גם בנפרד מנושאי פירוק החימוש הגרעיני. ואולי בצירוף עם חלקם. גם בעיית המעורבות הסובייטית בעינייני המזרח התיכון לא חדלה להיות אקטואלית. מוקדם לקבור ולהספיד את תהליך השלום באיזור. וגם לא את ההסכמה שנתן יצחק שמיר לג'ורג' שולץ לשיתוף הסובייטים בקידום תהליך זה. אמנם, ראש הממשלה יצחק שמיר יכול להשבע באוזני ח"כ גאולה כהן כי הוא שמר על בתוליו הרעיוניים והפוליטיים האנטי־סובייטיים. לפחות לחצאין. וכל מה שהוא לחש באוזניו של שר החוץ ג'ורג' שולץ היה כלא היה. אבל ח"כ גאולה כהן יודעת, וגם יצחק שמיר יודע, למרות כל הכחשותיו החוזרות ונשנות, שאין דבר כזה. אין בתולין לחצאין. ומה שגרוע יותר אין גם הריון לחצאין.

העובדה היא שיצחק שמיר נענה לחיזוריו של שר החוץ ג'ורג' שולץ והפקיד בידיו הסכמה, שהלה יבדוק אצל המלך חוסיין ואצל שר החוץ הסובייטי אדוארד שווארדנאדזה את הרעיון (שאבהותו לא ברורה) על חסות של זוג מעצמות־העל ארה"ב וברה"מ לפתיחתו של משא ומתן ישיר בין ישראל וירדן ויתר בני המשפחה של מדינות ערב השכנות. אמנם, לפי שעה הושעה הנושא בגלל דחיית פגישת הפיסגה, אבל אין שום ערובה שהוא לא יעלה מחדש על הפרק אם תתחדש בכל זאת האפשרות של הידברות בין שתי מעצמות העל. ובכלל, במה יוכל יצחק שמיר להאשים מעכשיו את שמעון פרס, לאחר שהוא עצמו עשה אותו דבר? למי הוא יסביר את ההבדל בין כניסה לחצי הריון סובייטי לבין הריון מלא? לגאולה כהן? לאריק שרון?

אין דבר. כולנו מכירים את הדיבור בשני קולות בפני שני קהלים שונים. יש קהל בבית ויש קהל בחוץ. וליצחק שמיר אין סיבה להתהדר על איבוד בתוליו האנטי־סובייטיים. הוא הסכים עם ג'ורג' שולץ שאין מנוס מלשתף את הסובייטים במאמצי השלום במזרח התיכון. וזה העיקר. עכשיו הסובייטים הם הסרבנים בעיני דעת הקהל המערבית ולא ישראל. כשם שמלכתחילה ישראל לא הפסידה שום דבר מהסכמתו של שמעון פרס לוועידה בין לאומית ולכל השיחות עם הסובייטים וארצות הגוש המזרחי וסין. שהרי ועידת השלום, או "ועידת ז'נווה" היא רק פתח להידברות מזרח תיכונית שלמה ומורכבת הרבה יותר. ההידברות הזאת לא תוכל להידחות בלי סוף וגם ישראל תצטרך להיות כלולה בה. במישרין ובעקיפין.

מרוב עיסוק בענייננו הדחופים והבוערים כאילו נשכחה מאיתנו מלחמת איראן־עיראק והמעורבות האמריקאית הגוברת במלחמה הזאת. הנושא הזה לא יוכל להידחות. הוא נוגע גם בנו. מדינות המפרץ הערביות נאלצו לפנות לעזרת ארצות הברית שתציל אותן מידי איראן, פשוטו כמשמעו, שתמנע נצחון צבאי איראני במלחמה נגד עיראק וממילא גם נגד כל יתר מדינות המפרץ הערביות. מצרים נחרדה מן הסכנה הזאת והיא חשה לעזרת כווית גם במעורבות צבאית ממש. ויש להניח שוועידת הפיסגה

(סוף בעמוד הבא)

ארתור ג'יימס בלפור כותב למרגרט תאצ'ר / שלמה גינוסר

לו הייתי רוטשילד

הרהור שני שאני רוצה לשתף אותך בו: מה חשבתי אז אני לעצמי? האם אני, ארתור ג'יימס בלפור, התכוונתי לומר אז שצריכה לקום בפלשתין מדינה יהודית?

בלפור וייצמן. הצהרה חשובה לאנגלים לא פחות מאשר ליהודים.

מגי היקרה,

מי שהניח את דף הטלקס הזה על שולחנך בידיים רועדות ונגבות מדמעות, כבר אמר לך, בודאי, שעליך לקרוא אותו בהסתייגות, מכיון שהמקור לא ברור ומוטל בספק. אל תאמיני לו. כמי שחתום על המיסמך הזה וכדבר ראש ממשלה שמרני אחד אל ראש ממשלה שמרנית אחרת – אני מבטיח לך: לא רק גבולות בין מדינות הם, גם גבולות בין עולמות (כמו בין העולם הזה לעולם הבא) הם דבר בר־חלוף או, לפחות, בר־תחזוה.

רק ראוניג סמריט מספר עשר לעולם עומד. אני כמעט פתחתי את המאה העשרים במשרד הזה, ואת כמעט סוגרת אותו באותו משרד עצמו. העיקר, שהשמ[illegible], באמת, רוצה לראות את [illegible] כשהוא מתבונן בחורבותיה של המפלגה הליברלית, אבל הוולשי הזקן נעשה מאוד סנטימנטאלי ונוסטאלגי באחרונה, וכל מה שמעניין אותו זה רק השירה של דילן תומס. למרות שאני מבחין בברק כלשהו החולף בעיניו כל פעם שמגיעה הנה איזו אשה צעירה.

הייתכן שגם אני נתקפתי בנוסטלגיה? לא שאני משתגע לחזור לפוליטיקה אצלכם שם. והרי אפילו בריטניה זה כבר לא מה שהיה פעם. לא. התקף הנוסטלגי, אם אכן כך צריך להגדיר זאת, קשור בכך, שבימים אלה ימלאו שבעים שנה להצהרה הפרו־ציונית שהיה לי הכבוד לתרום לה את שמי. שמי כרוך בשמה ההיסטורי: "הצהרת בלפור". ייתכן שהשנים דיכאו אותי במקצת וגרמו לי להיזכר בימים ההם. אני, שמייחסים לי את האימרה "אין דבר שחשוב הרבה, ומעטים הדברים שבכלל שווים משהו", חוזר ל"הצהרת בלפור" בתחושה שזה בכל זאת היה משהו גדול.

התקף הנוסטלגי הזה לא מנע ממני, ואולי אף גורם לי ישירות, להרהר כמה הרהורים ולשתף אותך בהם. למה אותך דווקא? טוב, עם חיים וייצמן אני משוחח כל הזמן, עם צ'רצ'יל אני לא מסתדר כאן (הוא ממשיך לעשן את הסיגרים המצחינים שלו ומדבר דיבורים מתלהמים על ציורי הנוף שלו כאילו היה ואן גוך); לורד רוטשילד, עם כל הכבוד, היה רק כתובת להעברת מסר. ובישראל אין לי, בעצם, עם מי לדבר. שם מתייחסים אלי כאל גוי מכובד. אבל, בינינו, נדמה לי שבאחרונה להיות גוי בישראל זה להיות יותר גוי מגוי. ואילו את, מגי, גם יושבת עכשיו באותו משרד שישבתי אני עד 1905, גם שמרנית וגם, כך נדמה לי, יש לך חולשה מסויימת לכל הקומפלקס הזה: יהודים, בית לאומי, את יודעת. את יכולה לחייך. לא ראיתי אותך עכשיו ב"פוריין אופיס" וגם אין צורך לחשוש מה"פוריין אופיס" יותר מדי, האמיני לי. אני הרי ישבתי שם כמה שנים טובות.

ובכן, על ארבעה דברים אני מהרהר היום. ראשית, מה היה קורה אילו ב־31 באוקטובר 1917 קבינט המלחמה הבריטי לא היה מאשר את מה שקרוי היום "הצהרת בלפור". הרי זה יכול היה לקרות. שערי בנפשך. הצרפתים ממילא לא התלהבו יותר מדי. הנשיא וילסון יכול היה בנקל להירתע ברגע האחרון מתמיכתו בהצהרה כזאת. מספיק שיועצו, קולונל האוז (שהגזע החברתי שלו היה מורכב מפרוטסטנטים לבנים אנטישמים מצויים) היה ממשיך ללחוש באזנו שההצהרה שהקבינט שלנו עמד לאשר לא באה אלא לשרת אינטרסים מובהקים של האימפריה הבריטית. והגרמנים? אל תשכחי שהמשרד המרכזי של התנועה הציונית (גם בשנות המלחמה העולמית) שכן בברלין. הגרמנים היו, אולי, על סף פירסומה של "הצהרת בלפור" גרמנית ב־1917 כדי "לחטוף" את דעת הקהל היהודית בארצות הברית הניטראלית, ואולי גם ברוסיה. ואני מוכרח לומר לך ששמעתי על כמה יהודים שדווקא היו די נוחים אם הצהרה פרו־ציונית כזאת היתה באה מברלין ולא מלונדון, מגנס, למשל. ושמריה לוין.

אז מה היה קורה לו ב־2 בנובמבר של אותה שנה הייתי נאלץ להעביר מסר ללורד רוטשילד ולהודיעו שממשלת הוד מלכותו אינה יכולה לראות באהדה הקמת בית לאומי יהודי בארץ ישראל? ובכן, לו הייתי רוטשילד הייתי בודאי מאוכזב מאוד. אבל, בינינו לבין עצמנו, מגי, כמו שאנחנו מכירים את היהודים, האם זה היה משנה משהו. האם ההצהרה הזאת הובילה להקמת מדינה יהודית? והרי שנינו יודעים שמהר מאוד אחרי פירסום ההצהרה קמו ממשלות בריטיות אחת אחרי השניה והבהירו כי "בית יהודי לאומי בארץ ישראל" אין פירושו מדינה יהודית עצמאית. זה עזר? לא קמה מדינה יהודית שם בפלשתיין? כך שאני אומר ש"הצהרת בלפור" היתה חשובה לנו, האנגלים, לא פחות מאשר ליהודים. ועוד אפרט.

הרהור שני שאני רוצה לשתף אותך בו: מה חשבתי אז אני לעצמי? האם אני, ארתור ג'יימס בלפור, התכוונתי לומר אז שצריכה לקום בפלשתיין מדינה יהודית? וכאן אני חייב לומר מלה טובה אחת על העתונות. אני יודע שאין ראש ממשלה שהתקשורת אינה מגישה לו סאת צרות ויסורים (אף על פי שאת, מגי, אין לך מה להתלונן). ובכן, העיתונות ניחשה אז במדויק את מהלך ההסטוריה, הרבה יותר מדויק ממה שסברו ה"פוריין אופיס" ומשרד המושבות בכל עשרות השנים שבאו אחר כך. רק להזכיר לך מה כתב ה"טיימס" מיד אחרי פירסום ההצהרה: "פלשתיין ליהודים". וה"דיילי אכספרס": "מדינה ליהודים". וה"ספקטייטור": "הצעה להקמת מדינה יהודית בפלשתיין". וה"מנצ'סטר גרדיין": "ההצהרה מובילה בסופו של דבר להקמת מדינה יהודית בפלשתיין". אלה היו הכותרות שלושים שנה לפני שהדבר אכן קרה. איזה נאורות נפחתים היו פקידי האימפריה שחשבו אחרת. רק להזכיר לך: רונלד סטורס, מי שהיה אחר כך מושלה הצבאי של ירושלים, סיפר שתשעים וחמישה אחוזים מידידיו באנגליה, מצרים ופלשתיין כלל לא שמו לב ל"הצהרת בלפור". ואני אומר לך כך, מגי: אינני בטוח שידעתי לאן תוביל ההיסטוריה את היהודים, אבל קיוויתי, זאת המלה, קיוויתי מאוד שבסופו של דבר תקום מדינה יהודית בפלשתיין. למה?

זה מביא אותי להרהור השלישי. איזה משקל היה ליחסי ליהודים בתפיסת החיים שלי, אם תסלחי לי על ההגדרה הבומבסטית. אני חוזר למנצ'סטר, דצמבר 1905. בחירות כלליות. אני זמן קצר לאחר התפטרותי מכהונת ראש הממשלה. מסע הבחירות הראשון שלי כראש האופוזיציה. וליד מחוז הבחירה שלי, בצפון מערב מנצ'סטר, מועמד ליברלי חדש: וינסטון צ'רצ'יל שזה עתה פרש ממפלגתנו מנסה לכבוש את מקומו של המועמד השמרני. ואיך הוא מנהל את המאבק נגדנו: הוא תוקף את מדיניותי לגבי היהודים! שמעת? אותי הוא תוקף על החוק שיזמתי לצימצום הגירת הזרים לאנגליה. ובמחוז הבחירה שלו, הסמוך למחוז הבחירה שלי, היהודים נותנים את קולותיהם לצ'רצ'יל. הממזר ידע לנצל את העניין. אלא שאותי איש לא יכול להאשים ביחס מתנכל ליהודים. אדרבה, הייתי אומר שהחינוך שקיבלתי בילדותי בסקוטלנד, טווה לתוך אישיותי יחס מיוחד לעם היהודי, באמצעות התנ"ך. אני סברתי שליהודים מגיעה מדינה (כך, בלי מרכאות) לא בגלל איזה שיקולים אסטרטגיים בני־חלוף של האימפריה הבריטית. אני יכול להעיד עלי את חיים וייצמן שסיפר כי תמיד כאשר היה מנסה לשכנע אותי בחשיבות השיקולים היהודיים בפלשתיין לאימפריה או לחשיבות שיש להם על דעת הקהל האמריקאית, אף פעם לא גיליתי בזה עניין והייתי גורם לו להתבייש. החישובים הקטנים האלה לא שיחקו אצלי תפקיד. נוויל צ'מברליין אמר עלי שיש לי לב של אבן (הסמרטוט הזה שמכר את צ'כיה לנאצים במינכן). יכול להיות שהיה לי לב של אבן, אבל הבטן הרכה שלי היה העם היהודי. לך אני יכול להגיד. איך כתב לורד ואניסטארט: "לבלפור לא היה איכפת שום דבר מלבד הציונות". אולי זאת הגזמה כזית. אבל האמת היא שהיחס שלי לנושא הזה של שיבת העם הנבחר לארצו לא היה יחס מיסטי. אני, כאדם, כנוצרי, הייתי משוכנע שכך צריך להיות. הארולד ניקולסון מצטט אותי נכון בשיחה שהיתה לו איתי באותה שנה בה פורסמה הצהרת בלפור: "היהודים הם הגזע המוכשר ביותר באנושות מאז היוונים במאה החמישית. הם הוגלו, פוזרו ודוכאו. אם נוכל למצוא להם מיקלט, בית בטוח בארץ מולדתם, או אז יעלה הגניוס שלהם ויפרח במלוא עוצמתו".

וזה מביא אותי, מגי, להרהור הרביעי והאחרון בשלב זה: האם צדקתי? לא באמונתי העמוקה בצורך להקים מדינה יהודית בפלשתיין. מזה איש לא יזיז אותי. זה היה בסדר. אבל, האם צדקתי באמונה שלי שבמדינה הזאת יפרח הגניוס היהודי, יעלה וירבה? אני הכרתי רק את הגניוס של היהודי ממזרח אירופה. וייצמן היה בשבילי סמל. אינטלקטואל גדול אבל גם טיפוס מאוד מעשי שהאצטון שהמציא הביא את לויד ג'ורג' לציונות. איפוא הגניוס הזה? חלק אבד במשרפות וחלק עשה פסק־זמן והוא פורח אצלנו ב"סיטי" ובאוניברסיטאות. כנ"ל גם באמריקה. אני לא יודע אם להיות מאוכזב מהיהודים או לא. מצד אחד, אין לי כל כך שפה משותפת עם הישראלים. יש בהם כבר משהו שקצת זר לי, אם לומר את האמת. מצד שני, אותם יהודים שכל כך רציתי לראות אותם בפלשתיין תקועים בחזונות הקטנים, הנמוכים והשמנים שלהם רחוק מאוד מהיעד שהצבעתי עליו בהצהרה ההיא. דווקא בהרהור הזה הייתי יכול להמשיך הרבה, כי הוא הכי מעיק עלי. אבל, עוד מעט יאיר השחר, ואני חייב לחזור למעלה לפני שיזהו אותי משייט בעב"ם מעל בני ברק, חיפה או ירושלים, כפי שאני נוהג לעשות מדי פעם. היי שלום, מגי. אני מחזיק אצבעות למפלגה שלנו. ואם יזדמן לך לדבר עם פרס, תגידי לו שלא נורא להיות שר חוץ גם אחרי שהיית כבר ראש ממשלה. זה קרה לי, למשל. ולכן אני יודע שיש דברים נוראים יותר לפוליטיקאי. למשל: להיות ראש אופוזיציה אחרי שכבר היית ראש ממשלה, כמו שקרה לי ב־1905.

שלך
ארתור ג'יימס בלפור

עשינו עסק. דרור שרביט

בין טוקיו לוול־סטריט

הבורסה הישראלית הגיבה לחשש מפגיעה במשק הישראלי גם אם מניות הרשומות בניו־יורק ובטוקיו לא נסחרות כאן. במקרה של "כלל אלקטרוניקה" היא לא הגיבה מספיק

מפתיע היה לשמוע בתחילת המשבר בוול־סטריט כמה מן המומחים המקומיים שהתנבאו על הקשר שבין הירידות שם לצפוי בבורסה שלנו. בשונה מהבורסות הגדולות האחרות בעולם, פסקו המומחים שניסו להרגיע את המשקיעים כאן, כי אין בבורסה הישראלית מניות רבות הנסחרות גם מעבר לים, כך שהירידות בבורסות הזרות אינן צריכות להשפיע על הבורסה הישראלית.

כאילו שהקשר בין מה שמתרחש עתה בבורסות העולמיות הוא על־ידי הארביטראז' בין אותן מניות הנסחרות בבורסות שונות. כלל וכלל לא. הירידות הסוחפות בכל הבורסות בעולם הן תוצאה של כלכלות קשורות ותלויות. אם יהיה מיתון בארה"ב לא יוכלו יפן וגרמניה המערבית להתגונן על־ידי הרחבת הביקוש הפנימי שלהן. עודפי ייצור אדירים ימוטטו מפעלים וירחיבו אבטלה. הבורסות במדינות אלה ואחרות הגיבו לחשש מפני אפשרות פסימית כזאת.

כך גם אצלנו. הבורסה הישראלית הגיבה לאפשרות של פגיעה במשק הישראלי כתוצאה ממיתון בכלכלה האמריקאית ונסיגה בפעילות הכלכלית בעולם כולו. החששות מקיצוץ בסיוע הצבאי והכלכלי, ירידה ביצוא, קיטון בתיירות, שחיקה בתרומות, הקטנת היקף ההשקעות הזרות וביטול אפשרויות גיוס ההון בחו"ל – כל אלה הם גורמים נכבדים לשחיקת השערים כאן, גם אם כדברי אותם מומחים שניסו להרגיע אין קשר בין המניות הנסחרות בבורסות בעולם למניות הנסחרות בבורסה הישראלית.

בארה"ב, בבריטניה, ביפן ובגרמניה המערבית מהווה ההתפתחות בבורסה ביטוי לעוצמתן של הכלכלות. ירידות השערים שפקדו את כל הבורסות טשטשו את הקשר המושגי שבין מצב הבורסות לחוסן הכלכלי. התקבל הרושם כאילו שעצם ירידת השערים היא פוגעת בחוסן הכלכלי בשל ההשפעה שיש לצמצום ב"הרגשת העושר" על הביקושים, הפעילות הכלכלית וכן הלאה. למעשה, ההשפעה היא הפוכה. החשש מנסיגה כלכלית בשל ההרגשה של "אין מוצא" בתיאום המדיניות הכלכלית העולמית היא שגרמה לירידות השערים בבורסה האמריקאית ולתגובות השרשרת בעולם כולו. אמנם, גם שחיקת השערים בבורסות יוצרת אפקט שלילי, אך הוא לבדו אינו הגורם למיתון הכלכלי כפי שגם גיאות בבורסה (ראה תקופת אורידור) אינה מספיקה להתחסנות כלכלית.

במבט נוסף יתכן שצדקו המומחים שאמרו כי אין קשר בין התפתחות שערי המניות בארה"ב לבורסה כאן. למשל, "כלל תעשיות אלקטרוניקה" (כתא"ל). שתי אחזקותיה העיקריות של החברה הינן חבילת מניות של 15 אחוז ב"סאיטקס" ומחצית מחברת "אי.סי.איי". פעילויות אחרות של החברה מתקזזות מול התחייבויותיה, כך שערכה המעשי נגזר מערכן של שתי האחזקות האמורות. מחירן של מניות "סאיטקס" ירד בארה"ב מתחת ל־2 דולר למניה ו"אי.סי.איי" מתחת לשלושה דולר. שווי אחזקותיה של כתא"ל בשתי חברות אלה ירד איפוא ל־3 מיליון דולר ("סאיטקס") ועוד כ־8 מיליון דולר ("אי.סי.איי"). מול שווי אחזקות של 11 מיליון דולר נסחרות מניותיה בבורסה בערך כולל של 21 מיליון דולר. אחת האפשרויות לפער הזה היא ההנפקה הצפויה של כתא"ל, אך ב"כלל" אומרים כי אין להם שום עניין בסבירה מלאכותית על מחירי החברה.

שנתיים של שיקום

ההפסד הגדול ב"כור" ישמש שוט ואות אזהרה לפעולות השיקום ההכרחיות. צריך לצפות שהצמיחה בקונצרן תותאם להיקף המשאבים העצמיים

שנת 1987 צפויה להיות השנה הגרועה ביותר בתולדות "כור". להפסדים הגדולים מפעילות יתוספו גם הוצאות השיקום והצירוף הזה יגרוס נתחים מכאיבים מהון הקבוצה. גם 1988 צפויה להיות שנת הפסדים והחזרה לרווחיות תבוא רק שנה לאחר מכן.

ההפסד הגדול במחצית הראשונה השנה – 58.7 מיליון דולר – יותר משהוא מבטא תוצאה עסקית בלתי נמנעת לנוכח תנאי הרווחיות בהם פעלה התעשיה בשנה האחרונה, אמור לשמש כלי שכנוע חיוני בפעולות השיקום. אמנם, לאחר משבר "סולל בונה" רוככו כבר מירב המוסכמות הקשיחות של חברת העובדים, שיכלו למנוע הבראה יעילה, אך ההפסד שנחשף צריך לשמש שוט ואות אזהרה לצפוי בענף התעשייתי אם לא יינקטו פעולות ההבראה ההכרחיות.

התוצאה של "כור", המהווה 12% מהתעשיה בארץ, משקפת את המצב בסקטור התעשייתי כולו. השוואה ענפית של תוצאות מפעלי "כור" למפעלים אחרים מצביעה על מגמות דומות. תעשיית הנשק ב"כור", הכוללת מפעלים כמו "סולתם", "תדיראן" ומפעלים מענף הגומי והמתכת, נפגעה כשם שנפגעו התעשיה האווירית, תע"ש, רפא"ל ומפעלים אחרים. לקיצוץ תקציבי הבטחון וביטול פרוייקט ה"לביא" התלוותה גם חולשה של ה"לובי" הישראלי בעסקות נשק ליצוא. מלאי בשווי של 80 מיליון דולר ב"סולתם" הוא עדות לחולשה זאת.

מקבילים דומים מוצאים גם במפעלים בענף האלקטרוניקה, המתכת ומפעלי השמנים – כולם בסימן נסיגה, בעוד שמפעלי תקשורת, כימיה וחומרי גלם לבניין שהצביעו על תוצאות משופרות הניבו רווחים גם ב"כור".

לאחר סגירת מפעלים כמו קלריטי, אלכור וכרם אופטרוניקה צפויה נטישה של מפעלים וקווי ייצור מענפי הגומי והמתכת. מפעלי השמנים, אליאנס וסולתם עוד צפויים לעבור פעולות הבראה מכאיבות עד להתייצבות פעילותם. גורמי הצמיחה של "כור" צפויים להיות המפעלים מתחום הפלדה, המלט, התקשורת, הכימיה, הקרטון והאריזה ומפעלי עיבוד המזון. "תדיראן", המהווה כרבע מפעילות הקונצרן, צופה להתאזן במחצית השנה הנוכחית. חדירתה למכרזי הצבא האמריקאי מיתנה את פגיעתה בשל שחיקת תקציבי הבטחון כאן. גם ב"נשר" דיווחו על הפסדים בשל ירידת הביקוש והקפאת מחירים לאחר מעבר מקרים לאנרגיה מפחם.

פעולות ההבראה הדרושות ברמה הקונצרנית אינן קלות יותר. "כור" אמנם ממשיך לצמוח – 5% במחצית הראשונה השנה – אך זאת במחיר של גידול מכביד במלאי ובאשראי ספקים. את תוספת הפעילות צריך לממן באשראי, שכידוע לא היה זול בשנה האחרונה. גם ההשקעות הגבוהות הנמשכות ברכוש קבוע תבעו משאבים יקרים, אשר בשנה של הפסד לא יכלו להיות ממומנות מצבירה פנימית.

למרות המצב הכספי האיתן, המתבטא בשיעור ההון לעומת המאזן, בעודף הנכסים על ההתחייבויות, בשיעור הרכוש הקבוע הממומן על ידי ההון והנזילות הסבירה – נראה כי חיזוק המבנה הפיננסי בקונצרן לא יהיה אפשרי ללא גיוסי הון חיצוניים. בעבר מומנה מרבית הצמיחה מצבירה פנימית ומנטילת הלוואות, אבל צמיחה זו לא תחוזק בגיוסי הון עצמי נוספים. התוכניות לגיוסי הון כאלה עדיין מתמהמהות, ומצבן הנוכחי של הבורסות לא יזרז את התהליך. צריך לצפות איפוא שצמיחה נוספת של הקונצרן תותנה בגיוס אמצעים עצמיים מספיקים ולא בהעמסה נוספת של התחייבויות.

יום הפדיון

האוצר מזכה היום את פודי מניות ההסדר ב־1.4 מיליארד שקל. אי־הוודאות הגדילה אמנם את שיעור הפדיון, אך כל עוד היא נמשכת, היא תרחיק את תמורת הפדיון מהצריכה. מתבצרים בשקלים

משרד האוצר מזכה היום את פודי מניות ההסדר בתשלום כולל של 1.4 מיליארד שקל. יתרת מניות ההסדר שלא נפדו בסך כולל של קרוב ל־400 מיליון דולר עוברות להיסחר בבורסה מיום ראשון הקרוב.

העיתוי האומלל של המועד הסופי למתן הפקודות למניות הבנקאיות החסומות, שבשל משבר הבורסות בעולם והחשש מירידת ערך הדולר, הגדיל את שיעור פודי המניות, עשוי בסיבוב הנוכחי של מאמצי המיחזור דווקא לתרום להרחקת כספי הפדיון מהצריכה. מבחינה זאת אי־הוודאות הנמשכת בבורסות ובשוקי הכספים והערפל סביב ההתפתחות הצפויה בפעילות הכלכלית בעולם פועלת לטובת יעדי האוצר.

מצב של אי ודאות גורם אמנם להקטנת החסכנות לטווח ארוך, אך הוא מצמצם גם את הצריכה השוטפת. צפוי לכן, שחלק גדול יחסית של כספי הפקדונות יבקש להתבצר בפקדונות שקליים שוטפים. עם זאת, מדיווחי חלק מהבנקים ניתן להעריך שלמעלה ממחצית כספי הפדיון יוחזרו בתוכניות חיסכון, קופות גמל וקרנות נאמנות. המחצית האחרת תיוועד לפקדונות שקליים ולהחזר הלוואות שניטלו בעבר.

גם אם הספיגה החוזרת של הכספים על־ידי האוצר תהיה לבסוף קטנה מכפי שתוכנן תחילה לא תגרום ההזרמה הנוכחית לשיבוש משמעותי של התכנון התקציבי, שייעד מלכתחילה גיוס הון שלילי בהיקף של יותר ממיליארד דולר. עיקר השיבוש צפוי בשוק הכספים. יתרת 1.4 מיליארד שקל, שלא ייספגו מחדש באוצר, יפגשו שוק כספים רווי באשראי, אשר התרחב בממדים ניכרים מאז תחילת השנה. תוספת הנזילות תחמיר את הבעיה עוד יותר ותקשה על השגת יעדי אשראי מתונים, התואמים את הגידול בפעילות הכלכלית. תוספת נזילות זו, אם לא תביא לעליית מחירים תרחיב את הביקוש ליבוא ותרע את הגרעון במאזן המסחרי.

ההתפתחות הצפויה בנזילות הבנקאית וההשפעה שתהיה לכך על שערי הריבית עדיין אינה ברורה. היום תועשר המערכת ב־1.4 מיליארד שקל, אך כנגד זאת היא תצטרך לפרוע הלוואה "תיקאית" בסך 300 מיליון שקל, להפקיד באוצר יותר מ־300 מיליון שקל עבור כספי הצבירה בתוכניות דולר־מדד ולרכוש אג"ח לתוכניות חיסכון אחרות בכ־300 מיליון שקל. אם לוקחים בחשבון גם את גרעון הנזילות הבסיסי הצבור במערכת ופרעון הלוואות המקטין צרכי הנזילות, הרי שתוספת הנזילות עשויה להסתכם בכ־200 מיליון שקל ולהיאכל עד אמצע החודש הבא.

הריבית על פקדונות גדולים צפויה איפוא לרדת מיום ראשון הקרוב אך לשוב ולעלות בשבועיים האחרונים של נובמבר. פרסום מדד גבוה במועד זה עלול לחדש את התביעה לייקור הריבית להלוואות, גם כאמצעי לא פופולרי למיתון הגידול באשראי.

هكذا من الاصل

שביתה על העץ / רמי לוין

תקשורת נטולת קומוניקציה

בבחינה קרובה של השתלשלות המאורעות בשביתת רשות השידור מתברר כי היה אפשר לפתור את הסכסוך תוך כמה ימים. באחריות להתמשכותו נושאים יחדיו ועד השובתים והמנכ"ל.

איך קרה שדווקא בין אנשי התקשורת יש הבנה כה מועטה לתהליך הפוליטי עד שלקח להם תשעה־עשר יום והוראה, כמעט פקודה מפורשת, מהשר הממונה יצחק נבון לאורי פורת, מנכ"ל רשות השידור, כדי לפתוח במשא ומתן.

ב־6 באוקטובר הסמיכה האסיפה הכללית של עיתונאים ועיתונאי־הפקה ברשות השידור את הוועד לנקוט שביתה כללית. השובתים טענו – וההנהלה לא הכחישה – שמאז סוף אפריל הם עובדים ללא הסכם עבודה וכי לבקשת ההנהלה הואילו לחכות עד סיום המו"מ בסקטור הציבורי.

בסוף ספטמבר, לאחר חתימת הסכמי השכר בסקטור הציבורי, ביקשו מהמנכ"ל לפתוח במו"מ, אך לא נענו. אורי פורת קיבל התרעה נוספת, יומיים לפני פרוץ השביתה, אך הוא שהה באותה עת בחו"ל. גם השר נבון, הממונה על רשות השידור, היה בחו"ל בין ה־13 ל־23 לאוקטובר.

הכדור עבר איפוא לידי האוצר מבלי לשבת עם השובתים. באוצר אמרו כמובן כי יש לשמור על הסכם המסגרת, דהיינו על התוספת של 75 שקלים, אף פרוטה יותר. לא יושבים עם שובתים, הוסיפו דוברי האוצר.

תקופת חול־המועד הוקדשה למבצע פירסומי לקידום הצפיה בערוץ השני. מלחמת מרפקים התנהלה בין הנהלת הרשות, שעובדיה משביתים את שידוריה, ובין מנהלת ההקמה של הערוץ השני, הכפופה לשר התקשורת. הרשות עמדה בתוקף על שמירה קפדנית על נוהלי הערוץ השני, כפי שנקבעו לפני השביתה. לאנשי הערוץ השני "נידרו האצבעות" וכמעט שלא עבר יום בזמן השביתה שלא היו בו שמועות ודיבורים על נסים ונפלאות שיועלו על מסך הערוץ השני. התמונה השלמה היתה סבוכה עוד יותר מכיוון שהתאחדות בעלי בתי הקולנוע לקחה צד פעיל בבחירת הסרטים ושעות שידורם.

בערב בו שידר הערוץ השני באופן חובבני את נחיתת אידה נודל נכנסה השביתה לשלבה השני. פרשת העברת הסיקור עצמו מדגימה בצורה מצויינת את חוסר הקומוניקציה בין הצדדים. קצר זה, שאפשר את השידור בערוץ השני, שימח את הברזנים שבאותו ערב מילאו את המצברים לקראת יום עבודתם הבא (כל מי שצפה בשידור יודע במה דברים אמורים). עמדת השובתים, ימים אחדים לפני בואה של נודל, היתה שאם יפנו אליהם בבקשה לשדר את בואה הם ידונו בכך בצורה אוהדת – התנהגות מאוד גמישה מאנשים שזה עתה יצאו לשביתה. "ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו": השובתים ידעו כי פניה כזו לא תגיע מלשכת המנכ"ל. כל הקריאות לשידור (נודל, ערבית, לחו"ל ועוד) אכן לא קיבלו את תגובת ההנהלה, שעמדתה היתה: "אין מו"מ עם שובתים".

ימים אחדים חלפו עד שההנהלה נוכחה לדעת, בעל כורחה, כי הדרך היחידה שעומדת בפניה היא כמו בכל סכסוך – מו"מ.

בין שידור נחיתת נודל ובין פתיחת המו"מ עברו תריסר ימים. פורת העלה בינתיים הצעה לרפורמה שכללה פיטורים של 320–600 עובדים (נתוני המנכ"ל על מספרי המפוטרים השתנו מעת לעת). העיתונאים חשדו שהם הקורבנות העיקריים של פיטורים מתוכננים אלו. ועל זירת השביתה הוצג קרב איגרוף של קומוניקטים. באחד הערבים קיבלה תוכנית הרפורמה של פורת שתי מהדורות שונות שנחשפו כלחמניות טריות ע"י הכתבים.

זירה אחרת היתה הזירה ההסברתית של השר יעקובי, אשר התייצב כמיבן לצד נודל והתראיין כמו היה חתן השמחה בעצמו. אלמלא הוא לא היה האירוע מונצח בזכרון האומה, שמאז ניקוי ראש לא ראתה דבר מצחיק יותר.

בשלב זה החל פורת לשתף פעולה על בסיס מוגבל עם הערוץ השני ואמר: "אין לאף אחד מונופול על האוויר".

העיתונאים מצדם, שבשלב זה כבר היתה עמדת המינימום שלהם (כלומר, השוואה לשכר העיתונאים בעיתוני גולדפרב, בהם משלמים שכר מינימום בדירוג העיתונאי) נחלת הציבור כולו הבינו כי השביתה תתמשך, והחלו ליזום עבודות חוץ – החל ממלצרות וכלה בארגון ערבי ראיונות ותצוגות אופנה.

השר יעקובי המשיך במסע ההסברתי ומכיוון שהיה צריך להגן על עצמו מפני ההאשמה בשבירת שביתה, נימק את השידור בנימוקים ממלכתיים ואת העברת הערוץ השני לתדרי הראשון בנימוקים סוציאליים של מתן שירות לחולים ולרתוקים לבתיהם.

מה־23 באוקטובר החלה המערכת הפוליטית לתפקד סוף־סוף. השר נבון העלה בממשלה ובכנסת הצעות בדבר הקמת ועדה ציבורית לבדיקת המצב מחד גיסא ומתן סמכות לממשלה לסגור את רשות השידור מאידך. גם החוק בדבר פיזור הרשות לא זכה לתגובה חריפה של העיתונאים.

כל מלחמתם התבססה עתה על עקרון ההצמדה לסולם השכר העיתונאי. הם היו מוכנים לכך שעקרון זה לא יקבל השנה את ביטויו בכסף ובלבד שיכירו בו סופית ורשמית. בעבר היו כבר הבנות כתובות ולא כתובות בין העיתונאים לבין רשות השידור ומשרד החינוך בעניין עקרוני זה.

נבון גייס בסיעתו תמיכה בפתיחה במשא־ומתן וב־26 לחודש תבע מהמנכ"ל פורת לשבת לשולחן הדיונים. למחרת, מיד עם פתיחת המו"מ התברר שאפילו האוצר מוכן לקבל תביעות מוצדקות כמו אלו של השובתים.

בבחינה קרובה של השתלשלות המאורעות מתברר כי היה אפשר לפתור את הסכסוך תוך כמה ימים. את האחריות, באופן חלקי לפחות, צריך לקחת על עצמו ועד השובתים. הם היו צריכים לדעת שבמשך החג וחול המועד אין המערכת הפוליטית מתפקדת.

מצד שני עוד לא ברור מדוע מנכ"ל הרשות היה חייב להמשיך ולשהות בחו"ל כאשר בחלקה שלו מתנהל סכסוך עבודה חמור.

בזמן מסירת דברים אלו לדפוס יושבים על המדוכה משפטנים ממשרד החינוך, רשות השידור ואנשי משרד האוצר. אנשי האוצר והרשות עומדים להיוועד עם נציגי השובתים בגמר דיוני המשפטנים בהסכם הפשרה האפשרי.

צבי גורן, דובר השובתים, אמר שיש לקוות שאם הצעות פשרה אלה יספקו את תנאי המינימום שדורשים השובתים בעניינים עקרוניים ובענייני שכר, יימצא פתרון גם לסכסוך בעניין עבודות פרטיות ופיטורים שרירותיים.

השובתים מדגישים שההסכם יקבל תוקף רק לאחר שהאסיפה הכללית של עיתונאי הרשות תאשר אותו, וזו צריכה לפחות יומיים התרעה כדי להתכנס.

הגשרים על הירדן אינם פתוחים / יעל פישביין

לבסוף נטש את הקוסמופוליטיות

ד"ר עבד שוקרי למד בתיכון בנהריה, אחרי כן באוניברסיטאות בר־אילן, ת"א והרוורד, ניסה להקים מחלקה ללימודי יהדות בירדן בברכת חצר המלוכה. לבסוף הגיע אל הקמפוס של חיפה. דווקא כאן בישראל הוא אינו חושש להזדהות כפלשתינאי.

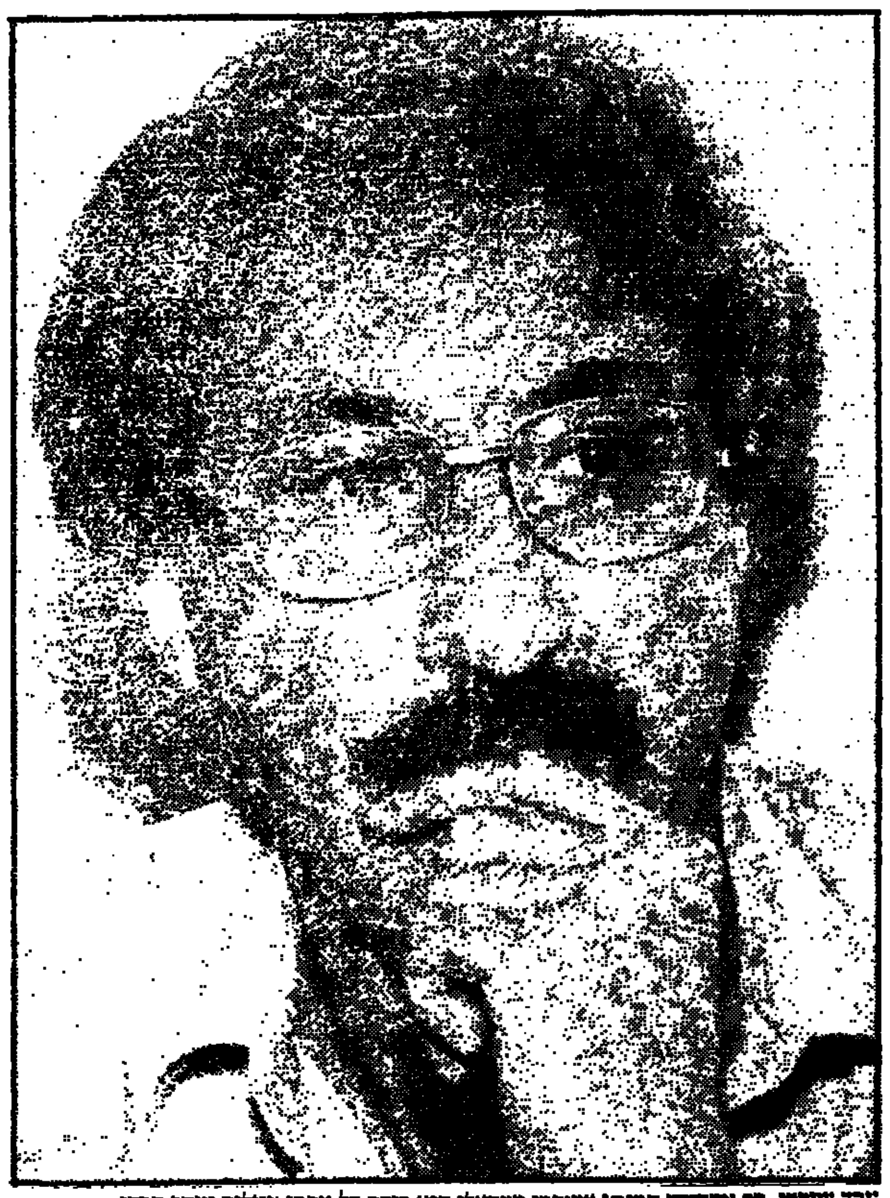

עבד שוקרי. רק אחר־כך הבנתי שערבי ישראלי הוא קודם כל ערבי (צילום יצחק הררי)

ד"ר עבד שוקרי, ערבי ישראלי יליד מעיליה שבגליל, ניסה במשך שנה אקדמית אחת להקים מחלקה ללימודי יהדות באוניברסיטת ירמוך בירדן. הניסיון נכשל בין היתר מפני ששוקרי עצמו לא עמד במתח של זהות משולשת קצוות: ישראלי, ערבי ופלשתינאי. בירדן הוא זוהה כישראלי וכפלשתינאי, בעיני הישראלים הוא נתפס כערבי וכפלשתינאי. במצב העדין שנוצר הוא חש עצמו זר בירדן וחשש להיהפך לזר גם בישראל. הוא החליט לחזור הביתה.

ואף־על־פי־כן השנה ה"ירדנית" סייעה לגיבוש הפן הפלשתינאי של זהותו. בשנה שעברה הוא ניסה להשתלב במחקר באוניברסיטה העברית, השנה הוא ינסה להשתלב בחיפה, חולם על אוניברסיטה ישראלית־ערבית ועל פתרון מדיני שיאפשר האחדה בין חלקי זהותו המפוצלת.

גבה קומה, ממושקף, דובר עברית צברית משובצת מלים אנגליות. הוא חושב בעברית וטוען שהשפה שבה הוא מיטיב לבטא עצמו היא עברית. מדבר לאט, מהוסס, מתחבט ומתלבט למצוא ניסוחים נכונים, כאילו הניסוח הוא העניין עצמו. כמו ישראלים יהודים, שחזרו משהות ממושכת בארה"ב, הוא מתלונן על שירותים לקויים ואטימות ביורוקרטית, ולמרות התלונות, כמותם, הוא נשאר פה. במשך עשר שנים למד, עבד וחי בארה"ב. היום הוא בירושלים, חי בדירה צנועה בשיך ג'ארח, חי בין פלשתינאים ומזדהה איתם, דוחק הצידה את הפן הישראלי של זהותו.

הוא נולד במעיליה, כפר ערבי נוצרי בגליל, חצי שנה לפני הקמת המדינה. בני משפחתו עסקו בחקלאות. אחיו, בני דור המדינה, נאלצו לעבור לעבודות בניין, ואילו הוא פנה ללימודים. למד בבית הספר התיכון בנהריה, ניסה להתקבל לבית הספר לרפואה בתל אביב ונדחה. החל ללמוד מתמטיקה ופילוסופיה, תחילה באוניברסיטת בר אילן, אחר כך בתל אביב. במהלך הלימודים עזב את המתמטיקה לטובת לימודי לוגיקה ולפרנסתו עבד כמורה בבית הספר התיכון בטייבה, התגורר במעונות הסטודנטים ואצל אחיו ביפו. הוא רכש לו חברים יהודים וחלם על קריירה של מורה מחנך.

בשנים ההן הוא האמין בתמימות בקוסמופוליטיות. החלוקה של האנושות לעמים נראתה לו מלאכותית. הרי כולנו בני אדם, אזרחי העולם. החלוקה לעמים היתה בעיניו שריד פרימיטיבי שיש בכוחם של החינוך וההיגיון לבטלו. המציאות הקשה בין ערבים ויהודים נדחקה למקום שולי בתודעתו.

השינון וההעתקה היו אז דרכי ההוראה העיקריות בחינוך הערבי, והמורים לא נטו להתחבר עם תלמידיהם. שוקרי, שעבד במשרה מלאה בתיכון בטייבה, האמין שחינוך הוא קודם כל מגע אנושי, ניסה לצמצם את הפער בינו לבין תלמידיו אך לא נחל הצלחה רבה. מסורת ההוראה היתה חזקה ממנו.

אחרי שמונה שנות הוראה מתסכלות למדי הוא החליט להמשיך בלימודיו, מאמין שלידע יש כוח משלו להרחיב את העולם ואת התודעה. את התואר השני ואת הדוקטורט עשה בארה"ב, באוניברסיטת הרווארד היוקרתית, בסיוע מילגות ואוניברסיטת הרווארד. נושא עבודת הדוקטור שלו היה אל פאראבי, הפילוסוף המוסלמי בן המאה ה־10, שלפי תורתו אין הבדל בין העמים והעדות ואפילו הדת בעיניו היא גילוי רוחני נחות בהשוואה לפילוסופיה. בהרווארד הכיר את אשתו, שעשתה דוקטורט בספרות הגרמנית ובזכותה קיבל אזרחות אמריקאית. הרקע האקדמי והדתי המשותף גישר על פני ההבדלים. היא אמריקאית ממוצא שוודי, הוא ערבי ישראלי. שניהם נוצרים, שניהם הומניסטים. נולד להם בן, אזרח אמריקאי, הדובר אנגלית ועברית כאחד.

עם סיום הלימודים הוצע לו לנהל את הקרן האמריקאית־פלשתינאית לענייני חינוך שמרכזה בוושינגטון. זוהי קרן שהוקמה על ידי פלשתינאים גולים במטרה לסייע למערכת החינוך הערבית בישראל. הקרן תומכת בסטודנטים ערבים ישראלים, מגייסת כספים להקמת מבנים, מעבדות וספריות בבתי ספר ערביים בישראל. ניהול הקרן חידד אצלו תודעת האפליה הקיימת במערכת החינוך בארץ כלפי ערביי ישראל. המצב המביש של מבני החינוך, נשירת תלמידים ממערכת החינוך, הישגים ירודים, השיעור הנמוך של מסיימי בית הספר התיכון והשיעור הנמוך עוד יותר של תלמידי אוניברסיטה ערביים – כל אלה טפחו על פניו. לכאורה, הערבים הישראליים הם אזרחים שווי זכויות ואין קיפוח, אך בפועל שוויון, כידוע, אין. ככל שהתחדדה אצלו תודעת האפליה, התחדדה גם זהותו הערבית פלשתינאית. הוא נוכח לדעת שמתרוצצות בו שתי זהויות המנהלות ביניהן מאבק צמוד.

עבד שוקרי משווה את מצבו למצבם של משכילים יהודים לפני השואה. יהדותם נראתה להם משנית לעומת אנושיותם הבלתי מזוהה מבחינה לאומית. השואה גרמה לנפילת התפיסה הקוסמופוליטית ולהתחזקות התודעה הלאומית. המפגש עם הקיפוח של המיעוט הערבי בישראל בתחום החינוך "עשה" לו משהו דומה. הוא הבין שערבי ישראלי הוא קודם כל ערבי ואחר כך ישראלי. הוא נוכח לדעת שאינו יכול לחמוק מהזיהוי שמזהים היהודים הישראלים את הערבים הישראלים עם העם הפלשתינאי, האויב, הזר, השונה, הנחות. פתרון מדיני של בעיית הפלשתינאים והוא בלבד – הבין – יפתור את בעיית הזהות הקשה שנתונים בה ערבים ישראליים.

כשסיים את תפקידו בקרן החינוך הפלשתינאית בוושינגטון, קיבל שתי הצעות עבודה מקבילות. האחת מאוניברסיטת ירמוך, והשניה מהאוניברסיטה העברית. שוקרי החליט להיענות להצעה הירדנית, מתוך מחשבה שדווקא עבודתו האקדמית שם תתרום במשהו לתהליך של שלום שיפתור את בעיית הפלשתינאים.

בעולם הערבי מלמדים באוניברסיטאות עברית כשפה זרה. כך בסוריה, בעיראק ובירדן. את הציונות חוקרים במסגרת המחלקות להסטוריה. העניין בנעשה בישראל מוצא את ביטויו במסגרת לימודי החקלאות, המדע והטכנולוגיה ובצבא. רק בקהיר ישנו מרכז ללימודי ישראל שחורג מלימודי השפה ומההתעניינות בציונות. ד"ר עבד שוקרי רצה להקים מרכז דומה באוניברסיטת ירמוך בירדן. ואולם הקמת מרכז כזה בירדן אינה אפשרית ללא תמיכת המלך. שוקרי נפגש עם הנסיך חסן, אחיו של המלך, שראה בחיוב את היוזמה להקים את המרכז עוד לפני ששוקרי ידע עליה. כשנוצר הקשר עם ד"ר שוקרי, הוקם משרדו בעמאן קרוב ללשכת נשיא אוניברסיטת עמאן לשעבר, עדנאן בדראן אחיו של ראש הממשלה הקודם, והחל פועל במרץ.

תכנית המרכז היתה מגוונת. היתה כוונה ליזום מחקרים שיבדקו את השתקפות הסכסוך הישראלי ערבי בעיתונות הישראלית והערבית, לתרגם סופרים ישראלים עכשוויים, להקים ספריה שתתמחה במגע התרבותי היהודי־ערבי לאורך ההסטוריה, לבדוק השפעות לשוניות ערביות־יהודיות ועוד.

שוקרי החל לגייס חוקרים. בירדן מצא אנשים שהתמחו בתרבות ובלשון העברית, פלשתינאים שאינם מתגוררים בישראל. הוחל בהקמת ספריה ובאיסוף חומר. אנשי אקדמיה מכל העולם הבטיחו לסייע מתוך אמונה שקירוב לבבות אקדמי יכשיר את הקרקע ליוזמות בתחום המדיני, אבל היוזמה נקטעה. הסיבה – ד"ר עבד שוקרי עצמו.

בתום שנה החליט שוקרי לעזוב את עמאן ולשוב לישראל. היו לכך כמה סיבות שחברו יחדיו. הסיבה הראשונה היתה הקושי במעבר כישראלי לירדן. שוקרי הוא בעל דרכון אמריקאי וכשיצא לירדן ביקש אישור מעבר רשמי, וקיבל פעמיים. אחר כך החלו הבעיות, דחו אותו בלך ושוב, השהו, הקשו, לא נתנו את האישור המבוקש. רק התערבות דיפלומטית זרה זירזה את העניינים.

באחת הפעמים אמר לפקיד הממונה שבעצם כבעל דרכון אמריקאי הוא אינו צריך לבקש אישור מפני שבקלות הוא יכול לנסוע למצרים ומשם לעבור לירדן. הזהירו אותו שאם יעשה כך ימצא עצמו בכלא. כאזרח ישראלי עליו לעבור את הפרוצדורות הנהוגות. שוקרי שקל לוותר על אזרחותו הישראלית וחזר בו. מדיניות הגשרים הפתוחים הטעתה אותו. הוא חשב שיוכל לנוע בחופשיות בין עמאן לירושלים, ואילו המציאות טפחה על פניו. עמאן, למרות שהיא עיר מודרנית, נמצאה מצומצמת באפשרויותיה התרבותיות בהשוואה לירושלים. משפחתו של שוקרי נמצאת בישראל, וקשיי המעבר שהלכו וגברו הבהירו לו שבמוקדם או במאוחר יצטרך לבחור בין שתי הערים. הוא בחר בירושלים בגלל דברים שאינם תלויים בו.

במאי 1986 התרחשו מהומות באוניברסיטת ירמוך, ובמרכזן מאבק על שכר לימוד. המשטרה, שחששה מהתלקחות פוליטית מפני שחלק גדול מהסטודנטים הם פלשתינאים, נכנסה לשחרור. במהומות נהרגו לפי הגירסה הרשמית שלושה סטודנטים פלשתינאים. שוקרי היה שם וראה איך המאבק הסטודנטיאלי הופך להיות מאבק פוליטי. הסטודנטים הפלשתינאים חששו שירדן שניתקה את יחסיה עם אש"ף כשלושה חודשים קודם לכן, תקפח את זכויותיהם, ואילו המשטר הירדני שחשש להתלקחות פוליטית סטודנטיאלית הגיב באלימות כלפי הסטודנטים, שנתפסו בעיניו קודם כל כפלשתינאים.

ד"ר עבד שוקרי עמד מהצד, אבל המאבק נגע בו. תוך כדי התבוננות ניסה לברר לעצמו: מי הוא? האם הוא צד במאבק או צופה תמים? היה ברור לו שאין הוא אדיש לצד הפלשתינאי. הוא התקשה לשמור על עמדה בלתי מעורבת. בקלות יכלו הסטודנטים הפלשתינים לראות בו שליח ישראלי בירדן, שכן באותה תקופה חלה התקרבות בין ירדן וישראל. "קשה לשמור על טוהר אקדמי באווירה כזאת. כל מחקר הוא חרב פיפיות, הוא יכול להוביל לתפיסה חיובית כלפי העם השני, אך גם לחזק את ראייתו כאויב. ידע הוא תמיד חיובי, אבל אני מודע שאת השימוש בידע עושים אנשים".

בשנה שעברה ניסה להשתלב במחקר באוניברסיטה העברית, השנה הוא עובר ללמד בחיפה. עדיין אינו מוצא את מקומו. דווקא כאן בישראל הוא אינו חושש להזדהות כפלשתינאי, ולדבר בגלוי ולהביע את אמונתו שלעם הפלשתינאי מגיע פתרון לאומי, ששלטון הכיבוש המתמשך של ישראל בגדה יוצר תיסכול ואיבה בין העמים שרק יקשה על פתרון בעתיד. הוא היה רוצה לראות את ישראל ואת המדינה הפלשתינאית שתקום בעתיד מדינות בנוסח שווייץ. מדינות עצמאיות השומרות על יחודן הלשוני־תרבותי והקשורות זו בזו כלכלית ופוליטית. בינתיים, הוא רואה נישול וניצול של עם אחד השולט בעם השני.

שוקרי מתגורר עם אשתו וילדו בשכונת שיך ג'ראח. מלמטה הפקיעו אדמות למלון הייאט המהודר, מלמעלה הפקיעו אדמות להקמת בתי הפאר בגבעה הצרפתית. השכונה הערבית מוקפת בחגורה יהודית. ידידים יהודים שביקרו אצלו לא מזמן שאלו בפליאה "איך זה שערבים מתגוררים בלב אזור יהודי?" הוא אפילו לא כעס. אשתו העירה בעוקצנות שלא מזמן זו היתה סביבה ערבית. בעלי האדמות הערביים קיבלו פיצוי זעום על הקרקע שנלקחה מהם. הם אפילו לא נאבקו בדרכים משפטיות. האמונה הרווחת בין אנשי השכונה הערבית שאין מה להיאבק, שאפילו אם בית המשפט יחייב להחזיר את האדמה לבעליה, תמיד אפשר להפקיעה שוב בטענה שהקרקע נחוצה למטרות בטחוניות ועם הטיעון הזה אי אפשר להתווכח, לכן מוטב לקחת מה שנותנים ולשתוק.

שוקרי טוען כי אין מגע בין ערבים ויהודים בירושלים. המגע שישנו הוא שטחי מאוד. עבודה, מסחר וזהו. מערכות החינוך נפרדות, כמעט ואין נפגשים. ד"ר עבד שוקרי מארח בדירתו הצנועה ידידים ישראלים יהודים, הזוכרים אותו מתקופת הלימודים באוניברסיטה. חלק מהם אינם יודעים עד כמה הוא רואה את עצמו פלשתינאי כיום בעקבות ההתנסות שלו הן בארה"ב והן בירדן, ואילו עם השמאלנים הוא משוחח על הבעיה הפלשתינאית. חוסר האונים משותף לו ולהם, הרבה לא ניתן לעשות. הוא רוגז על הגישושים הישראליים־ירדניים המשותפים בלא שיתוף הפלשתינאים. בעיני שוקרי זה חלום מנותק מהמציאות. הירדנים לא יפתרו את הבעיה הלאומית של העם הפלשתינאי. השנאה, הניכור, העוינות יישארו אלא אם כן תיפתר הבעיה בדרכים פוליטיות, והזהות הלאומית הפלשתינאית תמצא את מקומה, תתבסס ותוכל להיות חלק מההוויה הפוליטית הרחבה באזור.

כערבי ישראלי הוא אינו יכול היום להתעלם מהצד הפלשתינאי שבו. יש לו מכרים ערבים ישראלים שנכנסים לשחק "ראש קטן", לחזור לדת, לעשות כסף, קריירה, להתבסס. אך הוא אינו יכול. הבעיה ממלאת את כל כולו. הוא חולם, מקווה, מייחל לפתרונה בדרכי שלום. הוא עשה דרך ארוכה מאז ימי האמונה באדם באשר הוא אדם, של תחילת דרכו באוניברסיטה. אחר היה זה המפגש עם פלשתינאים בארה"ב ובירדן שניפץ לו אשליות על פתרון שאינו מבוסס על מו"מ ישיר עם נציגי העם הפלשתינאי האמיתיים. היום הוא במבוכה, בודד, אך עדיין מאמין שאפשר ששני העמים יחיו פה ביחד בכבוד ולא על חודי סכינים.

חצי בתולה / חגי אשד

(סוף מעמ' 17)

הערבית ב־8 בנובמבר תהיה בעלת חשיבות רבה מבחינה זאת. אולי אנחנו נמצאים בשיאה ואולי רק בתחילתה של הדרמה הגורלית הזאת. ברית המועצות מסתפקת לפי שעה בגינויים רפויים של המעורבות האמריקאית במפרץ הפרסי. במוקדם או במאוחר לא יהיה מנוס מהידברות רצינית אמריקאית־סובייטית כדי לבלום את הסכנות הטמונות באיום האיראני.

האיום הזה אינו רחוק מאיתנו. הוא קרוב אלינו מאוד בלבנון, למשל. כמעט שכחנו שמדינת ישראל נמצאת בליבו של העולם הערבי והמוסלמי. וזה עולם סוער ובלתי יציב שסכנתו רבה למרות חולשתו הנוכחית. עד מתי? ולמי יש חשק להישאר בו לבדו? אדרבא, שיתערבו כולם בנעשה כאן. אמריקאים, רוסים, אנגלים, צרפתים, גרמנים, יפנים. שיתערבו ויישארו פה כמה שיותר. לא למעננו ולא בגללנו, כמובן. למען עצמם. אבל גם לטובתנו. עצם מעורבותם הצבאית יש בו מידה מסויימת של הרתעה נגד המשוגעים האזוריים שאנו שרויים בתוכם.

האמריקאים לא רוצים להסתבך כאן ועל אחת כמה וכמה כל היתר. אבל אין להם ברירה. הם לא רוצים. הם פוחדים. ובצדק. שומר נפשו ירחק גם מחומייני האיראני וגם מצדאם חוסיין העיראקי. פראי אדם צמאי דם, במלוא מובן המילה. ואלה הם שכנינו. למזלנו – הם שכנים לא כל כך קרובים. אבל בכל זאת – שכנים. ומזלנו הטוב הוא שכל המדינות הללו ובראשן ארה"ב נגררות בעל כורחן לזירה הזאת. הלוואי שגם ברית המועצות תיכנס לתוכה ושכולן ישמרו אחת על השניה ויגבילו אחת את השניה ולא יתנו אף לאחת מהן להישאר לבד ושידאגו לבסוף שתהיה פה איזו משטרה בינלאומית שתשליט סדר בג'ונגל המזרח תיכוני לטובת המין האנושי כולו. גם לטובתנו. משוגע מי שמגרש את הסובייטים מהמזרח התיכון. להיפך. שיכניסו רגל ועוד רגל ושיישארו. כל עוד הם יישארו, יעשו כך גם האמריקאים ולהיפך. ואז יבואו גם הסינים במוקדם או במאוחר. וגם כל היתר. וכך ירווח גם לנו. כל כך קשה ליצחק שמיר להבין אמת חיים פשוטה ואלמנטרית כזאת?

לישראל יש יסוד לחשוש מפני עמידתה לבד בתוככי עולם ערבי ומוסלמי העלול להתאחד, במוקדם או במאוחר, להתקפה משותפת ומתואמת לחיסולה. זוהי סכנת־תמיד הטמונה בעצם מצבנו הגיאופוליטי של המזרח התיכון. אם לא מחר אז מחרתיים. על אחת כמה, אם עמי ערב והאיסלאם, כולם או חלקם, יגיעו לרמת הפיתוח הכלכלית והטכנולוגית כמו עמי המזרח הרחוק, יפן, קוריאה, טיוואן, הונג קונג, סינגאפור ובעתיד גם סין. זה יכול לקרות. אין שום ערובה לנחשלות־נצח ערבית ומוסלמית לעומת העליונות הכלכלית והטכנולוגית של עמי "הגזע הצהוב", כפי שהם נקראו פעם. ובכלל, כסף הנפט עלול לקנות טכנולוגיה. מול הצירוף של "ג'יהאד איסלאמי" מהפכני ומתפשט ויכולת השמדה צבאית – גרעינית, כימית וביולוגית – יש מקום לדאגה של כל באי עולם. יש עדויות רבות לכך שגם הסובייטים חוששים מפני התסיסה האיסלאמית בתוככי ברית המועצות האסיאנית. גם הסינים, המסייעים עכשיו לאיראנים בהטרדתם את האמריקאים, לא יוכלו להישאר נטולי דאגה מהתחזקות ה"חומייניזם" בשכנותם הקרובה בעשורים הבאים. וגם ישראל, כמדינה חפצת חיים, חייבת לכלכל מדיניות ארוכת־טווח ולנצל כל הזדמנות הולמת העולה בקנה אחד עם האינטרסים ארוכי הטווח שלה.

מדינת ישראל חייבת להביא בחשבון את הסכנות ארוכות הטווח לבטחונה ולקיומה הטמונות בעצם מיקומה הגיאופוליטי והגיאודמוגרפי. לא רק בתוך שטחה, אלא בכל סביבותיה הקרובות והרחוקות. מרוב עיסוק בסכנה הדמוגרפית הפנימית בשטחי יהודה ושומרון ועזה ובמדינת ישראל עצמה, אנחנו נוטים לשכוח את הסכנות ארוכות הטווח הטמונות במפה הדמוגרפית והגיאואסטרטגית של ישראל בתוככי העולם הערבי והמוסלמי כולו. למדינת ישראל יש עניין לא להישאר בו כשהיא לבדה וכל מעורבות מעצמתית באיזור יכולה להיות לברכה מבחינה זאת.

למדינת ישראל יש עניין ארוך טווח בהיווצרות מאזן בלימה פנימי איראני־ערבי ומאזן־בלימה בין־מעצמתי שיבטיח ככל האפשר את הסטטוס קוו באיזור שהיא נמצאת בו ושהיא מהווה חלק בלתי־נפרד ממנו. במלים אחרות: מאזן בלימה מזרח תיכוני לא ייתכן בלי שישתלב בו מאזן של מעורבות ובלימה הדדית אמריקאית וסובייטית, במוקדם או במאוחר, בגלל מלחמת איראן־עיראק וגם בגלל הסכסוך הישראלי־ערבי. מוטב שיהיה זה בגלל הנעשה במפרץ הפרסי. שייכנסו האמריקאים והסובייטים לאיזור ושלא יוכלו לצאת. זה האינטרס האסטרטגי שלנו לאורך ימים ושנים. ויצחק שמיר מתבייש להודות שהוא הסכים לתת לסובייטים מדרך כף רגל בסביבתנו?

כל זאת לא במקום כוח ההרתעה הישראלי. לא במקום חוסנו ועוצמתו של צה"ל. רק בהם הערובה הסופית לבטחוננו ולקיומנו. איש לא יילחם רק למעננו ובלעדינו. אבל למה לנו לעמוד לבד נגד כל המשוגעים המסוכנים שחשפו את פרצופם בביצות בצרה ובכיכרות טהראן? למה לנו להמציא את עצמנו הלילה ב"מילכוד שמשון", או ב"מילכוד מצדה" אם נישאר כאן לבד? האמנם זה החזון הציוני, האידם הסופי ב"תמות נפשי עם פלישתים", או כבוֹת גבורה במרומי מצדה? נהפוך הוא. מיטב החזון הציוני הוא למנוע היווצרות מצבים כאלה בכל וכל. ישראל – וגם ראש ממשלתה יצחק שמיר – ייטיבו לעשות אם יעקבו מקרוב אחר ההתפתחויות באיזור. ובעיקר אחרי המעורבות הצבאית האמריקאית והסובייטית וההידברות ביניהן. לישראל יש עניין להיות משולבת בהתגבשותה של המעורבות הזאת מן ההתחלה. כדי שלא תמצא את עצמה מחוץ לכל ההיערכויות האזוריות והמעצמתיות. שלא תסתבך במין מצב מעורפל של חצי הריון וחצי נישואין, בלי ערובות ודאיות מלאות לקיומה ולבטחונה באיזור המסוכן הפראי שבו היא נתונה.

"...השלום כנקודת ארכימדס" / חיים גורי

(סוף מעמ' 16)

רגשי כאב ותסכול וחרטה. הוא השיב לי מה שהשיב. אולי "אחזור לכך. לא כעת. אינני רוצה שהקורא יבהל מפני הדגנם וחצי בעתון".

אמר לי, פניתי אליו, "האם קיימת מחלוקת דעים בינך לבין יצחק רבין לגבי שאלות היסוד שהעלו כאן. האם הוא תומך בדרכך? האם הוא חותם על זה או ישנם עניינים שבהם דעתו שונה משלך?

פרס: "יכול להיות שיש הבדל ברגשים, לא בתכנים. סך הכל זו תופעה מעניינת מאוד שאנחנו מוצאים את עצמנו בסירה אחת כמעט לאורך כל הנהר. היו לי בעבר שעות קשות עם יצחק. מי שעזר לי הרבה בפרשה זו היה עמוס עוז. אמר לי פעם ברגע מסויים אמירה שהצילה אותי: אך זה שייך לעבר".

כאן עברנו לדבר על יחסי יגאל אלון ומשה דיין, "השניים", שהיו מן הטובים ביותר שהנוער הארצישראלי הוציא מתוכו. בשעתו חשבתי כי אילו היו שני אלה משתפים פעולה תוך אחריות הדדית היו יוצרים מוקד כוח ללא ערעור. אך היריבות ביניהם היתה כה קשה עד כי השפיעה לרעה על החיים הפוליטיים. את שניהם הכרתי היטב. יגאל היה קרוב לי יותר. יגאל הנערץ, גדול מצביאי מלחמת השחרור, מפקדנו. האיש שדור שלם הלך אחריו באש ובמים, שהיה בה הוגן ביחסי־אנוש. האיש שתעה לימים במבוכי הפוליטיקה הישראלית, לא היה עשוי לה. שאול, הנסיך גזול הכתר. ומשה דיין והאם תיטיב אתו ההיסטוריה או תחכיר את דינה) דיין הנערץ על פרס וגם על אלתרמן ועל רבים כל כך עד אשר נפגע אנושות כמנהיג ביום הכיפורים.

ופרס בתפיסתו מזכיר לנו את דיין. גם הוא גורס "המציאות היא הפתרון; הפתרון הוא המציאות" ..."פשרה פונקציונלית". יגאל היה איש ארץ ישראל השלמה עד שהכריע, תוך "חיבוק קבר", כדבריו, על "פשרה טריטוריאלית בגבולות ברי הגנה שיבטיחו את שלמותה הגיאואסטרטגית של הארץ". מול המלעיגים על תכניתו, לאחר המהפך, אמר: "אתם עוד תתגעגעו אליה". מה נשאר מתכנית זו, שאומצה למעשה על ידי תנועת העבודה, במהלכיו של פרס?

יגאל ומשה. "השניים". התחרות והאיבה. שניהם הסתלקו בצעירים יחסית. על רקע אבדנם צצו יצחק ושמעון. יפתח בדורו כשמואל בדורו. לימים גיבשו את מעמדם עד שהובסו בבחירות. ושוב "השניים", האחרים. שמעון ויצחק מבוגרים יותר ומצולקים ובעלי נסיון והם יצטרכו לעמוד בראש המחנה בקרב הגדול בקרוב.

שמעון פרס מהרהר ביגאל ומשה ואומר בקול: "אתה יכול להושיב שני אנשים בחללית אחת בין כוכבים. אתה לא יכול להושיב שני כוכבים בחללית אחת. אלה היו להם תכונות של כוכב, לא של בני אדם. זו היתה הטרגדיה היסודית של שניהם".

וזה שותק בגנוסר וזה בנהלל. ופעם כאשר דיברתי בשניהם, לאחר מות יגאל, ששבר את לבו של דור שלם שאהב אותו. אמרה לי אשה אחת: "איך הפכו לערב את הנביא והיהודי?"

כה הרבה זעם וכאב בארץ הקטנה הזאת.

★

צריך לסיים. עלי לפסוח על נושאים שלמים בשיחתנו. אולי אביאם בפעם אחרת. פרס חוזר וקובע: "אני חושב שעניין השלום הוא הנושא המרכזי החייב לעמוד על הפרק; אני חושב שהליכוד מצוי בסיבוך נורא, בין הטרנספר של דקל לבין השיחות של שמיר. גם הם מחפשים משהו שיוכלו לומר לעם, דרך שלהם לשלום ואין להם".

הוא חוזר לרגע, בבקשה דיוק ומפרש: "אני לא חושב שאני מוכרח לצאת עם פתרונות מגובשים. אני רוצה להגיע למשא־ומתן ישיר. אני חושב שאם נלך למשא־ומתן ישיר יוולדו פתרונות נוספים שאיש מאיתנו לא עומד כרגע עליהם. מגוחך להגיד היום מה שאמרתי אתמול. כי המצב משתנה. אני חושב שנוכל לגייס היום את כל הברינו על הנושא העיקרי. לא נפזר את כוחנו על אלף נושאים".

כלומר אתה מאמין שמלחמת הבחירות הבאה תעסוק בשאלת היסוד של יחסנו אל התנועה הלאומית הערבית?

אני מאמין שמלחמת הבחירות הבאה היא גורלית, ואין מנוס מזה ואין לטשטש.

אתה רואה ממשלת אחדות לאומית נוספת?

שמעון פרס מהרהר בקול רם: "אני רואה קושי אדיר להקים ממשלת אחדות לאומית. אני רואה אפשרות של ממשלה כזאת אחרי הבחירות בתנאי שצד אחד יקבל רוב והצד האחר יאות להצטרף. אלא שיש קושי בכך מפני שהפעם אנו עומדים בפני הנושא המרכזי".

כאן אנו מגיעים אל המשפט אשר בו פתחתי. אני שואל אותו: אם העם יבחר בך בראש ממשלה בבחירות הבאות, אתה מאמין שיהיה בכוחך להנהיג את ישראל לעבר שלום?

..."אם הוא לא יבחר בי לא יהיה כל תהליך אל השלום. אם הוא יבחר בי יש סיכוי לשלום".

★

אלה הם הדברים. הבאתי, כאמור, אך מקצתם אך די בכך, לדעתי, כדי להבהיר את עמדתו של האיש המנהיג היום את המערך אל "ההכרעה הגורלית". נראה לי שנהגתי בהגינות מתבקשת בשיחות מן הסוג הזה. הכל נתון בעין־הסערה. ההתלהטות תחריף ותלך ועם ישראל יצטרך להתייחס לדבריו של פרס. לו יהי הדיון הזה תואם עם כבוגר השוקל את דרכו מתוך אחריות עליונה.

הייתי רוצה לערוך כעתונאי שיחה כזאת עם בעל דברו של פרס מעבר לנהר, לשמוע מפיו את גירסתו שלו על השלום האפשרי. אם יאופשר הדבר אדווח לכם בשובי מהדרך.

مكان الأصل

לקראת חורף שישי בלבנון / טלי זלינגר

משפרים, נזהרים ונשארים

למרות הכוונות המוצהרות צה"ל אינו מתכוון להשאיר דווקא עכשיו, כשמסתמנת רגיעה מסויימת, את הפעילות והמשימות באיזור הבטחון בידי צד"ל

שעה קלה בלבד אחרי שעזבה שיירת המכוניות של הכתבים הצבאיים ומלוויהם מוצב של צד"ל באזור הבטחון בדרכה חזרה לישראל, הודיעו בקשר של מפקד הגיזרה, כי באחת הדרכים המובילות אל המוצב הזה התגלה ופורק מטען חומר נפץ. לעזאזל, התייסרו כמה עמיתים מאוכזבים, הלך הסיפור. הוותיקים בשיירה הצטערו פחות. עוד יהיו הזדמנויות לסיפור טוב כזה. מי שמכיר יודע, הכל כאן חוזר על עצמו שוב ושוב.

לקראת החורף השישי בלבנון נראה כי עדיין אין כל חדש תחת שמי הסתיו שם. מטעני צד נטמנים בדרכים, מפורקים בשלום או מתפוצצים: חיילים הולכים ובאים במשאיות ספארי, ומובילים מביאים ונוטלים מבנים ומכליות מזון ומים. מחסומים מוקמים ומפורקים בכבישים: מוצבים – משופרים בבונקרים עבים, בתעלות ובמכשולים – נבנים בקצב מסחרר: מקומיים חשדניים מציצים בעוברים בדרך מבעד לחרכי תריסים או מבין הכבסים התלויים שם כמו תמיד, בוחנים את החולפים בסך בתערובת משונה של פחד, השלמה והבעה. עולם כמנהגו נוהג. כמעט.

השקט שרבץ השבוע על הדרכים בלבנון, על המרחבים שמעבר להם ועל מכשירי הקשר שטרטורם כמעט ולא נשמע, איננו שקט מדומה. אבל זהו בהחלט שקט זמני בלבד. אם אפשר להתייחס אל הרעה החולה הזאת ששמה לבנון במונחים של "שיפור", "התקדמות", "יתרונות", אזי נראה כי אלה חלים ברגע על המצב שם. הרבה סיכולים של פיגועים, מעט פיגועים כואבים, הרבה פעולות מניעה והצלחה מסויימת בהחזרת חיי המקומיים לשיגרתם היחסית. כל אלה בערבון מוגבל להפכפכות האופיינית למקום ולזמן. ההבנה המנחה את דרכי הפעולה של ישראל בלבנון בימים אלה היא שצריך להתארגן היטב לשימור ההישגים שכבר הושגו בתחום בטחון הקו הסגול, למשל, והעתקת המלחמה במחבלים לצפון אזור הבטחון ומצפון לגבולו הרחוק, מעבר לקו האדום. הכוונות המוצהרות, המתבטאות גם בכתובים במסגרת יעדי פיקוד הצפון הן להעביר את רוב המשימות והפעילויות באיזור הבטחון לידי צד"ל. אבל צה"ל איננו מתכוון להשאיר – דווקא עכשיו כשמסתמנת רגיעה מסויימת – את השטח הפקר בידיהם של מתלמדים, גם אם הם מתקדמים יפה בחומר. אחרי הכל, חמש וחצי שנים של נסיון מצטבר יכולות ללמד גם תלמיד בינוני או איטי במיוחד את הלקחים הנכונים. ואלה נלמדים בלבנון.

צד"ל. מתקדמים יפה בחומר. (הצלום: דובר צה"ל)

בימים אלה מתגאים המפקדים הבכירים באזור הבטחון בירידה משמעותית ביותר במספר האירועים ליום. אירועים בלבנון, משמעותם כל דבר שקורה הזה בהיתקלות עם מחבלים שיש עימה נפגעים, דרך סיכול התקרבות חוליות ועד סילוק מטען צד קטן. ככל שגוברת יעילות צה"ל, ובכללה גם יעילותו בריסון צד"ל ויעילותו המשתפרת והולכת של צד"ל, כך מתרבים אמצעי ההטרדה של המחבלים. אלה ואחרים הם מעט מהשכלולים במלחמת ההשתפרות שמנהלים כל הצדדים. נקודות התורפה של צה"ל במלחמה הזאת הן דאגתו לחיי אדם: היותו צבא גדול – למרות נסיון לא בלתי מוצלח, כפי שיוכיחו התוצאות, לפעול עכשיו יותר בפורמציות קטנות ובלתי-צפויות – ומסורבל חשוף והמגבלות המדיניות. המחבלים מצידם סובלים מנחיתות בשל הקרעים בינם לבין עצמם ובין ארגונים ופלגים יריבים: בשל נכונות שתנודותיה הן בלתי צפויות, של האוכלוסיה המקומית לשתף פעולה איתם או איתנו ובשל היכולת של צה"ל לסכל פעולותיהם.

שום דבר, הבהיר השבוע קצין בכיר בגיזרת הלבנון, שום דבר שהמחבלים עושים – בעיקר חיזבאללה אבל גם אמל ואש"ף – איננו דבר שב"שליפה". הכל מתוכנן מראש וכולל איסוף מודיעין על תנועות צה"ל וצד"ל וארגון פנימי משתכלל. צה"ל מצידו פועל לשבירת השיגרה של פעולותיו שלו, ויחד עם זאת לשמירה מפני היסחפות אחרי הרפתקנות מבצעית שתדרדר את המצב ותיצור עיוותים.

אחד הדברים שנלמדו היטב הוא שפגיעה באוכלוסיה אזרחית או בגורמי מחבלים מתונים כמו "אמל" בפלגים מסויימים, היא בומרנג מיידי שתוצאותיו קטיושות על ישובי הצפון או פיגועים בשטח. לא כל-כך מאהבת מרדכי כמו מפחד התגובה ומחשבון הכדאיות נזהרים עכשיו מאד לא לפגוע פגיעות סביבתיות אלא לעבוד נקודתית, בתוך אזור הבטחון ועוד יותר מזה מצפון לו, שמעבר ל"קו האדום" המסמן את הקצה הצפוני של האזור.

הרבה קורים מתחה ישראל בלבנון, הרבה קורים נתפסה במהלך השנים האחרונות. עכשיו, נדמה, נזהרים לא לחצות עוד ולא למתוח יותר מדי שום חבל. ההכרה הרווחת כיום היא שצה"ל, בכמות מוגבלת, וצד"ל בהרחבה, נמצאים שם כדי להישאר והדבר מחייב שיטה וסדר. הישגי הזמן האחרון אינם דווקא תוצאה של חשיבה חדשה ונועזת, אלא אולי פרי בלתי נמנע של תהליך מתמשך, שזהו רק אחד משלביו. כך או כך, מסתמן עידן, זמני כטבע הדברים שם, אבל חדש. הוא מתגלם בעובדה שתא הכתבים הצבאיים ביקר השבוע באזור הבטחון וזכה לסקירה שהולידה סיקור גלוי של הערכות ביצורים ומוצבים חדשה וחזקה לאורך "הקו האדום". זהו אותו קו, שכאשר נוסד אחרי הפינוי ביוני 86, הוגדר כקו זמני עם כמה מוצבים לא קבועים, וגם אותו הס היה מלהזכיר בפומבי. עכשיו יוני '86 זה נוסטלגיה, כמו יוני שלפניו וכמו זה של '82. בשיחה על איך היה כאן קודם ואיך זה עכשיו אמר, בלי לצחוק כלל, מפקד אחד בגיזרה: "קייטנה? כאן? עכשיו? על מה את מדברת? בלבנון, חביבה, זה אף פעם לא כמו קייטנה". וזאת – אחרי כל הדיווחים על שיפורים ושינויים והתפתחויות – השורה התחתונה.

ובעיר עזה סערו הרוחות / שילה הטיס רולף

המטיף והחוויה הפלשתינאית

ביום שישי ב-9 באוקטובר – יום המהומות – הגעתי לעזה להשתתף בארוחה של קבוצת תושבים מקומיים ובכללם בעל קרקעות ואנשי עסקים. ידידי שלי, רופא פסיכיאטור, הזמין אותי להצטרף אליו ולחבריו לארוחת דגים ולבלות כמה שעות רגיעה בפרדס מנגו.

המארח לא ידע שאשה יהודיה עומדת להצטרף לחאפלה, אך קיבל אותי בברכה משום שידידי זוכה בעזה ליחס של נסיך, ואם החליט להביא עימו אורחת אפילו יהודיה, ממילא היא תתקבל בברכה.

את הארוחה – דג לוקוס פרוס, מבושל על האש בתוך טחינה וצ'ילי – הכין המארח, בעל הפרדס, בעצמו שבימים אלה נתקלים הדייגים המקומיים בקשיים מכיוון שכוחות הביטחון אוסרים עליהם לצאת לים.

המוסלמים הדתיים שבין הנוכחים הגיעו הישר מהמסגד והביאו איתם את המטיף, בחור צעיר בעל עיניים יוקדות, בוגר המכללה המוסלמית בעזה, שישב כמה פעמים בכלא ישראלי באשמת הסתה נגד הכיבוש. בשיחה שהתפתחה התעניין המטיף בעמדות המחנות הפוליטיים בישראל בנושא תהליך השלום ודעתם על התוצאות הצפויות מוועידה בין-לאומית ועל זכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים. הוא שואל להערכתי לגבי הכיוון שבו נושבות הרוחות בישראל. הכיוון הוא ימינה אני עונה ומוסיפה שאף-על-פי-כן עשויות לחול תמורות ותתכנה התפתחויות בלתי צפויות. בשדרות השכנה למשל יש ראש מועצה, אמיר פרץ, שייתכן שהוא מבטא הלך רוחות חדש. המטיף לא שמע על שדרות, לא כל שכן על פרץ ומתגובותיו קשה לתפוס שבקרבנו הוא יושב ולא מצידו השני של כדור הארץ. בקרבנו הוא יושב, גם בבתי הכלא שלנו, אך עולמו הוא עולם אחר.

ואז מגיע תורי לשאול שאלות. מה הטעם להטיף במסגד נגד הכיבוש, הרי אין ערבי בעזה המצדד בכיבוש. לעומת זאת המסגד שלו מתמלא מדי יום ששי באנשים החשים חסרי אונים לנוכח הכיבוש ומצפים, מן הסתם, להכוונה. מדוע לא להטיף הטפה קונסטרוקטיבית, לתת סיוע וכוח להתמודד עם המצב? הפסיכיאטור מניד ראשו בהסכמה. במקצועו הוא מתמודד יום יום עם תוצאות אי-הביטחון, חוסר התקווה והבעיות הנפשיות בקרב הצעירים העזתיים. אותם צעירים נמצאים בטלטלה יום-יומית בין החברה הערבית הסגורה, המסורתית והמגבילה ובין החברה הישראלית הפתוחה, המודרנית המתירנית שלתוכה הם יכולים להציץ בלי שיהיה להם חלק בה, שתפקידם בה הוא של שואבי מים וחוטבי עצים.

הפסיכיאטור, איש שלום, סרב בצעירותו להצטרף לארגון מחבלים, וזה שנים הוא מזהיר על המצב הנפשי ההולך ומתערער של האוכלוסיה בעזה. השלטונות מצידם מזהירים אותו שוב ושוב שלא יעסוק בפוליטיקה אלא בחוליו בלבד.

המטיף כאמור, חי בעולם אחר, ועל-פי אמונתו האל הוא שיביא מרפא ופתרונות. הוא לא רואה את תפקידו כמציע מרגוע. ראש עיריית אשקלון השכנה, אלי דיין – אני מספרת לו – במסגרת פרשת השבוע בבית הכנסת שלו מדבר על תהליך השלום ועל הוועידה הבין-לאומית. איני יודעת אם הסיפור שלי נותן למטיף חומר למחשבה. עוינות, בכל מקרה, אין בו כלפי.

אחרי הארוחה שבמהלכה מתעקש המארח שנאכל מאותה צלחת – עוזב המטיף והולך לדרכו. החבורה עוברת עם המחצלות וכסאות הקש לישיבה בחוץ, בין העצים. מתיישבים בנוחיות, מעשנים ומחכים שיוגשו התה והקפה.

מתפתח ויכוח בין החילונים שהם במיעוט – לדתיים מדוע מותר למוסלמים לעשן חשיש אך אסור להם לשתות אלכוהול. הדתיים טוענים שהחשיש בא מן הטבע ומה עם ענבי היין? שואלים החילונים. בסופו של דבר מתברר שההסבר הוא פשוט: מוחמד אסר על שתיית משקאות חריפים אך לא אסר על עישון חשיש. לא שאל את מוחמד מדוע.

אינני מצליחה לעקוב אחרי כל השיחה, אך האווירה הרגועה נעימה לי. מישהו מביא לי לימון ריחני להרחה. אני שאינני מסוגלת לשבת בדרך כלל בחוסר מעשה יותר מכמה דקות, יושבת בשקט, בנינוחות, מסתכלת בעצים, בשמיים שלהם-שלנו ובגברים לבושי הגלביות הלבנות.

ובעיר עצמה סערו הרוחות, ביציאה ממרכז העיר מאוחר יותר עוצר אותי חייל שכולו מתוח, עם אצבע על ההדק. "המצב טעון חומר נפץ", הוא אומר, "לא כדאי להסתובב כאן". "אל דאגה", אני עונה, "אני בדרך החוצה". החייל לא הבחין בכך, אך היה לי ליווי מקומי צמוד שעקב אחרי עד שהגעתי למחסום ארז בשלום. ושם אני עוברת באחת מסכנת הפרעות לסכנת תאונות הדרכים בכבישי ישראל.

ומה הטעם בסיפור? טעמו פשוט. מי שמרשה לעצמו מדי פעם בפעם לחוות "חוויה פלשתינית" כזו, שאין בה מתח או יצרים אפלים אחרים, מסוגל להתמודד עם האירועים הקשים הפוקדים אותנו מעת לעת מבלי לאבד את הפרספקטיווה האנושית. אך כדבר חז"ל, אנו היהודים חוששים להיכנס לפרדס ולהיפגע.

ללא התייעצות ובלי הסכמה / יקיר צור

אריה פצוע

שיעור בעסקנות ציונית: המערך בהסתדרות הציונית השיג רוב קואליציוני נגד הליכוד. דולצין גייס את יריבו, יו"ר חבר הנאמנים הופברגר, והוביל לפסילת מועמדי המערך. במערך כעסו. דולצין מיהר להכחיש מעורבותו. פת החליט להתמודד אך מעדיף להמתין לפני שיכריז על כך בפומבי. ועכשיו ממתינים לפרק הבא

אריה דולצין הצדיק השבוע פעם נוספת את האימרה הנושנה "אריה פצוע הוא אריה מסוכן". האיש, שרבים כבר הספידו אותו מבחינה פוליטית, הוכיח שעדיין נשארו בשרוולו כמה "טריקים". בתרגיל מבריק, בסיוע יריבו המושבע משכבר הימים, יו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות היהודית, ג'ראלד (צ'אק) הופברגר, הצליח דולצין לבלום מהלך מוקדם של תנועת העבודה הציונית ושותפיה הקואליציוניים – הקונפדרציה, הרפורמים והקונסרבטיבים – שנועד לקבוע מראש את דמותה של ההנהלה הציונית הבאה, ועל ידי כך תימרן את התנועה הציונית כולה למבוי סתום.

הפוליטיקה מזווגת זוגות מוזרים וכך מצאו עצמם במיטה אחת שניים שרק לפני כשמונה חודשים נלחמו זה בזה בציפורניים. היה זה הופברגר שהוביל בחבר הנאמנים של הסוכנות את המהלך שהביא לפרישתו של דולצין מתפקידו כתום הקדנציה הנוכחית. ודולצין שילם לו בכל מטבע אפשרי. השבוע האפילו האינטרסים המשותפים שלהם על האיבה השוררת ביניהם.

בתחילת השבוע היתה התמונה שונה לחלוטין. ההסכם עליו חתמו נציגי תנועת העבודה הציונית עם הקונפדרציה, הרפורמים והקונסרבטיבים ואשר הבטיח להם רוב של 60 אחוז בקונגרס הציוני הקרוב, הותיר את אנשי הליכוד מופתעים וכמעט חסרי אונים. הניסיון למצוא פירצה בחומת ההסכם הקואליציוני התברר כלא יעיל. האפשרות היחידה שנותרה היתה לגייס את השותפים ה"לא ציוניים" – ראשי המגבית היהודית המאוחדת וקרן היסוד – כדי שאלו ינצלו את זכות הווטו המוקנית להם ויפסלו את המועמדים לתפקידי יו"ר ההנהלה הציונית והנהלת הסוכנות וגזבר ההסתדרות הציונית והסוכנות – עקיבא לוינסקי וד"ר אברהם אביחי.

הסוכנות היהודית מורכבת משותפות בין ההסתדרות הציונית העולמית, לבין ראשי המגביות מחו"ל. את ההסתדרות הציונית מנהלת הנהלה ציונית, שחבריה נבחרים בראשה בכנסים מדי חמש שנים בקונגרס הציוני הגוף העליון של ההסתדרות הציונית. בין קונגרס לקונגרס הוא הועד הפועל הציוני. לסוכנות היהודית הנהלה משלה וחבר נאמנים המפקח על פעולותיה. בהסכם חידושה של הסוכנות היהודית המורחבת משנת 1971 נקבע, כי יו"ר ההנהלה הציונית, אשר נבחר בקונגרס הציוני, הוא גם יו"ר הנהלת הסוכנות ואילו יו"ר חבר הנאמנים ייבחר מבין ראשי המגביות. בין השותפים הוסכם שיש לקיים תהליך של "התייעצות והסכמה" (מושג הלקוח מהסינאט האמריקאי) לגבי מועמדי שני הצדדים לפני מינויים הסופי לתפקיד.

כאשר קבעו השותפים להסכם הקואליציוני את מועמדיהם לתפקידי יו"ר הנהלת הסוכנות וגזבר הסוכנות – לוינסקי ואביחי – לא הובאו בחשבון שתי נקודות מרכזיות. האחת: איש לא העריך כי מועמדותו של ד"ר אביחי לתפקיד הגזבר תעורר התנגדות כה חריפה בקרב ראשי המגבית היהודית המאוחדת בארה"ב ואנשי קרן היסוד גם יחד. נקודה שנייה: לא הוערך נכון יצר הנקמה של שני יושבי הראש היוצאים, דולצין והופברגר, אשר ביקשו, לפני סיום תפקידם, לפרוע חשבונות אחרונים. לכל אחד מיושבי הראש היתה סיבה טובה להיפרע מאחד משני המועמדים. הופברגר מלוינסקי, שלא איפשר לו לדחות את כינוס חבר הנאמנים לחודש דצמבר ועל ידי כך להמשיך בתפקידו כיו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות עד לקונגרס הציוני ודולצין מאביחי, על חלקו בפרשת המאבק לפיטוריו לאחר פרשת בל"ל.

ביום שני בצהרים שב השר גדעון פת מלונדון והצטרף אל צוות הליכוד שדן בדרכים לסכל את ההסכם עליו חתמה תנועת העבודה הציונית. בסידרת פגישות עם ראשי הליכוד הודיע פת, באופן לא רישמי, על הסכמתו לקבל על עצמו את מועמדות הליכוד לתפקיד יו"ר ההנהלה הציונית. הוא הודיע על כך לשמיר בפגישה שהתקיימה ביום שני בערב, אולם לעיתונאים שהמתינו לו בצאתו מהפגישה אמר שעדיין לא החליט וכי הוא צריך לשקול זאת היטב. היתה זו הצהרה טקטית שנועדה לאפשר להופברגר לפסול את מועמדי תנועת העבודה מבלי ששמו יעלה, בשלב זה, לדיון.

בעייה אחת עמדה בפני דולצין והופברגר והיא בעיית הזמן. ביום רביעי בבוקר אמור היה חבר הנאמנים של הסוכנות לבחור ביו"ר חדש, מנדל קפלן, שידוע היה כי הוא תומך במינויו של לוינסקי. לפיכך היה הכרח להעביר את החלטת הפסילה במהירות האפשרית והדבר אכן בוצע כמעט כ"גנבים בלילה". ביום שני בלילה התכנסה ועדת השנים-עשר בה שותפים שמונה מראשי המגבית היהודית המאוחדת מארה"ב וארבעה מחברי קרן היסוד, לדון בתהליך ה"התייעצות וההסכמה" לקראת הקונגרס. בתחילת הישיבה הודיע הופברגר במפתיע שבכוונתו לדון כעת במועמדותם של לוינסקי ואביחי. הוא דחה את הטענה שאין לקיים את התהליך בשלב כה מוקדם וכאשר נשאל אם שמות המועמדים הוגשו בפניו באופן רישמי ועל ידי מי השיב שמועמדותם נמסרה לו על ידי יו"ר ההנהלה הציונית, אריה דולצין.

לאחר שאחרים מחברי הוועדה הביעו את דעתם נגד מועמדותם של לוינסקי ואביחי והתנגדותו של אחד בלבד, יו"ר קרן היסוד בצרפת ונציג הקונפדרציה, מלך טופיול, אשר טען שהתהליך כולו איננו חוקי, נעל הופברגר את הישיבה. למחרת בבוקר, יום שלישי, בהתייעצות משותפת למגבית היהודית וקרן היסוד הודיע הופברגר על החלטת הפסילה. גם כאן היה מלך טופיול היחיד שהתנגד.

ביום שלישי בבוקר, לאחר שנודע על פסילת מועמדי גוש העבודה, שוב נראו חיוכים במחנה הליכוד. "המערך 'אכל' עכשיו את מה שבישל בעבר בפרשות ארידור וקוטלוביץ", אמר ראש מחלקת העלייה, חיים אהרון. בהתייעצויות, שערכו השותפים להסכם הקואליציוני, הוחלט, כי למרות הווטו שהטילו ראשי המגביות, ההסכם שנחתם שריר וקיים וכי התכנסותה של הוועדה שדנה במועמדותם של לוינסקי ואביחי היה מעשה לא תקין הן מבחינת ההליכים שעליהם היה מוסכם והן מבחינת ההתייחסות למועמדים עצמם. על הוועדה היה להמתין עד שיוגשו שמותיהם של כל מועמדי התנועה הציונית לפני שיתחיל תהליך ה"התייעצות וההסכמה", והרי שמותיהם של לוינסקי ואביחי לא הוגשו עדיין רשמית כמועמדים ואיש לא ביקש מדולצין להציג את מועמדותם, המועמדים כלל לא נקראו להופיע לפני הוועדה ולא ניתנה להם ההזדמנות להציג את עמדותיהם.

בישיבה סוערת של ההנהלה הציונית שהתקיימה ביום שלישי בערב העלה נציג מפ"ם, דב פודר, הצעה האומרת שתהליך ה"התייעצות וההסכמה" בין התנועה הציונית ובין אנשי המגביות בסוכנות היהודית יכול להתקיים אך ורק אחרי שהתנועה הציונית בחרה מועמדיה. ההצעה קראה להקים ועדת ארבעה ובה נציגים מהמערך, הליכוד, המזרחי והקונפדרציה, אשר תטפל ביישום ההחלטה והפרוצדורות שייקבעו בעתיד לצורת ה"התייעצות וההסכמה". הצעה זו היתה למעשה הבעת אי-אמון בדולצין ובתפקודו כיו"ר ההנהלה הציונית. הדוברים בישיבה תקפו את דולצין והאשימו אותו כי עשה יד אחת עם הופברגר כדי לפסול את לוינסקי ואביחי ולטרפד את ההסכם הקואליציוני. דולצין, בנאום חוצב להבות, כינה את ההסכם "מגוחך" ו"בלתי מתקבל על הדעת" ואמר שהוא איננו שווה את הנייר עליו נחתם. הוא הכחיש כי מסר את שמות המועמדים להופברגר וטען, כי הופברגר קרא על כך בעיתון. באשר להחלטת הפסילה – אני מצטער, אמר דולצין, על פסילתו של האחד (עקיבא לוינסקי), אולם שמח מאוד על פסילתו של השני (אביחי). דולצין נעל את הישיבה מבלי שאיפשר לקיים הצבעה על ההצעה שהועלתה.

בבוקר יום רביעי באה לקיצה כהונתו בת ארבע השנים כיו"ר חבר הנאמנים של ג'ראלד (צ'אק) הופברגר, תקופה שאופיינה בעימותים קשים בין ראשי המגביות והציונים בסוכנות היהודית. במקומו נבחר פה אחד מנדל קפלן מדרום אפריקה, יו"ר מועצת הנגידים של קרן היסוד ואחד מגדולי התורמים למדינת ישראל. קפלן, יהודי שומר מצוות המתגורר כמה חודשים בשנה בירושלים, הוא ידידו האישי של טדי קולק. משפחתו סייעה, בין היתר, להקמת הגן הבוטני בירושלים ומימנה את חפירות עיר דוד. בהסתדרות הציונית מקווים, כי יפעל בתקופת כהונתו לשיפור היחסים בין הציונים לבין ראשי המגביות. במפלגת העבודה מקווים כי בחירתו עשוייה לפתוח מחדש את המבוי הסתום שהותיר אחריו קודמו בתפקיד.

לפני 23 שנה זה החל / טובה צימוקי

מי מפחד ממגילת זכויות?

משרד המשפטים גיבש הצעה למגילת זכויות בעלת אופי הצהרתי לא מחייב אשר מקפידה להשאיר לשלטון מרחב תמרון רב ביותר. אלו הם פני הפוליטיקה ב-1987

שר המשפטים אברהם שריר ויו"ר ועדת החוקה של הכנסת אלי קולס מטילים בימים אלו את כל כובד משקלם כדי להעביר עוד במושב זה של הכנסת את חקיקת חוק יסוד: זכויות האדם.

אפילו פסימיסטים מושבעים כמו חברי ועדת החוקה של הכנסת שולמית אלוני, מרדכי וירשובסקי ואמנון רובינשטיין שחזו בגלגולי החקיקה של החוק, הנמשכים יותר מעשרים שנה, מוכנים לומר שאכן הסיכויים שיועבר עתה גדולים משהיו אי פעם. השאלה היא מה יהיה המחיר, בהיקף ובאיכות של החוק. שכן, חוק זכויות האדם מוגדר כנשמת אפה של כל חוקה. זהו חוק המסדיר את כלל היקף והגדרת זכויותיו של האזרח ומגדיר את גבולות שלטונו וסמכותו של השלטון, ואמור להיות בעל מעמד של חוק יסוד. אבל – כפי שקרה לרוב החוקים העקרוניים שנחקקו מאז קום המדינה – יש לשער שבשל אילוצים קואליציוניים, אילוצי בטחון המדינה ואילוצי הממשלה, ייצא החוק חבוט מכל צדדיו. חוק הגזענות, הינו דוגמה טובה לכך. נראה שניסיון עשרים השנים האחרונות של גילגולים מדיון לדיון יוציאו בסופם חוק שלא יגרום לא לוושינגטון ולא למדיסון לטרוח ולעלות מקברם כדי להללו.

כמה אלמנטים חברו יחדיו והביאו להחשתה של חקיקת החוק. משפטנים בכירים, הן באקדמיה והן בחיים הפוליטיים וגורמים אחרים שעדיין מתעניינים כאן בדמוקרטיה יוצאים שוב ושוב בקריאה שיש לכונן חוקה. ישנם ביניהם "משוגעים לדבר" כמו שולמית אלוני ומרדכי וירשובסקי שלא מרפים מהנושא. יוזמת החוקה של קבוצת הפרופסורים מהפקולטה למשפטים בתל-אביב תרמה את המומנטום שלה. בעקבות יוזמה זו מיהר גם משרד המשפטים להציע החשת חקיקת החוקה על-פי "נוסחת הררי" המפורסמת מהכנסת הראשונה. נוסחה זו גורסת חיבור פרקים של חוקי יסוד כך שיתאגדו לבסוף לחוקה. בינתיים, יש חגיגות 40 שנה לעצמאות המדינה ויש אומרים שזוהי הזדמנות נאותה להנציח הנצחה חוקתית את החיים הדמוקרטים שלנו. אף נשיא בית-המשפט העליון מאיר שמגר חזר ומטיף כמעט בכל נאום פומבי שלו על הצורך לכונן חוקה.

עד כה נחקקו חוקי היסוד "הקלים": חוק יסוד הכנסת, מקרקעי ישראל, נשיא המדינה, הממשלה, משק המדינה, הצבא, ירושלים והשפיטה. חוק יסוד זכויות האדם וחוק יסוד החקיקה נחשבים לחוקים "קשים" שכן הם נוגעים ביחס שבין האזרח לשלטון ומגבילים בעיקר את סמכויות השלטון.

הניסיון הראשון של חקיקת מגילת זכויות שתהיה מקובלת על הרוב בכנסת היתה של פרופ' הנס קלינגהופר ב-1964. הוא הגיש לכנסת הצעת חוקה מפורטת ומגילת זכויות אזרח, אולם הרוב הקואליציוני חשש אז מהתמודדות עם הגבלת כוחו והסיר את ההצעה מסדר היום. נימוקו המפורסם של שר המשפטים דאז דב יוסף, שיש להניח שהיום לא היה מעז להשתמש בו, היה ש"הדמוקרטיה היא בליבו של האזרח הישראלי ובליבו של השלטון".

ניסיון אחר שנכשל מסיבות דומות היה ב-1974 בוועדת המשנה לחוקי היסוד של הכנסת בראשות ח"כ בנימין הלוי.

בראשית שנות השמונים העלה ח"כ אמנון רובינשטיין את הצעתו של פרופ' קלינגהופר מתהומות הנשיה בהצעת חוק פרטית של סיעת "שינוי". ההצעה עברה קריאה ראשונה והועברה לחוקי יסוד בראשות ח"כ שולמית אלוני החלה לעבדה. היום נדונות בוועדת החוקה של הכנסת שלוש הצעות. זו של משרד המשפטים שהיא בעלת אופי דקלרטיבי-חינוכי, הצעה המשאירה לשלטון מרחב תמרון רב יותר. הליברלים שבוועדה מבית מדרשו של פרופ' קלינגהופר מציעים נוסח מפורט יותר ובו שאיפה להגן באופן מרבי על זכויות האזרח. תלויה ועומדת גם ההצעה של הדתיים, שאותה מייצג בוועדה פרופ' שאקי מהמפד"ל. הצעתם מדגישה את אופיה היהודי של המדינה. מתנגדיה אומרים, כי כשמשתמע מתגלם בה אופיה הגזעני והמפלה של מדינת ישראל וכי היא עומדת בסתירה לזכות האזרח להגנה כפי שהיא מקובלת בדמוקרטיות מערביות. בדרך לחקיקת החוק עומדות עדיין כמה אבני נגף הקשורות בין היתר לענייני דת ובטחון.

כל עוד המפלגות הדתיות מחוזרות על-ידי הליכוד והמערך תישאר החקיקה הדתית על כנה, וממילא חוק זכויות האזרח לא יוכל להבטיח מעשית חופש דת, מצפון, חרות בענייני אישות, מעמד שווה לאשה ועוד. אחת התוצאות הקשות של החקיקה הדתית בישראל היא אפליה של קבוצות גדולות באוכלוסיה על רקע דתי או מיני. יתר על כן, אם החקיקה הדתית תשאר על כנה היא עלולה לקבל תוקף של שריון חוקתי ובמעמדה יהיה עדיף מזה של חוק זכויות האזרח.

פרופ' קלינגהופר "ברח" בזמנו מתמודדות עם הנושא הדתי בטענה שהזמן לא בשל לכך עדיין. ככל הנראה הוא לא בשל גם היום, וספק אם יהיה אי-פעם. אלי קולס אומר שאפשר להתגבר על חלק מהבעיות שיוצרת הסתירה שבחקיקה על-ידי "השארתה לדורות הבאים". שולמית אלוני מפוייסת פחות ממנו. עמדת המפלגות הדתיות והלאומניות, המתבטאת בדרישתו של ח"כ אבנר שאקי, היא שיוכרז על ישראל כעל מדינה יהודית. "הצעתו של שאקי גזענית, ואם תתקבל יהיו החרות והשוויון מוגבלים על-פי חוק – משום היות מדינת ישראל יהודית", אומרת אלוני. אם יתעקשו המפלגות הדתיות, בתמיכת כמה מחברי הליכוד, ויתקבל הנוסח המסמיך את יהדותה של המדינה להגבלת חרויותיו של עם אחר – לא יהיה חוק.

בין תקנות ההגנה שעת חירום המנדטוריות, שאימץ המחוקק בשם אילוצי הביטחון של המדינה, יש כאלה העומדות בסתירה לזכויות האזרח. קיומן של התקנות השוללות את חופש הביטוי, וחופש התנועה, באמצעות צווי הגבלה וריתוק, ושיטת הענישה הקולקטיבית הפוגעת גם בחפים מפשע עולה בקושי בקנה אחד עם חקיקת חוק זכויות האזרח. אף-על-פי-כן איש מחברי ועדת החוקה אינו מערער על שיש להשאיר את חוקי החירום שהיו בתוקף על כנם, בתנאי שיהיו כפופים לפרשנות בית-המשפט העליון, "בהתאם למקובל במשטר דמוקרטי", אומרת חברת הכנסת אלוני. אבן נגף נוספת בדרכו של החוק היא שאלת הסמכות הממשלה. נוח לו לכל שלטון שהוא מוגבל כמה שפחות וחקיקת חוק זכויות האזרח שמה מחסום לשלטון. בשנותיה הראשונות של המדינה טענו מצדדי החוקה כי הסיבה העיקרית להתנגדות מפא"י לחקיקה היה הפחד מפני הגבלת שלטונה הבלתי מעורער. גם היום אם אכן יעבור בכנסת חוק יסוד האזרח לא ברור אם יהנה ממעמד של חוק מיוחד וכמו כל חוקי היסוד ניתן יהיה לבטלו ברוב רגיל. הסעיף בחוק יסוד הכנסת הקובע את שיטת הבחירות הוא היחיד שזכה עד כה

גם למפלגות הדתיות יש הצעה לחוק יסוד זכויות האדם – אך ח"כ שולמית אלוני אומרת כי אם רוצים את הנוסח שלהם עדיף לוותר כליל על יזמת החקיקה

לשריון – אפשר לשנות אותו רק ברוב של 61 ח"כים. כך מוגנות הכנסת והממשלה באמצעות חוק היסוד מהפעלות התקנות לשעת חרום עליהן. יוזמת החקיקה הנוכחית העלתה שוב את התביעה לשריין את החוק. בהעדר מגבלה חוקית יכולה הממשלה באמצעות שליטתה ברוב הפרלמנטרי להעביר כל חוק, כולל חוקים השוללים, סותרים או מבטלים את חוק זכויות האזרח.

"חוק יסוד החקיקה" – חוק יסוד "קשה" אחר – אמור לתת מענה כולל לבעיה זו, אך הוא כאמור נותר האחרון בדרך לחקיקת החוקה ואין לצפות שדרכו תהיה קלה יותר.

אחת המחלוקות העיקריות בוועדת החוקה היתה בנושא מעמדו המשפטי של חוק יסוד זכויות האדם. ברור שכל החוקים שיחוקקו מעתה יותאמו לחוק החדש אבל יש עדיין לפתור את שאלת מעמדם של החוקים הקיימים אשר עומדים בסתירה לחוק זה. משרד המשפטים, כך מסתבר, רצה להעניק להם חסינות, אם כי השר שריר התרצה והציע להקים ועדה שתבדוק אלו מהחוקים הסותרים אפשר לשנות. חברי הוועדה כשולמית אלוני אומרים כי אם יהיו לחוקים אלו – לחקיקה הדתית, למשל – חסינות, פירושו של דבר שיעמוד מעל חוק הזכויות עצמו. כפשרה מוצעת עתה תקופת צינון של שלוש עד חמש שנים לבחינת נושא הסתירה. תוך תקופה זו תיבדק האפשרות לשנות או לבטל את החוקים הסותרים. על כך נאמר, נחיה ונראה.

במשרד המשפטים ויו"ר ועדת החוקה, של הכנסת הולכים למעשה על חוק יסוד זכויות האדם בעל אופי דקלרטיבי ומקיף – פחות עמוק וחודר. חופש התמרון של הממשלה על שלוחותיה והתחייבויותיה הפוליטיות ישארו בעינם זה מה שניתן ב-1987 לחוקק. השאלה כמובן מה רוצים כאן יותר – הצהרות או מהות.

هكذا من الأصل

משא
לספרות, אמנות ועיון

בזכות הסיפור הישראלי הקצר

מאת שרה הלפרין

יוסף אורן, הסיפור הישראלי הקצר, הוצאת „יחדיו", תשמ"ז (1987), 160 עמ'.

בספרו החדש „הסיפור הישראלי הקצר", שהוא סיכום עשרים שנות ביקורת שלו בצורות הקצרות של הסיפורת הישראלית, קורא יוסף אורן תיגר על שלוש תופעות: על התבעטות לז'אנר הסיפור הקצר ביצירה העברית בדורנו; על תת־ההערכה בביקורת ביחס למספרי „דור בארץ" (שנתגבש בשנת תש"ח) בהשוואה למספרי המשמרות המאוחרות יותר; ועל הזנחת הבחינה האידיאית של היצירה הספרותית בימינו בהוראה התיכונית והגבוהה בישראל.

הסיפורת הישראלית בדורנו, שהמבקרים מונים לה ארבעים שנה, התבררה בחלק הראשון של תקופה זו בסיפורים קצרים מעולים. אולם החל משנות השבעים זונחים מספרים מבדרגה ראשונה (ודוגמת עמוס עוז, א.ב. יהושע, אהרן אפלפלד, משה שמיר, דוד שחר, נתן שחם, בנימין תמוז, עמליה כהנא־כרמון ויצחק אורפז) את הצורות הקצרות של הפרוזה (הסיפור הקצרצר, הסיפור הקצר והנובלה) ועוברים לצורתה הארוכה, הרומן. יתר על כן, אפילו סופרים חדשים (דוגמת חיים באר, אריה כמו ויעקב בוצ'ין) מדלגים היום על שלב הסיפור הקצר ומתחילים מיד ברומן.

הסיבות לתופעה זו אינן ספרותיות־פנימיות אלא חיצוניות בעיקרן. גורמים שוקיים (הביקוש) וביקורתיים (המבוטים במידה רבה את הביקוש) משפיעים בסופו של דבר גם על הסוגים הספרותיים שהסופרים בוחרים לעסוק בהם. למבקרים קל יותר לסקור עלילה מרכזית אחת ברומן אחד מאשר להתמודד עם עלילות רבות של סיפורים שונים המקובצים בספר אחד. והקוראים, המושפעים מן הביקורת, מעדיפים לקנות רומנים מאשר לרכוש קבצי סיפורים שבעיניהם מתאימים לתוכניות לימודים יותר מאשר לקריאה חופשית ומהנה. סופרים רבים מתגנסים בסירובם של מו"לים להדפיס קבצי סיפורים ובעצותיהם לכתוב רומנים במקום נובלות וסיפורים קצרים. וכך מתקפה הסיפור הקצר הולך ונעלם מן הסיפורת.

נגד מצב זה מתריע יוסף אורן הפונה בראש וראשונה אל המבקרים ואומר: „מבקר, המבקש לו בדרך זו הקלה בעיסוקו הקשה – תורם שלא מדעת להתמעטותו של ז'אנר הסיפור הקצר, ששום סיפורת בלשון מן הלשונות אינה רשאית להשלים עם גוויעתו או היעלמו." (עמ' 9). הוא דורש מן המבקרים להתייחס לסיפור הקצר וליתר התבניות הקטנות של הסיפורת, והוא מקיים תביעה זו הלכה למעשה בספר שלפנינו.

הטענה השנייה שטוען יוסף אורן בספרו „הסיפור הישראלי הקצר" היא שמשמרת הסופרים הראשונה בתקופה הישראלית של הספרות העברית – משמרת מספרי „דור בארץ" – לא זכתה להערכה הביקורתית הראויה לה. למשמרת זו – שנתגבשה סמוך לשנת תש"ח, שנת הקמת מדינת ישראל, ושיצירתה תופפת במלואה את שנותיה של המדינה – זכות בכורה של מהפכנות בתולדות הספרות הישראלית. בעשור הראשון שלה העבזה בנושא מלחמת השחרור וביטאה את ההוויה הרזרית ואת תמונת־העולם המשותפת לבני הדור – „האחווה בארצי ויזמרת התחלה תרבותית כמרד נגד זיקת הרציפות הרוחנית של קודמיהם, שבכלל היה ליבם מועקם בעבר – אל הגולה, ערכיה ומסורתה הרוחנית" (עמ' 16). אולם כעבור עשר שנים מוצה נושא מלחמת השחרור ו„המרדנות הרוחנית שנתלתה בו נתבררה כיומרה חסרת שחר" (שם). אז התחילו במשמרת זו לבטי רוח אמיתיים ועוקבים שהוליכו לתפנית מן המרד והפריצה אל החזרה לרציפות הרוחנית, שממנה ביקשו להינתק קודם־לכן, עם קום המדינה.

בהתאם לכך זוקף יוסף אורן לזכותה של משמרת „דור בארץ" הישגים מרשימים: את התחלתה של תקופה חדשה בספרות העברית – התקופה הישראלית; את הפיכת ההוויה הרזרית העזה של חידוש הריבונות המדינית של עם ישראל בארצו משמרת ספרותית מספת בתולדות הספרות העברית ל„דור", שהביא מהפכה בספרות הלאומית (בנושאים חדשים, בעמדות רוחניות כלפיהם ובדרכי ביטויים); ואת סלילת הדרך של כל אפשרויות־הכתיבה החדשות לבאים אחריהם, ובמיוחד למספרי המשמרת השניה בספרות הישראלית הנימנים עם „הגל החדש".

עם זאת, טוען יוסף אורן, לא זכו מספרי „דור בארץ" למקומם הראוי בביקורת, והישגים חשובים שלהם, שאליהם הגיעו בעוזרדות לאחר לבטים מביכים, נזקפו לזכותם של מספרי „הגל החדש" שבאו אחריהם. גם כאן תולה יוסף אורן את הקולר במבקרים. למספרי „דור בארץ" חסרו מבקרים מן הסוג שבו נתברכו מספרי „הגל החדש" (כגון דן מירון, גרשון שקד, גבריאל מוקד ואחרים).

התופעה השלישית שגורמת למחבר הספר שלפנינו אי־נחת היא המעבר הקיצוני בדרכי הוראת הספרות בישראל מן התוכן אל הצורה, מן הרעיונות – המחשבות – וההרגשות המובעים ביצירה אל דרכי־ההבעה ותחבולותיה. הזנחת ההיבט האידיאי של הסיפור על חשבון ההיבט האסתטי מחטיאה את השגת המטרה העליונה של היצירה שנועדה בראש וראשונה להעביר מסר כלשהו לקוראים. ולכן, אלה שמשתמשים בסיפור כקרש קפיצה בלבד ללימוד „עניינים פואטיים הקשורים בפרוזה" (עמ' 149) מחבלים בקריאה תבונה המתרשמת מן האידיאה המרכזית שבסיפור ומבקשת לבחון את תקפותה בעולם הבדוי של הסיפור ובעולם הריאלי של הקורא גם יחד.

יוסף אורן דורש, איפוא, מן המורים לספרות בבתי הספר התיכונים ובאוניברסיטאות לחזור לשיטת הלימוד „הישנה" – לטפל בתוכן האידיאי של הסיפור ולפתח דיון רעיוני על אודותיו. יחד עם זאת, הוא פונה גם לסופרים ותובע מהם אומץ־לב להעלאת עמדות רוחניות מפורשות והתייחסויות ערכיות ברורות לרעיונות הקולחים בחברה הישראלית בקשר למצביה השונים. הוא מודה שהסיפורת העברית בימינו מונעת בחלקה הגדול על ידי מוסרים רעיוניים ועל ידי התייחסויות אידיאיות למצב בארץ. אך אלה, לטענתו (וכן נטען כבר על ידי אחרים), מטושטשים לעתים קרובות, מתחמקים מהכרעות ולא־תמיד ברורים לקוראים.

את ההתייחסויות הספרותיות ל„מצב בארץ" מעגן יוסף אורן בשלושה מוקדים רעיוניים על פי התגובה ל„מצב הישראלי", ל„מצב היהודי" ול„מצב האנושי". המוקד הרעיוני הראשון מגיב על „המצב הישראלי", שהוא בעל ההשפעה החזקה ביותר בסיפורת הישראלית. הוא מבטא מבוכות ולבטים של הסיפורת הישראלית המתמודדת עם האידיאולוגיות השונות המתחרות ביניהן במדינה מאז הקמתה (הציונית, הסוציאליסטית, הכנענית והממלכתית) ועם כל הבעיות האקטואליות הלוקאליות הקשורות בהן. המוקד השני, „המצב היהודי", מרכז סביבו את הנסיון לקשור את הריבונות היהודית הלאומית לרצף הקיום היהודי על הבעיות הרוחניות הכרוכות בו (כגון היחס בין גלות לגאולה, בין אמונה וכפירה וכדומה). „המצב האנושי" עוסק במצבי־קיום אוניברסאליים ביסודם שמשתקפים בהוויה הישראלית הנתפסת במציאות תוכסת של המאה העשרים, שבבעיותיה האנושיות־כלליות מטפלת הספרות המודרנית.

יוסף אורן

את „המצבים" האלה מנסה יוסף אורן להצליב בתקופות שונות של הסיפורת הישראלית על פי חלוקתה המקובלת בביקורת לשלוש המשמרות: מספרי „דור בארץ" (סכיב, יזהר, שמיר, מגד, מוסינזון, תמוז, ניצן, שחם, שחר ועוד); מספרי „דור המדינה" הנימנים עם משמרת „הגל החדש" (אהרן אפלפלד, עמוס עוז, א.ב. יהושע, יהושע קנז, עמליה כהנא־כרמון, צלקה ואחרים); ובני המשמרת הצעירה הנכללים בקבוצת „הגל המפוכח" (יעקב שבתאי, יצחק בן נר, חיים באר, דוד שיץ, דן שבית, ישראל המאירי, אריה סמו, יעקב בוצ'ין, דוד גרוסמן ואחרים).

אולם נראה לי, שחלוקות והצלבות אלו אינן עומדות בפני הביקורת. החפיפה בשנות היצירה של מספרים ממשמרות שונות (למשל, כאלה שהתחילו במשמרת „דור בארץ" אך ממשיכים ליצור עד היום), ההצטלבות במוקדיהם הרעיוניים (לדוגמה, השיבה של מספרים מבני „דור בארץ" מן הניתוק שבתחילה התרשה אל הרציפות הרוחנית של קודמיהם – תופעת את האידיאה של רציפות־התרבות היהודית שבסוד יצירתם של מספרים הנימנים עם המשמרת של „דור המדינה", כאהרן אפלפלד, למשל) והעובדה, שיש סופרים שיצירתם מושתתת על כמה מוקדים רעיוניים – כל הגורמים האלה מסבכים את החלוקות העוכרות ומערערים את החלטיות קביעותיהן. ייתכן, איפוא, שיש גרעין של אמת בהתרעתו של ס. יזהר נגד חלוקת הספרות לדורות ולזרמים, על אף ההגזמה הבומבאסטית שבהרצאת דבריו: „אין דורות ואין קבוצות ואין אסכולות ואין זרמים בספרות", אלה „אינם אלא אמצאות של חוקרי הספרות ולא תכונות של הספרות, אמצאות שבאו להקל עליהם בעשיית סדרים במצאי הספרות הגדול אידָך, גם כדי להדביק עליהם תג של זיהוי לשם האיחסון במדפים" (ס. יזהר, „סיפור אינו אלא", הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשמ"ד עמ' 9).

אין להסיק מן הדברים האמורים, שספרו החדש של יוסף אורן הוא ספר פולמוסי. להיפך, כל תשעת פרקיו מוקדשים לדיונים עניניים מפורטים על המאפיינים של הסיפור הקצר ביצירותיהם של תשעה סופרים (דוד שחר – מיסטיקה והומור; בנימין תמוז – תום ופיכחון; נתן שחם – האושר שמעבר לפרגוד; נסים אלוני – דמונולוגיה ומוות; אהרן אפלפלד – הגורל היהודי; עמליה כהנא־כרמון – תלות וחופש; א.ב. יהושע – יערות הבדידות הישראליים; עמוס עוז – אהבה וגעגועים; יהושע קנז – מכאובי ההתבגרות). לאלה מצורף נספח דידאקטי־מיתודי המיועד למורים לספרות המוכנים להתמודד עם השאלה: „כיצד מלמדים סיפור אידיאי" ורק המבוא, הנקרא בשם „הסיפורת הישראלית", מציג את הבעיות הנזכרות באומץ־לב ובלשון ברורה והחלטית.

יוסף אורן אינו מתחמק מחובתו להגיב על הביקורת הסוערת ושוצפת הנשמעת מעל דפי העיתונות בימינו, והוא מוכיח (מבלי לציין שמות) את המבקרים המוציאים משפט חפוז על יצירות חדשות של סופרים ידועים וקוטלים אותן בהבליפה, על פי סטיגמות שהודבקו להם בעבר מבלי לטרוח לבדוק את תקפותן ואת ישימותן ליצירות החדשות. תוכחה זו אין יוסף אורן מכוון במפורש כלפי המבקרים. הוא מטמיע אותה בדברי ביקורתו על משפט הקוראים, הנתבע לפעול לפי אמות־המידה של האמת והיושר, על סמך התמודדות קפדנית עם כל יצירה לגופה, מתוך פתיחות להתרשמות בלתי־משוחדת.

„יש בלבי תרעומת גדולה יותר על משפט הקוראים מאשר על רמת ההישג הכללית של הספרות העברית בשנותיה של המדינה. איזה עתיד צפוי לה, לספרות העברית, אם סופריה נחתכים בהבליפה לשבט או לחסד בלא שספריהם יערכו כל אחד בנפרד. שהרי עיוותי המשפט בעולמה של הספרות מיוסדים, רובם ככולם, על היקש מוטעה מן הפרט, היינו: מהספר הבודד, אל הכלל – אל הישגו הכולל של היוצר בכלל כתיבתו...

„לכוללותה של קריאה כזו יש להוסיף גילוי אחד של השיפוט החפוז – אחידותה של ההערכה, הננקטת כלפי יצירתו של סופר. לאחר שזו נתגבשה בדרכים שונות, שרובן – בטיבן ובעיסוקיהן – חוץ־ספרותיות, היא מלווה את הסופר כצל ברעת־קהל עיקשית כיבלית. גם אם יעבור הסופר מטאמורפוזה רוחנית ויצירתו תשתנה בשל כך עד לבלי הכר – ספק אם יזכה להערכה מחודשת. דוגמה לכך ישמשו לנו שני מספרים מעולים, דוד שחר ואהרן אפלפלד, שהשתנות ביצירותיהם היא אימאננטית, אישית ורצופה, יש בה חידוש מתמיד והפתעות־יכולת בלתי־פוסקות, ואף־על־פי־כן פועלת להגמרת הערכתם דעת־קהל כזו, שאינה נפתחת כלפי עומק הדימיון היוצר וסגנוניות הכושר לספר, המתגלים ביצירתם בכל סיפור חדש." (עמ' 14).

על סמך קביעות אלו שאליהן הגיע יוסף אורן במעקבו המתמיד אחר הביקורות המתפרסמות על יצירות הספרות המתהווה בישראל בדורנו, הוא פוסק:

„משפט הספרות העברית בשנותיה של המדינה רחוק לפי שעה מלהיות משפט אמת" (עמ' 17).

בזה זורק המבקר יוסף אורן את הכפפה לעבר חבריו המבקרים. מעניין יהיה לראות מי מביניהם ירים אותה וכיצד ישיב מלחמה שערה על התגרות רצינית זו.

יוסף ברודסקי – חתן פרס נובל

הקול הבודד והרב־קוליות

מאת עזרא זוסמן

שמו של יוסף ברודסקי נתפרסם בארצו ומחוצה לה בעיקר בזכות המשפט שנערך בלנינגרד בשנת 1964, בו הורשע על „אכילת לחם חסד חיי טפילות" ונדון לחמש שנות עבודת כפיה בצפון ברית־המועצות. עמידתו במשפט זה העניקה כבוד לשירה הרוסית, שהועמדה כאן לפני כס שופטים חשוכי־דעת ושכירי־שקר. הגנתו היתה – על זכותו של אדם להיות משורר, הגנה על עיקר זכויות האדם, בכל חברה וכל משטר.

אך אין אנו עוסקים כאן במשפט קלון בעל נטיה אנטישמית גסה למדי. תחת לחצה של דעת הקהל העולמית, בהתערבותם של סופרים סמאליים מקובלים בברית־המועצות, ביניהם דיוינמאס, שוחרר ברודסקי לאחר שלוש שנות עבודת כפיה בקלוחו בצפון, ניתנה לו הרשות לחזור אל עירו לנינגרד, ואל משפחתו. וסימן לכך: בשנתון לשירה „יום השירה" לשנת 1967 בלנינגרד, נתפרסם שירו של ברודסקי, „על מות ת.ס. אליוט" שיר יחיד שלו, שנזדמן לנו לקרוא בכתב־עת סובייטי ליגאלי.

שיריו של ברודסקי, לא ראו אור בארצו, כלומר – האור הליגאלי. הם ירדו למחתרת, אחדים מהם נתפרסמו בכתב העת המחתרתי של סטודנטים „סינטקסיס 60". אך הם הגיעו למערב ונתפרסמו שם בהוצאות רוסיות שונות כמובן בלי ידיעת המשורר. רוב רובם של שירים אלה נכתבו בשנת 1960–1963, היינו בגיל של 20–23. מפתיע יבול בכורה זה, העושר בצורות ובתכנים – תנופת איקארוס שבהופעה זאת.

האשימו את ברודסקי באנטי־סובייטיות, אם כי שום שורה אנטי־סובייטית משיריו לא צוטטה על אף הפצרותיו של הנאשם. (צוטטו רק פסוקים מימי הנעורים שלו). מה שמפתיע דווקא בשירתו, הרי זה לא אנטי־סובייטיות, אלא א־סובייטיות, והיא המדריכה את מנוחתם של פקחי הספרות הסובייטית למיניהם.

הזרות היא המסוכנת ביותר. כאילו חמישים שנות השירה הסובייטית פסחו על ברודסקי, עברו כלא היו. נבון יותר – הוא מחדש כאילו את שנות ה־20 של הפריחה בשירה הרוסית, עת חיו ויצרו צד בצד משוררים שונים כמו אחמטובה, פסטרנק, מאיאקובסקי, יסנין, מנדלשטם, בצדם של הסימבוליסטים האחרונים. את מושגי הזמן והתקופה גורס ברודסקי אחרת משמצווה: על כך האידיאולוגיה ההיסטורית של הריאליזם הסוציאליסטי, למשל. הדו־שיח שלו עם הזמן, הויכוח שלו עם התקופה והדור הוא מנהל בפנים את שירתו, בעצם ההתרחשות הפיוטית, ומאורעות היסטוריים גדולים ניכרים במערכת של זעזועים ותגובות נפשיות, לעתים דרך רמז, אך לא באותה אקטואליות המודגשת כל כך בשירה הסובייטית. הוא עובר מזמן אחד למשנהו, ויוצא ומרחף אל מעבר לזמני. הוא בן זמנו ובן זמנים אחרים, בן אל־זמן. רב־קולי הוא וגם רב־זמני.

א־אקטואליות, הסחת הדעת המתגרה מתביעות ההיסטוריה כביכול והמציאות הסוציאלית הפוליטית, וכיוצא באלה, התעלמותו מהרפרטואר המקובל של נושאים, תכנים, צורות ולחנים, שתקנון אגודת הסופרים מתיר לשימוש: החום הרומנטי העז, הפורץ והגורף למרחקים, הערגה לרחוק על הקרוב, התרפקותו על העבר הגדול המפואר, זכותו הטבעית על ירושת הדורות – כל אלה משווים לשירתו של ברודסקי שליחות מהפכנית מובהקת בשירה הרוסית בת ימינו. שירה צעירה, לפי גיל יוצרה קודם כל, מודרנית לפי תחושותיה וכלי הביטוי שלה, שירתו של ברודסקי נמצאת, הדבר מתמיה, במסורת השירה האירופית של המאה, הרוסית של ראשית המאה ב„עידן הכסף" שלה, היא גם יורשת זכרונות גדולה קדומים. משורר יהודי רוסי, מגדולי השירה הרוסית של המאה, אוסיף מנדלשטם, ניבא בשעתו כי עתידה של השירה הרוסית הוא עברה. ויוסף ברודסקי מקיים הלכה למעשה נבואה זאת, על כל הסכנות הכרוכות בקיום זה. הוא שליחה הבודד הנרדף ומפתיע הבטחון – בטחון ולא רברבנות וחוצפה – שמגלה צעיר לנינגרדי זה, שלא סיים בית־ספר יסודי, בהתמודדותו עם נושאים בעלי מוניטין עולמיים, הוא מתגרה בענקים (במחזור שיריו „תהלוכה") והופך בנושאים ספרותיים־תרבותיים אירופיים רבי תהילה ויואש, לעתים מסתבך הולך, אך תמיד תוך התייחסות עמם, ללא כל סימן של התרפסות ומבוכה.

אין בברודסקי כלום מהפאתוס הדקלמטורי של יבטושנקו או ווזנסנסקי, מן הריטוריקה הפיוטית הנצפה להוהרות ההמונים, למחיאות כפים של השומעים, אין בו גם מן הלהט המרתי השגור והאהוב על לבם של קוראים רוסים, משהו מן הרומנסה העממית, המבטיח הצלחה קלה. מאידך־גיסא, אין גם שירה זו שירה קאמרית, המסתגרת בתנומה הבלעדי, והנוגתי ההוותי של יוחדי סגולה. אדרבה, רוח רומנטית גדולה מהלכת בשירים אלה, שהם ארוכים לפעמים: מרחבי טבע ומרחבי דמיון עוברים על פנינו. התנועה היא רבה, ותוך כדי כך המונוטוני הופך להיות לפוליפוני. קודם כל – לפנינו מעמד של כוח, של אומץ־לב, של הדמיון העשיר לחולל תמורות גדולות. החוש לטרנסצנדנט רליגיוזי פועל בטכניקות היוצרת דימויים וסמלים בדרגות שונות של הפשטה, הסמלה והמטלה. רגילים לכנות שירה כגון זאת בשם שירה מטאפיזית. ולא במקרה, כנראה, הקדיש ברודסקי אחד משיריו המצויינים „אלגיה גדולה לג'ון דון" לזכרו של משורר אנגלי מטאפיזיקן בן המאה ה־17. ולא במקרה שירו האחרון הוא שיר על מותו של ת.ס. אליוט, משורר קאתולי מהדורי, ושב – בן אנגליה. אגב, שיר שתפיסתו הרומנטית המרתבית זהה לשירתו של המשורר האנגלי הנודע. ומפליא באמת איך צעיר יהודי לנינגרדי חי לילה אנגלי רחוק על פרטי פרטיו הנטורליסטיים הלוקליים, הנוזיים, הביתיים ביותר, וכהם עד לדימויים וסמלים רוחניים: כיצד הפרטים הקונקרטיים, הפיזיים, מצטרפים במלאכת מחשבת של מרכב לאחדות עולם, ברוחו של משורר הוגה אלוהי ליסאת עליונה זרויה שלגים וכוכבים.

מאחורי הנופים הרומנטיים, המיתולוגיים־הספרותיים מצטייר לפרקים גם גופם הריאלי מאד של הנעורים הסובייטיים, נופו של דור ילידי מלחמה. השירה מטפטפת כאן תפקיד הכרזי לידידות, לשיתוף גורל. שירים אלה, על פי רוב, מוקדשים לידידיו של המשורר, כיניהם כנראה שכבר אינם בחיים. נימה של אולת חיים, עצבות שבבגרות מוקדמת, טעם של חולשה ועיפות, הדהוד של פכחון מר על הכלות הנעורים, על חרלונם – דברים שאינם יוצאי דופן בשירה בעולם, אך חריגים בשירה הסובייטית, בטון זה, בקול זה, יש בהם מידה אישית מובהקת ומובן, אפוא, וגם הקטגוריה על „השפעתה ההרסנית" המזיקה של שירת ברודסקי על בני הנוער.

בשירים אלה משתרבבת שמינית של ציניות מופגנת, נימה אירונית, קולתית, של איזה דאנדי בודלירי, למוד תמרודים ואכזבה בעשרים שנות חייו. אך עזה מאלה הזרימה הרומנטית־הלירית העמוקה, כעין פעימת נבכים (מותר במקרה זה לנהוג בלשון גבוהה משהו), מטאפיזית־דתית־לירית, המשווה לעולם, בשעת רצון, אחדות של דימוי וחוויה. אלה הן התגלויות המאירות הרחק את המרחב ושירה זאת פותחת מרחבים ואינה סוגרת אותם על בריחים. ודמיון שירה כיציאה מן הבדידות, תוכה קמאי, גילוי הארמוני, הכולל והאחדותי של הויה אנושית, כשרגשות, אידיאות, גבורים, נופים, כוחות טבע המתחרשים תמיד פועלים משולבים, בשילוב כלי השיר. מקול בודד של השיר הלירי הקצר אל רב־קוליות דרמטית, של מחזור „התהלוכה" ו„גבעות" ומעבר להם אל המסע האפי המיתי של „אברהם ויצאק". אלה הן פריצות דרך נועזות ומבשרות שמוקים לסכנן.

משתמע מכך – שאין יצירה זאת כלילת השלימות, קלסית או מודרנית, תשמעת כבר עתה מאוזנת ושקולה. אין היא בנויה על פי עקרונות מגבשים של פואטיקה. אדרבה, היא כולה תנועה, כולה תמורות, כולה קוצר רוח ואורך נשימה, תנופה מכונפת, שאר רוח מלאכי. היא ניסוי נועז של לשון, והיא תמיד מפתיעה בבלתי צפוי שלה. בוודאי אין בה משום הליטוש, אותו הליטוש שאוהבים אצלנו להציגו כדרגה עליונה בהערכה, מבלי לעמוד על כך מה הוא המלוטש. לעתים הרי הליטוש בא לכסות על עקרות, על דלות שביסוד. פשוט, אין מה ללטש. לברודסקי יש מה ללטש, יש מה לערוך, יש מה לתקן, למחוק, אך בשעה זאת מוטלים עליו צווים חשובים יותר. השעה דוחקת מאד. חייו, חיי השירה, תלויים ממש מנגד. עליו להספיק להשמיע, לגלות, לעורר, לקשור קשרים שנותקו, להביא את בשורת האלוהים, אלוהי השיר, העיקר – לא להשחית את הנביעה, לא להדליה את המקור, לשמור על המסע אל הגבה ואל העמוק, לכבוש מרומים, גבעות־גבעות, שהם בשבילו מופת החיים. הוא מסוגל למסע ארוך, כפי שהוא מסוגל לשורות ארוכות, הצועדות לאט הנושאות את משאן הכבד. רבים העודפים, אריכות המופבת לארכנות והיא מכבידה ללא צורך; החזרות הן לעתים מכוונות ואינן מוסיפות, הליכות הלוך וחזור הלוך וחזור עד למונוטוניות, ובשפע זה גם טעויות, חפזון יתר, ליקוי במלה. והמתרגם נקלע במקומות התורפה למאבק בין החובה לנאמנות למקור ובין הרצון הטבעי לתקן את השורה, למחוק את המפריע והמיותר. מצפונו מצווה עליו. מבחינה טכנית שולט ברודסקי שליטה מוחלטת במשקלים ובמקצבים שונים, הוא מסוגל לכתוב עמודים רבים בשורות ארוכות ולא לטעות טעות כלשהי בהברה אחת. נאמן למסורת צורה מסוימת הוא נוטל לעצמו, כפיצוי־מה, חרות רבה במלאכת החריזה (שהיא אמנם מפותחת בשירה הסובייטית היום). אך אין לראות בו השפעות ישירות, השגורות למשל, של מאיאקובסקי או פסטרנק. אולי פה ושם צל צלו של מנדלשטם, אך בעיקר בן בית אצלו צלם של גדולי שירת העבר. והערה אחרונה: אין לשכוח כי שירה זו שהיא כה צעירה, נכתבה למחבוא, לא נערכה לדפוס, לא הוגהה על־ידי המשורר. נזונה לחיי המחתרת, מועתקה בין המתכבים, מועברת מיד ליד, היא חיה חיי מגילות פורחות או גנוזות, חיים כה שונים מאלה שבהם חיים משוררים במערב או אצלנו. המופלא ביותר בשירה זאת והיא עצם ההיות, עצם היותה כפי שהיא, אומץ־לבה להיות כזאת, חשופה כל כך לסכנות, אמיצה כל כך בשליחותה, להיות מצבר כל כך נפלא של אנרגיה פיוטית, ולשמור יחד עם זאת על יסוד סוהד וקיים תמיד, העומד בפני תהפוכות ומהפכות מלבר.

הפואמה הגדולה „אברהם ויצאק" היא כל כך נטועה בקרקע הלשון הרוסית, במסתורין שלה, ביהודה הפנימי הצידי עד שלראשונה נואשתי מלתרגמה לעברית. אך ערכו של חזון פיוטי זה, וקודם כל כחזון יהודי, גבר על הייאוש. יחד סגולה הוא נסיון זה לצקת סיפור מקראי קמאי בדפוסי לשון זרה רחוקה, יתר על כן בדפוסי המסתורין שלה. היינו, ללבוש סתרי אותיות עבריות, סתרי אותיות רוסיות. ועל המתרגם להחזיר אותם אל מקומם. המדובר הוא בעקדת יצחק. ברודסקי אינו מפליג מיצחק התנ"כי, אלא מ־CAAK יסאאק הביבלי, שהוא בעיניו המקור העברי, מפליג אל יסאק CAK הרוסי. אבידת עיצור אחד היא מאורע היסטורי, גורלי, אבידה שאין להשיבה, שינוי בעולם הקולות והעלילות. מסעם של אברהם ובנו אל הר המוריה (הוא אינו מופיע אצל ברודסקי) הופך למסע סוד יהודי־רוסי, אל פנים ההתרחשות, וקודם כל התרחשות שבלשון, על אבידות השם, אבידות השמיות, ועל ההתרחשויות שבחוויות, על פני המדברות והגבעות המזכירים נופי רוסיה האסיאתית. הדיבור בין אברהם ויצחק מתנהל בפשטות, בתכלית הפשטות, של האב והבן ההולכים יחד דרך מדבר ולילה וגבעות, אל המצוה. על ידם, בצדי הדרכם, קמים המלחים – אותות ומופתים, סמלים המתעפים המתענפים עד כדי סמל־סמלים, ושוב בסוד המלה המוקקה, בסוד צורת האות. כל אות ואות של המלה לובשת משמעות ציורית־יצירתית, משמעות של תמונה, ותגלות שבבראשית היצירה, כפי שמצויה משמעות זאת באותיות העבריות, בסתרי האותיות שבזוהר. פועל כאן כעין גלגול בנשמות יהודי, וברודסקי מגלה אינטואיציה מופלאה בגילוי ובכיסוי הלשוני. וכזאת היא קודם כל המלה הרוסית הגדולה במסע זה, עד כדי סמל – משל, המלה KYCT (קוסט) – שיח. המשורר מעלה כל אות ואות של המלה – אידיאוגרמה – כמותם גראפי הבא להבהיר את תכלית המסע־מסה. בפרוצת המסע וזלות מסמורפות גורליות בשמות, בצורתם, בריאליות שהם באו להביע. האות T תוך מגע קל ושינוי קל, נהפכת ל+, לצלב, ועמה כל המלה KYCT השיח KPECT – צלב. מעתה אברהם ויסאאק־יסאק נושאים בצלב זה. המלים השמות יסאאק־יסאק CAK CAAK ה־KYCT שיח וה־KPECT הצלב. האות K, ק, חוזרת בהן ואות מפתח, כעין שיח בצורתה, במחשבת צורות. הנה קצת מהוויה לשונית־ציורית־פיוטית, שבפואמה, מעשה מרכבה וזוות־לשונה על דרך קדמונית חדשה גם יחד, בה עולים בד בבד, כבדי השיח המסתורי, שמות ותמונות וסמלים, קרבניים בגלגולם הרוסי. סימבוליזם יהודי־רוסי זה על הסתעפויותיו התעצבויותיו, על אבידות השם ופיצויה, דורש בוודאי עיון נרחב הרבה יותר משנרמז כאן.

מעוררת פליאה (והרבה פליאות מעורר ברודסקי) עצם התעוררותו־התעוררותו של יהודי צעיר, שגדל על ברכי הטמיעה הקומוניסטית הרוסית, למיתוס רחוק כל כך, קדמון כל כך, של עמו. נכונות הלב ללכת מסע־מסה ארוך ומסוכן זה, ולהגיע עד למלאך: פליאה היא בעיני התעוררותו של וידונאר בן עשרים על גרות הגיבָה, ויזונר־„חוזנר" יהודי, החי בריקות כה אישית כמיתוס אבות אבותיה דרכו, כדרך של שיבת הבן האובד, למצוא בה את הצלב. עקדת יצחק היא עקדת יוסף.

אני אוהב ומחשיב שירה זו יותר מכל שירה רוסית בימינו. על הכושר שבה ועל המובטח שבה, על הגלוי והנסתר שבה, על הגבנתה, על בסרה, על צעירותה וקדמוניותה, על הלידיים ועל הפרוזה שבה; על הקול הבודד ועל הרב־קוליות שבה; על־חיי המסעות הליליים שלה עם דהרת הסוסים הליליים. על כוחות הטבע הפראיים והאנושיים שבעלילותיהם. על הפשט ועל הסוד שבה. על היהודי שבה. על עצם סוד קיומה באשר היא, על המצפון הצופן את חביון הכוח שלה. אך אין מפרכים עד התום את סוד האהבה.

אנה אחמטובה המנוחה, המשוררת הדגולה, שומרת הגחלת של השירה הרוסית, נשאלה לא אחת בימי ביקורה האחרון באירופה על השירה הסובייטית החדשה הצעירה. היא תמיד נקבה בשם יחיד – יוסף ברודסקי: „משורר מצויין וכמעט בשל". הכמעט הזה בעיני ערובה לעתידו, לעתיד השירה הרוסית. הוא מבודד ומנודה היום, יוצר בסתר, יטול מהרמרותיים, אי־פעם, את נזר הבכורה המגיע לו יותר מאשר לאחרים. והלוואי שיעמוד לו הכוח הנפשי, האופי, ואמונת השירה הטהורה.

מתוך הספר: „עזרא זוסמן תרגומים" שיצא בהוצאת „אליהו".

יוסף ברודסקי

הגדרת השירה

לזכר פדריקו גרסיה לורקה

קיימת כעין אגדה, שלפני הוצאתו להורג
הוא ראה איך מעל לראשי החיילים
מתרוממת השמש. ואז הוא אמר: „ובכל זאת
עולה השמש". יתכן שהיתה זאת תחלת השיר...

לזכר הנופים
מבעד לחלונות חדרי –
נשים,
מבעד לחלונות דירות –
של שארי בשר,
מבעד לחדרי –
עובדי־משרד.
לזכר הנופים
מאחורי קברי
בני דתך,
לזכר נופים,

איך יורד לאטו השלג,
עת נקראנו לאהבה.
לזכר רקיע
המטל על גבי האספלט הלח,
עת יזכירונו ואהבתך לדעת.
לזכר,
איך קלוחי גשם דולקים
גולשים על שמלה
ומעוגים פרופורציות הבנינים,
כשמספרים לנו מה עלינו
לעשות.
לזכר
איך על אדמה עגמה
פורש את ידי הישרות האחרונות
הצלב.
בליל ירח
לזכר צל ארך,
שלוח עץ או אדם.
בליל ירח,
לזכר גלי נהר כבדים,
מבריקים כקפולי מכנסים
מגהצים.
ועם שחר
לזכר דרך לבנה,
ממנה פונה כמשמר הלוחם,
לזכר
איך עלה השמש
על ערפיהם הזרים
של חילי המשמר.

בית־עולם יהודי

בית־עולם יהודי ליד לנינגרד.
גדר עץ עקמה בתפוררת.
מאחורי הגדר העקמה שוכבים צד בצד
עורכי דין, סוחרים, מוסיקאים, רוולוציונרים,
שרו לעצמם.
אגרו לעצמם.
מתו לאחרים.

אך קדם שלמו מסים כסדרם
כבדו ראש שוטרים הם
ובעולם הזה עד אין מוצא חמרי
פרשו תלמוד,
בהשארם אידאליסטים.

אולי ראו יותר,
האמינו אמונה עורת,
אך למדו ילדים סבלנות
וקשיות עורף.
ולא זרעו לחם.
מעולם לא זרעו.
פשוט בעצמם שכבו,
כגרעינים באדמת הקר.
ונרדמו לעולם.
לאחר כסם באדמה,
הדליקו נרות וביום אזכרת הנשמות
זקנים רעבים בקולות קורעים דממה,
זעקו נחנקים מקר על מנוחה עד כלות.
וכדרך התפוררות החמר הגיעו אל המנוחה.
בלי לשכח דבר
בלי לשמר דבר לזכר,
מאחורי גדר־עץ עקמה נמוכה
במסלול חשמליות ארבעה קילומטרים.

תרגום: עזרא זוסמן

חרות ההוגה בממלכת ההגות

מאת ישראל קולת

ישעיה ברלין, „נגד הזרם, מסות בהיסטוריה של האידיאות", עורך והוסיף הקדמה: הנרי הארדי; הקדים מבוא: רוג'ר האושר; תרגם מאנגלית: אהרן אמיר; ספרית „אפקים", הוצאת „עם עובד", 1986; 507 עמ'.

הכותרת המשותפת למסות אלה של ישעיה ברלין מכסה מסות רבות ומגוונות המשתרעות גם על תקופות שונות. רובן של המסות אמנם מתייחס ל„תקופת ההשכלה" במובן המסוים שלה, היינו למאה הי"ח. אולם ההוגה הקדום ביותר הנדון כאן הוא מקיאבלי בן המאה הט"ו־עשרה. ההוגים המאוחרים הם הרצן, הס, דיסראלי ומארקס בני המאה הי"ט; ההוגה המאוחר ביותר בזמן הוא ג'ורג' סורל שעיקר כתיבתו והשפעתו היא במאה העשרים. אלה הוגים שונים כאשר ברמת ההגות, במרחב ההשפעה ובעומקה.

המכנה המשותף למסות אלה הוא בכך שהן עוסקות בהוגים שפנו נגד הזרם המרכזי של מחשבת זמנם. בעוד שההשכלה ביקשה להעמיד את העולם על מסקנותיה החד־משמעיות של התבונה, הנה אלה הראו את ריבוי הפנים של הדעת, הביטוי והערכים האנושיים. בעוד שההשכלה נתנה יתרון לפרט, לזכויותיו ולהגותו – הנה הוגים אלה הקנו חשיבות להשתייכות לקבוצה חברתית סגולית – עדה או אומה, קבוצת לשון או גזע. העיסוק בהוגים ש„נגד הזרם" עשוי ללמד על גישת היסוד של ברלין הנותן יתרון לייחודה של האישיות ולריבוי של הערכים, ואין לומר כי ברלין מזדהה דווקא עם הערכים של ההוגים שפנו „נגד הזרם": הוא ללא ספק מכיר בערכה של ההשכלה ורעיונותיה בתולדות אירופה – אולם הוא יתנגד לשלטון יחיד של מערכת אידיאות זאת. ההשכלה היא שלב בעיצוב פניה של אירופה והאנושות כולה; והיחס אליה הוא מבחן למקום הרציונליות בחברה, כולל בישראל של ימינו. השאלה היא עד היכן מגיע כוחו של רעיון זה והיכן גבולותיו. ברלין מבקש לתחום להשכלה את תחומה.

תקופת „ההשכלה" יפה אולי יותר כתקופה אחרת להוכחת טענתו של ברלין על ריבוי אופני הדעת. המונח „השכלה" משמש פעמים רבות לציון מערכת אידיאות ולציון תקופה היסטורית. כפל משמעות זה עשוי להעיד על ההשפעה של אידיאות בהיסטוריה, אך, גם על ההתנאה של אידיאות בתנאים חוץ־אידיאיים כמו חברה, כלכלה וכיוצא באלה. בהצבעה על ריבוי הפנים של הגות התקופה הוא משחרר אותה, חלקית לפחות, מדטרמינציה היסטורית. מבחינת תולדות המחשבה הוא מראה כי דווקא בתקופה שהבולטים בהוגיה חתרו לגלות את האמת האחת והיחידה של התבונה והטבע, היו בעלי אמיתות שונות ואין לדחות תורה אחת מפני האחרת.

רעיון ה־Zeitgeist („רוח הזמן") הכופה את מרותו על ההוגים, הקבוצות החברתיות וההתנועות ההיסטורית נוטל על ידי כך. ברלין גם לא יראה בתהלך האידיאות שלבים בהתפתחות רוחנית המוליכה אל השגת התבונה, בתכנית תהליך פרוגרסיבי הכרחי.

ישעיה ברלין

ספרו של ברלין מוגדר כמסה ב„היסטוריה של האידיאות" – ענף היסטורי בעל מובנים רבים ושהמחלוקות אודותיו רווחו בשנים האחרונות. מסות אלה נכתבו לפני כשלושים שנה ואין גם לומר כי ברלין נותן דין וחשבון על שיטתו בתולדות האידיאות. בירור מעין זה מצוי יותר במבוא שהקדים רוג'ר האושר לספר – אולם הקורא ילמד מכלל המסות גם על שיטתו של המסאי.

ברלין אינו עוסק ברעיונות ובאסכולות המקובלים בחברה ואף לא בהקשר ההיסטורי הישיר שממנו צומחים רעיונות ועליהם הם משפיעים. הוא עוסק בהוגים בעלי שיטה האכונים על מושגי המחשבה ושאולי אינם מובנים לקהל הרחב במלוא הפיתוח וההיקף של מחשבתם. אולם כשם שהוא מאמין במקומה של האישיות בהיסטוריה הוא מאמין במשקלו של הפרט בתולדות האידיאות – בין שהוא מבטא תפיסה כוללת וקיימת שלא במפורש ברקע האינטלקטואלי והחברתי ובין שהוא יוצר גישה חדשה. הנפילים של ההגות אמנם יורדים אל משפחת האדמה ומקבלים פנים חדשות – אולם אין זהותם האישית מטשטשת.

מאידך גיסא אין לומר כי ברלין רואה את האידיאות של ההוגים כשרירות בממלכת הצרופה של ההגות. מכלל מסותיו ניתן ללמוד, כי הוא אינו רואה באידיאות ישויות אוטונומיות ולעתים הוא נוטה לייחס אותן לתגובות פסיכולוגיות או למצב חברתי. כך מסביר ברלין את עליית הלאומיות והאידיאות הלאומיות כתוצאה מפגיעה בכבוד העצמי. הוא מוצא מכנה משותף לנביא הרדיקליזם של המאה הי"ט קרל מארקס ולנושא דגל השמרנות בנימין ד'יזראלי. שניהם הושפעו ממעמד השוליים של היהודי. הוא קבע את התפתחות דעותיהם השונות כל כך.

יתר על כן: בדרך תיאורו את האידיאות של ההוגה משולבת לעולם הגותו של הפרט עם הביוגרפיה שלו. דבר זה בא כדי להסביר את האידיאה גם בהקשר הביוגרפי – אולם בעיקר כדי להסביר את תפקיד האידיאה בחייו של הפרט. ברלין אינו מתעניין באידיאות הבלתי אישיות בהפשטה לשמה: אלא בבקובן של האידיאות כחיי הפרט, הקבוצה החברתית והאנושות, במקרה זה באיזור התרבות האירופי.

ברלין רחוק מרחק רב מן הנטייה הרווחת כיום בתולדות האידיאות לחפש את „האפיסטמה" את המבנה הכללי הבלתי אישי של אידיאות. אסכולה זאת שפוקו (Foucault) הוא אחד מנציגיה הבולטים, תידחה בוודאי על־ידי ברלין והוא יראה בה דה־הומניזציה של ההגות האנושית.

„ההשכלה" התיימרה לסאטא את „הדעות הקדומות" של הדורות הקודמים ולהשליט את התבונה. התגליות התגאוויות של המדעים הספציפיים (כמו תורת ניוטון) התחברו אל פילוסופיה כוללת. הדעת הוודאית אמורה היתה לעמוד מול נאמנות, הרגשת הלב והמסורת. התפיסה האינטלקטואלית החלה גם על השדה החברתי. המשטרים המבוססים על זכות אלוהית או על ירושה אמורים להיות מוחלפים בשלטון תבוני.

ההשכלה לא היתה חד־משמעית ויכלה להעלות דימויים שונים של אנושות. מכאן אנושות אחראית לעצמה ויוצרת את העולם מכוח תבונתה הבוגרת כפי שכתב קאנט, ומכאן – אנושות הנשלטת על־ידי חוקים מפנים בעולם הפיסיקלי. ברלין חושף גם באידיאה של שלטון התבונה וחוקי הטבע של ההשכלה שני כיוונים: את הכיוון של וולטר הרואה את ביטויה של האנושות בהתקדמות המדעים והציוויליזציה העירונית ואת הכיוון של רוסו המבקש את החזרה אל הטבע. אולם עיקר עיונו בספר זה הוא הכיוון המנוגד לדפוס האחיד של התבונה.

גיבוריו הם החוקר ההוגה הנאפולי של ראשית המאה הי"ח ג'יאמבטיסטה ויקו (VICO) ויוהן גוטפריד הרדר הגרמני, בן סוף המאה הי"ח.

ויקו זכה בשנים האחרונות לתחייה מחודשת. הבנתו בראייה הכוללת הרב גונית של הציוויליזציה עושה אותו בעיני חוקרים עדיף על מארקס וממשיכיו החד־צדדיים. ויקו הבדיל בין חוקי הטבע לבין התפתחות האנושות, הדגיש את הריבוי של לשון ומנהג, טבע ויצירה ולא את הדפוס האחיד. המיתוס לא היה לגבי ויקו בדיות ובן תקופת בערות, אלא ביטוי לגישתו של האנושות, ביטוי שאין המדע יכול להכיר אותו.

(המשך בעמוד הבא)

هكذا من الأصل

דרכי אל הלכסיקון ודרכו של הלכסיקון

מאת ג. קרסל

דרכי, מלשון־יחיד, לאו דווקא. היתה זו דרכו של דור, שראשית־גידולו חלה בימים שלאחר מלחמת־העולם הראשונה ועל תילי משקאותיה של המלחמה. מדינה זו עברה לאחר מערכות־מלחמה נואשות, שבכללן עשינו ראשית ילדותנו כפליטי מלחמה בבוהמיה, בירושתה של אוסטריה לתחומיה של פולין הרושה. העיירה, יהודית מרובה ראשון עד האחרון, ככל שהגדולל הגומרי נתן בה אותותיו, כן היתה משופעת בכוחות רוחניים־תרבותיים, התרבויות הורות. שהשפיעו על האוכלוסיה היהודית־הציבת השורשית, ליד המולנית הגרושה התלושה עדיין, נתבטלה בכוחם מכוחם של בני־הדור הקודם האמון על הציונות והתרבות העברית. באמצעיתם הדלים האלו לקרב אותנו למקורות העבריים והקימו את הספריה הציבית, שהיתה לנו מקור־חיות — או דימים רבים רבים לאחר מכן.

רדומה שעם כל המליצות שהושמעו מאז קום המדינה על חלקה של הספרות העברית בתקומתה המחודשת של מדינתנו, עדיין לא נחשף ולא גם במידה קטנה, אותו חלק מכריע שמילא הספר העברי בדרכנו לארץ והתערותה בה בעבודה התנועת העבודה. בלענו ספרים בשתי הלשונות הלועזיות, גרמנית ופולנית, אולם כל ליבנו נתון היה לאותם הספרים והקונטרסים המעטים שהיו ברשותנו בעברית. יום שקיבלנו חלק חדש של „כל אגדות ישראל" או של „מגבורי האומה", היה חג ששום נועם בעולם לא ישווה לו. הספרים האלה היצו אותנו, ילדים ונערים. ואין צורך לומר, כי ביום שקיבלנו מהארץ את „בן ארצי", עיתון־הילדים, עומדים היינו משתאים ופעורי־פה למראה פלא זה של ילדים דוברי עברית מילדותם. אלה, וכן העיתונות הארץ־ישראלית שהיתה מתקבלת בקביעות בביתנו (אחותי הבכירה עתודה את העלייה החלוצית בעיירה והיתה פוקדת אותנו מדי פעם בפעם ב„קונטרס", „הפועל הצעיר" ו„הארץ" ולאחר מכן גם „דבר"), הבהילו אותנו באורח טבעי לארץ־ישראל. אולם עד אז השלימה לנו הספרות העברית את הארץ שהחזיתה בדמיוננו.

לצערי אין כשרי עשוי להביע מה היה לנו כרך חדש של אגדות אחד־העם, או גליון חדש של „כתובים" (עקר של „כתובים" שהעליתי משם מסורתי לארכיון הציוני), ליד זה שימשו אותנו בעידוד ספרים, או נכון יותר, ספרי־מלך למאות שגלינו פה ושם בעיירה ובסביבותיה ולרובם חסרו גם השערים). בלענו מכל הבא אלינו — „זכרונות לבית דוד" ליד כרכים בודדים של „אוצר ישראל", שהובאו על ידי אחד בר־אוריין מתושבי הכפר הסמוך, סמי מבאן קריאה שיטתית, שכן קנה־המידה היחיד היה: השגת הספר. רק קימעה קימעה החלה להצטייר בליבנו אותה גאלריה מפוארת מדורות עבר ומשל ימינו, שכה הרבה אנו חבים לה והזמה שכל ימי חיינו לא נספיק לגמול לה אלא מעט מן המעט תמורת שעות־החסד הרבות שהעניקו לנו בימי ילדותנו ושחרותנו. בהדרגה התוודענו לאלה אם על ידי „מבחר הספרות" של סביב ו„ספרותנו החדשה" של מ. רבינזון, או מקריאת הקרולוגים המפורסמים והחשובים עד היום שנמצאו לנו בכרכים הבודדים של „לוחות אחיאסף". כך למדנו לדעת אנשים־דגולים אלה, שעשו את ספרותנו לכוח־השפעה מעצב של הדור, אם הדור שלנו ואם הדורות הקודמים.

ואפילו הגבר, שאנו הנערים לא היינו מבחינים בין הסוגים המרובים והשונים של ספרותנו זו ובמידה שזה שקענו בכל ישותנו ב„דור דור ודורשיו" וב„ספרי אגדה", שכן נמוגו כל הצורות המנוסחות לכלל אוצר אחד גדול, חופת העברית, שהיתה לנו „המדינה בדרך" עד עלייתנו.

העלייה ארצה ככל ששינתה את מקומנו אל הקצה בין גרלה ההשתאות למשמע העברית החיה והספרות הגיעה אלינו כבר לפני כן. יחד עם כך באה ההשתאות לאין קץ למראה אוצרות הספרות, שהיו עד אז נעולים בפנינו. בבת־ראש „ניתבר" עלינו כל אותם הספרים, כתבי־העת והעיתונות, שרק את שמעם שמענו עד אז. לא יישכח הרושם הכביר שהותיר בלב ביקור ראשון ב„ספריה הלאומית" לפני שלושים וחמש שנה ומעלה. האם לא היה בהקיץ אתה למראה אוצרות אלה לפניך ואי אתה צריך לכתת רגליך והרבכים משוטם כבשמעם) קילומטרים מרובים לאחד הכפרים הנידחים עליכם למצוא שם אצל איש־כפר, שהוא גם בר־אוריין מופלג, ספר שאליו כלתה נפשך. עומדים היינו לפני הכרסים המשופעים נפעמים ותוהים לאושר אין־קץ המשתרע לפנינו — ואין לך אלא להושיט את היד.

הושטנו את היד — ועוד איך עשינו זאת...

★

— — — בראש־ובראשונה, הוא היסוד בלכסיקון זה, השם הדגש על היסוד האינפורמטיבי. זה מקרוב שמעתי מרב סרן הגדרה, שאין כמותה למצות את הדרך בה הלך חקר הספרות העברית עד כה, על אף ההישגים המרובים שלו. נתרבו הידיעות ניריבי זה הוא ביתם המוף לידיעות המצוי ולא אך במקצת בתחום זה ונבעשה בו בשנים האחרונות, ייתקל בתופעה זו כמעט על כל שעל ושעל. יש איפוא להשבע מריבוים מגמים ולהידרש לנתונים מדויקים בכל האפשר. המבין יבין למה הדברים מכוונים. אולם בקצרה אי־אפשר לי לא להזכיר את התופעה המבצעת, שבתחום זה רב ביותר מעשה והעתקה מספרי־שימוש קודמים, ואילו החומר עצמו, העצום במסויג, נשאר כמעט גנוז וחתום מעיני המכבסים את החומר בלכסיקונים.

וראי, כנוהג שבעולם יש העוסקים באיסוף החומר וכינוסו, ולאחר־מכן בא הלכסיקוגרף ומגבש אותו בצורת הלכסיקון. אולם אצלנו, ועל כך כבר נשתברו

ג. קרסל — שנה למותו

קולמוסים לאין־ספור, עדיין מתנהל חקר הספרות ללא סידרה כלשהי לכינוסו של החומר העצום הזה. אין מחול זה מפריע כנראה לפתח דיעות ותיאוריות הממלאות את החלל הריק מידיעות. הדוגמאות מרובות וזה עשרות שנים שכותב־הטורים האלה „מתכתש" עם רבים וטובים וגם מעל עמודי „מאזנים") בעניין זה ללא הועיל. עדיין רווח, למשל, הנוסח של „חיבר כמה ספרים" ואי־אתה יודע לשם מה צריך בכלל לכסיקון אם סימנו המובהק הוא התמימות הזו שאינה אנכרת הרבה.

רמזתי לעיל על סוגי־הספרות השונים. דומני שלמותר לאבד על כך אף מלה אחת, אפילו אם הדרך הזאת תעורר התנגדות, שכן המקפה הטיבה את בלבד מקפה עולם ומלואה של ספרותנו והדברים ארוכים. יודעני, שבעיקר צרה עינם של הבלטריסטים של ימינו בכל שאר הסוגים שמחוץ לתחום „היפה". אולם המשקיף על התופעה הגדולה של ספרותנו כעל הוויה תרבותית גדולה של העם, ישתאה למראה צרות־עין זו, המתבטאת גם בבמה וכמה גילויים אחרים, שמן הראוי להרחיב גם עליה את הדיבור.

בשל יסוד אינפורמטיבי זה מתקבלת איפוא טעות „אופטית", הדוקרת כביכול את העיניים: סופרים לא־נחשבים תופסים לעתים מקום גדול יותר מחשובים וקיימים, והכל בשל כך שהם הירבו בהוצאת ספריהם ורשימת ספריהם היא איפוא ארוכה, או תירגמו עשרות ספרים והם תופסים טורים מרובים. ברם המעיין בגוף הערך יבחין מהעמודים הראשונים שכאן בלכסיקון זה, החומר כל יסוד הערכתי, אין חשוב ולא־חשוב, שהכול חשובים לגבי הלכסיקון. הראי שלבעל הלכסיקון יש עולם הערכות. אולם את זאת הוא ישמור בלבו, ולכל המרובה יכתוב על כך באותן האכסניות, אולם לא בלכסיקון זה, שהיסוד האינפורמאטיבי הוא הקובע בו ולא יסוד החשיבות.

מכאן ליסוד השני, ששקדתי עליו ביותר: שימוש היסוד ההיסטורי. ואף שכבר רמזתי על כך לעיל, יש לי צורך לחזור ולהדגיש שאין דבר קל מאשר לבוא ולהעריך בלכסיקון ספר מסוים, על־ידי כמה תוויות [illegible] שמרובות ושונות הן הדיעות על כל אחד ואחד ואין רשות ליחיד להכניס מהרהורי ליבו לספרי־שימוש. אכן, דבר זה מקובל אצלנו לא מעט, אולם כשם שלא קיבלתי כמה וכמה מוסכמות של ספרי־השימוש שלנו, חלקתי עליהם גם בכך. אמת, נמצא אני מכשיל לא מעט את הרבים בהסתמכות זו בתחום הסקריפטיבי, אולם מכשלה זו קטנה היא מזו שאכריז סופרים מסויימים במיליםויק אך ורק כבדי לצאת חובת ההגדרה. ומכיוון שמיבחר ההגדרות אינו רב ביותר, אין מנוס, כפי שזה אירע לא אחת בספרים מסוג זה, להתחיל במחזור אחד מראשיתו עד כלה ולאחר־מכן לפתוח מחדש באותו מחזור המלים וההגדרות. יאמרו, שזהו איפוק „גס", אולם מה אעשה והדוגמאות לפני, שלצערי איני יכול לנקוב בשמותיהן.

וכאן אנו באים לאחד היסודות האחרים, המפולש ביותר לתמיהות ושאלות: מי ומי הנכנסים ללכסיקון ומה קנה־המידה ל„סופר"?

תשובות רבות מוכנות ומזומנות לשאלה נצחית זו. יש אומרים שבדור אחד יש לכל המרובה עשרה סופרים בלבד (שמעתי זאת מפי אחד מגדולי סופרינו). אולם יש אומרים שכל שנתן ידו למעשה הגדול הרב של הספרות העברית ראוי לו להיכנס ולהימנות — ואין נתינה גדולה מכתיבה. אכן השיג עלי אחד המבקרים, המתנגד בכך שיצא כבר מ„שלב פרימיטיבי כסלגי זה" של הכללת סופרים שהודיעו על שריפות בעיירות. מה אעשה והמנגד רבורים בעיון אלה אינו יודע, במחילה מכבודו, מה הוא סח. ראשית אין הוא יודע שגדולי־הגדולים הודיעו על שריפות בעיירות ואף התחילו בכך (סוקולוב, שלום־עליכם ורבים אחרים); ושנית, הוא העיקר, אין הוא מצוי כנראה אצל שמות אלה, שאילו היה מכיר אותם, ולוא גם במקצת, היה יודע שרובם ככולם של אלה היו בזמנם „פירסום" ידועות ורק קצר זכרונו השכיח אותם. אולם משיבתה זו עד להיפרייה בעטיפה של „שלב" מתקדם יותר ומהדרני יותר עדיין רחוקה הדרך.

חלוצי המולטי־מדיה

מאת טליה רפפורט

מופע תיאטרון התמונות של קנדינסקי ל„תמונות בתערוכה" של מוסורגסקי.

שיחזור תיאטרון התמונות של קנדינסקי למוסיקה של מוסורגסקי שהגיע עתה אלינו מגרמניה אחרי שבוצע שם לראשונה ב־1918 בבאוהאוס (בית הספר המפורסם לאמנויות) ובשניה בברלין ב־1983 עדיין מסקרן היום מכמה בחינות. ראשית, זוהי הזדמנות לראות פן פחות מוכר של קנדינסקי, הידוע בעיקר כצייר ותיאורטיקן. שנית, מעניין לראות את ניצני המולטי־מדיה ולחוות באחד המקרים הראשונים של שילוב תחומי יצירה שונים (מוסיקה, ציור, תיאטרון ותנועה) – תופעה שהיתה אז חריגה ומהפכנית, אך הפכה למרכזית בעשורים השנים האחרונות ולכן יש בשיחזור יחידה חלוצית כזו ל„חוויה" טיפוסית מחודשת.

למי שמכיר את סגנונו של קנדינסקי בתקופה בה לימד בבאוהאוס (1922־33) יראה המופע הזה כהפעלה תלת־ממדית ומוארת של ציוריו מתקופה זו. השפעת הגישה הגיאומטרית והטכנולוגית של הבאוהאוס (שהתבטאה שם בכל שטחי הלימוד — ארכיטקטורה, עיצוב, ציור, פיסול, תיאטרון) ניכרת היטב במופע זה ויש בו גם שמץ מסגנונו של אוסקאר שלמר, מנהל סדנת הבמה של הבאוהאוס, שהדריכה „להחביא" את רקדניות בתוך תלבושות מכניות־רובוטיות וגם תנועותיהם היו נוקשות וקטועות כמתבקש מכך.

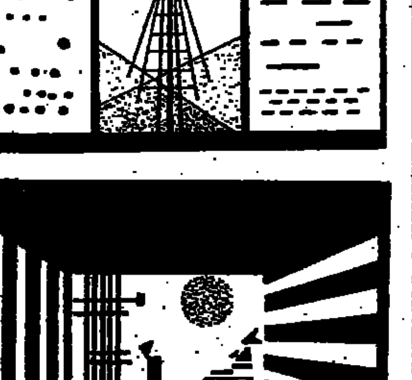

באחד הקטעים במופע הנוכחי עיצב גם קנדינסקי את שתי התגרניות בשוק כבובות מיכאניות שגופן מורכב מצורות הנדסיות בצבעי זהב וכסף ותנועותיהן חדות וקטועות בהתאם.

מלבד קטע זה וקטע בו מופיעות צלליות של שתי דמויות ממשיות — גביר יהודי ונער קבצן — כל יתר התמונות הנעות ומשתנות במיחברן, צבעיהן ותאורתן לנוכח עינינו הן מופשטות, שהרי קנדינסקי ידוע כאבי הציור המופשט: צורות [illegible] עלים ויהלומים, מתקרבים, מתפרקים, [illegible]

קצת רקע היסטורי על רעיונות המולטי־מדיה של קנדינסקי: תחילת של כיוון מחשבה חדש זה היתה כבר ב־1911 כשקנדינסקי ופראנץ מארק הקימו במינכן את קבוצת „הפרש הכחול" ובשנה שלאחריה הוציאו לאור קובץ עשיר ומגוון של יצירות ומאמרים ציור, פיסול, פולקלור, מוסיקה ועוד. אלבום זה ידוע בשם „אלמנך הפרש הכחול" וקנדינסקי הגדירו כספר שייכתב על־ידי אמנים בלבד, ציירים ומוסיקאים יחד, בהתאם לעיקרון שהפרדת האמנויות זו מזו וניתוקן מן האמנות העממית, ציורי ילדים, אתנוגרפיה וכו' מזיקה. לדבריו, החומות המסורתיות הנוקשות שחצצו בין תופעות הקשורות זו

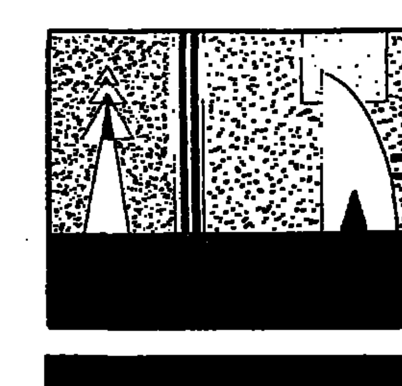

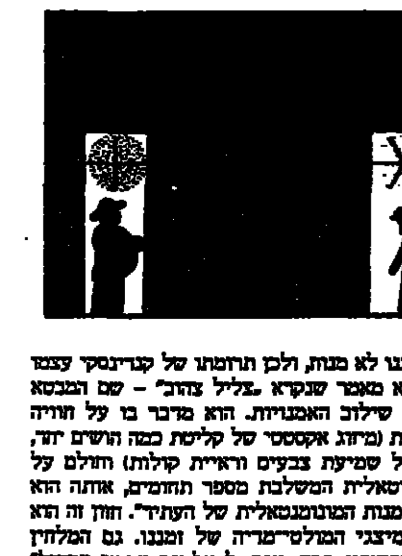

לזו לא נתנו לא מנוח, ולכן תרומתו של קנדינסקי עצמו לקובץ הוא מאמר שנקרא „צליל צהוב" – שם המבטא את רעיון שילוב האמנויות. הוא מדבר בו על תוויה סינאסתטית (מיזוג אקסטטי של קליטת כמה חושים יחד, כמו למשל שמיעת צבעים וראיית קולות) וחולם על אמנות טוטאלית המשלבת מספר תחומים, אותה הוא מכנה „האמנות המונומנטאלית של העתיד". חזון זה הוא תקדים למיצגי המולטי־מדיה של זמננו. גם המלחין הרוסי סקריאבין תרם, אגב, ל„אלמנך הפרש הכחול" יצירה בשם „פרומתיאוס או שיר האש", שהיא סינתזה של מוסיקה וציור וכללה עוגב צבעים שהקרין אורות צבעוניים על פי מערכת תווים.

גם בספרו החשוב של קנדינסקי „על הרוחני באמנות" שפורסם אף הוא ב־1912, בולטת ההקבלה העקיבית בין צבעים לצלילים וכל אחד מן הגוונים זוכה בו לא רק לניתוח סוג התנועה או הדימוי האופטית שלו, השפעתו הרגשית והאסוציאציות הנילוות לו, אלא גם ציון כלי הנגינה שצליליו תואמים את התחושה שיוצר אותו גוון. לדוגמה: „בתיאור מוסיקלי דומה הכחול הבהיר לחליל, הכחול הכהה לצ'לו וככל שהוא מעמיק יותר הוא נעשה דומה יותר ויותר לצלילים הנפלאים של הקונטראבאס בצורה עמוקה וחגיגית אפשר לדמות את צליליו של הכחול לצליליו של העוגב העמוק.

לאור כל זאת, מעניין לראות היום, שישים שנה אחרי, איך הוגשמו בזמנו רעיונותיו התיאורטיים של קנדינסקי וגם אם לעין העכשווית, המורגלת לפעלולי וידיאו מתוחכמים ואורות פירוטכניים, כמה נראים הדברים קצת ראשוניים או תמימים, עדיין יש בהם לא רק ענין היסטורי אלא גם קסם לא מבוטל.

גירוד אובססיבי

יורם קופרמינץ - בגלריה „רגע", הרצל 113, ת"א

יורם קופרמינץ מציג סידרת עבודות שמשחזרות, לדבריו, באופן כמעט מופשט חוויה אישית של פציעה במלחמת יום־כיפור שגרמה לו טשטוש ראייה ופצעים מגורדים.

אלו הם, בעצם נתונים חוץ־אמנותיים שהרלוונטיות שלהם בהתייחסות לעבודות עצמן מוגבלת בלבד. אובססיית הגירוד אמנם ניכרת בטכניקת העשייה, אך יש, כמובן, לשפוט את הדברים בהתאם לחוויה האמנותית שהם יוצרים ולא על פי הלחץ הפרטים שהם משחררים.

העבודות גדושות בצורות שמתפתלות כתולעים, נחשים, או עיכסקות. יש בכך המשך ישיר לסגנונו של קופרמינץ בעבר ולאפיוניה של קבוצת „רגע", אליה הוא משתייך, אלא שהפעם ויתר קופרמינץ על הפרצופים, העיניים וסימני הכתב הערבי שצצו בעבודותיו הקודמות ועל פני השטח היבשים לטובת סיפולים רב־שכבתיים יפים וקורנים יותר של צבעים, צורות, קוים ומירקמים.

לכל אחד מן הציורים צבעוניות, רחישות ודיבראציה קצת שונה, אך הם מהווים רצף די אחיד. יש במכלול האובססיבי הזה לא־מעט הנאות חזותיות מקטעים מעניינים, מתמונות שלמות ויותר מכל מכוחה של הפרובז של שורת העבודות, אף כי בהתרשמות ראשונה קצת התקשיתי להסתפק במה שנראה לי כמערכת אפקטים יפים בלבד, לאחר זמן מה „עובדים" גם ההבעה הפנימית והערכים הציוריים שיוצרים חוויה אמנותית מספקת.

עוד חודש, עוד שנה

תערוכת גלריה „בוגרשוב" בפסטיבל עכו וקטלוג שנתי שלה

גלריה „בוגרשוב" חוגגת בעוד כחודש שנה לקיומה והיא מציינת זאת בקטלוג יפה שיצא לאור יחד עם תערוכתה בפסטיבל עכו ולקראת תערוכת סוף שנה ותחילת שנה נוספת שתתקיים בקרוב בתל־אביב.

בקטלוג ותערוכה בעכו, שנאצרה כבר על־ידי האוצרת לשנה הבאה, דגנית ברסט, משתתפים שמונה אמנים (שישה מהם, אגב, נשים), שעוסקים בציור ופיסול עכשווי ורענן. נעים לציין, שכולם על רמה ושכל אחד מהם פיתח שפה אישית ייחודית ומורכבת. מיעוטם כבר הציגו בגלריה בוגרשוב (שהציגו עד כה במקומות אחרים) יציגו שם בהמשך.

עבודותיה החדשות של סמדר אליאסף רוויות שכבות של צבע עמוק התרחשויות ציוריות עשירות, היצרות אווירה מיוחדת במינה. מידי נשרי הציגה בעכו ובקטלוג עבודות על דיקט מסידרת „עיניים שלי" שראינו לא־מזמן בגלריה „קלישר", המתאפיינות, כרגיל אצלה, בהומוריות מודגשת וגסה, שפע של צורות מתפתלות ומשחקים אסוציאטיביים וצורניים („עיני" העץ, ביצירת־עין ועוד).

סיגל פרימור היא אחת ה„ירוקות" מבין השמונה. עד כה ראיתי פסלים שלה (שהיו בחלל מקריים ומסקרנים) בתערוכה זוכי מילגות קרן „שרת" במוזיאון ברמת־גן. גם בעכו הציגה פסל בטכניקה מעורבת ובאותה גישה המשלבת קונסטרוקציית ברזל קלה וחלולה עם מספר אלמנטים התלויים ונשזרים בתוכה ומסביבה. אחד מהם היה צילום גדול באווירה ברונית־סוריאליסטית שניצב לפני המבנה הפיסולי. אף כי הקשר בין שני המרכיבים הללו נראה לי עדיין בעייתי, הפסל מבטא חשיבה אמנותית מעניינת. בקטלוג מופיע פסל אחר שמצולם עשר פעמים מזווית ומרוחקים שונים כך שאפשר להתרשם ממנו כראוי והוא נראה לי מוצלח עוד יותר.

גם יצחק גולומבק, הוותיק קצת יותר, משלב בפסליו חומרים ורכיבים שונים למערכת מפתיעה ומתוחכמת. בעכו וגם בקטלוג מופיע אחד הפסלים המרשימים שהציג בבית האמנים בתל־אביב לפני חודשים ספורים והיה תענוג לראותו שוב. טוב שיישאר לפחות תיעוד חלקי כזה מכל הפעילות האמנותית התוססת שהניבה לאחרונה לא מעט פירות מעניינים. גם במקרה זה מצולם הפסל בקטלוג משני כיוונים כך שאפשר להתרשם מפניו השונים.

הפסלת השלישית בהרכב מגוון זה היא דינה כהנא־גלר, שטרם הזדמן לי לראות עבודות שלה. היא משלבת גושי עץ גלמי, קורות מהוקצעות, כדור עץ, משטח דקוראטיבי מהודר ואלמנטים נוספים למעין שולחן תלת־רגלי מוזר, מוגבה וכאילו מקרטע, בו נרקמים יחסים מעניינים בין הצורות והעיבודים השונים של העץ.

עוד אפשר למצוא בקטלוג תמונה גדולה וצבעונית של תמר קסר כתזכורת לתערוכתה שפתחה את פעילות גלריה „בוגרשוב" לפני כשנה: עבודה של אורי אלוני בה הוא משלב, כפי שעשה בתערוכתו המצויינת בגלריה, ציור רב־סגנוני עם מיגזרות שיש וכן אחד משלושת הציורים בשחור־לבן שהציגה דגנית ברסט בעכו, שהם חלק מסידרת „הקירות לוך גס" ממנה הציגה לאחרונה גם בגלריה ג'ולי מ. הם משופעים ברגמים וצורות: חרסים, מלבנים, קוקוים ועקלתונים שיוצרים אסוציאציה של זרימת מים, מתקבל צירוף שהוא הגרוסי ומסתורי גם יחד.

יש לשבח גם את התערוכה בעכו שהציגה מבחר מרתק וגם את העיצוב הקפדני והנקי של הקטלוג שיישאר כמזכרת מוחשית ומשכנעת לפעילותה המוצלחת של גלריה „בוגרשוב", שהפכה תוך חודשים אחדים לכתובת מרכזית בחיי התרבות התל־אביביים.

ניכור בעל נוכחות

פמלה לוי - בגלריה „ארטיפקט", נחמני 43, ת"א

פמלה לוי מעמתת בציוריה הגדולים דמויות של נשים, גברים וילדים לבושים בבגדי־ים או עירומים עם רקע של מגרשי מכוניות, אשפה, גרוטאות או בניין בתהליך של בניה (או הרס). רקע כזה אינו תואם את הסיטואציה של האנשים המתוארים, המתקשרת בתודעתנו עם בילוי והנאה. גם כאשר ברקע נראים מתקני לונה־פארק, שדווקא כן מתקשרים עם שעשועים, קיימת אותה תחושה של צרימה, ניכור ואי־התאמה שנובעת מכך, שאין באים בדרך־כלל ללונה־פארק בבגדי ים או בעירום.

עירומם של המתרחצים הללו (שבאחד הציורים אף מזכירים את „המתרחצים" של סזאן) איננו אסתטי או חושני (כפי שגם אצל סזאן אין הוא כזה), אלא כבד ומגושם כלשהו. תנוחות הגוף נוקשות ולא נינוחות כך שנוצר מתח מסויים. הקשר המוזר הלא־טבעי בין הדמויות לסביבתן הבלתי־הולמת מוסיף כמובן גם הוא להרגשת התלישות והמלאכותיות.

אף כי המקור הצילומי לציורים אלה מורגש היטב, העובדה שהביצוע אינו ריאליסטי מדוייק והטכניקה היא לעתים ממש פוינטיליסטית תורמים אף הם לאווירת אי־הנוחות שהציורים משרים. יחד עם זאת, יש להם נוכחות חזקה וטעונה שאי אפשר להתעלם ממנה.

בין מוצק למרחף

דלית שרון - בגלריה „שלוש", רח' שלוש 14, נווה צדק

העבודות הענקיות של דלית שרון מתפרשות על קירות גלריה „שלוש" ואף יורדות אל הרצפה ומתאפיינות בפורמאטים לא־שיגרתיים ובשילוב של צורות הנדסיות עם צביעה ציורית חושנית בעלת גוונים מתמוססים וכתמיות רגישה.

חדות הצורות מרוככת על־ידי נגיעות צבע עדינות, אורות וצלליות [illegible] אווירה [illegible] המוצק לבין המרחף והתוצאה המונומנטאלית יפה [illegible]

דפדוף ראשון

ספרים חדשים

מאת אבי טנא

חברה

לנסח שאלות

אביב שנות / מאת עמיה ליבליך / שוקן / 365 ע'.

ספר של פסיכולוגית, „אמא של חייל צה"ל", המבקשת „לתעד את השירות בצה"ל בשנות ה־80 ולבדוק מהי השפעתו על הנפשות ההוות אותו". חלקו הראשון מורכב מסיפורים אישיים (של חמישה אנשי חי"ר, שני אנשי תחזוקה, שלושה נח"לאים, חמישה אנשי ציוד כבד, ארבעה אנשי מודיעין ושני חובשים קרביים). חלקו השני מוקדש לדיון על יסוד הסיפורים הללו בשאלות כמה: האם הצבא והניסיון המלחמתי מקדמים או מעכבים התבגרות? האם הצבא משפיע על עמדות מוסריות ודעות פוליטיות? האם אכן אפשר לראותו ככור היתוך חברתי? מסקנות: „קשה, ואולי בלתי־אפשרי, לסכם מאזן פסיכולוגי מעין זה שהובא עד כה. קשה להעריך אם אכן החיוב רב על השלילה. ... אין באפשרותנו לענות על שאלות אלה, אלא לנסחן בלבד". בעיקרו של דבר תעודה שמשמעותה פתוחה לדיון. המחברת כבר נודעה לקורא העברי במחקרה־הספרית „חיילי בדיל על תוף ירושלים" ו„קיבוץ מקום".

סיפורת

זר בבית

פריגלמן / מאת אהרן מגד / עם עובד - ספריה לעם / 261 ע'.

המשורר היידי שמואל פריגלמן, ניצול שואה היושב בפאריס, פולש לפתע פתאום לחייו של צבי ארבל — צבר יליד רחובות המשמש כפרופסור להיסטוריה יהודית באוניברסיטת תל־אביב — ומשבש עליו את כל סדרי חייו. לא זו בלבד שהוא מעורב אותו עד צוואר בתשוקתו להיתרגם לעברית ולראות את פרי רוחו בדפוס עברי, הוא גם גורם לכך שנחוה, זוגתו של צבי, פורצת בזעקה „אתה מכניס לי את זה לתוך הבית". פריגלמן מגיע ארצה ומתיישב לעשרה ימים בבית ארבל, נחוה נמלטת לירושלים ומשתכנת בהוספיס הסקוטי (שכבר שימש גיבורה אחרת של מגד בהימלטה מבעלה) ומסתבכת באהבה בת־חלוף עם פרא צעיר. הסופרפוזיציה של הרומן הזה ושל בעיותיה הנפשיות ה„נסתרות" מוליכה להתאבדות. פריגלמן מת גם הוא, בתחושה שצריך להקים את האינטרנציונל של השכל היהודי כדי למלט את מדינת ישראל מן הסכנה האורבת לה. ארבל עושה את חשבון חייו. ובין הדפים גם הגיגים והרהורים הנוגעים בבעיותינו הקיומיות.

כתב־עת

ישראל והתפוצות

גשר (116) / העורך שלמה שמיר / הקונגרס היהודי העולמי / 156 ע'.

ארבעה מדורים בחוברת החדשה של „גשר". „ישראל והתפוצות" נפתח במאמר של מרדכי בר־און על סוליות יהודית ובעיית הזהות היהודית בגולה ונמשך בעיונים המוקדשים לכמה קהילות וארצות (מבריטניה ודרך אידאו ועד גרמניה). במדור „עיון, הגות ומחקר" מאמר הערכה של ישעיה ברלין על נחום גולדמן וכן יש שם על סובלנות בין דתות כנתינתה במשנותיהם של מנדלסון ורוזנצוויג (משל אליעזר שביד), על קללת הנכר (משל יוסף גרבה), על אמריקה נוצרית או אמריקה חילונית מנקודת־הראות של יהודי ארה"ב (משל יונתן סרנה) ועל דה־גול והיהודים במלחמת העולם הראשונה (משל אליעזר יאפה). עוד בחוברת תגובות וסקירות ספרים.

היסטוריה

הצלה, בריחה, העפלה

יהדות מזרח אירופה בין שואה לתקומה / עורך בנימין פינקוס / אוניברסיטת בן־גוריון / 459 + 6 ע'.

אסופת מאמרים המתייחסים למה שעבר על יהדות אירופה בשנים 1944–1948. חלקיה שלושה. בראשון („יהדות ברית־המועצות") נידונים, בין השאר, עניינים כמו „הוועד היהודי האנטי־פאשיסטי בברית־המועצות וההתעוררות היהודית בשנים 1944–1948". בחלק השני („יהדות מזרח אירופה") יש פרקים על פולין, הונגריה, רומניה, צ'כוסלובקיה, בולגריה, יוגוסלביה וגרמניה המזרחית. בחלק השלישי („הצלה, בריחה, העפלה") יש פרק המוקדש לאהוד אבריאל ותקופתו ושני פרקים המוקדשים לבן־גוריון. הספר הוא פריו של כנס שנערך בשדה בוקר לפני ארבע שנים, בצירוף מאמרים מוזמנים.

קבלה

הכתיבות והשמועות

בניין אריאל / מאת יוסף אביב"י / משגב ירושלים / תיק ע'.

הספר הזה, „מבוא דרושי האלוהי רבי יצחק לוריא זכרונו לברכה על־פי כתביו ועל־פי כתבי תלמידו ר' חיים ויטל זכרונו לברכה", נועד „לבחון את דברי האר"י, הוא שמו של ר' יצחק לוריא ז"ל בדור ראשון, ולבארם באר היטב... הנחתי כי כל מחלוקות הדרושים נובעות מדרך לימודו של האר"י, שהיה מלמד חוזר ובלמד ומפרט ומוסיף ומשכלל את דבריו תמיד, וכי כל הדעות השונות שבדרושי האר"י נאמרו בזמנים שונים. הנחתי שאפשר לבחון את כל הדרושים ולסדרם שמועות שמועות ... קיבצתי את דרושי האר"י לשמועות, וסידרתי את השמועות לפי תוכנן וסמיכות דבריהן זו לזו, מן הראשונה שכתבה האר"י בעצמו ועד האחרונה שאמרה לפני מותו". ארבעה שערים בספר: שער הכתיבות מציג את החיבורים שכתב האר"י עצמו ואת אלה שכתב ר' חיים ויטל. שער המקורות „בא לבחון את תוכנן של כתיבות הרח"ו כדי להסיק „את דרך מסירת דברי האר"י". שער השמועות „בא לבחון את דברי האר"י ולבארם באר היטב, ובזה אנו מגיעים אל תכליתו של הספר כולו". שער הסוגיות „בא להוסיף על בניין תורתו של האריז"ל את ביאור דברי תלמידו ר' חיים ויטל" כדי להוסיף ולבאר את דבריו „בכתיבות שבהן כתב את דברי האר"י על־פי עומק דעתו ובהן חידש סוד אצילות מעצמו". שער שער עם מוצאו ואפילו עם פשפשו. בסוף הספר מפתחות.

חרות ההוגה

(המשך מהעמוד הקודם)

מסורת אחרת נגד ההשכלה מוצא ברלין בהאמאן ובהרדר. במטוטלת של ההשקפות האנושיות מעוררת ההכרה המדעית המבוססת על ההכללה את הכמיהה להכרה הבלתי אמצעית של האינדיווידואלי. גרמי השמים או טיפות המים מוכרות על־פי חוקים כלליים — אולם השיר הוא ייחודי. האל המוצג כמתימטיקאי מעורר את הכמיהה לאל המוצג כמשורר. האמאן (HAMMAN) חיפש את ההכרה הבלתי אמצעית של הדברים האינדיווידואליים במקום ההכרה של הדברים הכלליים. והרדר עשה מגישת היסוד של האמאן שיטה שלמה המשתרעת על השפה, הפסיכולוגיה וההיסטוריה. הוא עמד על הכוחות והגוונים המעצבים כל אדם וקבוצה ולא ראה בעבר בערות ודעה קדומה אלא צמיחה ספונטנית. גם התגשמותו העצמית של הפרט אינה יכולה להיות בבידודו אלא מתוך השתייכות לקבוצה של מסורת, מנהג והכרעות.

יש ליחסים בין ה„זרם" של ההשכלה לבין „נגד הזרם" גם היבט יהודי. ההשכלה יצרה את דימוי „החברה הגיטוטלית" של שלטון הפרגרס (כשלטון) התבונה הנורא המבטלת מסורות, קבוצות, אתניות ושפות ויצרה שוו־אוניברסלי שהבטיח התבטלות יהודית.

הרדר עסק בשירה המקראית ואף קבע, כי היהודים יוכלו ליצור מחדש אם ישובו אל האדמה העתיקה של ארץ־ישראל. הוא השפיע על ההשכלה העברית, אולם הוא עשוי לשמש גם ראייה למגבלות השפעתן של אידיאות. חברה יהודית שלא היתה מוכנה ללאומיות לא היתה יכולה לעשות שימוש באידיאות המעודדות לאומיות.

החיפוש אחרי הערעור על הדפוס התבוני האחיד שביקשו אחרים מתוכי ההשכלה להשליט על הדעת ועל ההכרה מוליך את ברלין לחפש גם אצל הוגה מובהק של ההשכלה כמונטסקיה כפילות בבני חוקים ההבגרים מוחלק כלליות ישנם חוקים ספציפיים, ואילו דיוויד יום הספקן הבסיס ביותר לדת ולדעת גם יחד תרם לעליית „המכשירים" שהרגישו את הרגש הדתי הפנימי ואת המעשה המוסרי. הערעור שלו על קיומן של „סובסטנציות" מעבר לרשמים ולצירופם ועל הסיבתיות, חשפה את חולשתה ומשוגתה של הדעת האנושית והוליכה אל האמונה. אמנם היא הוליכה גם אל ביסוס הדעת על־ידי קאנט. עמדתו הפלורליסטית של ברלין קובעת גם את עמדתו להפרדה בין מדעי הטבע למדעי הרוח, כהשקפתו של ויקו. הוא רואה אמנם במדעי הטבע הישג כביר של האינטלקט האנושי, אך אין דבר זה מביא אותו להעמיד את מדעי האדם על מדעי הטבע. כשם שאין דרך אחת לקיום הסדר החברתי כן אין דרך אחת למדע ובוודאי לא לביטוי האנושי בכללותו.

המסה המרתקת על מקיאבלי היא נסיון בפרשנות בהיסטוריה של האידיאות וניתן לומר, כי היא גם מעידה על מגבלות השיטה. האם יש לפרש את מקיאבלי לפי כוונתו הטקסטואלית ועל הרקע הביוגרפי הפוליטי של זמנו — או שיש לפרש את תורתו לפי הפירושים והמשמעויות שקיבלה בהיסטוריה. ההיסטוריון הגרמני פרידריך מיינקה רצה לתאר את גורלה של אירופה וגרמניה לפי המתיחות בין חוק הטבע והמוסר לבין טובת המדינה. ברלין סוקר סקירה מרתקת את הפירושים הרבים והשונים שניתנו למקיאבלי במרוצת הדורות: אלה שראו בו „איש־סטרי" אלה שטענו, כי הוא מעלה מערכת מוסרית חלופית למערכת הקיימת, אלה שטענו כי הוא טכנאי של פוליטיקה האדיש למטרות; אלה שטענו כי הוא מתבונן מרוחק המגנה את ההתנהגות הפוליטית בפועל — מעין איש „מדע מדיני" האחרים (כקרוצ'ה) טענו כי הוא מפריד בין אתיקה לפוליטיקה. לעומת זאת היו שביקשו לראות אותו מכונן מוסר קיבוצי וקהילתי מעין זה של הפוליס היוונית או הרפובליקה הרומית. ברלין מגיע למסקנה כי אצל מקיאבלי מצויות שתי שכבות: ברוח שיטתו שלו הוא טוען כי מקיאבלי הגיע בשכבה אחת למסקנה שישנן מערכות מוחלטות שונות שאינן עולות בקנה אחד: שכבה שניה עוסקת בחוסר האפשרות במציאות להכניס אידיאות על טוב האדם ואהבת אדם, מכיוון שאין מטרה אחת מוחלטת הרי אין לשלם מחיר מוחלט. מכאן נפתחה הדרך לפלורליזם.

אף כי על־פי־כן מקבל ברלין את ניסוחו של מיינקה, כי מקיאבלי נעץ חרב בגוף הפוליטי כהפרידו בינו לבין החוק הכללי. מיינקה סבר כי הגל ריפא פצע זה בשלבו את המדינה בתוך התבונה. ברלין סבור כי הפצע ייאשר לעולם.

דחיית „עריצות התבונה" היא גם דרכו של אלכסנדר הרצן. הרצן הוא מבחינות רבות קרוב לרוחו של ישעיה ברלין. בן לא חוקי זה של אציל רוסי ואם גרמניה נשא את המחאה נגד אי שוויון וניצול, אובדן צלם האדם של המדוכאים והמדכאים כאחד, אולם הוא לא איבד כתוצאה מן המחאה את הדפוס „המערבי" של דמוקרטיה קונסטיטוציונית וליברלית. הרצן אכזב עבר לאירופה מתוך חיפוש החברה החופשית, האינטלקטואלית והמוסרית, אולם המערב לא היה לו למופת. ברלין מערער על הפירוש המקובל שלפיו הגיע הרצן לפאריס כמעין אוטופיסט וכי כשלון המהפכה הוא ששינה את דעותיו. לדעתו, היה הרצן ובשאר בבקר הריגם הממלכתי המערבי וביקר את הקונסטיטוציונליזם הריכח והרדוג. הוא התייחס בהסתייגות למדינה המערב אירופית וגם לאידיאות הרדיקליות הכופסכות. לא זכויות הפרט מול המדינה העסיקו אותו אלא מקומו של הפרט בחברה. בעיניו נשארה העיקר האישיות, „הברק הקיצי של אושר הפרט" — והאכזבות כביטויים של חיים אלה. הוא דחה בתוקף הקרבה של דור קיים וחיים ממשיים למען דורות עתידים אשר יחלצו את הפתרון המושלם מתוכה של ההיסטוריה — ובכך ניכר את עצמו לתנועה המהפכנית. האם ניתן להילחם בעוול וגם לשמור על ביטויה הספונטני של האישיות? זאת שאלו עצמם גם המהפכנים הרוסים וגם הוגי התנועה החלוצית הציונית שצמחו על רקע זה.

לבד מהאינטרס האישי של ישעיהו ברלין כיהודי וכאוהד הציונות כמשה הס — הוא עשוי לשמש לו דוגמא מובהקת לאחדות כסמעותיו המובהקות. הס פרש מן הדפוס האינטלקטואלי של זמנו ונתן יותרן לרגשי ליבו ולמצפון ליבו. הוא אף מצא את הדרך אל הקהילה הלאומית, אותה קהילה שעל־פי הרדר רק בתוכה מוצא הפרט את ביטויו. ברלין שייך לאותם פרשני הס הסבורים, כי אין רציפות בין העתיו המוקדמות לבין „רומא וירושלים" המאוחרת. הוא היה בן אינטליגנציה שרצתה לפרש את העולם במונחים פילוסופיים ולחלץ את האנושות מבצוקתה ולהביא את תשועתה: הגדרת המצוקה וטיב התשועה היו שונים והם סירב לקבל את הפירוד הפילוסופי של חוגו.

ביטול הקיין הפרטי כצו מוסרי או הערכות כדיגות המפלגתי והעך כי בעוד שהמעמד מפתח אישיות מוסרית הנה המפלגה היא שותפות חיוורת או ביורוקרסיה טכנוקרטית. אולם הוא היה גם מתנגד לדמוקרטיה ולפרלמנט וחיפש את התקנה בחזונית היוצרת. לא דיבור הויכוח ופשרה, שהם סגולות החברה הליברלית, היו קרובים לליבו אלא התקוממות. ברלין אינו מגנה את סורל ואינו רואה בו משורש הרע אלא אחד מן המוחים נגד הסדר הבורגני ומה שנראה כדעיכת היצירתיות.

המסה המסיימת בספר עוסקת בהערה ללאומיות ובנסיון להסביר מדוע כה איחרו ההוגים להכיר בקומה כגורם מרכזי בהיסטוריה. הלאומיות היא אחת התולדות של „נגד הזרם" של ההשכלה ובריונו בלאומיות הקיצונית ניכרות בהרצאתו כל ברלין נטיות הסתייגות. הוא דן בלאומיות מתוך מעין נקודת ראות צדדית והיא: מדוע לא הבחינו צופי העתיד של המאה הי"ט בעוצמתה של אידיאה זאת בעתיד. רבים מהוגי המאה הי"ט ראו בה רק תוצאת סיכול עדנה אנוכית על־ידי שלטון זר ואם רק ייגמר הדיכוי של גרמניה ואיטליה תשכך התנועה הלאומית ותפנה את מקומה לחברות ליברליות תבחנות לפי מושגים אוניברסליים של צדק, אושר וחירות. לא כן קרה. ההשתייכות לאומה דחקה את הקריטריונים האוניברסליים: האומה הסגולית אף נעשתה מכשיר להשתלטות על קבוצות אחרות. ברלין מוצא שני הסברים אפשריים לעירוון לגבי מקום הלאומיות בעתיד. האחד הוא האמונה בפרוגרס: השני — האירופאצנטריות של המחשבה במאה הי"ט.

הלאומיות מעידה על האפשרויות המנוגדות שבמורשת זרם ההשכלה ו„נגד הזרם" גם יחד — הלאומיות קיבלה גם את צד האור וגם את צד החושך שבהשכלה. היא משמשת עדות לצידקת דבריו של קאנט כי מחומר העץ העקום של האנושות אין לעשות דבר ישר.

רקע זה יכול להסביר גם את עמדתו של ברלין לציונות — הוא אמר לא פעם כי היא לעתים קרובות הכפפת הגאון האישי של הפרט למען קידמה ורוחותה של היחידה הקולקטיבית.

המסע המרתק על פני הוגים ומשנות עשוי להוליך אותנו אל תפיסת העולם של ברלין ואפשר אל ביקורת תפיסת עולם זאת. ברלין סבור, כי אין אמת בלבדית ואין שיטה בלבדית להשגת האמת: ככל שאנחנו חורגים בתחומים מוגבלים של מדע מסוים הולכות ומתרבות התשובות האפשריות.

אולם ריבוי סוגי ההגות והביטוי אינו חייב לומר, כי אין אמת כלל וכי אין אמת־מידה כלל. בנטיה של ברלין לסקור את כל מרחב האידיאות האנושי מונחת הנוה, כי אין שיטה הרשאית לטעון לאמת הבלבדית. ההשכלה אינה יכולה לדחות את הרומנטיקה והרומנטיקה אינה יכולה לדחות את ההשכלה: הפרט אינו יכול לדחות את הכלל והכלל אינו יכול לדחות את הפרט.

תולדות האידיאות אינן תולדות הטעויות, הדעות הקדומות, אלא מכלול רב גוני כתובו בחפשת האנושות את דרכה. אין הוא יכול לטעון עם הטענה ההגליאנית כי דרך אידיאות שונות ואף סותרות מתקדמת האנושות להכרה המושלמת. אולם הוא מאמין כי ההודאה בלגיטימיות של ריבוי הערכים והשיטות מבטיחה לפרט את חרותו ויצירתו. אם הפרט הוא הערך העליון הנה ברלין גם מקשר אותו בשפע וברבויי המצוי בכללות התפתחות רעיונותיה של האנושות. תולדות כלל הרעיונות נעשות הרפתקת האנושות. אולם מכלול האידיאות מובא לא משום שבמכלול מצויה התשובה כסברת הגל, אלא משום שאין תשובה בהתפתחות ההיסטורית ועלינו לעמוד מול המכלול.

★

תרגום ספר מעין ספרו של ברלין מעלה קשיים לא מעטים. דיונו השוטף והסוחף של ברלין שהאסוציאציות שלו משתרעות על פני מחשבת המערב כולה אינו קל לקורא העברי. גם לקורא האנגלי מצאו המוציאים לאור לנחוץ להוסיף מסה מפרשת.

התרגום העברי מעלה בעיית איות בשמות, שימוש בנתונים. המתרגם עמד בדרך כלל בקשיים אלה. אולם Our Lord אינו „רבון העולמים" אלא אדוננו ישו (עמ' 464).

רצוי, לפחות לגבי חלק מן השמות, לתת איות גם באותיות לטיניות: ההוצאה הוסיפה לכרך את הביבליוגרפיה באנגלית של כתבי ברלין וכך ניתנה אפשרות לקורא להיודע על כתביו האחרים.

هكذا من الاصل

مكثا من الاجل

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר – ראשון בבוקר

למפעל
"רם — תעשיות" באשדוד
דרושים:
1. מכונאים תעשייתיים
★ בעלי ידע בריתוך
★ יתרון לבעלי רקע בתעשיות מתכת.
★ העבודה במשמרות.
2. סיכאי
למשמרת לילה
3. חשמלאי תעשייתי
★ בעל ידע בארם ישיר
★ יתרון לידע בבקרה מתוכנתת
★ העבודה במשמרות.
לתאום ראיון נא להתקשר 08-561001 לבקש את גדי.

---

5 כוכבים
שרותי כח־אדם
למלונאות בע"מ
דרושים
★ מנהל מזון ומשקאות – ים המלח, ת"א, ים.
★ חשב - ירושלים, ת"א, ים המלח.
★ מנהל קבלה - ים המלח, ירושלים
★ שף קונדיטור - תל־אביב, ירושלים.
★ מנהל כח־אדם - ירושלים, ת"א, ים המלח.
★ שף + סו שף - ים, ת"א ים המלח.
★ אנשי אחזקה ★ מלצרים ★ חדרניות ★ טבחים ★ עובדי קבלה ★ מזכירה
טל לתאום פגישה 03-443712
רח' אבן גבירול 149 תל־אביב
– סודיות מובטחת –

רשות הנמלים
דרוש
רופא
נסיון: 5–8 שנים
תאור התפקיד:
★ אחראי על נושא הרפואה התעשייתית, המונעת ואמצעי התברואה בנמלי/יחידות רשות הנמלים.
★ מקיים הקשר עם הגורמים הממשלתיים/ציבוריים להם נגיעה בנושא.
★ יוזם ומפקח אחר ביצוע בדיקות רפואיות תקופתיות ואחרות כמתחייב.
● בדבר פרטים נא לפנות לכח אדם ברשות הנמלים, רח' דרך פתח־תקוה 74 תל אביב, טל' 03-5121974
● פניות בכתב יש לשגר לת.ד. 61201 בצירוף קורות חיים בכתב יד לא יאוחר מ־13.11.87

לחברת יבוא ושווק ת"א
דרושה
פקידה כללית
1. לאחר שרות צבאי.
2. שעות עבודה: 8.30-16.30. יום ו' 8.00-13.00.
3. שליטה מלאה בהדפסה.
4. התפקיד כרוך בשליחויות.
נא לפנות טלפונית 03-453153.

לסוכנות ביטוח גדולה
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
בעל נסיון בענף הביטוח
לפנות בכתב בפירוט נסיון קודם לרו"ח צבי אברון ת.ד. 36382 תל־אביב.

לחברה למדידות והנדסה אזרחית בע"מ
דרושים
מודדים
לטלפן: 03-339415/6

איתמר זיידמן בע"מ
חב' לעצוב יצור ושיווק שטיחים
רח' זבוטינסקי 103 ר"ג
אנו מתחילים בפעילות ומחפשים עובדים לתפקידים הבאים:
מנהל יצור
בעל יכולת טכנית ונסיון בטקסטיל. רצוי בעל נסיון ביצור שטיחים בעבודת יד ושטיחי PASS.
מנהל חנות
אחראי לחנות המפעל. רצוי מעצב פנים, עם נסיון במכירות.
מקדמי מכירות
בעלי נסיון, בעלי רכב. תתכן גם עבודה חלקית.
עובדים למכונות פס
עובדים ליצור שטיחים בעבודת יד.
נא לפנות טלפונית 052-57572

דרושה באזור ת"א
עובדת סוציאלית בכירה
רצוי בעלת תואר שני, בעלת יכולת הדרכה לריכוז צוות עובדות שקום
לפנות בכתב לת"ד 15064 תל־אביב 61150

למפעל לסינטזה אורגנית באיזור חיפה דרוש
מהנדס כימיה
הכישורים הדרושים:
★ נסיון בניהול מתקן כימי
★ עדיפות לבעל תואר שני
★ ידיעת השפה האנגלית
★ מגורים באיזור חיפה
למועמד המתאים מובטחת עבודה רבת עניין, אפשרויות קידום ותנאים ההולמים את כישוריו.
נא לפנות בכתב, בפרוט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה.
לת.ד. 3119, תל־אביב 61030 עבור מס' 333
סודיות מלאה מובטחת

נייטשר קר NATURE LIFE
קוסמטיקה שוויצרית טבעית
מקורי ובלעדי בישראל
לנשים נאות ונמרצות
★ אתגר שווקי ועניין
למתאימות רווחים גבוהים+בונוסים
סניפים בכל הארץ: 03-256879, 051-23390, 052-540298, 04-665473, 02-813701, 053-616370
טלפונים גם בשבת: 03-655786, 08-524313, 03-595956, 057-413243, 063-72583, 04-917345, 04-934754, 06-399279, 08-523296

לבית תוכנה דרושה
פקידה
(אפשרי פנסיונר)
לעבודה במשרה מלאה, לאחר שרות צבאי, נסיון בפקידות, ידיעת אנגלית ברמה טובה, יכולת עבודה עצמאית, נסיון בהקלדה – יתרון
נא לפנות לרונית לטלפון 03-7513886

לחברה מסחרית המובילה בתחומה לסניפים באר שבע וירושלים
דרוש/ה
נציג מכירות מעולה
אם אתה:
★ נמרץ
★ בעל כושר לנהל משא ומתן
★ נסיון מתאים במכירות
★ יכולת התמודדות במצבי לחץ
★ בעל רכב פרטי
ומעוניין בעבודה משתלמת, עם אפשרויות קידום נרחבות,
אנא פנה בצרוף קורות חיים ונסיון אל: ת.ד. 551 ת"א עבור כח־אדם.
סודיות מובטחת

למתנ"ס תל־מונד דרוש
רכז ספורט ומנהל אולם
מורה מוסמך לחינוך גופני, נסיון בהדרכת ספורט או בהוראה ניסיון במנהל ספורט כושר אירגון וניהול עבודה בשעות לא שיגרתיות עבודה במשרה מלאה.
לפנות בכתב יד למתנ"ס תל־מונד מיקוד 40600 או בטלפון 052-63515

לגוף ציבורי גדול
דרוש:
מנהל פרויקט בתחום השווק הבינלאומי
על פונים לענות לתנאים הבאים:
1. תואר שני במנהל עסקים
2. בעל רקע הנדסי/ טכני
3. ניסיון בסחר בינ"ל
4. הכרות התעשיה הישראלית
5. דובר שפה זרה
6. נסיון בניהול צוות עובדים
המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 50084 תל־אביב, 68125

לחברת בניה ארצית גדולה
דרוש
מנהל עבודה מנוסה
לעבודה בירושלים
לטלפן: 02-248618, 02-233820

דרוש
מהנדס בנין
תכנון קונסטרוקציה
בעל נסיון בתכנון
03-442546 בעבודה
ובבית 052-553015

מעונין במשרה
בנושא יצוא־יבוא וסחר בינלאומי בדרגה ניהולית – ותק ונסיון רב עברית ואנגלית על בוריין
בהצעות לטלפן 03-582019

תשלובת דנשר

לחברת תמרוקים
דרושות
דיילות
לאזור השרון, ת"א, רמת־גן, פתח תקוה, נתניה, ראשל"צ ורחובות.
הכישורים הנדרשים:
★ מעל גיל 30
★ בעלות נסיון
★ בעלות הופעה נאה
נא לפנות החל מיום א' לטל' 03-9233273 לשוש

למפעל דרוש
מסגר מכני
בוגר בי"ס מקצועי
נסיון קודם בפירוק והרכבת ציוד מכני ובריתוך חשמלי.
נא לפנות בכתב לת.ד. 1432 ת"א 61013

לארגון ומדעי ניהול יועצים בע"מ
דרוש
מהנדס תעשיה וניהול
● מגמת מערכות מידע
● רצוי נסיון של 2-3 שנים
● יתרון לבעלי רקע צבאי
לפנות בכתב לת.ד. 20175 ת"א מיקוד 61201

לחברת סחר בינלאומית
דרוש/ה
1. איש שטח
★ דובר פורטוגזית, ברמת שפת אם.
★ אנגלית/עברית.
★ יכולת ניהול עובדים ויחסי אנוש טובים.
★ יכולת לעבודה מאומצת.
2. מזכירה
★ דוברת פורטוגזית/ספרדית.
★ אנגלית ברמה טובה.
★ יכולת הדפסה.
★ כשר לניהול משרד.
המשרות המבוקשות באזור תל־אביב, המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים, בכתב יד לת.ד. 47123 ולציין מספר המשרה

לחברת מחשבים צעירה
דרושים:
1. **מזכירה** לניהול משרד
2. **אנשי מכירות** למחשבים
3. **אנשי תמיכה** למחשבי MACINTOSH
עדיפות לבעלי נסיון
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 51904 ת"א 67132.

שופר־סל
לסניף קרית שרת חולון
דרושים
עובדים כלליים
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף, רח' שרת פינת ששת הימים חולון.

למפעל מזון גדול באזור רחובות דרוש:
עוזר למנהל שיווק
★ השכלה גבוהה בשיווק
★ נכונות למאמצים מעבר למקובל.
★ יוזם, נמרץ, אנליטי
נא לפנות לת.ד. 22511, תל־אביב עבור "משרה 101".

לחברת אלקטרוניקה בת"א
דרושים/ות
1. פקידה קלדנית
2. מחסנאי מכני
לטלפן: 03-339425/6 לאורה.

למשרד אדריכלים בת"א
דרושים
אדריכלים
נסיון 4 שנים לפחות (טיפול ברשיונות, תכניות עבודה)
לפנות מיום א' 09.00-15.00
03-245198 03-241325

להיכל מורים רמת־השרון
דרוש שליח
עם רשיון לוספה למשרה מלאה
לגדית 03-492436

ליפאורה בע"מ
יצרני מיץ פז ושופס
ברחובות
דרוש:
מנהל חשבונות
★ סוג 3 להפעלת מערך ספקים ממוחשב.
★ נדרש נסיון קודם בתעשיה.
★ רצוי נסיון בניהול צוות.
★ עדיפות לתושב רחובות והסביבה.
נא לפנות בכתב ליפאורה ת.ד. 2340, רחובות 76120 לדב גבע.

למפעל בגוש דן
דרושים
★ **הנדסאי/טכנאי ייצור**
נסיון באלקטרוניקה העתפתית מעבר משלב פיתוח לייצור סטנדרטי.
★ **הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה**
נסיון רב במסכות המופעלות ע"י מערכות בקרה אלקטרוניות.
★ **מהנדס מכונות**
נסיון בתעשיה, רצוי בשטח המזון נסיון בניהול צוות אחזקה
★ **חשמלאי מוסמך**
נסיון רב בתעשיה
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ופרטים אישיים לת.ד. 25176 תל אביב עבור "מנהל כח אדם".

לחברת שיווק דרושים
1. איש מכירות נמרץ
לרשתות השיווק הגדולות לחנויות הכל־בו, חומרי ניקוי ופרפומריות.
2. אחראי/ת דיילות
בתחום הקוסמטיקה לרשתות השיווק.
לפנות בכתב לת.ד. 1060 רמת השרון 47100

לחברת יוזמה גליל בע"מ
בנשר ובאשדוד
דרושים:
1. נהגי סמיטריילר
2. מחסנאי חלקי חילוף (מפ"ט)
3. מכונאי לרכב בלבד
מועמדים מתאימים יתקשרו לטלפונים 04-220186 04-233641 לצורך קביעת ראיון. תנאים הולמים למתאימים.

למכון לבריאות השן של "אגד" בתל־אביב
דרוש
מנהל רפואי
רופא שיניים מומחה לשיקום הפה
בדבר פרטים נא לפנות בכתב יד בפרוט נסיון קודם ת.ד. 45516 חיפה 33132
לציין עבור "המכון לבריאות השן"

היפרכל קניון איילון
דרושים/ות
קופאים/ות
לעבודה בשעות הבוקר ואחה"צ
– תנאי שכר טובים.
– הכשרה תינתן במקום.
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל במקום.

לחברת אפנה גדולה
דרושים:
1. סוכן
2. מנהל חנויות המפעל
3. מזכירה למחלקת השיווק
לכל התפקידים נסיון של שלש שנים מינימום בענף האופנה.
סודיות מובטחת
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 729 מיקוד: 61007 עבור "אופנה"

לחברה מסחרית גדולה בתל־אביב
דרוש/ה
מפעיל/ת טלקס מנוסה
כישורים:
שפת אם אנגלית
רצוי ידע בעברית
לפנות בכתב יד לת.ד. 20800 תל־אביב
עבור מחלקת מנגנון

לרכש מודעות
בעתון יומי גדול
דרושים
אקדמאים עם פלפל
אפשרות למשכורת בסיסית + אחוזים
03-339984 (18 קווים)

למושב ערוגות דרוש
מרכז משק
בעלי נסיון וכישורים מתאימים יפנו למזכירות המושב 08-581755 08-586870 למוטקה או גאולה.

עמקינוח
למפעלנו בניר צבי (ליד רמלה)
דרוש
אחראי צוות בקורת איכות
אחריות מקצועית ומנהלית בבקורת מוצרי עמקינוח ומתקן חלב.
★ השכלה תיכונית – מקצועית.
★ רצוי הנדסאי מכונות
★ נסיון 3-5 שנים בבקורת איכות במפעל תעשייתי
★ מסודר, דייקן, יכולת עמידה בלחץ, יחסי אנוש טובים.
ותנאים טובים למועמד המתאים.
נא לפנות בפרוט קורות חיים ונסיון לעמקינוח כח־אדם, ת.ד. 215, רמלה, 72101
– סודיות מובטחת –

לחברת תעופה זרה
דרושה
נקבנית
למחשב איי.בי.אמ. ולעבודות משרד כלליות.
ידע שפה אנגלית חובה.
ידע כללי בהנהלת חשבונות.
חצי משרה.
על המועמדות המתאימות לפנות לת.ד. 26403 ת"א 61263.

למפעל טקסטיל
באזור הקריות/חיפה
דרוש/ה
מכונאי מכונות תפירה
אוברלוק / מכונות גומי
בעל נסיון
נא לפנות בכתב, בצירוף פירוט נסיון קודם, לת.ד. 2043 נהריה, עבור "מכונאי".

לביח"ר נירוסטה
רח' יגאל אלון 116 תל־אביב
דרושים/ות
1. מסגרים רתכים
2. מסגר מכני
3. עובד מחלקת כיפוף
4. טכנאי לסימון פחים שרטוט פחים
תנאים טובים למתאימים המעוניינים יתקשרו לטל. 03-256271 לבקש את יגאל.

לחברת יעוץ הנדסי
דרושה
פקידה כתבנית
על מעבד תמלילים
טל. 03-335467
03-335493

לחברה לייצור אופנה
דרושים
★ גזרן
★ תדמנית
טל. 03-334861

דרושים
1. מתכנת מפעיל כרסומת CNC עדיף אלקס
2. כרסם קונבנציונלי
טלפון: 03-808716

לחברה גדולה ומובילה
בענף המזון
דרושים:
מקדמי מכירות ארציים
לאזורים: מרכז – שפלה – צפון.
על המועמדים להיות:
★ בעלי 2-3 שנות נסיון במכירות, רצוי בענף המזון.
★ תואר אקדמאי בכלכלה או שיווק – יתרון.
★ נכונות לעבוד גם מעבר לשעות העבודה המקובלות.
★ גיל 25-35.
למקדמי המכירות ינתן רכב החברה.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 23032, ת"א מיקוד 61230 עבור "מס' 520".

לספריה שליד מכון גיתה
בתל אביב
דרוש/ה
למשרה מלאה
ספרן/ית
או מתמצא/ת בתחום הספרים
(40 שעות שבועיות)
ידע טוב בגרמנית ובעברית הכרחי
טלפון: 03-217261/3

יותר טוב מנפאואר
למחלקה הטכנית ת"א
בן־יהודה 12,
א'-ה' 08.00-14.00
טל: 284128, 03-298877
דרושים
★ **כתב טכני**
בעל נסיון בעריכה וכתיבת ספרים בשפה האנגלית בתחום האלקטרוניקה והתקשורת – לפרוייקט של כחצי שנה. באיזור פתח־תקוה.
★ **הנדסאי־טכנאי ייצור**
בעל נסיון של 3 שנים לפחות בתחום התפ"י, רקע באלקטרו־מכניקה, לתושבי פתח־תקוה, אריאל והאיזור.
★ **הנדסאי מכונות**
בעל רקע במכניקה עדינה ונסיון בעבודה של 3 שנים, לתושבי פתח־תקוה, כפר־סבא.
★ **מבקר/ת איכות**
[illegible]
לעבודה בביקורת מעגלים מודפסים, רקע של שנתיים לפחות במפעל תעשייתי, לעבודה באיזור המרכז.
★ **כרסם קונבנציונאלי**
לעבודה במשמרת שניה (תחילת העבודה משעה 14.00) באיזור חולון.
★ **מבקר איכות מכני**
בעל רשיון נהיגה, לעבודה באיזור הרצליה.
★ **פחח**
בעל נסיון של 3 שנים לפחות, לעבודה באיזור לוד.
שכר גבוה וכל התנאים הסוציאליים – כחוק.
פנו אל מנפאואר בוקדם – זה משתלם!
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית.
ירושלים • תל־אביב • חיפה • באר־שבע • רחובות
מדליון הכסף: ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

למרכז חברה לציוד הכרמי [illegible]
דרושים:
★ **עובד למחלקת שרות** לתיקון מנועים קטנר בוגר בי"ס מקצועי
★ **עובדת ניקיון** לחצי יום
טלפון 03-372253

[illegible] יעוץ הדרכה ופתוח אירגוני בע"מ
עם כניסתנו לפרוייקטים חדשים דרושים לנו
יועצים אירגוניים
★ בעלי נסיון בהנחיית קבוצות למנהלים ובעלי תפקידים בארגונים, יעוץ ופיתוח אירגוני. ★ בעלי השכלה בנושאי ההתנהגות, התנהגות ארגונית, מנהל עסקים, פסיכולוגיה תעשייתית, טלפון 03-520281

חוגלה
חוגלה־קימברלי
לצוות המכירות של קו מוצרי האיכות
"פיסגה"
דרוש
איש מכירות לרשתות השיווק
דרישות התפקיד: יוצא צבא בגיל 21-27, בעל השכלה תיכונית. מגורים באזור מרכז ובעל רשיון נהיגה.
עדיפות תינתן לבעלי נסיון קודם במכירות לרשתות השיווק ולבעלי השכלה אקדמאית רלוונטית.
למועמד המתאים יוצעו תנאי העסקה הולמים ואפשרויות קידום במסגרת חברת שיווק דינמית ומתקדמת.
מועמדים מתאימים יפנו לחוגלה בע"מ, ת.ד. 3953, פתח־תקוה 49517 בציון קורות חיים, נסיון קודם ומס' טלפון.
מועמדים העונים לדרישות יוזמנו לראיון. סודיות מובטחת.

חשוב למחווטות
אנחנו מקיימים הבטחות!

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ימים א'-ה': 08.00-14.00
תל-אביב: רח' אידלסון 13, טל. (03)298877
ירושלים: רח' החבצלת 5, טל. (02)233436
חיפה: רח' העצמאות 104, טל. (04)530051

יותר טוב מנפאואר

ADMARK

אולי תפקיד זה הוא צעד ראשון
לקריירה חדשה

חברת בת של קונצרן גדול מציעה מספר תפקידים לגברים — נשים

- גיל 27 — 45
- נסיון בעבודה עם אנשים ובעלי רצון עז להתקדם ולהצליח
- יכולת ליזום ולפתח רעיונות ומבצעי שיווק
- אישיות בעלת פתיחות, כושר ניהול וארגון
- בעלי השכלה תיכונית מלאה לפחות.

(לאקדמאים במדעי החברה עדיפות)
המועמדים שיתקבלו יועברו מבחני התאמה.
כל המועמדים שיתקבלו יועברו הכשרה ע"ח החברה וישולבו לאחר מכן בעבודה.

למצליחים מובטחת הכנסה גבוהה ותנאים מצויינים

לתיאום ראיון נא לטלפן
ת"א והמרכז
03-258321, 16 קוים אוטומטיים (גיל או הררי)
חיפה והצפון 04-382691 (אורי)
נתניה והסביבה
053-616971-2-3-4, 053-22011 (מישאל)
באר-שבע והדרום
057-31106-71382 (יורם)
טבריה
067-22870, 96660 (בני שוען)
סודיות מובטחת

יש עבודה בחברת החשמל

ליחידת מעבדות ובקרת איכות בחיפה
דרוש/ה:

מהנדס/ת מכונות בתחום האנרגיה

הכישורים הדרושים:
★ בוגר/ת הטכניון בהנדסת מכונות רצוי בעל/ת תואר שני
★ ידיעה טובה של השפה האנגלית

המעוניינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים אל מח' כח אדם מרחבים ת.ד. 10 חיפה 31000.

לתחנת הכח חיפה
דרוש/ה:

מהנדס/ת חשמל זרם חזק

הכישורים הדרושים:
★ בוגר/ת טכניון בהנדסת חשמל זרם חזק
★ ידע באלקטרוניקה תעשייתית ומיחשוב
★ ידיעת השפות עברית ואנגלית בכתב ובע"פ (רצוי גם גרמנית).

המעוניינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים אל מחלקת כח אדם ומפעל צפון ת.ד. 10 חיפה 31000

למחלקת אירגון ושיטות למחוזות בתל־אביב
דרוש/ה:

מהנדס/ת תעשייה וניהול

הכישורים הדרושים:
★ רצוי נסיון של מספר שנים

המעוניינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים אל מח' כח אדם אגפית דרום, ת.ד. 25 תל־אביב.

להקמת תחנת הכח "רוטנברג" באשקלון
דרושים:

מסגרים מעולים עובדי גובה

הכישורים הדרושים:
★ בעלי נסיון
★ בריאות תקינה
★ בוגרי בי"ס מקצועי

העונים לדרישות הנ"ל, יפנו אישית עם תעודת השכלה אל מח' כח אדם, אגף הביצוע רח' החשמל 16 קומה 12 ת"א.

לתחנת הכח "רוטנברג" באשקלון
דרושים:

מכונאי אחזקה

הכישורים הדרושים:
★ בוגרי בי"ס מקצועי
★ נסיון של 6 שנים לפחות
★ מגורים באשקלון והסביבה

למחלקת שיפוצי טורבינות
דרושים:

מסגרי מכונות

הכישורים הדרושים:
★ בוגרי בי"ס מקצועי
★ נסיון מקצועי של 4 שנים לפחות
★ מגורים בגוש דן

המעונינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, אל מח' כח אדם ומפעל דרום רח' החשמל 14 ת.ד. 25 ת"א

לאזור עפולה
דרוש/ה:

מהנדס/ת מתכנן/ת ברשת

הכישורים הדרושים:
★ הנדסת חשמל זרם חזק
★ ידע ונסיון בתכנון ובביצוע מתקני חשמל
★ מקום מגורים עפולה והסביבה

המעונינים/ות יפנו בכתב בצרוף קורות חיים אל מחלקת כח אדם מחוז הצפון ת.ד. 179 חיפה.

חברת החשמל לישראל בע"מ

המחלקה הטכנית
חבר

- **מלחימות/מחווטות מנוסות** לאחר שרות צבאי לעבודה בתנאים מעולים במפעל בטחוני.
- **מרכיבות למעגלים מודפסים** לעבודה במפעל בטחוני בתנאים מעולים.
- **מכונאי אחזקה לתעשייה** באזור לוד, נתניה והמרכז.
- **חשמלאי תעשייה מוסמכים** לעבודה באזור ת"א ולוד.
- **טכנאי כימיה/כימאים לכימיה** אנליטית לאזור כ"ס ונתניה.

לעבוד בחבר להרגיש בבית
חברה לשרותי כח אדם
ת"א בן יהודה 100
טל. 03-221214-241780
נא להביא תעודות והמלצות

Systematics
סיסטמטיקס בערבון מוגבל
לנציגות חברת ESRI המובילה בתחום בסיסי נתונים גאוגרפיים (GIS)

מומחה למפוי ממוחשב ובסיסי נתונים גאוגרפיים (GIS)

לתמיכה וניהול פרויקטים במערכת בסיסי נתונים גאוגרפיים ARC / INFO
- השכלה במדעי הגאוגרפיה/קרטוגרפיה
- נסיון בעבודה עם מחשבים ובסיסי נתונים
- ידע בקרטוגרפיה ממוחשבת יתרון

למועמד שיתקבל יוצעו תנאי עבודה מצוינים והיכולת להשתלב בחברה מובילה בשוק העולמי.
המעונינים יפנו בכתב בלבד לפי הכתובת:
סיסטמטיקס בערבון מוגבל, רח' ביאליק 155-157, רמת-גן 52523, ויציינו על גב המעטפה לתפקיד (GIS)

סיכוי טוב להיות פרסומאי!

אם יש לך השכלה אקדמית בתחומי הכלכלה, שיווק, פסיכולוגיה, שפות ובעל כשר ביטוי בכתב - יש לך סיכוי טוב אצלנו.
לקביעת ראיון לפנות טל. 03-281188
מי-טל שירותי פרסום מאוחדים בע"מ.

TOMY
מנהלת עבודה
דרושה לאופנה תומי בחולון עם נסיון בניהול גזירה ותפירה
טל. 03-801097
03-5566558

דרושה
מזכירה בכירה
לניהול משרד
שפות: עברית, אנגלית
שפות נוספות – יתרון
בדבר פרטים נא להתקשר לטל' 03-249034 בשעות העבודה.

אוניברסיטת תל-אביב
הפקולטה לרפואה
למוקד הורמוני בשטח הפולימרים למטרות רפואיות
דרוש
ביוכימאי/ת או כימאי/ת

הכישורים הדרושים: Ph.D. או M.Sc.
(תתכן גם אפשרות לסטודנט לתואר שלישי)
דרוש נסיון קודם בשיטות אימונולוגיות, רצוי גם נסיון בשיטות הפרדת חלבונים.
לפנות: לפרופ' שלמה כרגל טל. 03-718383 או למזכירות המחלקה לביוכימיה טל. 03-718389/10

נציגות מכירות משפחת
... מכירת מוצרים מקצועיים ... בהיקף ... גבוהה ביותר למצליחות.
לקבוע פגישת המלצה 03-376715 בין 8.00-14.30 בימים א-ה

דרושים
סוכני מכירות
בכל הארץ
עם נסיון ורכב
טל. 03-736138

ל.שלף יועצים לשיווק"
דרושים
עבור חברת אלקטרוניקה גדולה

אנשי/נשות מכירות!

לניהול מו"מ עם לקוחות מכירת ציוד אלקטרוני מתקדם ופיתוח מודעות למוצרים חדשים.

כישורים מועדפים:
★ קצינ/ות קשר בצה"ל ו/או רקע טכני באלקטרוניקה.
★ ידע בסיסי בשפה האנגלית.
★ יכולת מכירה וכושר שכנוע.
★ הופעה ייצוגית ואמינה.
★ בעלי רכב פרטי.

מועמדים/ות מאזורי ירושלים, חיפה, עפולה, טבריה, הוד השרון, נתניה ובאר־שבע וסביבותיה

יפנו בכתב יד בציון קורות חיים ומספר טלפון אל: "שלף יועצים לשיווק, ת.ד. 33465 ת"א מיקוד 61333. רק מועמדים/מועמדות מתאימים/ות ייענו.

סודיות מובטחת

---

1) דרוש מהנדס מכונות יצור
עבור המתכת
עבור שכבי רגיל
נסיון של לפחות 10 שנים.
2) מסגרים רתכים מעולים
טלפון 03-727345, 03-729684

לחברת נדקינג בע"מ
דרושים:
טבחים
עוזרי טבח
עובדי נקיון
נא לפנות לשף מישל טל. 03-5574440

מנהל חשבונות

אם אתה בעל נסיון ומוכן לעבוד 7 שעות לפחות,
בוא לעבוד איתנו.
אנו מציעים לך עבודה מעניינת, שכר גבוה וכל ההטבות הסוציאליות כחוק.
פנה אלינו עוד היום
כדאי לך!

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים: רח' החבצלת 5, טל. (02)233436
תל-אביב: רח' אידלסון 13, טל. (03)298877
חיפה: רח' העצמאות 104, טל. (04)530051
באר-שבע: רח' המבי"ט 31, טל. (057)79523
רחובות: רח' הרצל 190, טל. (08)461717

המשטרה אתגר

דרוש **קצין פרשים**

דרישות התפקיד: קצין בצה"ל, בוגר בית ספר חקלאי מגמת בעלי חיים, ידע ברכיבה, בעל רשיון נהיגה, בריאות תקינה, גיל עד 35.
מקום השרות: בית דגן
המעוניינים יפנו ללשכות הגיוס כמפורט להלן בצירוף תעודות השכלה ופנקס מילואים.
★ תל־אביב רח' הרכבת 14 טל 03-628290 ★ חיפה רח' העצמאות 82 טל 04-661067
★ ירושלים רח' המלך ג'ורג' 8 טל 02-244433 ★ באר־שבע רח' העצמאות 55 טל 057-32521
★ רחובות רח' הרצל 206 טל 08-487488

סודיות מובטחת

Honeywell Bull

עם הרחבת פעילות החברה, בארץ
דרוש:

מתכנת SYSTEM לתמיכה בלקוחות

- נסיון מוכח בעבודה System עם Main Frames או מחשבי סופר־מיני.
- שפות PL1, Assembler לפחות.
- רכב הכרחי
- מגורים באזור ת"א

נא לפנות בכתב יד לישראל הולדנרבר
מידן מחשבים בע"מ, מקבוצת לרנר
רח' אפעל 3, קרית־אריה,
ת.ד. 3005 פתח תקוה 49130

המחלקה המשרדית
חבר

- **כתבניות "LANIER"** מנוסות עברית/אנגלית (רצוי בגרסה החדשה) לעבודה מיידית — שכר גבוה.
- **כתבניות WORDMILL** מנוסות + ידע בהדפסת מאזנים לעבודות מיידיות — אפשרות לשעות גמישות.
- **קלדניות מסוף** "דאטה ג'נרל" לעבודה מיידית — תנאים טובים.
- **מזכירות/כתבניות** מנוסות עברית/אנגלית — לעבודה מיידית.
- **כתבניות למעבד תמלילים** IBM תוכנה — איינשטין, א-ב, WORDSTAR עבודה מיידית — תנאים טובים למתאימות.

לעבוד בחבר להרגיש בבית

דרוש
טכנאי שירות
למתן שירות לציוד תעשייתי
★ בוגר בית ספר מקצועי במגמת מכונות.
★ אחרי צבא.
★ או בעל נסיון של 3 שנים בעבודה דומה.

נא להתקשר, או לשלוח תולדות חיים ופירוט נסיון מקצועי בכתב אל –
נפן בע"מ —
היחידה למשאבי אנוש
רחוב גאולה 47 תל־אביב 63304 טל. 03-650467 03-655454

לחברה מסחרית גדולה
דרושים/ות
רוא"ח למשרה מלאה

בעלי הנתונים הבאים:
1. רואי"ח מוסמכים או בוגרי החוג לחשבונאות.
2. לאחר שרות צבאי.
3. שליטה טובה בשפה האנגלית.
4. נסיון קודם בעבודה מעשית של כ־3 שנים - הכרחי.
5. יועדפו בעלי ידע ונסיון במערכות ממוחשבות.

מועמדים מתאימים יפנו אל ת.ד. 4868 חיפה מיקוד 31048 עבור משרה מס' 755.

למוטורולה תקשורת ישראל בע"מ
דרוש
הנדסאי/טכנאי מכונות
לתחזוקת מכונות הייצור

כישורים נדרשים:
★ ידע במערכות פנאומטיות והידראוליות.
★ נסיון במכניקה עדינה.
★ נסיון קודם של כ־5 שנים בתעשיה האלקטרונית

המעוניינים יפנו בכתב יד, תוך ציון קורות חיים ונסיון (ומספר טלפון להתקשרות) אל: מוטורולה – גיוס עובדים, רח' קרמנצקי 3 תל־אביב, מיקוד 67899 (ולציין על המעטפה: עבור "הנדסאי מכונות")

סודיות מובטחת

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor

מרכז התכנון בהרצליה סיים לא מכבר את תכנון הדור השלישי של משפחת ה־32000 (NS32532) ונערך כעת לפיתוח הדור הבא.

אנו מחפשים:

מהנדסי מחשבים מצטיינים
לפיתוח כלי תיב"מ מתקדמים ושימוש בהם לצורך תכנון הדור הבא של המיקרופרוססורים המתקדמים בעולם.
כישורים: בוגרי הנדסת מחשבים במסלול מעורב חומרה/תוכנה או בעלי נסיון בפיתוח חומרה ותוכנה.

אנשי תוכנה מצטיינים
לפיתוח קומפילרים ותוכניות תיב"מ מתקדמות לתכנון מיקרופרוססורים.
כישורים: בוגרי מדעי המחשב ו/או נסיון מוכח בתחום הנ"ל.

אנא פנה/י בכתב בצירוף קורות חיים וגליונות ציונים אל:
נשיונל סמיקונדקטור (ישראל) בע"מ
ת.ד. 3007 הרצליה ב' מיקוד 46104 עבור מנהל כח אדם.
(המודעה מיועדת לגברים ונשים כאחד)

לחברה עתירת ידע במרכז הארץ
דרוש/ה
קניין בכיר
מכניקה ואלקטרואופטיקה

כישורים דרושים:
- הנדסאי/מהנדס מכונות (רצוי רקע בכלכלה).
- נסיון קודם של 3 שנים ברכש מקומי וחו"ל.
- יכולת ניהול משא ומתן.
- שליטה מלאה בשפה האנגלית.

סודיות מובטחת.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון ובציון מס' טלפון אל ת.ד. 47030 תל אביב 61470 ולציין משרה מס' 231

مكذا من الاصل

مكذا من الزحل

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבקר

לחברת תיירות במרכז הארץ
דרוש/ה:
מפעיל תיירות
TOUR OPERATOR
- ★ בעל/ת נסיון בהפעלת קבוצות תיירות נכנסת.
- ★ ידיעת השפה האנגלית על בוריה הכרחית, רצוי שפת-אם.

מזכירה בכירה ללשכת המנכ"ל
- ★ ידיעת השפה האנגלית על בוריה, רצוי שפת-אם.
- ★ ידיעת עברית
- ★ ידיעה טובה בהדפסה אנגלית, רצוי גם קצרנות.

למשרה מלאה
רק העונים לדרישות הנ"ל יפנו בכתב-יד בציון פרטים אישיים ונסיון קודם לת.ד. 1144 ת"א 61010 עבור "חברת תיירות".

למוסד ציבורי כלכלי
דרושים:
בירושלים:
1. שמאי מקרקעין
2. מהנדס ייצור
3. מתכנן מתכנת*
4. ראש צוות – תכנון תכנות*
5. ראש צוות – SYSTEM*
נסיון עם מערכת הפעלה VAX VMS, בסיסי נתונים ותקשורת
6. עוזר טכני בעל ידע ונסיון בהתקנת ותחזוקת אתרי מחשב.
★ נסיון קודם בתפקיד לרבות בשפת COBOL הכרחי.
רצויה הכרות של מחשבי VAX VMS
- ★ בחיפה: עורך דין
מפעיל מחשב בעל נסיון קודם
- ★ תל־אביב: מודד
מודד – שרטט

למועמדים מתאימים תנתן השתתפות בהחזקת רכב.
המעוניינים יפנו בצירוף קורות חיים לת.ד. 2600, ירושלים, לא יאוחר מיום 13.11.87
רק מועמדים מתאימים יענו.

יחידת האבטחה בגבול ישראל־מצרים
דרושים/ות
בוגרי יחידות קרביות לתפקיד בטחוני
ובחורות לתפקידי בטחון
שכר גבוה + הטבות רבות נוספות, כגון דיור, ארוחות, נסיעות ומענקים

הכישורים הדרושים:
★ לוחמים ביחידות שדה (עדיפות למסיימי קורס פיקודי). ★ בעלי כושר גופני גבוה, פרופיל רפואי 82 ומעלה (בעלי משקפיים יחוייבו בעדשות מגע רכות) ★ עד גיל 27 ★ עבר ללא דופי ★ בוגרי/ות 12 שנות לימוד ★ דוברי/ות השפה האנגלית (ערבית-יתרון).

ועדות קבלה תתקיימנה במשרדי חברת "השמירה" בע"מ, רח' בן-יהודה 77, תל-אביב, קומה ג'
בחורים: בימים ראשון ושני (1-2.11.87) בשעות 9.00-13.00
בחורות: ביום שני (2.11.87) בשעות 13.00-16.00

על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור, פנקס שבוי ר"ג 3 תמונות.

לחברה בנמל חיפה
בן גודין
דרושים
ראשי צוות
- ★ בוגרי 12 שנות לימוד לאחר שרות צבאי מלא.
- ★ שליטה טובה באנגלית.
- ★ גיל עד 26.
- ★ בריאות תקינה (פרופיל מעל 72).

טרקטוריסטים ומלגזנים
- ★ בעלי רשיון נהיגה לרכב פרטי ומשא.
- ★ שליטה מלאה בעברית.
- ★ לאחר שרות צבאי מלא.
- ★ בריאות תקינה (פרופיל מעל 72).

העבודה במשמרות ואינה מתאימה לסטודנטים.
ועדת קבלה תתקיים ביום ב' 2.11.87 בין השעות 9.00 – 12.00 בבנין ממן, נמל תעופה בן גוריון, מחלקת כח אדם.
נא להצטייד בפנקס מילואים, תעודת זהות, רשיון נהיגה ואישורי לימודים.

משתלת מועדון גומש והספורט קרית ברנוביץ חולון דרוש
גנן
במשרה מלאה
לפרטים 5521831/2

דרוש
מתברים מים
בוגר המכונן לטכנאות במשרד פרטי 5 ימים בשבוע
ת.ד. 11333 ת"א 61112 עבור "מתברים מים"

למסעדה אקסקלוסיבית בנוקה אורדמר
דרוש **טבח**
נסיון + המלצות. אפשרות לדיור במקום.
06-399847

לקרם שווק
דרושים
אנשי מכירות מעולים
- ★ *מכונות צילום מסמכים*
- ★ *מדפסות לייזר למחשבים*
- ★ *ציוד כריכות משרדי.*

עדיפות לבעלי נסיון
לפנות בטל. 03-663721
מונטיפיורי 10 ת"א.

לחברה חקלאית ציבורית העוסקת ביצוא
דרושות
- ● **מנהלת חשבונות**
עצמאית עם נסיון של 5 שנים לפחות למשרה מלאה (נסיון בעבודות יצוא – יתרון)
- ● **מזכירה**
למשרה מלאה לעבודות מזכירות כולל ידיעה טובה בהתכתבות עברית ואנגלית. (ידיעה בשפה אנגלית – יתרון)
לפרטים טל: 5610788/9

עם הפנים ליצוא

ב"יוקר" האנשים שהעתיד שייך לאלה שמייצרים. אנחנו מייצרים כלי עבודה להעשית הכתבה. בעולם - קיפוי מהייצור מיועד ליצוא, ומשווק בעיקר בארה"ב אירופה ויפן.
המפעל הוא יזמה ואיכותית. המקצועיות הם ייצור, שיווק ופיתוח. סיכה לכך שמשמרת "יוקר" יכולה להגיע מעבר ארצו בשוק מרכזים המכים עבור לקוחות בכל העולם.
אם האתגר נראה לך, מסכה לשתף איתך פעולה.

לצוות אגף כספים ובקרה דרוש:
איש כספים
אשר ישתלב בפעילות האגף באחד מהתחומים הבאים: כספים, חשבונאות ובקרה.
על המועמד להיות בעל הכשרה מתאימה בכלכלה, מנהל עסקים, חשבונאות או תעשיה וניהול.
עדיפות תינתן לבעלי נסיון קודם בתעשיה ובגודרים בכבירה.
המעוניינים יפנו לת.ד. 34 נהריה, מיקוד 22100 בצרוף קורות חיים. (על המעטפה נא לציין - עבור איש כספים).
** הפניות יענו למועמדים מתאימים בלבד.*

ישוקר
כלים טובים יותר

קרן אלקטרוניקה בע"מ
למפעלנו באשקלון דרוש:
מהנדס מכונות
לניהול נושא זיווד מכני, משרד טכני ומחלקת ייצור מכנית.
כישורים דרושים:
- ★ *ידע בתכנון זיווד אלקטרוני למערכות צבאיות ולמערכות תקשורת אזרחיות.*
- ★ *יכולת להוביל את התכנון המכני של המפעל.*
- ★ *נסיון ניהולי של 3 שנים.*

תנאי עבודה משופרים.
5 ימי עבודה בשבוע.
נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם בעבודה למחלקת כח אדם, ת.ד. 5019 אשקלון 78150.
סודיות מובטחת.
ההצעה מיועדת לנשים וגברים כאחד.

לחברת שיווק גדולה
דרוש
מנהל מכירות אזורי
אם אתה:
1. נכון לעבודת שטח קשה
2. בעל נסיון במכירות ובהפעלת אנשים
3. בעל כושר, התמדה ושכנוע
4. מעל גיל 26
5. בעל רכב

אנו מציעים: תנאי שכר מפתים. הסכם העסקה אישי.
לקביעת ראיון אישי טלפן ביום א' משעה 09.00 03-814903 לסימה

לפריזמה מחשבים דרוש
איש מכירות
נסיון בתכנות עדיף. עדיפות לבעלי מחשב אישי.
טל. 03-734276, 03-732853

למפעל תעשייתי בחולון
דרוש
מנהל יצור
- ב.גר קורס
- בעל ידע במדידות ומגים
- שנתיים נסיון

לפרטים: 03-800374, 03-804204

מלון קיסר טבריה
מלון חדש, על שפת כנרת – שילוב של עבודה והנאה.
מנהל אחזקה
הכישורים הדרושים:
- בעל ידע ונסיון בניהול
- בעל נסיון קודם בתפקיד (3 שנים לפחות בבתי מלון 4 או 5 כוכבים)
- בעל תואר אקדמי טכני ו/או רשיון למתח גבוה בחשמל

עדיפות לתושב טבריה
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, תעודות ואישורים אל "מלונות קיסר ישראל", בן יהודה 103, תל אביב 63401, עבור "מנהל אחזקה".

אשר פיכטונגר בע"מ
מקבוצת פיכטונגר תעשיות
דרוש:
מהנדס/הנדסאי בנין
לפקוח באתר בניה
- ★ נסיון של 4 שנים בפיקוח על עבודות בנית תעשייתית ו/או ציבורית.
- ★ ידע בחוזים ובהתחשבנות עם קבלנים וספקים, בדיקות טיב, חישוב כמויות.

נא לפנות לטלפון 03/299617 (75) לקביעת ראיון.

מרכיבים
דרושים
מרכיבים
להרכבת מוצרי אלומיניום באתרי בניה.
- ★ **עובדים שכירים**
לאזור הצפון והמרכז
בעלי נסיון, המתגוררים באזור ת"א והסביבה ובאזור הצפון.
- ★ **קבלני משנה**
לאזורי המרכז, אשדוד ואשקלון.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות טלפונית אל:
אזור הצפון בשעות הערב: 04-234481 ליעקב
אזור המרכז, בשעות הבוקר: 03-285780, 03-283588
בשעות הערב: 03-5518992
לאלי, 03-5510218 לאהרון.

עתודות
עתודות - כח-אדם, השמה ושיבוץ.

עבור לקוחתנו
חברה בינ"ל עתירת-ידע במרכז הארץ
דרוש/ה
חשבונאי/ת ראשי/ת
כפיפות לסמנכ"ל כספים
תאור העיסוק:
- ★ הכנת דו"חות כספים לגורמים בארץ ובחו"ל.
- ★ טיפול בחוזים המזומנים של החברה.

הכישורים:
- ★ רואה-חשבון המעוניין להשתלב בתעשיה המתוחכמת, בעל ידע בהכנת דו"חות כספיים.
- ★ ידיעת השפה האנגלית - חובה.

מועמדים מתאימים יפנו טלפונית לטל. 03-5448351-2 לקביעת ראיון, או בכתב-יד ל"עתודות" - רח' בן-יהודה 77, תל-אביב 63435
— סודיות מובטחת —

אורליל בע"מ קצרין רמת־הגולן
מפעל העוסק בתחום האלקטרואופטיקה ייצור שפופרות וציוד ראיית לילה חברה משותפת ל:
איה"ם – ארץ ישראל תעשיות מתקדמות בע"מ
התעשיה האוירית לישראל בע"מ מ.ט.י. הנדסה בע"מ
דרוש
ראש פרוייקט – מהנדס אלקטרו־אופטיקה
הכישורים הדרושים:
- נסיון מוכח בניהול והיכרות פרוייקט בתחום מערכות אלקטרו־אופטיקה.
- העדיפות לבעלי נסיון קודם במערכות וידאו ו/או בתחום שפופרות או ציוד לראייה לילה.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד בצרוף קורות חיים לאורליל בע"מ, ת.ד. 110 קצרין, מיקוד 12900. טל' 06-961758-9.
– סודיות מובטחת –

א.ו.ת.
אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ

לחברת אלקטרוניקה
דרושים
- ★ **הנדסאי אלקטרוניקה**
מנוסה במקרופרוססורים
- ★ **מבקר איכות**
ויזואלי
- ★ **מזכירה**
מנוסה + עיבוד תמלילים
- ★ **מחסנאי**
מנוסה, רשיון ב'.
- ★ **מלחימות**

תנאים מעולים למתאימים
03-371465/70, 371928

לקבלן חשמל
דרושים
חשמלאים מנוסים
להתקנות ואחזקה במשמרות
052-453635
03-673842

למשרד עורך דין בחולון
1. חדר לעו"ד עם שרותים משותפים.
2. מזכירה - נסיון במעבד תמלילים (א-ב)
לעו"ד 03-887829

למשרד נסיעות בת"א
העוסק בתיירות נכנסת בלבד
דרושה
TOUR–OPERATOR
הכרחי נסיון בתיירות, ידיעת שפות אנגלית וגרמנית.
טל. 03-223875, 03-230461

לחברה קבלנית
לעבודות בניה בניגריה
דרושים:
- ★ **מהנדס בנין/מנהל פרוייקט**
- ★ **מנהלי עבודה עצמאיים**
- ★ **מכונאי לציוד בנין**

עדיפות תינתן לבעלי נסיון בעבודות בחו"ל.
בקשות בכתב יד בפרוט קורות חיים, נסיון מקצועי ושרות צבאי – נא להפנות לת.ד. 214 הרצליה ב. 46101 עבור "ניגריה".

למלון קיסר אילת
דרושים
- ★ **טבחים מקצועים**
במטבח חם
עם נסיון (שף דפרטי)
- ★ **טבח/ית מטבח חלבי**
עם נסיון

תנאים טובים למתאימים בעלי כישורים. נא לפנות למחלקת כ"א, טל. 059-76161

לחברה ליבוא רכב
דרוש
עוזר למנהל אגף השיווק
הכישורים הדרושים:
- ★ נסיון בענף הרכב – יתרון
- ★ בעל כושר ארגוני וניהול צוות עובדים.
- ★ כושר ביטוי בכתב ובע"פ וניהול משא ומתן.
- ★ צעיר ונמרץ, המוכן לתרום מזמנו ומרצו.
- ★ תנאים טובים למועמד המתאים.

לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים ונסיון לת.ד. 22267 תל־אביב, מיקוד 61227.
– סודיות מובטחת –

אופטרוטק
חברתנו עוסקת בפיתוח, ייצור ושיווק מערכות אלקטרואופטיות ממוחשבות המבוססות על טכנולוגיות מתקדמות בתחומי ראייה ובינה מלאכותית ומיועדות ליצוא.
מחסנאים טכניים
1) למחסן קבלה אלקטרוניקה.
2) למחסן רכיבים וחלקים אלקטרוניים.
- השכלה תיכונית וקורס מחסנאים טכניים.
- נסיון בעבודה עם מערכת ממוחשבת.
- שליטה באנגלית.

נדרשת יכולת עבודה מאומצת ובמידת הצורך בשעות לא שגרתיות.
במכתבך נא ציין: 132WA107
סודיות מובטחת.
כל המשרות מיועדות לגברים ונשים.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ובציון מס' טלפון אל: כח אדם, אופטרוטק בע"מ, ת.ד. 69 נס ציונה 70450
אופטרוטק. בית לאנשים יוצרים

אסטרונאוטיקס
דרוש
הנדסאי אלקטרוניקה
(משרה 301)
כישורים:
- ★ נסיון קודם בפיתוח מעגלים אלקטרוניים.
- ★ נסיון באלקטרוניקה צבאית – יתרון.

5 ימי עבודה בשבוע.
תנאים נאותים למועמד המתאים.
המשרה מיועדת לנשים וגברים כאחד.
– סודיות מובטחת. –
לפנות לאסטרונאוטיקס, אגף הארגון, רח' הירקון 23 בני ברק, ת.ד. 882 מיקוד 51261, או טלפונית 03-784212

לחברת בניה ארצית
לסניפה בירושלים
דרושה
פקידת מזכירות כולל כתבנות
בעלת נסיון
מועמדות מתאימות תפנינה בכתב יד עם פרוט קורות חיים וציון מספר הטלפון
ת.ד. 2770 תל־אביב.

ג׳יצן ענבר מהנדסים
דרוש
מפקח בנין
בעל נסיון של 4 שנים לפיקוח.
לעבודה באזור ת"א
לתאום פגישה נא להתקשר לטל. 03-652427

לכפר הנוער הדתי גבעת וושינגטון
דרושים:
1. **מדריכה** - מגורים במקום חובה.
2. **מזכירה לתיכון.**
3. **עוזר אמרכל.**
4. **אם בית** לחצי משרה.
5. **אחות להוראה** לעולות אתיופיה. להכשרה במגזרות, אישפוז, טיפול בית וקשישים בקהילה.
נא לפנות לטלפונים 08-523312, 08-522864, 22538
או בכתב לת.ג. שיכמים מיקוד 79860

למכון רפואי ברמת־גן
במחלקה לקשרי חוץ
דרושה:
מזכירה רפואית
או בעלת רקע פארה רפואי אחר.
בעלת נסיון בהדפסה במעבד תמלילים
טיפול בלקוחות רבים ומגוונים
עבודות משרדיות שוטפות
משרה מלאה
בדבר פרטים נא לפנות טלפונית 03-7553574 בשעות 8:00-15:00

ארדט
חברה לביטוח בע"מ
לאגף התביעות
דרושה:
פקידה מנוסה
לסילוק תביעות רכוש (אלמנטרים) בתחומי אש, פריצה, תאונות אישיות.
יתרון לבעלת נסיון בחווירות ובוגרי המכון לביטוח.
נא לפנות לרותי טל. 03-640818

לחברת שווק ומו"לות מהגדולות בארץ דרוש
מנהל שווק
דרישות התפקיד:
הכרות שוק הספרים בארץ וידע בענף המו"לות.
נסיון מוכח בשווק בענף הספר.
למועמד המתאים ינתנו תנאים מצוינים
מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 12123 תל־אביב 61120 לידי: מזכירת המנכ"ל.

צ־יון
חברה לביטוח בע"מ
דרוש
מנהל מחלקת ביטוח ימי
מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד, תוך צירוף קורות חיים, לת.ד. 1425 ת"א, 61013.
– סודיות מובטחת –

אופיס טכסטיל בע"מ
מפעל וצביעת בדים
דרושים
- ★ **עובדי צביעה דפוס ואשפרה**
- ★ **מכונאי אחזקה**
- ★ **חשמלאי אחזקה**

עדיפות לבעלי נסיון קודם; תנאים טובים למועמדים המתאימים.
המעוניינים יפנו למפעל החל מיום א', בין השעות 14.00-19.00 "אופיס טכסטיל" משה שרת 47, אזור.

למולדם מערכות שינוע והרמה
מושב מולדת
דרוש
- ★ **שרטט מכונות**

(רצוי הנדסאי)
עדיפות לבעלי נסיון לפנות טלפונית לישראל וגב. טל: 06-531733, 06-531151, 06-531784

לחברה מסחרית העוסקת ביבוא
דרוש
חשב
בעל נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה ועם מחשב P.C. (תכנת חשבשבת)
עדיפות לבעל תואר רואה חשבון
לפנות בכתב: ת.ד. 22027 תל־אביב עבור 101

הלוח הכללי

לסולקן העמיה בע"מ (מקבוצת קצנשטיין ארלד)
דרוש
הנדסאי חשמל
- גיל 25 – 30
- מגורים בין ת"א לאשדוד

לפנות: 03-612971 (לעמי שחף)

למושב גבעת־חן
דרוש
אחראי
למערכת המים
חצרן
טל: 052-31122

ויזה כרטיסי אשראי לישראל בע"מ
דרושים
נהגים – שליחים
עם רשיון לוספה.
נסיון של שנתיים לפחות,
לאחר שרות צבאי.
נא לפנות לטל' 03-261116 שלוחה 230, המי מס' כ"א.

לעסק סיטונאי בתחום הצמחים באזור המרכז
דרוש **משווק**
בעל נסיון במכירות ורשיון נהיגה ג' רצוי. תנאים טובים. 03-347854, 03-353645

לחברה בענף התקשורת דרוש
נציג מכירות
לשיווק ציוד תקשורת; רצוי בעל רכב.
נא לפנות לטלפון: 03-5449626

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה. אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבירות צפויים לעונש על פי החוק.

יותר טוב מנפאואר

לסניף תל־אביב
המחלקה המשרדית
בן־יהודה 12, א'־ה' 08:00-14:00
טל: 284128, 03-298877
דרושים
★ **מעבדות תמלילים מנוסות**
ידע בתוכנות וורדמיל 4.18, אינשטיין ואחרות.
עבודות למשרות מלאות וחלקיות
תנאים טובים למתאימות.
★ **קלדניות מסוף מנוסות**
רצוי נסיון בהזרמת חומר של הנהלת־חשבונות, לפחות 6 שעות עבודה, שכר גבוה וכל התנאים הסוציאליים — כחוק.
פנו אל מנפאואר בהקדם — זה משתלם!
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה • באר־שבע • רחובות

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

לטרנס בלל בע"מ
שיגור אקספרס בע"מ
דרושים:
1. למחלקת הייצוא
עובד/ת
עם נסיון ביצוא ימי.
להתקשר 03-375211 לגבי גילון.
2. דרושה
קלדנית אנגלית
לעבודה בלחץ אתה"צ
5 ימים בשבוע.
להתקשר 03-383341 לעופר

למוסד ציבורי
דרוש־ה
עובד/ת סוציאלי/ת
שני שליש משרה לפרוייקט חברתי לנערות במרכז הארץ.
בדבר פרטים נא להתקשר לגב' שרית גמליאל
עבודה 03-625493
בית 03-341754.

למשרד נסיעות בת"א
פקיד/ת נסיעות
מנוסה ועצמאי/ת
טלפונים 03-615613, 03-625986

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981 [illegible]

למשרה מלאה במרכז ת"א
מזכירה צעירה וחרוצה
קלדנית, טלפונים והדפסת עבודות במשרד נוחות ב־17.00־08.00
5 ימים בשבוע להגיש מועמדות להתקשר ביום א' לשרי 03-204711, 03-203423
רוברט הלף ROBERT HALF

למוסד ממלכתי
דרושים גברים לעבודת שטח
בעלת עניין ואתגר מבצעי

הכישורים הדרושים:
★ גילאי 21־28
★ השכלה תיכונית, משלבת
★ לאחר שרות בצה"ל ביחידות שדה בתפקידי פיקוד

אנו מציעים:
★ עבודה מגוונת ובלתי שגרתית, בצוות צעיר ומגובש.
★ קביעות בעבודה ואפשרויות לקידום
★ שכר גבוה ותנאי שרות ביחודיים

נא לפנות בכתב לת.ד. 39351 ת"א ומיקוד — 61392
עבור ת.ש. ולציין קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת"ז וטלפון.
— מינים מתאימים ייענו —

החוגר
לתפקיד בטחוני בחו"ל
אם אתה
■ יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים.
■ גילך בין 21 ־ 30 שנה.
■ בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).
אנו מציעים
■ חוזה העסקה לשנה אחת ויותר.
■ מועמדים נשואים יוכלו לצאת עם משפחותיהם לחו"ל לשנתיים־שלוש.
■ תנאי שכר טובים.
■ אפשרויות להיקלט בעבודה קבועה בתום התפקיד בחו"ל.

פנה נא, ללא דיחוי, בכתב לת.ד. 17557 ת"א מיקוד 61170
עבור א.ב וצרף את תולדות חייך. פרטיך האישיים, כולל מספר ת.ז. וטלפון [illegible]
סודיות מובטחת

המבנה מתאים גם לנשים [illegible]

[illegible]
לחברה בעידה ידרמית העוסקת בפיתוח וייצור מוצרי אלקטרוניקה מתוחכמים המיועדים לייצוא דרושים
[illegible]
* שנתיים נסיון ב־C * הכרה של MS-DOS
* נסיון ב"פסקל" – יתרון * נכונות לעבודה מאומצת ויכולת לעבודה עצמאית
[illegible]
להקמת מערכי רכש וייצור ממוחשבת, מעקב ופיקוח על ספקי משנה וייצור חוץ של החברה.
* נסיון של 5 שנים בתחום הנ"ל
טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
לביצוע בדיקות סופיות של מיכשור דיגיטלי מתקדם.
* נסיון של 3 שנים בתחום הנ"ל ויכולת עבודה עצמאית
[illegible]
* נסיון של 3 שנים בעבודה עם מיכשור אלקטרו־אופטי ויכולת עבודה עצמאית.
* * *
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב ל"ברספק" בע"מ ת.ד. 560 רחובות 76103 (בציון התפקיד המבוקש על גבי המעטפה)

בית ספר תיכון כפרי
ויצ"ו שויצריה
נחלת יהודה ט.ד.95/
דרושים
מדריכים חברתיים
בהקף של משרה מלאה
★ מגורים במקום.
★ מועמדים בעלי השכלה מתאימה.
★ וותק של 3 שנים בעבודה מקבילה.
יפנו בכתב עפ"י כתובת של ליעיל.

להוצאת ספרים מסדה
דרושים
מקדמי מכירות
• הכנסה טובה תמורת עבודה קשה.
• העבודה דורשת ניידות רבה.
• רצוי נסיון קודם במכירות — עדיפות בענף הספרים.
• **רשיון נהיגה חובה — עדיפות לבעלי רכב.**

נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים לת.ד. 823 גבעתיים 53108. (עבור מכירות).

לסטודיו הופמן־הררי
דרושים:
1. ביצוע־סטו/ית עם נסיון בעבודה בהדפוס
2. גרפיקאי/ת בעלת נסיון בביצוע ועיצוב
טל. 229107

לחברה בינלאומית באזור הצפון
דרוש
מנהל
התפקיד כולל אחריות על
תפ"י • משלוחים • מחסנים • כוח אדם
על המועמד המתאים להיות בעל נסיון של מספר שנים בתפקיד דומה בתעשיה.

בפרטים נא לפנות בכתב – יד בציון פרטים אישיים, השכלה ונסיון קודם, לת.ד. 1144 ת"א 61010 עבור "מנהל".

לבית אבות בחולון דרושים
מנהל תחזוקה
למשרה מלאה
הכישורים הדרושים:
★ הנדסאי מכונות או חשמל עם נסיון בשטח מערכות חום ודודי קיטור.
★ נסיון באירגון וניהול צוות עובדים.
★ נסיון בפיקוח על עבודות קבלניות.
מחסנאי ראשי
למשרה מלאה
הכישורים הדרושים:
★ בעל נסיון של 5 שנים בניהול מחסן לפחות.
בדבר פרטים נא לפנות לטלפונים 03-5057175 או 03-880251

ירדני
למפעלנו בבני־ברק הגדול בארץ, לייצור מנעולים ופרזול לבניין
דרושים
בעלי מקצוע מעולים
★ **מבלטן עצמאי** – 10 שנים נסיון במבלטי פח. יכולת קרי־את והבנת שרטוט
★ **כוון למכונות עבוד שבבי (טוראוב)**
ידע במערכות פנאומטיות. ידע ונסיון בכיוון מקדחות ומכונות כרסום נסיון של 10 שנים על טראוב
★ **כוון למחרטות אוטומטיות**
נסיון של 3 שנים לפחות.
תנאים טובים למועמדים המתאימים (5 ימי עבודה בשבוע)
נא לפנות למר גדעון בן דוד טל. 03-776051
– סודיות מובטחת –

לחברה בינוית
דרוש/ה
אחראי/ת [illegible]
מקום העבודה – **ירושלים**
הכישורים הנדרשים:
★ ידע בהנה"ח יחישובים מסחריים.
★ ידע בעבודה במערכות ממוחשבות.
★ כושר ניהול משא ומתן עם לקוחות.
★ נסיון קודם, בעבודה דומה, הכרחי.
★ תושב ת ירושלים.

מועמדים העונים על הכישורים המבוקשים, יפנו בכתב יד, בפרוט נסיונם והשכלתם, אל מנהל אגף משאבי אנוש, ת.ד. 37800 ת"א, 61376. סודיות תישמר.

לחברת בניה מהגדולות בארץ
דרושים
לפרוייקט חדשני ויוקרתי
אנשי מכירות רציניים בעלי יוזמה
המוכנים להשתלב בצוות מכירות סולידי.
(רצוי בעלי רכב פרטי)
למתאימים מובטחת משרה בגוף שיווקי מתקדם, לטווח ארוך עם אפשרויות קידום מצויינות.
לפרטים: נא לפנות לטלפון: 03-425370/1. לבקש את פנינה.

לחברה מסחרית גדולה בהרצליה
דרוש
מנה"ל חשבונות בכיר
(רצוי רואה־חשבון או בוגר חשבונאות)
★
נא לפנות בכתב, בציון נסיון קודם, לת.ד. 1144 תל־אביב 61010, עבור "מנהל חשבונות".

למפעל תעשייתי באזור תל־אביב
דרוש/ה
שרטט/ת טכני מנוסה
נסיון הכרחי גם באיזומטריה.
יפנו רק בעלי נסיון מוכח.
נא לטלפן: 03-482216.

למצבעת טקסטיל
דרוש
איש אחזקה
עם נסיון של 5 שנים לפחות ובעל ידע טכני בצייד
לטלפן בשעות העבודה: 2-803111 לאלון

למשרד תעשייתי באזור יהוד דרושות
1. **מזכירה** – ידיעת אנגלית ועברית על בורין כלל, הדפסה הכרחית. אפשרות גם לחצי משרה עד הצהריים.
2. **פקידה** – הדפסה עברית/אנגלית הכרחית. ל־1/2 משרה בצהריים.
לפנות טלפונית 03-364144.

לחברת ביטוח מובילה ולסניפיה בתל־אביב, בחיפה ובירושלים
דרושים:
★ **מנהל אגף ביטוח ימי**
★ **מנהל אגף ביטוח אלמנטרי**
★ **ראש מדור ביטוח רכב**
נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 65102 ת"א 61650
סודיות מובטחת

לחברת ביטוח אושיות
דרושים:
1. **מפקח רכישה לביטוח חיים**
בעל נסיון לעבודה עם סוכנים קיימים.
טל. 052-558055 לפנות לאבי שני.
2. **קלדנית**
052-558055 לפנות לבסי.

לחברת בניה גדולה
דרוש
מנהל פרוייקט
הכישורים הדרושים:
★ מהנדס אזרחי
★ כושר ארגון וניהול משא ומתן
★ מקום מגורים אזור תל־אביב ודרומה
תנאים טובים למועמד המתאים
לפנות בכתב, בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 11929 תל־אביב מיקוד 61116.
סודיות מלאה מובטחת.

לחברה ממשלתית דרוש
מחסנאי נהג
מאזור הרצליה והדרה
טלפון למשרד 03-623526

דרוש
מבצעי והתקנות למערכות קשר
בעל ידע בסיסי באלקטרוניקה וחשמל + רשיון נהיגה, לתנאים [illegible]

לעיתון יומי גדול
באזורים אשדוד אשקלון קרית מלאכי קרית גת
דרושים/ות
אנשי מכירות מעולים
תנאי קבלה:
★ השכלה תיכונית
★ משוחררי צבא
★ כושר ביטוי ויוזמה
★ העבודה על בסיס עצמאי
למתאימים תנאים טובים
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית 08-532720

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
מכרז 70 '87
עובד/ת מעבדות הוראה ומחקר במח' להנדסת חשמל
[illegible]
● פניות בכתב יד בצירוף קורות חיים, יש לשלוח להנהלת כח אדם אוניברסיטת בן גוריון בנגב ת.ד. 653 באר־שבע, עד לתאריך 8.11.87 ולציין מספר מכרז.

למוסד ציבורי גדול בת"א
דרוש
פיסיקאי בכיר
בתחום האלקטרו־אופטיקה (אופטרוניקה)
לניהול מחקר ופיתוח בתחום הלייזרים ותחומים נילווים.

● **דרישות התפקיד:**
1. תואר שני לפחות (רצוי תואר שלישי) בפיזיקה אלקטרואופטיקה
2. הכרת תחום האופטרוניקה בכלל והלייזרים בפרט.
3. 6 שנות נסיון במחקר ופיתוח מתקדם של מערכות צבאיות משולבות בלייזרים אמצעים אלקטרואופטיים אחרים.
4. נסיון ניהולי עבודה מטה רצוי בניהול פרוייקטים ובאירגון ותאום עם רמות בכירות של מערכת הבטחון.
5. כושר ביטוי בכתב ובע"פ בשפות עברית ואנגלית (רצוי שפות נוספות).
6. כושר ניהול משא ומתן

המעונינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 7093 מס' 550 מיקוד 61006.

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

לחברת "יבוא לבימיקלים גדולה"
דרושה
מזכירה מעולה
לטיפול בכל עבודות המשרד
הכישורים הדרושים:
★ שליטה טובה באנגלית ועברית, כולל הדפסה.
★ נסיון בשימוש במחשב (D-BASE) P.C.
★ יכולת עמידה במצבי לחץ.
★ תפקיד במשרה מלאה.
יועדפו בעלות נסיון קודם בעבודה דומה.
נא לפנות טלפונית לאביטל 03-286262.

לביה"ס הימי "מבואות ים"
דרושים
מדריכים חברתיים
לנוער בגיל תיכון, שכר בדרוג הוראה, מגורים במקום.
המעונינים יפנו בפרוט קורות חיים להנהלת מבואות־ים מכמורת 40297 טלפון 053-663242

משרה מס' ח'/221/87
בכפר הנוער חופים (ליד עכו)
טלפון 04-912244
דרוש/ה
מדריך/ה חינוכי/ת
לאחר שירות צבאי בוגר/ת תיכון להדרכת נוער עולה מאתיופיה.
עדיפות לבוגר/ת תנועת נוער דתית
מגורים במקום חובה.

לחברת נגב קרמיקה
דרושה
מקדמת מכירות
הנתונים הדרושים:
★ אקדמאית
★ בעלת נסיון בשיווק.
★ הופעה נאה.
★ מעל גיל 30.
וכונות לעבודה עד שעות מאוחרות.
נא לפנות טלפונית 03-201616 למוטי.

למלון דן אכדיה
דרוש/ה
קופאי/ת קבלה
לעבודה במשמרות Night Auditor
מתאימים/ות יפנו למר בר־אדם טל 052-556677

[illegible]
דרוש/ה
שרטט/ת מנוסה
(רצוי נסיון בעבודות חשמל)
תנאים טובים
03-249267 03-230184

לחברה לעבודות חשמל
דרושים
★ **חשמלאים מוסמכים ועוזרים**
03-5612855-6

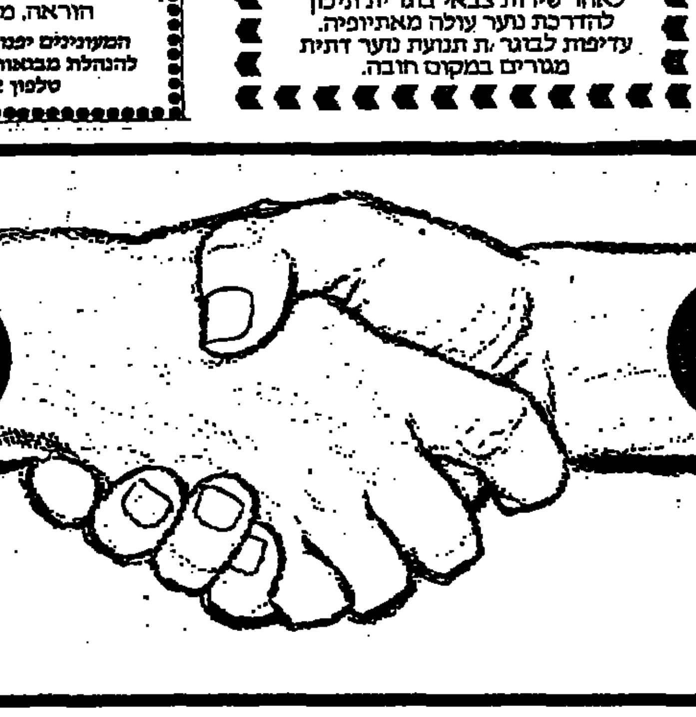

הלוח הכללי הד כפול ומכופל

مكانه من الاصل

مكذا من الأجل

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | ראשון ב דבר בבוקר

עיריית תל-אביב-יפו

מכרז פומבי

בהתאם לתקנה 3 לתקנות העיריה (מכרזים לקבלת עובדים) תשל"ט מודיעה בזה עיריית תל-אביב-יפו על משרות פנויות בבית המשפט העירוני במחלקה המשפטית

מכרז מספר: 133/87
תואר המשרה: [illegible]
דרגת המשרה: [illegible]
דרישות המשרה:
1. השכלה תיכונית מלאה.
2. נסיון של 4 שנים בעבודה [illegible]
3. נסיון בעבודה עם [illegible]
4. כושר ארגון ופיקוח על צוות עובדים.
5. כושר ניהול [illegible]
6. ידיעת השפה העברית על בוריה. ידיעת שפה נוספת יתרון.

במבקר העיריה

מכרז מספר: 135/87
תואר המשרה: מבקר.
דרגת המשרה: 5-7 של עובדי ביקורת.
דרישות המשרה:
1. השכלה גבוהה בהנדסה אזרחית ורישום בפנקס המהנדסים והאדריכלים.
2. נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה [illegible]
3. נסיון בהנדסת [illegible]
4. כושר הבעה בכתב [illegible]
5. ידיעת השפה העברית על בוריה, ידיעת שפה נוספת – יתרון.
[illegible] ולציין על המעטפה את מספר המכרז.
[illegible]
בקשות שתוגשנה ללא תעודות באמה, לא תובאנה בחשבון. המועד האחרון להגשת הבקשות הוא [illegible] חשון התשמ"ח 12 בנובמבר 1987.

ז' בחשון התשמ"ח | אלי עשת
30 אוקטובר 1987 | מבקר העיריה

לכפר מימון
מושב עובדים של הפועל המזרחי

דרוש:

מזכיר – גזבר

מועמדים בעלי נסיון מוכח בתפקיד יפנו בכתב למזכירות כפר מימון דואר נע הנגב מיקוד 85225. למועמד המתאים אפשרות דיור במקום.
יוזמנו לראיון רק בעלי רקע מתאים להפקיד. נא לציין טלפון לצרכי זימון לראיון.

לחברת בת של תדיראן
דרושים/ות

בוגרי/ות מדעי החברה

שיובשו לתפקידים אחראיים.

מיום א' לשדה טל' 03-9262369, 03-9225982.

דרוש

מנהל עבודה

בעל נסיון

לצפי [illegible] במבנות עגולות אזור ת"א
03-611617 03-621587

[illegible]

לחברה ארצית גדולה בדרום הארץ דרוש

מנהל חשבונות ראשי

לניהול מערכת חשבונאית ממוחשבת בהיקף גדול
כשורים נדרשים:
- רואה חשבון או השכלה חשבונאית אחרת.
- ניסיון בניהול מערכות חשבונאיות ממוחשבות בהיקף גדול.

פניות בכתב יד בצירוף תולדות חיים ופירוט ניסיון קודם לת.ד. 9076 רמת אפל 52960

למחלקה הטכנית סניף ת"א

דרושים/ות

- **מהנדס אחזקה** – בעל תואר מהנדס מכונות S B S C שנות נסיון בתעשיית המתכת וכ. טכבי, יצקות ידע בחשמל, אלקטרוניקה – יתרון.
- **מנהל יצור** – בעל תואר מהנדס מכונות S B S C שנות נסיון בענף המתכת וע. טכבי, יציקות
- **הנדסאי חשמל** – [illegible] בתחום מתח גבוה לעבודה באזור המרכז.
- **חשמלאים עחרים, מוסמכים** לעבודה קבועה בתחומי לוחות חשמל בתנאים מעולים.

נא לפנות לדנאל סניף ת"א מודיעין 68 (ליד עיריית ת"א) טלפונים: 03-211266, 03-245531, 03-245541, 03-240876

דנאל

החברה לשירותי כח אדם

תל-אביב • ירושלים • באר-שבע
רחובות • אשדוד

SONY

לישפאר – תב' אלקטרונית למסחר בע"מ
דרושים.

1. הנה"ח
מבקר/ת פנים
- נסיון בבקרה, הבנה – ניתוחי כדאיות משנת מכירות, בבסיס חשבונות – לאילנה שלוחה 23.

2. מכירות מוצרי אלקטרוניקה בדרורית
ציג/ת מכירות
- רכילה היפריד [illegible] למכירה ציוד ביתי באזור חיפה – לשבוליק

3. מכורות מוצרי תקשורת
פקיד/ת מכירות
- לאחר שרות צבאי, השכלה תיכונית, שליטה טובה ברינור וכתיבה בשפה האנגלית – למנמי שלוחה 32.

טל': 03-6[illegible]431
– סודיות מובטחת –
העולם מתקדם מסוני לסוני

[illegible]

החב' הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
THE ISRAEL TRACTOR & EQUIPMENT CO. LTD.
מפיצי CATERPILLAR בישראל

למחלקת מכירות ציוד טכני לתעשיה בהובלה

דרוש

איש מכירות

הכישורים הנדרשים:
- רקע טכני
- בעל רכב
- ידיעת השפה האנגלית
- הנדסאי מכונות – יתרון

– סודיות מובטחת –
בצרוף פרטים נא לפנות בכתב יד לת.ד. 214 חולון 58101 ולציין מספר טלפון לתקשורת.

מדריכים/ות

למוני "סיירות וידיעת הארץ" (כתות ו'-י"א)
רקע בנושאי טבע וידיעת הארץ, נסיון בהדרכת נוער (רצוי),
ידע בנווט בשטח (רצוי).
העבודה בחוג היא חלקית ומתאימה גם לסטודנטים.

לקבלת פרטים נא להתקשר:

חיפה והסביבה	04-664181
כרמיאל, נהריה והסביבה	04-981010
קרית שמונה, ראש פינה, טבריה והסביבה	06-937028
עפולה, יקנעם, נצרת, טבעון והסביבה	04-935506
רמת השרון, הרצליה, רעננה	052-910664
כפר סבא והוד השרון	052-25111
פתח תקוה, קרית אונו, אור יהודה, לוד	03-900936
ת"א והסביבה	03-375063/242
	03-811151
ראשון לציון והסביבה	03-9663968
רחובות והסביבה	08-451725
אשקלון אשדוד והסביבה	051-27895

החברה להגנת הטבע

אלקו

תעשיות אלקטרו-אופטיקה בע"מ

טכנולוג/ית (משרה מס' 3400)

כישורים דרושים: שליטה באנגלית. רצוי רקע בעיבוד שבבי.
השכלה: מהנדס מכונות, נסיון של 4 שנים לפחות.
תחומי עיסוק/אחריות: ייצור כלים • סדרי פעולות לייצור • לווי ייצור.

מועמדים מתאימים המעוניינים להשתלב בחברה מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ל: אל אופ מחלקת משאבי אנוש ת.ד. 1165 רחובות, מיקוד 76110 (בציון מספר המשרה).
סודיות מובטחת

למפעל טקסטיל
דרוש

איש אחזקה כללית

בעל רכב יסחרי
עם אפשרות להובלת נוסעים,
מאזור בת-ים, חולון
טל': 03-827461, 03-810205

לחברת אי.אס.אי.
מכשור מדעי לישראל בע"מ
דרושים

1. מהנדס מכירות לציוד כמי אנליטי.
- [illegible]

2. מהנדס/הנדסאי שרות לציוד כימי אנליטי.
- [illegible]

3. מרכזנית למשרה מלאה
[illegible] 08.00-17.00
ידע באנגלית חובה.

נא לפנות בכתב לחברת אי.אס.אי. בע"מ, רח' פנחס 17 רמת-גן, טל' 772851 (פנינה או צביקה).

לאראן אלקטרוניקס
דרושה

מזכירה למחלקת שיווק

דרישות:
- בוגרת תיכון + שירות צבאי מלא.
- ידע בהדפסה ו/או עבוד תמלילים.
- שליטה בשפה האנגלית.

משרה מלאה. תנאים טובים למתאימה.
נא לפנות לטל' 03-779127

מכון דור
לתברה מסחרית במרכז ת"א
דרושה

פקידה לניהול משרד מכירות

רצוי נסיון בקשר עם לקוחות, ובעבודה משרדית הקשורה בתפקיד.
משרה מלאה א'-ה' 08:00-17:00
נא לפנות בצירוף קורות חיים מכון דור – יהודה הלוי 188 ת"א מיקוד 65276 לציין על המעטפה עבור משרה.

מגן דוד אדום בישראל
MAGEN DAVID ADOM IN ISRAEL

הגבש/ת קובי/כללי

בעלי נסיון מקביל
קורס הגבשי גיבות טיפול נמרץ יפותח בקרוב (תקופת ההכשרה תחשב כתקופת עבודה)
אם הנך מעוניין/ת
בעבודה מרתקת הקשורה בהצלת חיי אדם מגן דוד אדום קורא לך להצטרף לצוותי הנידות לסירי"ל נמריץ כחיבע החייאה בכיר – פאר מדיק.
נותירו מספר מקומות לעובדים הבאים: בסניפים: ת"א, חיפה, חדרה, קרית שמונה, עפולה, ירושלים, בראשל"צ, באר שבע.
לקבלת פרטים נוספים יש להתקשר לטלפון 03-5232223, מחלקת כח אדם מרכז מד"א

למשרד רואי חשבון בתל-אביב
דרושים

- **מבקרי חשבונות בכירים**
4 שנות ניסיון.
- **עובד/ת ארכיון**
- **מעבדת תמלילים – לניר** לאחה"צ.
- **פקידה כללית**
קלדנית ינוסה למחשב פי.סי.

טלפון 03-5613545 מ-14.00

לציוד מיכשור ובקרה תעשייתיים
דרוש

מהנדס/הנדסאי מכירות

- נסיון בתעשיה הכימית
- אנגלית קריאה/כתיבה
- כושר ניהול משא ומתן
- עדיפות לבעלי נסיון במכירות והבנה באלקטרוניקה או חשמל

תנאים טובים וקידום למתאים
מקום העבודה: אזור תל-אביב
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 919 בני-ברק עבור "מנהל כח אדם"
– סודיות מלאה מובטחת –

מנהל כח אדם

מסור מודעתך ב דחף
ב דחף תקבל יותר

לפרטים נוספים:
תל-אביב: 03-622233-4 רויטל ברכה
ירושלים: 02-228335-6 יאיר צוברי
חיפה: 04-845333-4 אריה טל

"גרדים" | כפר הילדים SOS

לנשים

אם את בעלת ענין ורצון לחנך, לגדל ולהיות עם ילדים.
אנו נוכל לספק לך מקום עבודה.
כפר הילדים בערד "מקיים" בית לילדים שהוריהם אינם יכולים לטפל בהם.
אצלנו תמצאי בית ואתגר!
אנו מעונינים בנשים לא נשואות בגילאי 25–41 (אפשרי עם ילד משלהן)

כמו כן דרושים לנו:

1) עובד סוציאלי –
עם רקע פנימיתי טיפולי.

2) גנן – עם רקע מקצועי
אפשרות לעבודה במשכורת טובה ואפשרות לעבודה בקבלנות

בדבר פרטים נא לפנות בצירוף קורות חיים ת.ד. 64 ערד 80750, טלפונים: 057-956888, 057-958843 בין השעות: 8:00 – 14:00

למרכז הנופש "מבטחים"
בזכרון יעקב
דרושים

טבחים

ברמה גבוהה

תנאים טובים למתאימים.
על המועמדים לפנות בכתב
למרכז קופ"ח, ענף ההבראה
רח' ארלוזורוב 101, ת"א

קיבוץ מעגן-מיכאל מחפש

מורה לאנגלית

לחטיבת הביניים במשרה מלאה

(קיימת אפשרות מגורים במקום)
להתקשר: בשעות העבודה 06-394300,
לאלישבע או עירית, אחה"צ 06-394373
לאלישבע מסלה, 06-394473 עירית שרמן

לאיתן שמיר בע"מ
חברה קבלנית דרושים

1. **עובדי בניין** (טפסנים, ברזלנים, טייחים)
2. **תיקונצ'יקים**
3. **גננים**
4. **עובדי מחסן**
5. **עובדי אחזקה**
6. **עובדים כלליים.**

להאום פגישה לטלפן 03-228538, 03-222375.

קריירה
שרותי כח אדם בע"מ

★ **אנשי שיווק ומכירה** [illegible]
★ **מנה"ח סוג 3** בעלי נסיון של [illegible]

תנאים מצוינים למתאימים

תל-אביב, דיזנגוף 156 טל. 03-240292/1
נתניה, שמואל הנציב 17 טל. 053-338901
רחובות, הרצל 185 טל. 465331, 08-465277

הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

דרוש

שמאי אלמנטרי

נסיון קודם הכרחי

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בטלפון 03-624520

למוסד ציבורי
דרוש/ה

כלכלן צעיר/ה

(אפשרי סטודנט שנה ג')

נא לפנות בכתב יד עם ציון קורות חיים לת.ד. 33016 ת"א עבור "כלכלן"

לחברת מזון גדולה

טכנולוג מזון

לעבודה אחראית ומעניינת
למתאימים תנאים מתאימים

נא לפנות בכתב יד
לת.ד. 1334 ת"א 61013
ולציין ע"ג המעטפה ה/ 333

למפעל תעופתי באיזור הצפון
דרושים/ות

סגן מנהל אגף מכירות ושיווק

- מהנדס אוירונאוטיקה / מכונות / תעשיה וניהול כולל נסיון במפעל תעופתי
- יכולת ונסיון בניהול משא ומתן
- נסיון בקשר עם לקוחות בארץ ובחו"ל.
- רקע בהכנה ותמחיר של הצעות מחיר.
- שליטה מלאה בעברית ובאנגלית.

התפקיד כולל קשר עם לקוחות בארץ ובחו"ל, ריכוז ופיקוח על הכנת הצעות מחיר ומעקב אחרי פרוייקטים המוזמנים והמתבצעים במפעל

מנהל פרוייקטים בייצור

- מהנדס אוירונאוטיקה / מכונות / תעשיה וניהול.
- נסיון בקשר עם לקוחות בחו"ל.
- נסיון בניהול פרויקט ייצור גדול בתעשיה התעופתית.
- שליטה מלאה בעברית ובאנגלית.
- דינמיות ונכונות לעבודה מאומצת.

התפקיד כולל ניהול פרוייקט ייצור גדול במפעל תעופתי עבור לקוח בחו"ל, מחייב הכרה ושיתוף פעולה עם כל מחלקות המפעל.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 4496 חיפה מיקוד 31044 (לציין ע"ג המעטפה עבור מספר 75).

משאויר טעינה אוירית
דרושים

★ **מפעילים טרקטוריסטים**
★ **עובדים בלתי מקצועיים**

לעבודה במשמרות
תנאים טובים למועמדים הכוללים:
- תנאים סוציאליים מלאים • הסעות
- ביגוד • ארוחות • אפשרות לקביעות

נא להתקשר לטלפון: 03-9711696

[illegible]

למפעל מתקדם
בענף החרושת האלקטרונית
דרוש

כוון

(משרה 2210)

לבעל נסיון מוכח ורצון לתרום להמשך פיתוח החברה. מוצע תפקיד בעל אתגר ניהולי מקצועי.

מועמדים יפנו אל 03-225622
החל מיום א'

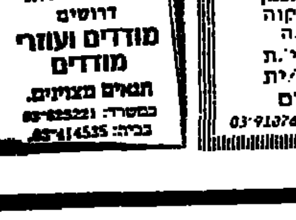

תל
תחנת ייעוץ לנושאי כח-אדם בע"מ

לסיבום ריימון | תעשיות מבנים ופיתוח בע"מ

דרושים

★ **עגורנאי**
לעגורן צריח

★ **איש אחזקה**
לעבודה במרכז הארץ

בפרטים לפנות
03-357191

למשרד מדידות
דרושים

מודדים ועוזרי מודדים

תנאים מצוינים.
במשרד: 03-925221
בבית: 03-414535

למשרד תכנון
בפתח תקוה
דרוש/ה
הנדסאי/ת
אדריכל/ית
בנוסים
03-912644, 03-913764

ORBIT
ADVANCED
TECHNOLOGIES LTD

למפעלינו בנתניה וב יקנעם
דרושות:

מלחימות

עם נסיון באינוך נעגלים מודפסים לציוד תעופתי.
תתקבלנה גם מועמדות מתאימות ללא נסיון לאחר הכשרה במפעל
לפנות בטלפון למס' 333247 .0[illegible]
או בכתב לת.ד 3171 נתניה 42[illegible]

דרוש
קדם אספקות

למח' קידום אספקות

לתפקיד מנהל הכולל: קשר עם ספקים בענף המתכת, מעקב אחר הזמנות, עבודה עם מחשב ועוד.
רצוי רקע ונסיון בקניינות או ברכש.
התפקיד מתאים גם להנדסאי תפ"י.

מועמדים יפנו בכתב עם פירוט קורות חיים לת.ד. 465 יבנה 70653.

רב-בריח

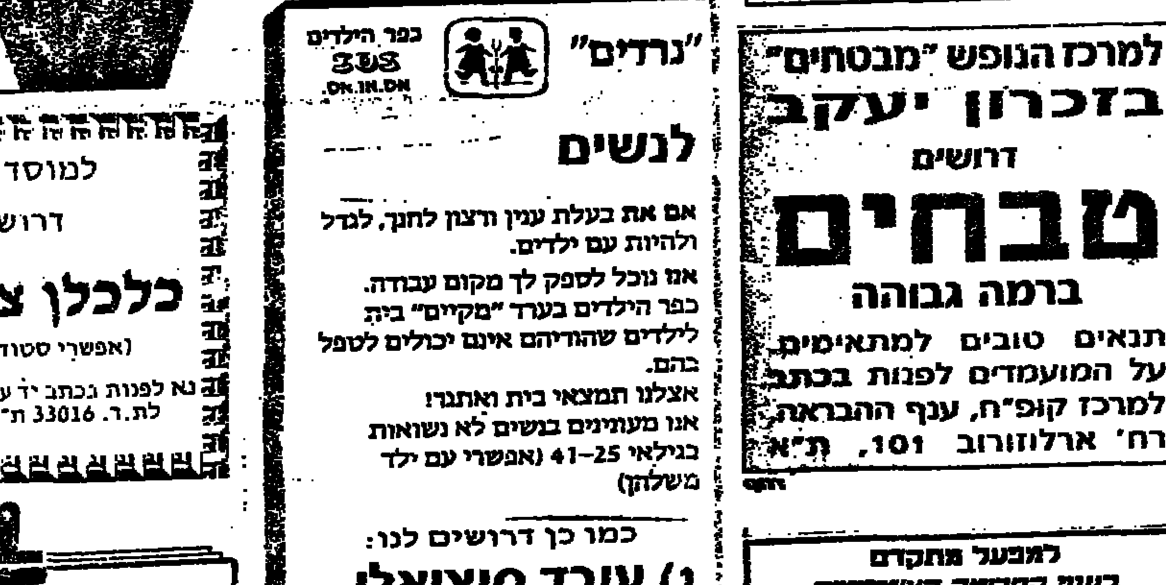

הלוח הכללי
הד כפול ומכופל